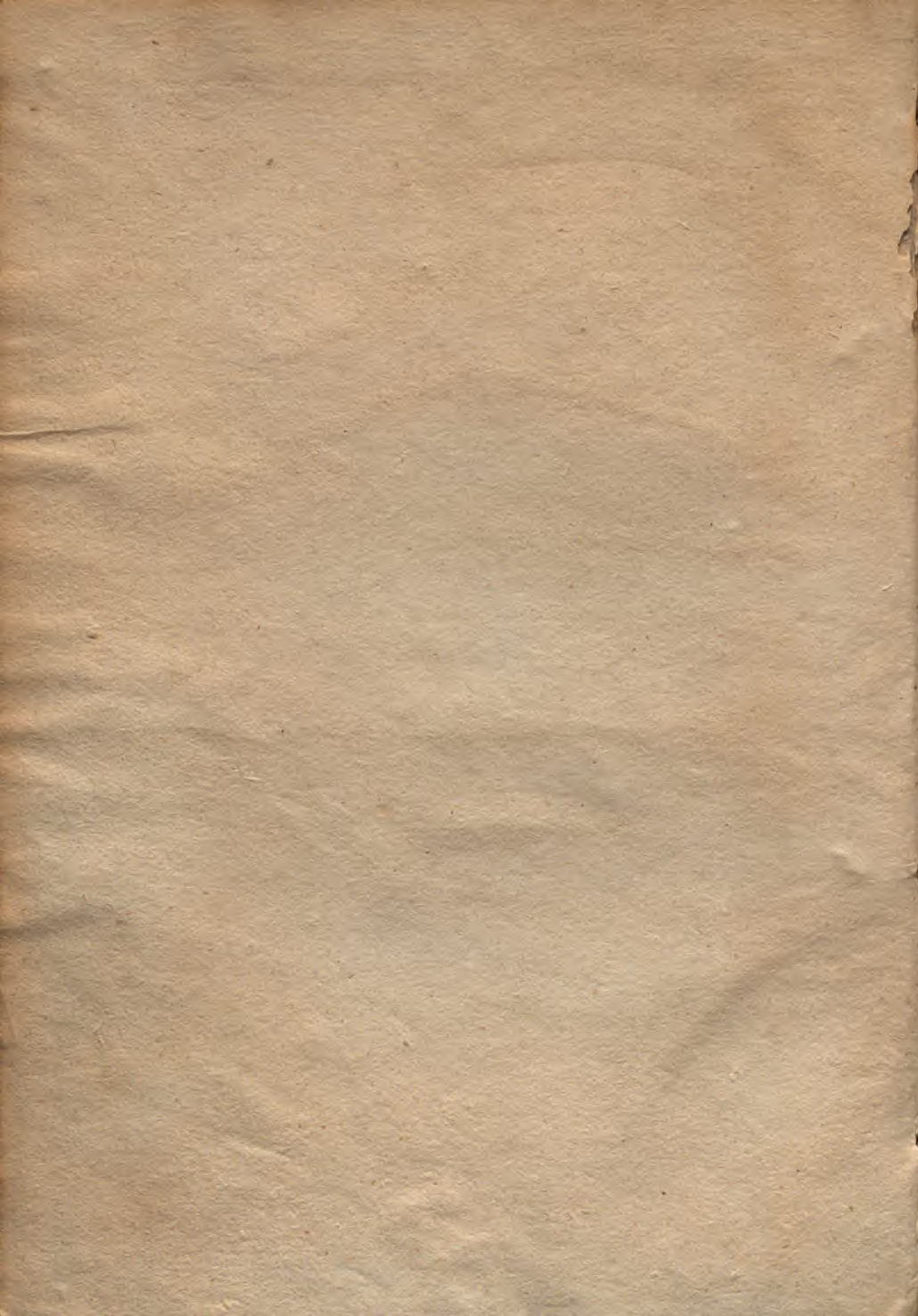

Inc
392

2

Valle (Robertus de) - Caepla-
natus locorum Plinii dif-
fractis ordine alpha-
betico

1500 Parisiis Guandam
ferber

Harin 15837

~~B B-9 34~~

~~5735~~

Inc
392

6736

1

Roberti de valle Rotho

agensis Prologus in sequentem difficultium plinii explanationē.

M. Durand. Gerher

Faint bleed-through text from the reverse side of the page.

Uicepto huius pliniane elucidationis officio Reuerē
de in christo pater Regnate carnotensis meritissime
presul; non ignoro q̄ sit difficile atq; operosum rem
propositam absoluerē. Arduum namq; est opus at
q; altiori ingenio & doctrina copiosissimo debitum
Plinius siquidem de naturalibus agit/ non cōmuni
tractatione & summatim; sed de omni re singulatim naturā habē
te; in omnibus terre plagis & climatibus. Quidam probe satis na
ture partem volumine complexi sunt: vt de plantis vnus. De mine
ralibus alius; librum edidit. de animalibus alter. Hic solus ac
primus vniuersam naturam miro & secundo ingenio; validissimo
est animo aggressus. In qua ob rerum difficultatē; infinitam pene
multitudinem. varietate; occultam nobis potestatem; nomina
quoq; difficilia sint oportet. abdita & varia que res ipsas designēt.
Ob hoc magnam herbarum porcionem lapidum plantarum & me
tallicorum; grecis ob latinorum inopiam/ nominibus pronūciauit
Et ante omnia nichil confunderēdo; singula incredibili sua diligē
tia mira proprietate exequitur Eam operis grauitatem satis pro in
genii mei tenuitate cognoscens; non michi arrogauit opus elucida
tionis absolutum aut integrum perficere. Noui illud esse copiosio
ris doctrine viri officium. Imo vero pene supra hominem puto. Et
enim plinii mentem naturali scientia plenam & operarum signifi
cationum veritatem doctissimi quidam non absq; difficultate cō
sequuntur; sed in quibusdam ab eius elegantiā aberrare vident
vt sequenti aperiam declaratione. Non vt eos probem reprehē
sione dignos; quos agnosco doctrina me superiores. sed vt rei ipsi
us pateat difficultas. Et si laboriosis in rebus ac dubiis spes sola
ciūq; afferatur; cum presto sint / qui presidio esse valeant; certum
est enus fore molestius; vbi nulla est in finitimis ferendū auxilii fa
cultas. sed a distantibus querendum qui difficulter adiri possunt.
Non enim vllum in presente difficultium explanatione per ianuen
sis dictionarium (quem catholicon appellant) nec alios qui sunt in
vulgato nostrorū grāmaticorū vsu; michi potuit afferri solaciū
Parandū michi amplioris potētie fuerūt adiutores. quos vt habeā
fauentes; acris michi labor diligentiaq; adhibenda fuit. Patronos
aduocauit probatissimos auctores ac legitimos testes. Varronē in
origine lingue latine. In re rustica & aliis eius libris. Ciceronē in
Aulum gelium Festum pompeium, Seruum. Nonia

marcellum, Priscianum, Papiam, Columelam, Pala-
dium, Macrobiū, Tortelium, Perostum Simpontiū
Hermolaum barbarum, Aphilosophis ac phificis multa sum-
psimus. Aplatone, Aristotele Diascoride Galieno Serapio
ne Cornelio cello. Ab ysaac qui de dietis & febribus scripsit
Mesue Constātinio medico Simone ianuenfi, Plateario, Nico-
lao oresme' decano Rothomagenfi, Mattheo siluatico, Arnol-
do cui de villa noua est cognomen Gabriele in gerentocomia ad
innocentium papam octauum Marcilio ficino Policiano, bero-
aldo Historiographis quoq; Herodoro Titoliuio Iustino, Laer-
tio, Suetonio Salustio, Diodoro siculo; a quibus exponendo
multa exempli gratia recepi. Poete michi causa eadē auxilio fue-
re. Terentius Oratius, Virgilius Iuuenalis, Ouidius, Lu-
canus Marcialis. Ab aliorum sapientum archanis multa addu-
ximus A pomponio mella, Strabone de situ orbis, Ptolomeo
in topographia Solino de mirabilibus, Laetēcio, Ambrosio, Je-
ronimo Isidoro Boccatio, Sequentia certe exponendo non mo-
dica frequentiq; detentus sum anxietate que dubia potissimum ef-
fent quibus explicandis insisterem. Cum quodynus dicit obscurū
alter lucidum putet. Quedam vt verum fatear exposui nō magno
pere abdita, quia de illis fuerim quādoq; a nō indoctis tanq̄ de du-
biis rogatus. Sed nō tanti hoc meum opus existimo, vt multorum
careat reprehensione. Aliqui enim vt altiora sapere videantur la-
borem hunc meum coarguent; quos vituperio non afficiendos exi-
stimem; si meliora attulerint. Alii inuidia turbati me temerarium
fuisse clamitabunt; onus me supravires gloria ductum assumendo.
Hi mea scripta maligna interpretatione deprauare studebūt. Qzq;
per iniuriā famatos arguam auctores. Horū mordacia verba contē-
no firmis prefatorū sapientūz columnis sustentatus; vbi precipue
hoc meū opus p̄spicacissimo tuo iudicio grauissimoq; p̄baueris.

Finis prologi Roberti Rothomagenfi in
plinianorum difficilium elucidationem.

In commédationem sequentis operis, obscuriora vo-
cabula plinii naturalis historie elucidantis A iudo-
co Extemporaneum epigramma

Quisquis nosse deum totumq; ab origine mundum
Percipit: & varium cunctipotentis opus
Sidera cum cælis: & eorum cursibus: atq;
Effectu vario: multiugisq; viis
Terrarum tractus: diuersa fluentia: lacusq;
Et populos: & opes egregiosq; viros
Omniaq; in cunctis animantia degere terris
Sueta: feras pecudes: non sine reptilibus
Et que marmoreo fert monstra sub equore ponthus
Queq; natant volucres fluctibus aereis
Terrarum fetus & humi nascentia cuncta
Radices: frutices: frondiferumq; nemus
Semina cum plantis variis: varios & odores
Vnguenta: & quicquid Pharmacopolla tegit
Omnia nominibus propriis hec tradidit vnus
In naturali plinius historia
Hunc legat & discat. Quæ si quis forte minerua
Pertenui fultus non capit atq; fugit
Ecce iam pandit facilem de valle Robertus
Rothomagensis eum deligat ille ducem
Difficiles si quidem voces & nomina cunctis
Exponit gradiens ordine grammatico
Hunc igitur quisquis phœbeam diligit artem
Siue aliam quamuis: perlegat atq; colat

Finis Epigrammatis

Sequitur plinianorum difficillium in naturalis historie li
bris expositio a Roberto de valle rothomagensi q̄ multas poetrie
philosophie medicineq; obscuritates exquisite elucidat. Et prio de
vocalibus incipientibus per A ante B.

Abacus a greco nomine descendit scilicet abax: Est
autem mensa super quam collocat̄. r aurea vasa & ar
gentea. Ait Tortel. Varro inquit de origine lingue
latine. Sicut abacū argento ornari De quo Plinius
li. xv. ca. vi. Et li. xxxiii. ca. xii. Et li. xxxvii. ca. ii. her
molauis Barbarus dicit q̄ est sedes ex ligno aut mar

more. concordat si potes

Abila mons est in mauritania: altus itavt celum attingere videas
tur in finibus occidentis, cui correspondet mons alius calpa no
mine in hispania. Hos mōtes colūnas herculis veteres dixere. Qui
montem vnum fuisse scripserunt et continuum: herculea virtute di
uisum. Et tunc primum oceanum terras fuisse ingressus. Quod ma
re mediterraneum dicitur. Vide Gades

Abrotanum herba est quam esse duarum specierum serapion phi
sicus scripsit. Mas enim est et feminavt raq; aromatica. De qua pli
nius li. xxi. ca. xxi. Hermola. vult corrigere scribens abrotonum
Abusorum medicinam profitentium stulticie et errores in pli. lib.
xxvi. ca. iii. et lib. xxix. ca. primo

Abissus aquarum ignota profunditas
Absis absidis; ab antiquis dicebatur quod astrologi augem dicūt
sive augis oppositio. Sunt autem circuli in celo qui exentrici ap
pellantur; hermol. De quo pli. li. ii. ca. xv. et. xvi. xviii. & alibi

Absinthium herbavulgata amara; calida; & sicca odorata. nascitur
in ortis; & sponte in agris quibusdam vt vidi iuxta rothomagum.
Et abunde apud fantonum gallie vrbes. De quo pli. li. xxvii. ca. vii
&. viii. vbi multas herbe signatvtilitates
Abiegnus quod ex arbore fit abiete. valla

Abies arbor excelsa et procera. De qua pli. multavtilia li. xvi. ca.
xli. Virgil. buccol. Est pinus in ortis abies in montibus altis

Abatos insulavltra paludes ciuitati siene vicina. Est aut̄ inaccessibi
lis Inquit seneca. Agēs de situ et sacris egyptiorum. dicitur ab a qd̄
est sine et batos accessus. vide siene

Abdomen pinguedo est porci. Quod ex iuuenale cognoscem⁹ di
Abdomine porce. De quo pli. li. xxviii. ca. ix. Vide axungia

Abhorrere a re aliqua; est ab ea alienus esse; semper autē iungi abla
tuo postulat. Valla.

Acacia pruneforum immaturorum succus coagulatus et indurat^o,
de quo pli. li. xx. ca. vi.

Acacium dicit hermolaeus quod est nauigii genus. De quo pli. libro⁹
ix. capitulo. xxx.

Achademia oppidum prope Athenas quo natus plato. quo quod postmo
dum philosophatus. vnde sumptum nomen achademicorum philosophorum
Quo nomine ait pli. li. xxxi. villam in italia nominant

Achantum vel achatus flos croceus in quem singunt poete puerum muta
tum eius nominis. Virg. buc. Et circumtextum croceovelamen achanto.
Nascitur ex arbore semper frondente. Virg. in geor. Et baccas semper
frondentis achati Seruius dicit ibi quod est arbor ipsa. Sed Math. siluat.
dicit quod est vitice semine. De achati medicinis li. xxii. ca. xxi.

Achatum nauigii genus inquit hermolaeus. de quo pli. li. ix. ca. xxx.
hermos. aut in castigatibus legi vult achacium.

Acopa remedia sunt contra lassitudines inuenta inquit hermolaeus si
cut apona. Quod apona non tam quia contra morbos sint dicuntur: quod quia
citratum dolori afferant remedium. vnde pataui nos fontes apona dicit
cit: quia blanda pro eos medicina conferunt. Sunt enim sine tormento cure: si
ne horrore remedia Que ideo aponon greca lingua nominauit aut
diquit as. hec hermolaeus in castig. pli.

Acinus granum vnde Seruius in geor. nec solum vnde sed aliarum arborum et
herbarum vt sambuci hedere Ebuli. hec platanum nomine. vide de inferi^o. Cum
baccis aut acinus conuenit. vide bacca Continet aut acinus intra gra
nula que arilivocant ab ariditate. de quo pli. li. xxiii. ca. i. & alibi.

Acinosum acinos ferens ad vnde similitudinem. pli. li. xii. ca. xiii. Alia
rum acinosum est.

Acidum acetosum vel acerbum.

Aculeata animalia que pungunt vt quedam musce quorum multa veneno ma
lo inficiunt. pli. li. xxiii. ca. iii. dicit quod acetum valet contra omnium
aculeatorum venena

Acer acris arbor cuius lignum album planum musicis aptum instrumentis.
Acer acris et hominum ingenio et saporibus tribuit his significatio
bus pli. variis vritur locis. de arbore li. xvi. ca. xliii. et ca. lxiii.

Acernus acernum quod ex acere arbore vel ligno constructum. virg. in
eneidos. Cum hic trabibus conceptus acernis staret equus. Scribitur
per. non per. vv. duplicem. Iunianus.

Aceratum lutum cum paleis mixtum. festus pomp.

Acta et gesta differunt. Gesta enim sunt que in arduis rebus et in magis
gratibus gerunt atque in rebus maioribus que ad publicam utilitatem pertinent.

Acta vero rerum etiam priuatoꝝ sunt & familiariu. Iaurētius val.

Acore sunt parua foramina in cute capitis. Oribasius.

Aconitum veneni prauī species de quo pli. mira. li. xxvii. ca. ii

Achates assiduus enee comes virgil. p. eneid. Ipeyno gradit comi

tatus achate, grecū est nomen quod latine sonat curā & sollicitudī

nā. Ea siquide principes assidue comitat prudētes. est etiā lapis p̄-

ciosus. de quo pli. lib. xxxvii. Iunianus dicit q̄ est fluuius in sicilia

in quo solent tales reperiri lapides.

Acorus herba est aquosis locis nata siue eius radix q̄ aromatica ē

ad rubedinē declinans. Serapion. de quo pli. li. xxv. ca. xi.

Acetarium non ab acero: vt videretur: sed ab accipiendo flectitur

Sunt autem acetaria herbe hortolane qm̄ parate semper sūt: vt ac

ipiciantur. herniol. pli. lib. ix. ca. iiii.

Acteabulum etiam ab accipiendo dicit. herm. lib. i. castig. pli.

Aceti multe pprietates & vires ad medicinā lib. xxiii. ca. iiii.

Accessio id est res accessoria non necessaria nec magnopere vtilis

pli. plogo. lib. xxvi. vtinam posset e vita totum abdicari aurum vt

non solum accessionis loco habitum vilesceret. In ipsius autem p

logi initio libri impressi habent accessu. herm. corrigit accessio.

Aliud quoq; significat. Vide accessus.

Acedion nobile medicamentū quod ex papaueris lachrima con-

ficitur. ait pandulphus

Acalantis auis quā quidam esse lucineam volunt alii carduelum

que spinis & carduis pascitur. Seruius in georg. lib. iiii. virgil. reso-

nant calantida dumi.

Acaron ciuitas que nūc appellatur cesaria. Sita in palestina regio-

ne. Strabo de situ orbis.

Accessus est appropinquatio ad rem aliquam. Terent. in eunucho

Accede ad ignem hunc et calefices plus satis id est appropinqua

Sed accessio est additio siue incrementum valla.

Accidere in bonam et malam sumitur significationem. Terenti.

Interea aliquid acciderit boni. Cicero. Nichil mali accidisse scipio

ni.

Acrimonia in saporibus inuenitur. ingenii etiam viuacitas est no-

mar. Vide Saporum spēs in littera. S.

Accipenser piscis genus. fest. Pomp. de quo pli. li. ix.

Accola qui iuxta locum aliquem habitat: incolā vero qui in loco

ipso est siue inhabitat. Lauren valla.

Adesum consumptum nonius.

Adolere exurere vel accendere; virgil, bucol, verbenas adole pingues et mascula thura. Est etiam augere nonius.

Adenes ait hermolaus in plinianis castig, dicitur a grecis idem quod parotides a latinis. Secundum tamen antiqua exemplaria corrigit parodontides; que correctio cornel, celfo non consonat.

Adolesco crescovirgil, n, georg, at dum prima nouis adolescit frōdibus etas

Adnuere dicit hermolaus id eē quā adiuuare de quo li, xv, ca, xviii

Ador frumenti genus quod epulis et sacris immolationibus putabatur pium, vnde adorare propiciari religionis est. Nonius marcellus ait, varro de re rustica lib, p̄rio far adoreū poti⁹ seri q̄ triticū Adoreum quoq; inuenitur. Est autē ait columela lib, de agricult, Idem quod far, quod varroni consonat de quibus pli, lib, xviii, ca, iii, & viii.

Adsciscere est adiungere vel assumere festus;

Ad vnum id est nullo excepto virgil, lib, v, Iuppiter omnipotens finondum exosus ad vnum.

Aduersum contra significat vt notum est. Significat etiam idem quod apud tereñ, in andria id gratum fuisse aduersum te habeo gratiam.

Adamas lapis preciosus durissimus de quo pli, lib, xxxvii.

Adulterari aliquid relicta vulgari significatione que non est adpositum est ipsum per rei alterius ignobilioris admixtionem a propria natura transmutari manente similitudine pli, lib, xxvi, ca, vi.

Adulteratur nil eque vt crocus. Et alibi idem de balsamo & multis preciosis aliis rebus.

Adiātum herba est quam medici vocant capillos veneris alio nomine politricum auctore diafcor, de quo pli, lib, xxii, ca, xxi.

Adeo multas habet significationes. Est enim verbum adeo a dis vt adeo patrem, id est eo ad patrem festus. Est etiam multū aut valde. Tereñ in eunucho adoleſcentem adeo nobilem donatus.

De, A, ante, E.

Aera morbus est frugum, vide vocabulo morbus

Aeram etiam hermolaus dicit significare numerum.

Atq; etiam apud astrologos initium temporis a quo supputationes incipiunt hermolaus in castig, pli.

Aestus vide, estus aliqua voluia habent cū diphthongo, plura absq; diphthongo.

Aegeum mare vide egeum.

Aegilopa fistula oculi, Cornel. Celsus. vide **egilopa**
Aegina. vide **aegina**; quidam enim absq; diphongo scribi volunt.

A ante F

Affines agris vicini aut consanguineitate iuncti. festus
Affodilus herba foliis porro similibus sera.
Affrosia grece acorus est. ait siluat. vide **acorus**. Aliqui scribunt **afrosia**.
Affrodisius fluuius in pirea qui potus mulieres reddit steriles. boscatius.

A ante G

Agiram species est nardi. De quo pli. li. xii. ca. xii.
Agaricus est vt fungus albus circa radices arborum nascens medicina laxatiua est. Dioscorides de quo pli. li. xxvi. ca. xii. et alibi
Agrimonia herba est qua dia scor. noiat ferraria minorē. simileq; esse in oib; aggregati papaueri discernit quia caput latius habet & sepius floret Hec autē cū noib; que sunt in vsu apothecariorū nō cōueniunt. Pli. dicit argemoniam li. xxvi. ca. xiii. et alibi
Ager est circūadiacens vrbi territorium Tum locus in rure qui colitur sine arando siue cōserēdo Ab hoc secūdo significato pluralem habet numerū. agros em dicimus. In primo autē significato singulariter dī. Cū em agrū rothomagēsem dicimus: nemoravalles pacua Saltus et reliqua includim; Cāpus vero planicies terre ampla Inde cāpus marcius qui est rome. Area vero terre planicies est. angustor. Lauī. De his. pli. li. xiii. xiiii. xv. xvi. xvii. xviii. xix. Ab agēdo dicitur ager: quia in eo multa sunt agēda. Terē. in adelph. Iā dū dum aliquid ruri arbor.

A ante L

Alluione fieri dī quod adiciit paulatim: vt intelligere nō possumus q̄tū momento quolibet temporis adiciatur.
Alphiates passio que timorem somniti in cutit ex multo cibo indigesto pueniēs. Orbasius.
Alata & **alga** idē. ait siluat. herba est longa in aquis nata. dicta **alga** quia alligat pedes. Cois est in fluuiis & vilis. Virg. buc. Et vilior **alga**.
Algere a verbo greco descēdit qd significat frigere. Torteli. inde.
Algor frigiditas rigor. Iuuenal. Virtus laudat et alget. Vide rigor.
Alciosus frigidus aut frigus amās. pli. li. xxi. ca. iiii. Alciosa admodum sunt et sole leduntur. Item lib. xxii. ca. xxi. Inuenio potum. s. aque et mellis bibēdū alciosis. in egritudinibus frigidis. Cōtrariū sentit hermo laus inquiens alciosa sunt que frigus ferre nō possunt Iuuenalis. virtus laudatur et alget.

Aliphon est species nardi. pli. li. xii. ca. xii.

Aliter. i. contra. donatus. Terē. comed. i. verum aliter euenire multa intelligit. i. in contrarium.

Alexāder magnus aīo suo & voluptatibus impauit li. xxxv. ca. ix.

Alumen lapis est mineralis cui⁹ naturā habes lib. xxxv. cap. xii.

Alterare alteratio in oratorū vsu nō est. et philosophis ægre cōcedit nisi pro eo quod est alternare. ait hermol. in castig. pli. Qd omnium philosophorum sermoni repugnat.

Alcion auis que in littoribus marinis fet⁹ edit in arenis oua deprensens. Ambrosius exameron de quo li. x.

Alanus fluuius sithie. a quo alani populi nominantur

Alpho. vide vitilig o.

Alictus aquile species. de qua pli. li. iiii. ca. iiii.

Alpes grecum nomen a candore dictum. Niuibus enim teguntur perpetuis. ait festus pompeius. Iunianis dicit qd alpes lingua gallo rū mōtes alti vocant mōtes sunt a gallia et germania. italiam claudēs muro inaccessibili. Illas hānibal prius immeabiles igne et aceto aperuit. Iuuenal. Et mōtes rupit aceto. Sed eos lōge prius aperuerūt galli auctore titoliui. Hi montes alio nomine apoenini dicti sunt quasi apoenis aperti. de his pli. li. ii. ca. lxxxii. et li. vii. ca. xlix

Aluini sunt hi. quos cœlicos greci appellant. inquit hermolaus. vide celiaci.

Althea que dicitur malua maior. & cuiuscuq; ait siliuat. De hac pli. li. xx. ca. xxi. mira tradit.

Aloe gummi est triplex scilicet aloecicotrinum epaticum caballinum. Precipuum ē cicotrinum. De eo pli. libro. xxvii. capitulo quarto. Grecum est habet qd aloes in genitiuo. Iuuenalis. Plus aloes qd mellis habet

Alo santhus purgamen. quod super aquas inuenitur stantes. Alio nomine flos salis. super aquas inuenitur. diascorides

Alternatio per vicem successio. festus

Alopicia casus capillorum ex egritudine procedens non senum caluities. Constañ. ad quam plinius plura remedia libro. xxix. capitulo quinto. et alibi hermolaus correxit. Alopecia dicit qd qd est fere morbus vulpinus.

Acola oris egritudo. Siluaticus. cui dicit. pli. valere bactael ob ei⁹ acetositatem. vide bactael

Alucarium capi potest pro loco in quo sunt multi apum aluei. Posterior tamen significatio est pro copia alueorum eodem in loco melificantium. yalla.

6
Aleptophilon grecum nomen id quod buglossa latinum nomē si-
gnificat. Siluaticus. vide lingua bouis.

Alnus arbor aquatica. de qua pli. lib. xvi. & aliis locis.

Albugo vide argenia.

Altilis adiectiue Altilia papias dicit volatilia studio saginata pli.
lib. iiii. c. l. ne quid volucrum pponeretur nisi gallina que non es-
set altilis.

Alumen vena terre albaq; que fracta similis cristalo est & cois est
de quo pli. lib. xxxv. ca. xii.

Alectorius lapis in ventriculo gallinacei inuentus diasco. de quo
pli. lib. xxxvii.

Alexandrie sunt tres ciuitates ab alexandro edificate vna ppe ni-
li hostia a dimochrate architecto. Alia in asia. Alia super tanayn
Tortei.

Album inquit hermol. in castigatione plini. tabula in qua scri-
pta sunt iudicum noia. Et etiam tabula in qua singulorū annorū
acta. litteris mandabantur a pontifice maximo. pponereturq; do-
mi eius vt potestas esset populo cognoscendi. hinc ānuales dicti
hec hermolaus.

A ante m.

Amphion filius fuit mercurii. Thebane cōditor vrbis. ait. horati.
Inde finxere poete q; lira a mercurio suscepta adeo suauiter cane-
bat q; ad itruendos vrbis muros saxa cātus suauitate traxerit. hor.
saxa mouere sono testudinis & p̄ce blanda. de quo pli.

Ambustorum remedia. lib. xxvi. ca. xiii.

Amaracus idem q; sanfuccus siue maiorana. ait marcilius ficinus
vide maiorana.

Amanfores dicunt a grecis obscuritates oculorū cū. s. sine euidēti
oculorū vicio lumen eripit. hermol. Cui similis est Amblyopia in
obscuritate. Sed cōstat quēadmodum euenerit. hermolaus.

Ambrosia herba aromatica fortisodoris quasi comata. virgil. buc-
col. Ambrosieq; come. Diascor. Artemesiā dicit Galie. sipl. phar.
dicit noari apū siluaticū siue ruiticū siue themidis siue thanace-
tū magnamq; inueniri in actoribus diuersitatem.

Amphimala sunt; que vtraq; parte vilosa. hermol. in castig

Amphimascala sūt ab axillis dicta et ingentis. dicata sicut ethero
malcala in seruitus. hermolaus in castigatione plinii.

Amasis egypti quondā rex. Cuius tumul⁹ fuit vna pyramidum
quam pli. describit lib. xxxvi. ca. xli.

Amatorium genus veneni amoris infamiam ingerentis. valla de
quo pli. lib. xxiiii. ca. xiii.

Amoris infani remedia lib. xxx. ca. vi.

Amasones nomen compositum ex grecis dictionibus ab a quod est sine et mason mamma/femine quibus ab infantia secabantur mammae: ne sagitationem impedirent: fuerunt ex sithia orte que cum armis exeuntes: magnam olim asie partem occuparunt. A viris abstinebant Solo veris tēpore cum eis miscebantur quousq; essent grauide Iustino teste. de his pli. li. vi

Amiclae laoconie ciuitas In ea nati sunt castor & polux fratres gemini. que fuit a serpentibus deleta.

Amiclios similiter a muribus fugatos de vtroq; pli. li. viii. c. xxix

Amamomū herba fragrantis odoris virgil. buccol. vulgo nascitur amomum de quo pli.

Ambusta sunt adustiones & adusta hermolaus in castigatione. plinii

Amphora nomen mensure maxime liquidos. s. octuaginta octo vini librarū. hermolaus festū allegans. frater iocūdus dixit michi q; continet quantū vas pedale ex omni dimensione. et quadratus. Vrna dimidium est amphore: vt idem dixit.

Amaranthus. flos purpureus spicatus. non marcescit faciliter atq; vbi flores aruerunt: madefactus reuiuiscit diascorides. de quo plinius libro vicesimo primo.

Aminon grecum est quod a latinis arena dicitur. Cum siquidē per arenas libie liber pater deuicta iam p eum india cum exercitu procerederet: ibiq; siti flagraret a ioue tanq; a patre auxilium petiit. Tūc illi occurrisse dicit aries: qui exercitum in fontem pduxit liquidū. Liber existimans fuisse iouem edificauit in huius admiratiōis memoriam sumptuosum templum quod iouis amonis nūcupauit ob arenam in qua tanti periculi refugium inueuit ait lucanus. de quo pli. lib. vi. ca. xxviii. & alibi.

Amphictiona fuit publicū grecie cōsiliū: vt. ait cicero in rethoricis. Cōstabat autem id cōsiliū siue cōuentus ex septē grece ciuitatibus precipuis / de quo amplius strabo lib. ix. Sic noiatum est ab amphictiōe heleni filio qui id cōsiliū instituit. Ibiq; leges ordinauit quas amphictionicas vocarūt quibus ciuitates ad concordiam inuitabantur. de quo pli. lib. vii. inquit. grāmatica apolodorus enituit cui amphictiōis grecie honorem habuerunt.

Ammonicatum gūmy seu lachrimis ex arboribus manans: q; sunt circa predictū amonis tēplū. de quo pli. lib. xii. vide armoniacum.

Ambitio in animo est honores et laudem preter modū cupiente.

Ambitus est in exteriori actu eius qui non ppria virtute confidit.

sed precibus aut muneribus honorē aut beneficium assequi nitit̄
hec a verbo pueniunt quod significat circuire concludere, noni^o
Ambire etiam est blandicis circumuenire, virgil. in eneid. Quo
nunc reginā ambire furētē audeat affatu, nonius:

Amputata, i. circūputata, festus dicit de an quod est circum.
Amphimala q̄ vtrac̄ parte sint villosa. Nam ex altera tantum
partevillosus heteromalon vocabant et maloten, hermol, in casti
gatione pliniana.

Amuletum. Amula vas quod religionis & expiadorū malorū gra
tialgestatur, dictū a molliendis periculis, Ait simpōtinus sup mar
tialem, pli, ait, Infantibus alligatur succinū amuleti gratia, & lib.
xxviii, ca. iiii, Inter amuleta est edite quēq̄ vrine expuere, & libro
xxx, ca. iiii, amuletum esse magis dicūt domus totius.

Ametistus lapis coloris purpurei, Isidorus de quo pli, lib. xxxvii.
Amomū dicit seruius q̄ est flos assirius in buccol, quod p linio dif
fonat qui lib. xii, numerat amomū inter arbores peregrinas, dicit
q̄ ferre vuas.

Amurca fex olei, de q̄ plinius multas dat vtilitates lib. xv, ca. viii.
Iunianus dicit q̄ sordes olei que sequitur vocari debēt; nō amur
ca que solum dicitur de sordibus que precedunt.

Ambra res aromatica et cordialis que ex marteiicif aliqui dicūt
esse sparma ceti piscis maximi, Auicenna lib. de viribus cordis di
cit q̄ confortat cor.

Amphimerinos febris quedam est, hermol, in castigatione pliniū
vide Effimera.

A. ante. n.

Anulorum vsus quo tempore cepit lib. xxxiii, ca. p

Anniculus āniynius, dicim^o enim anniculus puer, puella annicu
la, Iumētū anniculū; nec solum de aialibus dicit̄ sed etiam de in
aiatis; vt vinū anniculū Laurentius valla.

Annuus quod singulis euenit annis, vt redditus; Centum aureorū
quod quidem anniuersariū dicūt, quēadmodū quotidianū quod
quotidie euenit, Sed minus pprie dicit̄ quod p annū fit; vt meum
opus est annuū id est anni spacio elaboratū, quēadmodū dicerem^o
opus diurnum quod vna die; et nocturnum quod nocte vna elabo
ratum Laurentius valla.

Annus vt tradit macrobius in saturnalibus a circuitu temporis di
ctus est, veteres enī ponebant an pro circū; vt ambire p circuire.

Veterum scripta miranda sunt in annorum assignatione, Cū plato
dicat in thimeo codices in egipto legisse ab ānis, xx, milibus, scri

ptos de quo plinius differit lib. vii. ca. xlviii.

Androgynes qui vir est & femina, Tortor, vide hermophroditus

Anubis lingua egyptiaca canis est. in cuius forma mercurius colatur facit in genituo anubidis, festus ait. de quo plinius lib. xxxiiii. cap. ix. Sed festo non displiceat non habet in genituo anubidis. sed anubis. patet in eo capitulo. Tingit inquit non celat argentus egyptus vt in vasis anubem suam spectet.

Anates aues aquatice, vide mergi.

Anisum semen dulce aromaticum feniculo simile ventosas pelles vulgare est. de quo plinius lib. xix. & lib. xx.

Animalium varie proprietates quo pacto aristoteli; innotuerint: vt copiosum librum; de animalibus componeret habes libro septimo capitulo decimosexto.

Animalium minimorum tanta est admiratio; vt maximorum libro xi. capitulo. li.

Animalium partes earumque varie dispositiones libro vndecimo. capitulo. xxxvii.

Adragne grece portulaca latine. Siluatic^o. de quo plinius libro vicesimo. capitulo. xx.

Anetum herba est que cum suo semine simillima feniculo est sua uisissimi odoris. virgili. buccol. Et florem bene oletis aneti. de eo plinius lib. xx. capitulo. xviii.

Anguis vocabulum est omnium serpentiū generi cōmune. Isido. quia angulosus sit nunq̄ rectus. Precipue sunt aquarum serpētes. Virgilius secundo eneid. Immensisq; orbibus angues; incūbunt pelago Inde anguila que est anguis similis.

Antimonium corpus metallicum ferro simile minus durum; quia teri potest. plinius. de eo lib. xxxiii. & xxxiiii.

Antera semen rose aut lanugo eius. Siluat.

Antipodes sunt in contrarium situm terre habitantes. de quibus plinius lib. ii. ca. lxxviii.

Antidotum medicina aduersus expectatam egritudinem preueniens. plinius lib. xxiiii. componit antidotum mitridatis regis quo tota vita preseruatus est a veneno & peste cum tamen multi id in eius temptassent. ait iustinus in epithomate. Aliaque multa antidota ab egritudinibus preseruantia libro. xx. capitulo. xxiiii. et libro. xxiii. capit. viii. & alibi

Anodina que dolorem vehementem tolerabiliores efficiunt ses

renum prestando. Cornelius celsus libro suo quinto capite, xxv. fe
re eodem dicit hermolus, vide apoca.

Androsenium herba hipericon similis, vide hipericon

Anagalus maiorana est arabica, ait Siluaticus, vide maiorana.

Anaphore scansiones vocantur siue ascensiones signorum ab oriē
ti; circumactu mundi quotidiano facte. Porro cuz non equales sint
vbicq; scansiones; sed ex inclinatione celivaria/nunc maiores/nūc
minores. Mirum non est si nonagesima illa pars anaphore: vitam
alio tractu prorogat; alio diminuit, hec hermol. de quo plinius lib.
vii. ca. xlix. Ad cuius elucidationem facit qđ ab aulo gelio scriptū
est libro tertio, chaldei inquit climatheras appellant; pericula vi
te fortunarūq; hominum; que fieri grauissima dicuntur quolibet se
ptenario. Ideo apparet septimum quencq; annū periculosum; & cri
smo esse id est iudiciale. Chrisis enim a grecis iudicium dicitur.
Genethliaci autem; septenarios aliquos aliis difficiliores putant;
potissimum illi quos terne ebdomade conficiūt; eosq; maxime pu
tant; obseruandos; scilicet vigesimum primum, Quadragesimum se
cundum. Et sexagesimum tertium. Postremo octuagesimum quar
tum. In quo Sthasas vite terminum defixit. Aliqui eorum vnum
ex his difficillimum annum scilicet quinquagesimum vno minus
quem complēt anni septies septem; qui sunt quadrati numeri; qui
potentissimi habentur. Alii, periculosissimum dicunt annum sexa
gesimum tertium; qui ex septenario et nouenario permixtus est.

Quod approbans Gelius libro decimoquarto dicens, Annum ses
xagesimum tertium vite nostre; annum cuz periculo et clade aliqua
cuenire senioribus fere omnibus. Quod augustus cesar in lepistola
ad Caiū, nepotē satis expressit his verbis. Nam vt vides climatera
cōem seniorum omnium/tertium et sexagesimum annum euasim?
de quo pli. lib. vii. ca. xlix.

Anagalida est id quod achorus aliqui scribunt acheron, vide acho
rus, de quo pli. li. xxv. ca. xi.

Anquirere circum querere. Sic anquisitio, hermol. in castigati. pli.
festum pompe, allegans

Angina latina est morbi dictio quam greci sinanchen rubor est fa
ciei, Simpont. super martialem. Plin. dat aduersus eam remedium
libro vicesimoquarto capitulo decimotertio, et libro tricesimo octa
uo, capitulo quarto. Et multis aliis. Cornel. tamen Simpontino re
pugnat qui in faucibus assignat ille in facie. Corne^lio concordat
festus qui dicit anginam esse squinantiam et faucium dolorem

Anciades sunt id quod consile Hermol. in castig. pli.

Angiportus ster est compediolum in vrbe quasi angustus ad portu
aditus. ait festus. Nam vie latiores platee dicuntur

Anima questum. i. salutis viteq; periculo acquisitu. ita greci ab ho
mero capiētes loquunt ait Simpont. Sic. pli. li. ix. ca. xxxv.

Annona ab anno dicitur quia fit annis singulis proueniens alimo
nia. Isidorus. De qua pli. li. xviii.

Antracites lapis coloris ignei. Isidorus. de quo pli. li. xxxvii.

A

ante

P

Apollo quis deus fingatur sapientie et pro sole capiatur: fuit hō io
uis filius ex latona matre natus: eodē partu cū diana sorore. Apud
archades regnauit. ait bocius li. de genealogia deorum. Creditur
a multis primus medicine inuentor quod falsum esse asserit. pli. li.
vii. vide chiron

Apocoponta significat explorandum vel considerandum.

Hermol. in castigatio. plinianis

Apiastrum non diminutionem significat sed est apium siluestre.
Lauren. valla.

Apricus locus amenus. delectabilis temperatus. Varro licet vide
re multos hieme sole apricari. hora. li. de poet. Gaudet equis canis
bus et aprici gramine capi. pli. li. xix. ca. viii. Ruta apricis gaudet.

Apoplexia. vide attoniti.

Aphtae sunt quas plinius fere non aliter q̄ oris vlcera in infanti
bus. albescit his summa cute lingua consilla. Columela a gingi
uis incipiunt: adynam faucesq; descendunt. Sunt et alia oris vlcera
sed minus seuavtiq; in adultis. hermolaiverba in castigatōe plinii

Appendix quod alteri rei est adiuuēto. q. ex alio pendeat. Tull. in
hortensio appendix animi esse corpus. nonius. Mar.

Apona vide apoca. hermolaus dicit q̄ multi libri habent a copica.
sed ipse corrigit apoca.

Aprime multum autvehementer. Tereñ. in andria. arbitror in vi
ta apprime esse vtile: vt nequid nimis. donatus

Aperitum nudatum. Tullius primo de officiis: verentur ne corpo
ris partes aperiant indecore. Varro de vita patrum libro. p. mino
res natu capite aperto erant capillo pexo. Plinius libro. xx. capitu
lo vi. Capita aperiti in cōspectu magistratuū: nōenerationis cau
sa. et cetera. Alias habet significationes satis notas quas relinque
das cenfeo Apogei nominantur venti: quoniam a terra surgāt non
quidem semper aut terra qualibet: sed ex madida vlginosaq; nam
qui ex mari veniunt per sinus. Eucolpie vocantur hermolaus in
pli. castigationi.

9
Apes dicuntur quia sine pedibus nascantur. virgil, quarto georg.
Trunca pedū priō: vel quia pedibus tenentes se inuicem: pēdere
soleant. virgil, libidem ille pedibus connexe ad limina pendūt, de
quibus pli, tractat lib, xi, multis caplis & lib, xxi, ca. xii.

Apibus mella eximētes ne pungantur. lib, xxx, ca, vi, ne etiam vespe
spe puncturis venenosis inficitant, vide vespe

Apoplexia vide atoniti.

Apostema tumor membro nocius Siluat.

Apprimēdo fortiter siue stricte iungendo. pli. lib, viii, ca. xxxvi.

Appelles phūs & pictor eximius de quo lib, xxxv, ca, ix.

Aquilarum multa genera siue species assignat lib, x, ca, iii.

Aquilo ventus est a vehementi volatu dictus instar aquile festus,
de quo pli, li, ii, & aliis per multa capitula.

Aquitani, populi qui a pireneis mōtibz versus septentrionem vsq;
ad garunnam fluuium secundum cesaris diuisionē. Strabo ali-
qui extendunt vsq; ad fluuium ligerim. pli, lib, iii, & iiii.

Aquarum nature varie hñtur lib, xxxi, ca, ii, & iii.

Aquarum multe medicine ibi.

Aquarum bonarum et malarum signa ibi.

Aquaruz spume & spisse viriditates & reumata quā medicine vim
habeant ibi.

A, ante, R.

Arabia secundum ptolomei doctrinam duplex est. Vna iudeaz ab
egipto distinguens in parte asie q̄ ad affricā vergit. Alia in india
inter tigrim & eufratem: q̄ felix dicitur auro optimo abūdans: vt ex
psalmis colligitur. Dabitur ei de auro arabie: cuius est pars sabba re-
gio thure abundans ꝑcipuo. Iuuenal. Et thure sabeo. habet duas
estates et duas hyemes & vmbas frequentes ad meridiem. Cū ce-
tere regiones vmbas habeant septentrionales. Lucanus. Ignorū
vobis arabes venistis in orbem. Vmbas mirati nemorum non ire
sinistras. de quo pli, lib, vi, ca, xxx. Silē. eodem libro, ca, xxii. de ta-
probane insula. Itē de arabia et eius preciosis habes lib, xii, c. xix.

Argentens pondus est vide talentum.

Ardea avis alte adeo volans vt visum fallat vel fugiat. Virgilius.
Atq; altam superuolat ardea nubes. Aristoteles Multas ardee spe-
cies assignat de quo plinius libro decimo capitulo, lxxiiii.

Ardea etiam ciuitas est in mauritania rutulorum colonia super lau-
rentum: stadiis septuaginta a mari distans strabo

Armonicum gummi est plante siluestris galbano similis a cuius
radice vulnerata egreditur lacrimus qui fit gummy, diascor. Est

etiam sal aurifabrorum. Sed absq; salis addito gummy est aurifa
bri siquidem sal armonicum nominant

Argemoma herba nota que ferraria minor dicitur similis est agre
sti papaueri: sed discernitur: quia caput superius latius habet et se
rius floret: estq; illi flos croceus, radix emittit croceum succum

Nal citur in campis et iuxta Sepes siluaticus, de qua plinius libro
vicesimosexto, capitulo vndecimo.

Aretissus lacus est grauis pondera sustinens nec immerguntur stra
bo de situ orbis hermolaus corrigit aretissa, de quo plinius libro
secundo, capitulo sexto.

Armus scapula bestiarum est, plinius libro octauo, capitulo, xlix.

Armis inquit q̄ vilosissimis.

Armilinus vide brachiale.

Architectum edificium est. Inuenitur etiam pro architectore, vtro
q; accipitur modo libro decimosexto, capitulo quadragesimo se
cundo. Est autem architector qui precipit opus deq; eo ordinat.

Ab architecton grece q̄ est magister operis latine

Articulorum morbis medetur plinius libro vicesimosexto, capi
tulo, xii, & xiii.

Arborea genus raphani inquit diasco, Isido, dicit q̄ est lapsa
na de qua plinius libro, xx.

Argemonia vide agrimonia

Aries vide veruex.

Argenia egrī oculi quam greci irim dicunt latini albuginem, Simo
pontinus in marcialem. De quo plinius libro vicesimooctauo, ca
pitulo octauo, Et libro trigesimo tertio, capitulo quinto, hermola
us castigat argemon quod argemon differt a lenconiate: hoc est al
bugine: quia argemon vlcus est eius orbis qui vocatur Iris id est
arcus celestis in oculo extra rubeus: intra candidum. Albugo cica
trix est oculorum altiuscula: sicut utiq; in summo nubecula didi
mus tamen argemon dicebat idem esse q̄ lenconia, verba sūt her
molai in finali castigationum epistola.

Argena argenti spuma per candina, hermolaus in castigat, plia
nians.

Arundinetum arundinum multitudo vel locus in quo arundines
abundant, De quo plinius libro decimosexto, capitulo trigesimo
septimo. Et libro decimoseptimo, capitulo vicesimo.

Arturus stellaverfus septentrionem, oritur autumnal tempore, pridie ydus septembris, occidit in ydus mayas. De qua plinius libro secundo, capitulo vndecimo, et capitulo decimo octavo, et libro, xi capitulo, xvi, et libro, viii, capitulo, xlvii.

Arua campi culti et seminati, quod deducitur nomen ab aru-aras. Varro de re rustica, Generaliorem habet ager significationem siue aretur aut seratur siue non. Omnes enim rusticas comprehendit possessiones qualia sunt salicta, vineta, pascua, vide ager.

Area, vide ager

Artemisia herba que nomen vsurpauit a nomine regine artemisise que multas eius herbe vires docuit de quibus habes libro vicesimo texto, capitulo decimo sexto.

Armilini, vide brachiale.

Arbustum, Seruius in bucco, dicit locum esse in quo multe sunt arbores, in quo videtur errare; quia silua arbustum non nominatur. Sed ubi sunt arbores plantate. Docet enim columela quemadmodum arbustum sit faciendum

Arte picture olim instruebantur iuvenes tanquam artibus ceteris libera libus libro, xxxv, ca, ix.

Arisca alia idem quod althea sic vocata ab excellentia virtutis, Siluat, vide althea.

Argentivini naturam habes libro tricesimo tertio, capitulo sexto.

Arteriarum officium li, xi, ca, xxxvii.

Aromata omnia odorifera dicta; quia aris imponebantur ad cultum diuinum, Siluat, Marcilius ficinus libro de vita longa dicit ea omnia habere stipticam et acutam qualitatem, de quibus plinius multis libris et capitulis

Arnoglossa, plantago est; ait discorides, de qua plinius libro vicesimo sexto, capitulo duodecimo, Siluat, dicit quod est lingua arietis latine.

Aristologia herba que duplici figura consistit longa et rotunda, per diascor, Aliqui libri habent aristolochia, de qua plinius libro vicesimo sexto, capitulo duodecimo.

Arius quod a grecis dicitur gargata, ait Siluat, vide acinus

Arista spica est, Spica tamen proprie dicitur ante maturitatem, a spe futuri fructus, Arista vero quando arida est et matura, Seruius in georgicis,

Arctosyrfa, inde arcticus polus. Assignant astrologi vrsam dupli-
cem maiorem et minorem. Sunt autem vrsæ ex septem stellis que se-
ptētriones quasi septem boues a grecis dicunt quia tarde mouen-
tur. De quo pli. lib. ii.

Arcere prohibere. festus. Pli. lib. xv. ca. xvi. austros specularibus ar-
cere.

A ante S

Aspergo asperginis. odor est edificii clausi et quod perflatum non ha-
bet; quod odoris genus imperita plebs rheumaticus appellat. her-
molaus in castigationibus. De quo plinius li. xxi. ca. xix.

As assis. vide talentum magnum

Asphaltum lapis crete nigre siluat. Serapion vero dicit quod est bitumen
Hermolaus in castigationibus quod est monopolium quod vix credo
Vide monopolium

Asparagus herba cuius radix esui apta diuretica est; nec bene dige-
ritur. ait Galie. lib. simpl. De quo pli. li. xix. ca. viii.

Asinum consulere. li. xxviii. ca. x.

Asarum ex isidoro herba est floribus casie similis iuxta radices pur-
pureis in quo semen continetur vis simile paruis. Siluaticus silue-
strem nardum appellat. De quo pli. li. xii. ca. xiii.

Asterion. herba nocte lucens. Ga. simpl. pharmacorum dicit quod a qui-
busdam dicitur bubonium; quia bubones sanat

As assis est quicquid diuidi potest in partes equales. Et est genera-
le nomen. Qua ratione as libra vocatur; quia diuidi potest in duode-
cim uncias et in partes quattuor equales & in tres veteres equides
duodecim. duntaxat uncias libre assignabant. Quo ritu medici li-
brantur. vide talentum

Assulaytitur vitruuius pro fragmentis que marmorarij ex operibus
deiciunt; sciros a grecis appellatur. Et ligno autem schidia Idem
auctor appellat sicut epichidion per cuneo. id quoque a grecis tractum
Hermolaus in castigationibus plinianis. De quo pli. li. xii. ca. xxiii
Asturcones sunt equi minores. Hermolaus in castigationibus plin-
ianis.

Asa gummy est; quedam est asa fetida que prouenit ex herba vehe-
mentis igneitatatis que etiam alio nomine vocatur lasar. Siluat.

Ascalonia cepis genus; dicta inquit isidorus ab vrbe palestine que
ascalon dicitur; vnde primo aduecta est. De qua pli. li. xix.

Asma pulmonis egritudo. Asmaticus qui ea grauatur. De remedijs
eius pli. xx. li. ca. xxi. et alijs locis. vide suspiriosi. et orptonici

A ante T

11
Athelete luctatores pugnatores & qui rogis sunt itineribus assue-
ti. Pli. lib. xi. ca. liiii. Et lib. xxiii. ca. viii.

Athlas mons in occidente scilicet in mauritania ab athlante vetu-
sto mauritanie rege nominatus ad meridiem situs. mons est rotō-
sus tante altitudinis: vt summitas videri non possit: quia nubibus
semper nedum hyeme: sed estate tegitur. Ab incolis columna cre-
ditur celum sustinens. Ideo poete fingunt esse gigantem celus hu-
mero gestantem. Quod videbis in eneid. de quo plinius libro. v.
ca. p. Et libro. xxi.

Athlantes populi athlantis montis accole. dicitur etiam mare ath-
lanticum. Tortelius. de his pli. li. v. ca. p.

Attoniti sunt quorū corpus & mens stupet fit interdum ictu fulmi-
nis interdū morbo. Appoplexiā greci vocāt. Cornelius. celsus li-
bro suo. tertio. capit. xxvi.

Attramentū triplex est vñ dicit vitriolum quod ad viride accedit
colorem. Sed simpliciter positum de nigro intelligitur. Ab atos
grece quod est nigrum. Siluat. De quo pli. li. xxv. ca. vi. Itē li. xx. di-
cit pli. verrucas ocymo colli. cū. ceramento sutorio. hermolaus cor-
rigit atramento. dicit autem q̄ atramentū sutoriū est calchātū

Atropos grece vocāt cōualescentiā ab egritudine maxime pulmo-
nis et anhelitus. Siluat. de quo pli. li. xxviii. ca. ix.

Atrogenis herba ramis iuniperi similis foliis & semine. succ^o eius
lacteus nascit in crete insulis. Siluat.

A ante V

Auis que oua parit et habet plumas volucris autem generaliore
habet enim significationem. Est enim quecunq; volat. vespertilio
autem volucris est non auis. cum nec pennas habeat: nec oua pa-
riat. Etiam musce volucres sunt que volāt. de his lib. x. & xi.

Aura flatus vel spiramen. virg. enci. At puer ascanius superat & ve-
scitur aura

Auscera sunt que ad stipticum declināt. Siluat. Idem dicit marcili-
ficinus. vide stipticū.

Aureus pond^o dragme vñius et semis. vide talentū

Auariū locus in quo multe aues hominū industria nutriende clau-
duntur. Virgilius georgic. libro secundo. Sanguineis inculta ru-
bent auaria baccis. Seruius dicit q̄ auaria sunt secreta nemora
que aues frequentant. prima tamen significatio magis plinio con-
sonat. Et etiam varroni libro de re rustica. De quo plinius libro.
xvii. capitulo. ix.

Auena cū plura significat ad propositum presens viciū est fru-
gum. virgili. Infelix lolium et steriles nascuntur auene. vide mor-
c

bi frugum

Auctio est augmentatio rerum per mercaturam.

Auctionarius qui res emit vili precio, vt carius vendat. Plinius lib. xviii. capitulo, xii. Auctionibus adhiberi fabam lucrosam putant. Simpontinus in marcialem q̄ auctio venditio est in publico pl^o of ferenti. Quod parum plinio concordat; quia sic vendi fabe non solent.

Auctoratus est miles ad periculū et mortem conductus; si casus ferat. Exauctorati qui rationabili causa militie sacramento solvuntur. Resignati vero sunt milites quibus ob delictum adimitur stipendium. hermolaeus, de quo pli. li. xxxvi. In mensione theatri versatilis. Sed apparet ex pli. lib. xiiii. quod non solum de militibus, auctora ti dicuntur; sed etiam de agricolis. Sic enim scribit ab auctorato vindemitore rogū et tumulum excipi. Cuius sensus ab intelligentib⁹ assignatur; si vindemitor operam suam locasset in altas vitet que ad summum altatū arborū cacumen ascendunt, si inde cadens moriatur; vltra constitutā mercedem illud quoq̄ mereret; vt funeris impē sam dominus exoluat.

Aues pictura decepte. li. xxxv. ca. ix.

Auium castus immoderatos pictura compescere li. eodē. ca. x

Auster meridionalis ventus, qui grece nothos nominatur quoniam est nebulosus atq̄ humectus, nothus enim grece humor nominatur. Aulus gelius. De quo plinius libro secundo. Et libro decimo quinto. capitulo. decimo sexto. dicit austrum aduersari fluctibus seruandis.

Auium amicitie et inimicitie libro decimo. ca. lxxi iiii.

Aura multas significationes habet; que ad naturalia pertinent. Auraventus est. Virgilius in georgicis. Per ramos aura refulsit, noni⁹

Aura splendor. hinc aurum dictum a splendore qui metallo inest. Seruius. Aura fauor. Et aurarii sunt fautores. Virgilius sexto eneid. Nunc quoq̄ iam nimium gaudens popularibus auris Aura. i. vita. virgilius. At puer ascanius superat et vescitur aura.

Auis restrictiorem habet significationem q̄ volucris. volucris siquidem est omne animal volans siue pennas habeat siue non. vt locuste apes vespe absq̄ pennis volant. Aues autem solum dicuntur que pennas habent ouaq̄ generant. De quibus plinius libro quarto per totum. Volucris etiam adiectiue capitur; sed parum ad propositum plinianum.

Aurium remedia habes libro vicesimonono, capite, quinto, Et libro xxxiii, capitulo, iii.

Auri multiplex vsus multeq; eius virtutes habentur libro trigesimo, capitulo, ii.

Auri inueniendi ratio & industria eodem libro capitulo, iii.

Auri extractio ab antris pfundis libro, ix, capitulo, xxv.

Aurifodina locus mineralis in quo effoditur aurum de quo plini^o libro, xxxiii, capitulo, iiii, & alibi.

A ante x

Axungia pinguedo maxime porci, dicitur ab vnctione inquit papias. Aliq; ab axe; quia ea maxie pinguedine, rotarum axes vnguntur, de quo plinius libro vicesimo octauo, capitulo nono. Nota q; multa nomina per æ diptongon a quibusdam scribuntur: que alii per e simplicem vocalem incipiunt, Ea siquidem in noim per e incipientium ordine reperies

Axis plures habet significationes, Est enim pars celi, & stipes circa quem rota vertitur, & tabula fertilis, festus, de quo pli, lib, ii.

Axes vnde coaxacio & cantabulatio. Nam asseres auctore vitruuio tabule non sunt; sed crassior materia & angusta in modum parue trabis ab assidendo parietibus atq; tignis appellati, Quibusdã coaxatio non per, x, sed per, ff, videtur scribendum que madmodũ assamenta & assule, hermolai, verba in castigacionibus plinianis, de quo plinius tangit libro, xxxvi, ca, xxv.

Axinomancia id est per secures dolabellasq; facta diuinatio capite, xix, Sicut catopromantia diuinatio est per specula, cum pueri preligatis oculis incantando ventura respicere putantur Quod ludibrium adhuc a quibusdam seruari dicitur

De littera B, ante A

Bactriaregio est circa assiriam cui⁹ populi bactriani appellati, Seruius, bactrius fluuius circa assiriam a cuius nomine bactria regio & bactriani populi, herodotus,

Bacca fructus paruus vt oliue lauri & similibum, ponitur etiam p fructibus arborum siluestrium, Siluat, Iuuenalis hausit auentini baca nutrita sabina, scribi debet sine aspiratione

Baccula parua bacca, de quo plinius lib, xv, & xvi, laurentius val-la dicit q; inter acinos & baccas differentia est q; acini inter fruct⁹ munitiores densius nascantur vt vne grana edere sambuci,

Bacce vero dispersius & rarius; vt fructus lauri oliue, Supra hec au

tem pomum dicitur vt cerasum/prunum/mespilum/nuces/castaneae. vide pomum.

Bactar arbor radice odorata quam nonnulla nardum, rusticam appellant falso. tamen, creditur valere contra fastinationes, virgilius, buccol. Baccare frötem cingit, ne vati noceat mala lingua futuro de hac pli. lib. xxv. ca. viii.

Baccae grece latine lupula, herba que vulgo panis cuculi dicitur saporis acetosi, Siluat.

Balaustia flos mali granati, Serap.

Baiocassi populi gallie baiocensis oppidi in normania gallice, baieux, Iunianus, de quo pli.

Balbutire est cum quadam hesitatione & confusione trepide vocem emittere, Nonius, Pli. li. x. ca. xxxi, hyeme balbutit.

Babilon vrbs in asie regione, condita a semiramide assiriorum regina, Ouidius in methamorpho, Altam coctilibus muris cinxisse Semiramis vrberem, vide semiramis, de hoc pli. lib. vi.

Balanus vocatur id genus alui subducende quod clisteris loco subditur, hermol, in castiga, pli.

Balii equi generosi, hermol, in castig. pli.

Balsamus est arbor, balsamum est gummy ab ea nascens arbore, xilobalsamum eius arboris lignum est. Carpobalsamum fructus Sophisticatur autem sepe ex fructu: scilicet carpobalsamo & terebentina; aliiq; fraudibus, Diascor, de quo plinius li. xii. ca. xxvi. Et libro, xvi. ca. xxxiii, vide opobalsamum.

Baleares insule primo gymnesie dicte sunt post a grecis occupate: baleares dicte: quia lapidibus funda rotante aduersarios summo-uerint, Strabo de situ orbis, Sunt in hispanico mari, ybi funda primum inuenta, ita vt matres non snerent filios edere nisi funda primum pane aut cibum alium percussissent, uegecius.

Bacchus fuit iouis filius, de quo multa quidius in. iii. methamorp. A verbo greco deriuatur quod insanire significat, Illi a poetis cornutum caput fingitur: quia vini nimio vsu truces fiunt, homines. Ait varro de origine lingue latine, vnde sapho poetissa Accedant capiti cornua bacchus eris, Inuenitur se muliebri veste ornasse.

Quod ad moralem sensum reducit vocatus libro de genealogia deor: quia in expeditioe aduersus indos vsus sit bellatricibus feminis, Pli. de eo lib. vii.

Basiliscus a grecis serpens vocatur: qui a latinis dicitur, regulus: quia sit rex serpētum & venenosorum, Ait isidorus, Auicenna dicit ideo quia caput habet coronatum, Alii siquidem serpentes eius;

fugiunt. Et aues superuolantes visu interficit

Batus herbe genus, festus pompeius.

Barba iouis, vide vermicularis, et grassula;

Balius color est ab euripide videtur accipi pro vario, quidam p spa dice capiunt, hoc est palmeo qualis equorum apud maronem, nam et batus vulgo dicitur is color qui sunt in spadices hoc e palmaruz cum suo fructu. Termites greci vocat, hermol, in castig. pli.

Barbaston, Diascor dicit qd est id quod stomos pro quib^o vide, Tapsus barbatus.

Bdelium arbor nigra oleo magnitudine apud bactrianos nominatissima. Tortel, de qua pli.

Bene id est multum, Tereñ, in andria, bene celatum amorem facile cerneret, hic sermo in gallia parisiensi & rothomagensi vsitatus caro hec bene cocta, i. multum cocta.

Bedegar spina alba siue eius fructus qui restrictiuus est Serap.

Berberis species rubi vel eius fructus qui est paruus trubeus oblongus a cetosus frigidus et ficans, diascor.

Belona inquit hermolaus est piscis quem nos acum et aciculam dicimus.

Betonica herba calida et sicca folia ferre in modum habens q, denatayt folia quercus aut hierobotani, de qua plinius mira tradit libro, xxv, capitulo, viii.

Bdelium arbor nigra est magnitudine oleo, Siluat, Aliquando capitur pro gummy ab ipsa arbore manante, de his pli, lib, xii, c, xxii

Betica regio in hispania ad occidentem a fluuio eius magno qui bethis dicitur nominata, Ab accolis turdetana dicitur, Extenditur vsq; ad columnam herculis que in europa est Strabo, vide Gades; de betica plinius libro tertio, capitulo secundo et tertio.

Betulus hispante fluuio cuius aqua est ad ferri temperamentum aptissima, Strabo.

Bibliotheca librorum repositorium festus, greci enim biblis librū vocant, Eam athenis primus instituit ad publicam vtilitatem, Pissistratus rex, quam postmodum athenienē auxerunt, Ant gelius de notibus acticis, De quo pli, lib, xxxv, ca, ii.

Bistorta herba similis penthaphili; nisi q penthaphilon quinq; bistorta septem habet folia, hec cōsolida dicitur, Siluaticus, A grecis nominatur eptaphilon.

Biscultus id significat quod in duas partes diuisus, Plinius libro decimo, capitulo primo et sexagesimo tertio. Que animalia solidas habent yngulas singulos pariunt, que biscultas geminos.

Bilis id apud latinos significat, quod apud grecos colera, ait mar-
cilius ficinus, Plinius libro, xx, capitulo quarto, Iuuenalis, hinc sto-
macho bilis rufanus siluestris bilem detrahit; Et libro tricesimo
primo, capitulo, sexto, ait ad purganda corpora bilemque atram id
est coleram nigram.

Bipalium instrumentum ferreum genus ligonis vulgare in Italia no-
men, ait frater iocundus vir multe doctrine, de quo plinius, xiiii, &
multis libris sequesi.

Bimatus, vide Trimatus.

Bigena dicuntur animalia ex diuerso genere nata, vt leopardus
ex leone et panthera, Cicur ex apro et stropha domestica, festus.

Gabriel in gerentonia ad innoceñ. Papam vni scribit Cicuris
de his pli, lib, vii, & viii.

Bonus bonum id est plenum pingue, Terenrius iu eunucho, tam
ti bona est natura facit curatura iuncea.

Bolis iaculum est ad cuius similitudinem faces ignee quandoque
bolidevocantur Simpointinus super marcialem, de quo plinius vo-
lumine secun do *ubi agitur de comari*

Bolismus appetitus immensus qui quandoque peregrinantes inua-
dit, maxime cum incedunt pervias frigidas aut niuofas. Inuadit
quoque a longa egritudine exinanitos. caninus dicitur appetitus a
medicis, Constanti.

Bombinatio est sonus apum, festus.

Bombus a quo eximendorum fauorum signum sumitur & conice-
stura, varro, Pli, lib, vndecimo, vide fauus.

Boues vt toto anno valeant, habes lib, xxx, ca, vi.

Boum naturam & educationem habes li, vii.

Boreas grece latine aquilo dicitur, plinius libro, xviii, capitulo
xxxiiii, vide aquilo.

Boletus fungi species ceteris esui melior, Iuuenalis; Ancipites
fungi danf familie; boleti domino, de his plinius libro, xxii, ca,
xix, vide fungus. *Non Bolus quod claudius eho eho*

Bolus species quedam terre armene que est ad rubedinem patius
declinans, a medicis dicitur bolus armenicus, Inuenitur etiam
apud medicos pro frusto alicuius medicine; quod integrum os in-
greditur et deglutitur, Siluat.

Bombex vermis qui fila sericea texit siue componit ad vestes mole-
les et delicatas, ait Ifidorus, de quo plini, li, xi.

Bothrus, vide ambrosia

Borith grec e latine saponaria vel herba fullonum. Iheremias. Si multiplicaueris tibi herbam borith & laueris te nitro Ex quo intel lige q̄ valet ad mundificandum. plinius dicit herbam esse coctaz. **Botrus** id quod racemus dicit Tortelius.

Brassica. aliqui scribunt bracica grece. Caulis siue olus latine. Ma cer libro de viribus herbarum. Caulis romana grecorum bracica li gua. de quo plinius libro decimonono. Et libro. xx. capitulo. ix. & aliis multis locis. Caulis tamen pprie aliud significat. vide caulis **Bromus** est viciium in frugibus & leguminibus. vide vocabulum morbus.

Brancha vsfina. herba magnis foliis: vt olus sed incisa. In cui^o me dio oritur stipes. In capite sunt multi flores spinosi. Siluaticus.

Brochi dicuntur dentes prominentes. Ait nonius plinius lib. viii. capitulo. xlii. brochitate dentium senectus in equis. At hermol. vult corrigere bruncus brunci.

Brachiale ornamentum brachii: vt ab armo armila. ab armilis ar milini vocatur. Mures alpium et septentrionis quorum est candor eximius: quia ipsorum murium pellibus nianice armile modo tea gebantur. Gallico sermone hermines. De hoc plinius libro octauo capitulo. vii.

Bruma inepta gramaticorum ampliatioe capiunt pro tota hyeme Est tamen proprie dies vna: scilicet solsticii hyemalis a greca dicti one que breue significat. Est enim dies breuissimus. Plinius libro secundo. capitulo. xlii. Floret ipso brumali die arentis herba pule git. vide solsticialis

Bractea tenuis auri lamina aut alterius metalli Simponi. sup mar tialem. Plinius de hoc libro trigesimo. capitulo sexto. Vbi docet metalla inaurare. Qz tenuis esse debeat patet ex virgil. vi. eneidos leni crepitabat bractea vento. Que tñ hoc a lamina differt que est aliquanto crassior et spissior. Fit autem ex quolibet metallo. Tor telius.

Brutus bruta brutum adiectiue id est ebes obtusum. Nonius lucili^o libro quarto. Contractis in se partibus obrutescat. Bruta id est sine sensu tarda et stolidi. horatius libro carminum. Quo bruta tellus & vaga flumina. Non ignoras quid brutum substantie significet.

B ante V

Budestin herba que a grecis laudatur in cibo eam. Siluaticus dicit coriandrum vide coriandri.

Bulbus id quod cepa, Cuius multe sunt species secundum diasco.
Quod ex plinio patet lib. xi. & multis locis. Isidorus dicit q; bul-
bi id est volui sunt appellati eo quod sunt volubiles & rotondi. Et
q; omnis radix tunicata bulbus appellatur.

Bupluron herba que in grecia nascitur, de qua plini⁹ agit inter her-
bas sponte nascentes.

Bubulus bubulum a boue dicitur, dicim⁹ enim caro bubula. Eo vo-
cabulo plinius frequentertitur: vt libro, xi. ca. xx. Mortuis apibus.
eas ventre bubulo reparari.

Bullans bullantis, bulla est aque rotonda inflatio, pli. lib. xxviii.

Mala bullantis et crasse vrine signa. Bulla etiam erat insigne pue-
rorum pretextatorum: vt significaret eam etatem regendam alre-
rius consilio, dicta a bullin grece quod est consilium latine, festus
pompeius. Sed hec significatio non est ad propositum naturale.

Bubones abscessus circa ignem siue inflationes nam. inguina ipsa
vocant greci bubones, Ille autem inflationes inguinarie appellan-
tur, hermolaus.

Bux⁹ arbor est parua, solida semper virens fractu facilis. Semen fe-
rens amarum. Buxum eius arboris lignum quod durissimum est.

Buxosum buxo simile, plinius. libro. xii. ca. xxvi. lignum balsami
optimum est quod buxosum & odoratissimum.

Bucefalus vocatus est equus. Alexandri magni propter quandam
bubali capitis similitudinem, festus. De eo plinius libro octauo, ca-
pitulo quadragesimo secundo.

Bura pars aratri posterior decuruata. varro de re rustica lib. primo.
Sepe fracta bura relinquunt vomeres. in aruo. virgilius georgicoz.
libro primo, burim dicit, ait nonius, virgilius ibi. Continua in fila-
uis magna inflexa domatur in burim, de quo pli. li. xvi.

De littera C ante A

Cadiuum est quod per se cadit absq; auulsione aut violentia.

Cadiua poma que non manu auulsa: sed que sponte cadunt. Cadi-
ua similiter folia, libro decimo quinto, capitulo deimosexto. Et ca-
pitulo decimo septimo, Plinius ait, Cetera mala folus ficulneis pre-
terq; cadiuis.

Caries putredo lignorum puluerulenta et vernuculosa. De cuius
virtute pli. lib. xvi ca. lviij.

Calamentum vide menta.

Cadurci populi gallie, aquitane post petrocorios iuxta moibriges

in auernis. Strabo de situ orbis.

Caper vide veruex.

Cacopromancia. vide axi momanzia.

Capus capi gallus castratus. Simpontinus.

Capa aque venit quod plinius dicit libro decimo quinto. capitulo decimo septimo. poma inquit includuntur capis. Vas est ad reclus

dendū aliqua minuta. Sed marcus varro dicit capis in nominatio. Capis inqt et minores capule a capule a capiēdo noiant q̄ ansate

sint. hermol. dicit q̄ potest nomē trahi a calpim greco nomie quod est ansata crathera. De quo pli. lib. xxxvii. ca. ii.

Cara insula in egeo mari. nominata a caro titani filio. Seruius dicit Aristeum monitu matris eam insulam primum habitasse. Inde cum dedalo in sardiniam iuisse. Cuius pars subito hiatu cum incolis absorbita est. Tortelius.

Calamitatem agricole dicunt grandinem proprie eo q̄ culmum & calamos comminuat. donatus. Terentius in andria. Nostri fundi calamitas.

Calendix conche genus. festus

Calculus lapis breuis terre admixt^o dictus: q̄ sine molestia sui breuitate calcetur. Seruius.

Calculam et crocotulam vtrunq; a generibus florum: translatum a calca & croco. virgilius buccol. Pinguia luteola pingit vacinia calca. nonius marcellus.

Canopus insula in nilo fluuio egipti in qua alexandervrbem condidit eiusdem nominis ait seruius quinto eneid. & quarto georgicorum in qua significatione capere videtur. Iuuenalis satyra prima. Cum pars iliace plebis cum verna canopi. de quo plinius libro quinto. capitulo nono. Est etiam sidus lucidum et magnum quod cernitur a merid' anis populis. De quo libro sexto. capitulo vicesimo secundo. Et libro secundo. capitulo. lxxii.

Caleti populi gallie habent a meridie fluuium secanam a septentrione mare. Siti in diocesi rothomagensi. vt ex plinio libro quarto. capitulo decimo octauo. Quibus propinquos dicit lexouios et velocasses. Nunc vulcassini dicuntur. Caletos etiam nominat libro decimonono. capitulo primo. Aliqui textus habent galetos. quod idem est quia antiqui larini c. p. g. et ecōtra communiter scribebant: vt Caius. pro Gaius. Quibus consonant cesaris commentaria.

Cancer piscis. Cancer morbus ex aduſta melācolia natus. De vtro q̄ plinius

Catharrus a grecis dicitur quod a latinis distillatio. Descendit enim a verbo greco quod signat id quod defluo. Tortelius. Est enim humoris fleumatici distillatio siue descensus. Qui si ad nares reuma dicitur. Si ad pulmonem pthisis. ad fauces brachon. alias multas causat egritudines & varias secundum alia corporis membra super que cadit. his prestat plii. vartis locis remedia

Caluaria locus sepulture publicus hermolaus que dicit grecos vocare poliandria. in castigationibus plinianis

Calix dicit hermolaus operimentum tectorum significat apud plinium libro decimo sexto. capitulo septimo. Aliud significat sed non ad propositum.

Camedreos grece herba que latine quercula ab aliis Serrata. Nascitur locis at peris. habet folia mente herbe similia maiora tamen Siluaticus.

Callis pecorum viua est inter herbas et siluas. Semita vero hominum Virgilius ix eneidos. Raro per occultas ducebat semita callis. Ser. Cataphilon vide bistorta.

Calendula herba cuius stipes plimos habet ramos. flos aurosus similis bucalinos semina quam plurima ordinatim posita in capitulo quodam habentia formam corniculorum. Siluaticus. Aliqui dicunt calendulam esse florem omnium mensium

Canopus sidus versus meridiem multo lumine fulgens. de quo libro secundo. Et lib. vi. ca. xxii.

Canis rabidi morsus sanantur libro. xxix. capitulo. iiii. Et libro. xxviii. capitulo. x.

Canum natura et mores hominibus propiciis. de hoc libro octauo. capitulo. quadagesimo.

Canum catuli ad cibum puri lib. xxix. ca. iiii.

Carbunculi morbus in narboneum prouincia ortum habuit. Et eius remedia libro. xxvi. ca. p.

Cathaplasma fit quando herbe cum succo superponunt. Siluaticus. de hoc plinius in libris medicinalibus.

Capilli ad usum valent medicine. habetur libro. vicesimo octauo. capitulo septimo.

Carnem incorruptam estate seruari posse libro. xx. ca. xx.

Camepitis grece lingua latine. diciturque propter abortus ab aliis thus terre. verba sunt plinii lib. xxxiii. ca. vi.

Caloris excessum in itinere remedia libro. xx. ca. xiiii.

Calpe insula est versus occasum post gades angusto discreta. freto distans a turdetania stadiis octingentis. Strabo.

Canarium augurium siue sacrificium. hermolauus in castigationibus plinianis. De quo plinius ipse libro decimo octauo, capitulo quarto.

Cacapocium a deuorando: quoniam pillule modo prebeatur a medicis. hermolauus in castigationibus plinianis.

Calathoides figura est hermolauus de qua libro secundo, capitulo decimo.

Cardiogmon. vide diaphorare ex hermolai sententia.

Camphora gummi frigidum et siccum in tertio gradu nascitur in insulis sarandinis. Annis maxime quibus multa fulgura; tonitrua et terre motus fiunt: copiosa generatur. Serap.

Camphor arbor camphoram gignens. lignum habet album fragibile. Cuius ymbre pardi insidunt. Eorum timore id gummy colligi nisi certo tempore non potest. Autem, lib. ii.

Caluata vinea est apud Catonem libro de agricultura in qua quidam demvites sunt perpaucis: ut in caluicio capillorum. Nam et greci loca plantis et fruticibus nuda phalacra quasi caluata appellant. hermolauus. de quo pli. lib. xvii.

Carcimonia duricies est cum inflammatione. Cornelius celsus distinguit tria genera; que omnia morbi sunt

Caucasus mons in oriente versus Sithiam latissimus ita ut multas occupet regiones sermone & moribus differentes. mons est omnium altissimus. ait herodotus. Nam cum nox sit in plano: superioris partis incole solem vident. de quo libro sexto, capitulo vndecimo, et decimo quarto.

Casius mons in siria latitudine minor caucaso altitudine pene equalis. de quo lib. vi. pli.

Cantabrum fursur tritici. Siluat.

Cautarides bestioe muscarum generis virides. diascor.

Camepdane arbor lauro similis. Siluaticus. Dapnis enim grece laurus est. Came autem infima vocatur laureola. vide ibi.

Caribdis marinum est periculum circa siciliam. Seruius. Causatur aquarum interceptione fluxu aquarum contrarij ubi aque cum nubibus absorbentur. Ouidius. Et vomit epotas sena caribdis aquas. Nomen accepit a latrone femina eius nominis: que boues herculis furata; atque in id mare proiecta mari nomen dedit. De quo pli. libro. iiii. capitulo. viii.

Calua et caluaria loca sepulture publica quas greci vocant polyandria expolubio iulio poluce zozimo &c. hermola, in castigatio- nibus plinianis.

Caducti morbi remedia libro, xxvi, capitulo, duodecimo, vide. Co- micialis morbus.

Calculorum remedia libro, xxx, capitulo iii.

Castelli vulgatam relinquo significationem, Sunt autem ad pro- positum castella aque ductus nec aliud sunt q̄ fluentis p̄ formas et fistulas aque diriuacula. Hermola, in plinianis castigatio- nibus.

Catharrus latine fluxio differt a corriza et brancho. Corriza dicitur cum pituita tantum obsidet grauedo latine dicta. Catharrus vero cum fauces palatumq;. At branchos cum et gūttur et arteria corri- pitur. Ob id et artericum quandoq; vt ait paulus id vicium appella- lant. Omnia hec tamen hec ypocrates corrifas vocat; nostri distila- tiones, hec hermolaus.

Calix quis multa significet; ad nostrum propositum folliculum est quo fructus arborum teguntur. Tortelius.

Caldea regio in asia arabie cōtermina plana fontiu indiga in qua babilon magna, Strabo de situ orbis.

Caulis praua grammaticorū restrictione pro oleribus capitur, sed etiam herbis et arboribus conuenit. plinius libro, vicefimoprimo capitulo quarto.

Caule conciso inferuntur rose. Vide frutex. Caulem autem capit ysaac de dietis pro grādi oleris quo fit hieme pulmētum. vocat aut̄ caulis ait Isidorus, quia tirsus eius plus coalescit. Quod plini, bra- sicam vocat de quo libro, xx, ca, ix, vide tirsus.

Caprificus arbor dicta non, a capra, sed a carpendo, ficus est silue- stris cuius fructus non maturantur, sed in fructibus ipsis culices et muscule generantur que ad ficus bonas propinquarum arborum vento deferuntur easq; apperunt sic sole penetrantur et maturātur Caprificare autem fit cum prope ficus bonas defunt caprifici ar- bores; suspendere oportet ficus siluestres immaturas; vt ab ipsis p̄ deant culices in ficus bonas, et eas prefato modo aperiant, hoc est caprificare, hec ex columela. De qua plini⁹ libro decimosextimo, capitulo, xxvii, et aliis multis capitulis. A qua arbore dicitur capri- ficatio et caprificare de qua plinius libro, decimoquinto capitulo, xix, vide sicomorus.

Canicula stella vehementer calorem influens. Circa medium iulii diebus quadraginta, de hoc plinius libro secūdo capitulo, quadra- gesimo, et alibi.

Caput purgium qui equid naribus imponitur, aut ore masticatur ad capitis purgationem. Siluaticus.

Carpobalsamus. Vide balsamus.

Carsterides insule versus occidentē stanno abundantes: quas quidam dicunt esse de insulis fortunatis, de his plinius libro, iiii, et vi, circa finem.

Cardamus vide nasturcium.

Casia frutex suauissimi odoris, virgilius buccol. Tu; casia atq; aliis intexens suauib⁹ herbis, de quo plinius libro, x, ca. ii, phenicē casie thurifq; ramulis replere nidum. Et libro, xvi, ca. xxxiii.

Cassia fistula canne genus cōcauum colore nigro in cutis cōcauo. sunt arili siue grana multeq; cōcamerations dulci implete. succo. Ex siluatico.

Canaria, herba est vide gramen

Calibs hispanie fluuius et populi calibes dicti qui ferrū effodiunt.

Calibs etiā pro ipsa ferri massa, Tortelius.

Cambises fluui⁹ hircanie, ortū habens in mōribus cancasī Strabo.

Cambises etiam fuit persarū rex. Sed prima significatio est magis ad propositum, Tortelius.

Camecissos genus hedere, Tortel, vide hedera!

Candet candidum est virgi, iiii, eneidos

Candētis vacce media intercornua fundit, Nonius marcellus. **Candēt** ignitum est, Cicero de officiis li, ii, **Candēte** carbone. vrebat capillum, nonius.

Cantherius equus castratus quo fit quietior scribitur p. n. hi sunt in gallinaceis, capi, nonius marc.

Capi sunt galli castrati nonius marcellus.

Cartilago inquit aristo, libro de aialibus. p. xima est creationi ossis.

Sed est cartilago flexibilis vt in aurib⁹ et naribus. Cartilagineū vero quod cartilaginem habet aut eius similitudinē, pli, li, xix, ca. v.

Cartilagineus est cucumis, De quo etiam lib, xi, ca, xxxvii.

Chamedaphne due sunt spēs, plāte sunt, vna dicitur laureola, alia dicitur vinca aut puinca, foliis lauro. minorib⁹ humi ad serpili morem reptans, flore ceruleo, inodoro, rotundo, ait panduph, de quo pli, li, xxi, ca, xxiiii.

Cardus herba siluestris est folus spinosis. Eius duo sūt gña, Siluat.

Cancrorum mire virtutes habentur lib, xxxii, c, iiii.

Canalitus, vide vua lupina.

Castoreon testiculi eius animalis quod castor dicitur viuit in aqua & aere, Seipsū castrat a venatoribus coactus, Serap.

Caprarum partes quedam valent contra venena. de hoc plinius li
bro. xxvi. capitulo. x.
Caper vide aries.

Caparis secundum diascorid. frutex est spinosus super terram ex
pansus. habet in summitatibus parua capita que ad splenis valēt
durici em.

Caca insula in mari egeo. de quo pli. lib. iii.

Cameleon serpens quidam pedes habens. de quo pli. lib. viii. Est
etiam herba: vt patet lib. xxvii. ca. vltimo.

Calus vas ex falice aut vimine. Inde calatus. virgil. buccol. vina
nouum fundau Calatis aruisia nectar. Perotus super marcialem.
Plinius libro. xvii. ca. xiii. in calis aut vasis fictilibus defodere pro
pagines. Aliqui scribunt Qualus. p Q.

Catapucia herba lata semper virens lac in fracturis emittens. folia
habet longa. duplex est autem maior & minor. Maior dicitur Ci
famis. Minor lecteris. Siluaticus.

Cacechia malus est corporis habitus quo alimenta in corpore cor
rumpuntur. hermol. in castig.

Capricornus ita vocatur signum zodiaci: quia ab inferis partibus
ad superiores solem reducit. capre naturam imitatus que dum pa
scitur ab imis partibus semper preminentium scopulorum alta de
poscit. Macrobius in saturnalibus.

Capreolus vincinulus gracilis: quo se rebus ppinquis innectit aut
suspendit vitis: vt firma cum fructu sustentetur. deriuatur a capio:
quia vicinos capit ramos. perot. super marcialem.

Capadocia regio finitima maiori armenie. Eufrate fluuio diuisa: q̄
& minor armenia secundū ptolomeum dicitur.

Capus ex gallo gallinaceo fit. castrato. ait varro: nunc capo dicim⁹
Seruius.

Carbasus lini genus quod plerunq; pro velo ponitur abusiue ta
men. Seruius.

Cameactis vide Ebulus.

Caspium montes sunt in asia a quibus mare caspium nominatur.
 Quod non proprie mare est: quia non habet fluxus exitum: sed
 ex magnis illic cōcurrentibus fluminibus: vastissima aquarum lati-
 tudo congeritur que videtur mare. Simile in euangelio de mari tra-
 beriadis.

Cataracta aqua in oculis superflua. Alia est eius significatio: sed
 non ad propositum. Cui egritudini dat plinius multis locis re-
 media.

Calamus arundo minuta est: habens internodia. de qua plinius li-
 bro. xvi. capitulo. xxxvii. Significat etiam segetis stipulam que spi-
 cam sustinet. vtraq; nostro proportio feruens
 Caticus fluuius in phrigia. de quo pli. lib. vi.

Carbunculus non solū preciosissimū ac lucidum lapidem signifi-
 cat. Et apostema pestiferum. sed etiam morbum arboribus adueni-
 entem; quo fructus adustivident. perotus super marcialem. pli. lib.
 xviii. capi. xxix. ait quidam tres caneros viuos cremari iubent in ar-
 bustis vt carbunculi non noceant. Est etiam carbunculus apostema
 siue morbus pestifer qui homines epidimiali tēpore inuadit qui in
 narboneñ. prouincia ortum habuit. de quo et eius remediis habes
 libro. xxvi. ca. i.

Capuos. vide pes gallinaceus.

Cādicās ad cādorē accedēs pli. lib. xviii. ca. xxx. Nube grauida cā-
 di caute grandio imminebit. Et lib. xxi. ca. xi. melilothos laudatissi-
 ma recens nec candicans; sed croco simillima

Cataclisis vocabulum habetur lib. xxxv. ca. viii. Significare putat
 hermolus caliginem. Allegans quod in adriani vita scribitur. Ca-
 taclianos obscurissimos scripsit anthimacum imitando.

Carcinomata carnis cauationes cum rubore et sanie cancro simi-
 les. perotus in marcialem. pli. lib. xxii. ca. xiii. Carcinomata et for-
 dida vlcera sanantur tica. de quo etiam li. xxviii. ca. iiii.

Catuli nō solum canum aut catorum; sed ferarum quoq; siue imma-
 nium siue mitium. Etiam serpētum; vt virgilius ait de colubro. Idē
 catulos tectis atq; oua relinquēs. Sed Fœtus siue fetus ad omnia
 animalia muta pertinent. vnde fetificare. pro parere & foetura pro
 partu. virg. buc. Si fetura gregem suppleuerit aureus esto

Caula munimentum et septum ouium siue receptaculum, virg. lib. ix. eneidos. At veluti pleno lupus insidiatur ouili. Cum fremit ad caulas, Seruius. Festus dicit q̄ a cauo siue cōcauitate dict̄; quia an teysum stabulorum; in antris collocabantur

Carpere eligere. Tereñ. in adelphis. Quicquid erit belissimum cae pampus. Carpere ledere vel alicere, virgil. georgi. Carpit enim vires paulatim vritq̄; videndo femina. Carpere frui, Virg. Carpamus dum mane nouum dum flumina crescūt. his significationibus sepe pli. Carecta loca caricibus plena, Virg. buc. Tu post carecta latebas.

Carex caricis; herba est acuta et durissima asparago similis, virgil. geor. Et carice pastus acuta, Seruius. Tortel. & Siluat. de quo pli. li. xvii. et li. viii. ca. xlii.

Carica, ficus passa siue siccata

Cautes lapis durus asper; qualis in marinis rupibus A cautela & cauendo dicitur. Eo q̄ a nautis caueri debeat, virg. buc. duris in cautibus illū ismarus et ce. Pli. li. xxxvii. ca. vi. Circa oppidū. Thebaidis in collibus et cautibus

Caudex trunci pars inferior in arboribus. Pli. lib. xvii. ca. xxxviii. Perunctis caudicibus formice fugantur ab arbore

Cauistica medicamina sunt siccatiua adustiuua, Siluat. Pli. li. xxxiiii. ca. xi. papiri carta cremata inter caustica est.

Calendula, vide kalendula.

Canna calamo similis, sed maior, vide calamus.

Carmine grandines auerti & fugari, lib. xxviii. ca. ii.

Cardiaca est cordis passio. Cardiacus qui eavexatur passione. Cardiacus etiam pro cordiali. Iuena. Cardiacō nūq̄ ciathum missurus amico. Ad cordis passiones, dat plinius remedia multis locis. hermo, dicit q̄ cardiacus siue a corde siue ab ostio vel ore stomachi qđ cardian quoq̄ greci vocant; morbus est ex nimia corporis imbecillitate, quod quidem stomacho languente nimio sudore digeratur; prior tamen expositio medicorum sententiis magis conuenit.

Carenū vinū est artificiale per decoctionem, vide defricum

Charta apud grecos pro eo quod librum vocamus accipitur Ouidius de trist. Nullus in hac charta verus amare docet. Pro membranis etiā et papiro in qua scribim⁹ sumi⁹ apud pli. li. xiii. et alibi Cadmia lapis metallic⁹ ex æris ystione genitus, Siluat. de quo pli. li. xxxiii. ca. x.

Cauterium vltio membri, Siluat. vide caustica

Causarii, hermolai traditōe in castig. valitudinariū dicunt siue sonici. Aut qui omnino causam habēt ex morbo senectute ve. de quo

plinius libro. xxv. capitulo. v. Si vera sit. hermolai correctio. Textus siquidem vsitati habent caufaris. hermolao tamē consonat. Titus liuius ab vrbe condita libro vii. exercitus inquit ex caufarus senibusq; confectus.

Calcantum eris flos appellatur ait yfidorus. Corpus est metallicus adeo constrictiue virtutis vt in vrforum et leonum ora cōspersum tantam vim habet constringendi; vt mordere non valeant. Plinius docet valere ad multa remedia. hermolaus dicit q̄ est atremētū futorium. In vocabulo Cerrina.

Cassia herba suauissimi odoris iuxta Cynami campos nascit̄. Tort. de qua pli. agit. li. xii.

Cataracta quidā celi fenestrā quidā; nubes alii subterraneas dicūt Tortellius

Cerux colli pars posterior. vnde origo est omnibus neruis. Inguis anterior vnde vox procedit. Collum complectitur omnes partes. vnde dicimus hominem dure ceruicis. q. indomabilem; more ferocium boum vel qui cernice erecta et rigida contumaciam quadam et mentis rigorem pre se fert. Ceruices etiam pro ceruice dicimus. Laurentius. Item ceruix in singulari collum dicitur. In plurali superbia. Cicero in verrē. frange ceruices. Qua significatione vti sacra scriptura.

Cedua dicitur arbor siue silua que est apta vt cedatur cum facili regeneratione. libro enim digestorum dicitur silua cedua. Sic pli. lib. xvii. ca. xx. de castanea. Vide Silua.

Celiaci dicuntur qui patiuntur in ventriculo qui longus dicit̄. Sub hoc ventre dure scit. Alius nichil reddit. at ne spiritum quidē transmittit. Cornelius celsus libro. iiii. Species est colice in intestinis qd̄ greci celiacō; latini longaonem dicunt. Cui passioni dantur remedia lib. xxiii. ca. ii. Et lib. xxviii. ca. vii. et libro. xxx. ca. iii. et alibi.

Hermolans vero dicit q̄ est passio stomachi.

Centrum galli species est Gerobothani. vide Gerobotanū.

Centinodia sanguinaria poligonia proserpinaca geniculata idē Siluaticus. vide geniculata

Cerorum medium est inter ynguentuz et emplastrum. est enim spissius ynguento; mollius emplaistro Siluaticus. vocatur enim cerotū quia cera illi administratur. Hermolaus. Ceramentum dicit a cera deductum

Cerium vlceris genus. Pli. ramifici vlceribus que certavocantur illuminantur

Cerusa puluis albus ex laminis plumbi collectus. de quo plini. lib.

xxxiiii. & lib. xxxv. ca. vi.

Ceruleum viride cum nigro. Seruius. Est aut color maris. virgi. vii. eneid. Littus ad aysonium: tot pvada cerulavexit.

Celare. i. segetum servare non est ad propositum. Celare est imprimere cum ferro in metallum aut lapidem aliquam figuram. Pli. li. xxxiiii. ca. ix. Egiptus purgit non celat.

Cerotas. vide Tenontes.

Centaurea herba amarissima que duplex est maior & minor. nomine nata abvno de centauris scilicet chirone. ait perotus super martialem. de qua plinius multa lib. xxv. ca. vii. vide Rha.

Cesarea quedam est regio in mauritania que est pars affricae a qua pte existimant nilu flumen oriri. de quo pli. li. v. ca. ix. Sunt multe civitates eius nominis: sed non ad propositum.

Ceramentum a cera dicitur quia sit vnguentum cera mixtum. Pli. lib. xx. dicit verrucas ocymo tolli mixto ceramento sutorio. immo ut hermolaus corrigit atramento non ceramento. vide atramentu

Cespes cespitis. Seruius dicit herbam cum ipsa terra euulsam. virgilius. congestum cespite culmen. Pli. lib. xvii. dicit donec pingui cespite obducantur.

Cephalica capitis egritudo. Constantinus.

Cercophitecus simia candata. Martialis in epigrammate. Callidus enixas elidere simia hastas. Si michi cauda foret cercophitecus eras.

Ceronia dicit hermolaus in casti. pli. oleu quo luctaturi se pfudunt.

Celte populi gallie eius que accidit ad hiberu fluvium qui est in finibus hispanie. inde celtiberi dicti. Titus liuius abvibe condita. li. v. vide hiberus. de his pli. li. iii. Strabo li. de situ orbis dicit sunt populi ad massilie et narbonis mare. Sunt proprie celte quos narboneu dicimus

Cedrus arbor altissima cuius odor sepentes fugat. ex eo fit oleu quod cedrinu. dicitur quo si lignu aliud vngatur non putrescit. de quo pli. li. xii

Cedonia herba est lac emittens croceum. de qua pli. multas proprietates li. viii. ca. xxvii. & li. xxv. ca. viii. et aliis locis

Cerebri natura li. xxxi. ca. xxxvii.

Cerastes serpens habens cornua. ut Aries. de quo pli. li. viii.

Cestron grece betonica latine. eius descriptio et medicinales virtutes habent li. xxv. ca. viii.

Ceres. vide Seres.

Cenchris qui absque pedumusu in rectu gradit. ut dicit lucanus. Et sepe per recto lapsurus limite cenchris. de quo pli. li. viii.

Centrum duas habet significationes: medium circuli & stimulum siue aculeum. Tortelius.

Cedere id est abire. Cedere locum victori dare Tullius de officiis li.

li. Cui exercitus imperatoresq; nostri cepe cefferunt. Nonius, Cedere succedere cedere dare, cedere obsequi, cedamus phebo: & moniti meliora sequamur, Cedere vitare, virgilius, v. eneidos, Ce leri q; elapsus cerpere cessit Cedere incedere, Plautus in aulu, in hostem absolutus cedas, Cedere occidere mactare, virgil. georg. baccho ca per omnibus aris.

Ceditur, virgil. eneidos libro, v. ceduntur vigiles.

Cedite dicite, Nonius, Cedo p dic singularis tantum modo numeri, cedite id est dicite tantum pluralis: vt salue saluete, donatus.

Cedere concedere: cedo tibi concedo tibi id est non repugno, cedere flagellare, cuius preteritum cecidi flagellauit, Nonius, Alias habet significationes que non sunt ad ppositum.

Cernuus qui terram cernat, dicit etiam inclinatus qui versus eam partem qua cernamus, Sor. super. x. eneidos.

Certare altercare contendere, certare peruenire, ait donat. virgilii, buccol. Nec te certasse priorem peniteat, certare puocare, Terentius benedictis, si certasset audisset bene, donatus.

Cyppus et colu nam significat & nomen viri pprrium, Valerius libro, vi. Senitio cyppo pretori portam egredienti subito veluti cornua emerferunt, hermolaus in pli, castiga.

Cisternarum lruendaru industria lib. xxxvi. ca. xxiii.

chironium ylcus est quod non serpit, magnum & tumens maxime sit in cruribus & pedibus, Cornelius celsus.

Chiragra manu egritudo sicut podagra pedum ad quas dat pli, multis locis remedia.

Chius insula in aegiomari, vide aegetim.

Cyanus videt pli, vsurpare p gema li. xxxvii. ca. ix. Tictura ee etia dicit triplice, Aegiptia cypria & scythica, Optimam aut aegiptiam hermolaus in castig.

Ciconia avis est, de quo pli, lib. x. ca. xxiii.

Cymola genus terre que creta dicit mundandis vestibus apta, et medicamentis, Tortel, vide creta.

Citrus accedit ad melonem coloris & figure similitudine, eis tu frigidior huores gnat crudos i venis Serap, de quo pli, li. xix. c. v.

Cithraria id quod melissa, ait marcius ficinus.

Cicorea, vide sponsa solis

Cyminu semen est puu fortis odoris calidum & siccum ventositates pellens, De quo pli, lib. xix. ca. viii. Et li. xxvi.

Ciathus nome mēsure ad podus vnciaru, iiii, Serap, Pli, dicit, dragmaru decē lib. xxi. cap. vltimo, Et etiam vasculum ad bibendum

martialis. Non habilis cyathis et inutilis vna lieo. pli. li. xx. ca. xiii.
et lib. xxviii. ca. ix. Contra serpentium ictus in vini cyathis duobus
vide cardiaca.

Citrum malū siue pomū odoriferum cuius cortex coloris qui dicitur
citrinus accedens ad croci colorē albedine mixtum. Citrum autem
et malū arengium sunt virtute proxima tam cortice quā interiori suc
co. Siluaticus pli. de eo libro. xiii. ca. xv.

Cyclades insule in ægeo mari: quia in cycli forma disponuntur. Soli
uius. Seruius dicit quod potius longo ordine eas oportet circuire.

Cylindrus lapis teres in modum colūne ad aream equādam qui a
volubilitate nomen accepit. virg. geor. Area cum primum ingenti
equanda chilyndro. Seruius. Est etiam preciosus lapis iuuenalis.
donant archana cylindros. est lapis rotundus varii coloris.

Cilicia regio in minori asia syrie proxima subiecta tauro monti. a
cilice agenoris filio nominata. vide Taurus.

Cilindroides figure nomē est. ait hermolauus de quo pli. libro. li. ca.
decimo. Cicuta herba est nociua. eius tamen multe assignantur vtili
tates libro. xxv. capitulo xi.

Cicuta vide connisa.

Cinicus id quod caninus. Quod enim canis dicimus greci cynos.
dicunt. nomē secte est quorūdam philosophorū qui ideo a cane vo
cantur: quia sint in arguendis viciis mordaces. morali scientie stu
debant. ceteras repudiabāt scientias. huius secte diogenes erat. de
quo pli. libro. vii. capi. xix.

Cyclaminū herba hedere similis. sed minora. habet folia et nigriora:
in quibus albicāt macule. Caule exiguo. floribus purpureis. ra
dice vt rapa. cortice nigro. nascitur locis vmbrosis. perotus in mar
ciali. dicit a latinis. vocari tuber. medici vocant panem porcinum
inferens ebrietatem. piscatores immergunt radicem tusam in aquā
ad pisces capiendos. non bene tamen sentit pero. cum plinio qui
numerat tuber inter fungi species libro. xviii. vide tuber.

De cyclamine plinius libro. xxvi. ca. xiii. aliqui libri signāt. xii. ca.

Cynorhodos rosa siluestris. a Cynos quod est canis quia eius radix
valet contra morsus canis rabidi. Perotus in marciali. de quo plini.
libro. xxv. capi. ii. et li. viii. capi. quadragesimo. primo.

Chiro fuit philosophus lacedemonius vnus. de sapientibus septē.
De quo plinius libro. vi.

Chiron fuit vnus de centauris cui esculapius nutriēdus traditus ē.
didicit ab eo medicinā ait perotus in martiali. Inuenit chiro cen
taureā herbā ab ipso noiatā. De quo pli. li. xxv. ca. vi. vide centaurea.

Cynanche. vide Sinanche. aliqui siquidē p c. aliqui p s. scribi volūt
Cimbri lingua gallica latrones dicūtur. festus. ex quo intellige lin
gue gallice mutationem.

Cynoglossa herba que alio nomine lingua canis. Tortel.

Circius venti nomen. Est aut in gallia impetuofus. Alia sunt vento
rum nomina que incolē in suis quisq; regionibus fecerūt quasi pe
culiariū; aut ex locorū q̄ incolūt vocabulis. aul. gel. de quo pli. li. ii.

Citra citerior citimus. Cis etiam habet proximā significatōez. pri
scia. Affranius etiaz citer posuit. dicimus em̄ cis rhenū citra rhenū
Idem diceretur de secana. Cis secanam aut alio fluuiō vel mōre.

Citerior quo nomine pli. frēq̄ter vtitur. vide citra.

Citifus frutex est Columela. virg. buc. florentem citifum sequitur
lasciua capella. Seritur in terra bene subacta tanq̄ semen brassicę.
De quo pli. vide Brassica.

Ciciris animal est bigeneris vt su es ex apro & porca geniti. Gabri
el in gerentocomia ad innocē. papam octauum.

Clore vestes quedam. Hermolaus in castig. pli. li. xxxvii. ca. xvii.

Cisichum & Cissum aliqui errantes pro eodem habuerunt. Sed pli.
cischi tantum duo genera discernit. Cissi autem multo plura lucu
lenter descripsit. Etytrumq; discernit. magnitudine foliis flore; vt
videatur nulla cognatione ipsa preterq̄ nominis v̄icinitate haberi
Perotus tamē vtrumq; inter species hedere locauit. In quo cōcors
est gallienus. Cisichum autem la daniferuz est. de cisso loquitur lib.
xvi. de cischo. li. xxiiii. vide ladanum. Cissum aliud significat; sed
non ad propositum

Cima summitas arborum aut holerum. Sima per s. adiectiuum est
nasi figuram exprimens. Pli. li. viii. ca. lv. iiii. mares caprarum q̄ ma
xime Simos.

Cicifus frutex cuius modico pabulo oues impinguantur & capre.
Seruius. Virg. buc. florentem citifum sequitur lasciuia capella. De
quo Pli. li. xiii. in fine.

Citonia mala sunt siue poma lanuginem habentia constrictiue vir
tutis. Serap. De quo pli. li. xv. ca. xvii. & alibi

Cyron ventus est. de quo pli. li. ii. ca. xvii.

Ciuitates ab animalibus delete. li. viii. ca. xxix.

Ciperus radix iunci triangularis que est aromatica & cordi confes
rens. Auicē. l. b. devī. cordis.

Cincinatus agricola fuit; cui serenti et puluerulento; dictaturā po
rom anus misit lib. xviii. ca. iiii.

Circulus animalium. vide zodiacus

Cicero cives commouere festinare.

Cicero cis tertie coniugationis in eadem inuenitur significacione. Plii li. xx. ca. viii. Citeruinam succus bete.

Cinnabarin accipit, Iulius Solinus pro antidoto quod medici sanguinē draconis appellāt. Frequēs equidē committitur pugna draconis cum elephāto qua p̄ importunitatē agilit atq; & venenū draconis vincūtur sepius elephāti. Qui dū ruunt: dracones obruūtur magnitudine et pondere ipsius elephātis fitq; sanguinis vtriusq; bellue pmixtio tradit. pli. lib. viii. ca. xi. Et quācūq; partem terre cruor imbuūt: fit medicamentum quod Cinnabarin vocant. de hoc plinius volumine. xxxiii. ca. vii. Sed Auicēn. & alii quidam medici ip̄m sanguinē draconis succum herbe putauerunt rubec. Cinnabaris etiā metallicū est qđ ab indica. Cinnabari nomen traxit ppter coloris similitudinē vt vult diascor. qđ duplex est. Quoddā est natiuum qđ in libia nascit. Emathiti lapidi similis. Aliud est metalli cū facticiū ex viuo argēto & sulphure cōmixtis atq; alteratis. Cui⁹ cōficiēdi rationē bulcasis arabs tradit. Qđ est pictoribus & librariis in vsu quotidiano. De vtroq; agit pli. etiam li. xxiii. ca. vii.

Chimera mons in licia noctibus flagrās. De quo pli. li. ii. ca. ix.

Cymindis est nocturnus accipiter auis magna eā gallia q̄ parisiensis & rothomagensi finitima est: auem ipsam ducem appellat. De quo pli. li. x. ca. viii.

Cippus & columnam significat et nomen viri p̄priū Hermolai. De quo valerius li. vi. Genucio inquit, Cippo pectori subiboyelut cornua emerferunt.

Climactericus annus hoc est gradarius & scanfilis quia a septimo anno incipiēs: vitā hominis quasi p̄ gradus quosdā agat. Propterea: lxiii. annum maxime piculosum vt est apud tranquilū qm̄ duo numeri. s. septem et nouē qui decretorii maleficiq; sunt & ad vitam succidēdam. In vno quasi cōfluūt. Nonies em̄ septē et nouē septies sex agintatres efficiūt. Ita et quinquagesimus quartus & alii minores Climaterici dicūtur quotiens p̄ septem aut p̄ nouē dicunt. Qđ greci climathericon dicūt, latine exponi potest gradariū siue scalarū. Climax em̄ grece scala siue gradatio nominat. hec ex hermol. & beroaldo. Qđ ex quintilia. apparet qui figurā que a grecis climax dicit: gradationē appellat. Idē cicero. iiii. rheto. vide anaphora. de hoc pli. li. vii. ca. xlix. Marcilius sicinus libro quē de vita celit⁹ appellat celestē. de his assignat rationē.

Clarigatio quia repetēdo clara voce agat. her. hoc obseruari videt̄ in publicis edictis cū vno submissa voce legēte: alter clara voce repetit

Clinia inquit **hermolaus**, vocabulū est alitis ab auspiciis dicte cli-
nis nam et oīa difficilia & ardua **clini** vocabantur, vnde procedit
clinus a **celinus**.

Clostra & **clostrales** ludi sūt, **hermol**, in **pli**, **ca**, **castig**.

Claudere includere, **virg. georg.** Autintus clauo secum ad p̄sepia
feruant, **Claudere** circūire, **virgil**, Ecce maris magna claudit nos
ōbice **ponthus**, Est etiam **obsistere**, **nonius**.

Clauorum qui pedum articulos inuadūt **medicine** **li**, **xxvi**, **ca**, **xii**.

Cluere pugnare significat, ait **hermolaus**, Dicit tñ **plinius**, **Clipeū**
a **cluendo** **peruerfa**

Clauus relicto **vulgari** significato quod naturali discipline nō de-
seruit: in pedibus nascitur, nonnunq̄ alibi, **Cornelius celsus**, **lib**, **v**,
precipue tñ **excontuso** quo exciso subter rotunda radícula nascit̄
que penitus descendit ad carnē, Est etiam **clauus** **apost** **ema** de **san**
guinis superfluitate, alio nomine **furunculus**, **Siluatius** & **hermol**,
grammaticorum subtilitas tractum existimat.

Climathera vide **Anaphora**.

Corimbus granum hedere, ait ipse **pli**, **li**, **x**, **ca**, **xxxv**.

Coaspis fluuius **medorum** in **tigrim** fluuium decidens cuius aquā
reges **perfarum** potabant, ob eius dulcedinem & semp̄ secum, de-
serēbant, **Tortel**.

Coagulum materia alba in ventribus aīaliū lactātius inuenta; quo
lac inspissatur ad casei formationē, de quo **pli**, **li**, **xxvi**, & aliis locis.

Coccus grece granum ex arbuscula ilici simili; que ex **affrica** & **lu-**
sitania in **trans** **alpinā** **galliam** est trāslata, **Silua**, vide **kermes**.

Coccinū oleū quod fit ex **cocco**, de quo **pli**, **li**, **xxii**, **ca**, **v**, vide **cocc**.

Cornea arbor est cuius fructus sūt oliuis figura similes saporis aci-
di, alio nomine dicit̄ **cornus** pro arbore, fructus aut̄ **cornū**, **pli**, **lib**,
xiiii, **ca**, **xvi**, dicit̄ ex eo fieri **vinum**.

Concha piscis oculis carēs, **Solinus** dicit optimas reperiri in **ma-**
ri, **indico** in quib⁹ reperuntur **margarite**, de quo **pli**, **li**, **ix**, **c**, **xxxv**.

Congitarium, vide **gemma**.

Colossus alta & excedētis magnitudinis statua in alicuius rei vel
persone memoriā fabricata, de quo **pli**, **lib**, **xxxiiii**, **ca**, **vii**. Item **ca**,
viii, dicit **colostreas** imagines siue **simulachra**, **hermol**, i **castig**. scri-
bendum esse, ait **colosseas**. Sed **vitrimi** libro de **architectura** non
colosseas: sed **colossicas** imagines appellare contendit

Clodere male in oculis habere, **pli**, **libro**, **xyiii**, **cap**, **xxiii**, **clodunt**
lippiunt **ye** ab **afflatu** **oues**, vide **lippire**.

Coitum lune capit. pli. p eius cum sole coniunctione: quia coeunt
id est simul eunt, pli. libro. xiiii. cap. xxi. vide interlunium. Coitus
etiam coagulationem significat & inspissationem libro. xii. capitulo.
lo. xxxviii. Taurorum inquit sanguis ceclerrime coit.

Cogere in vnu colligere. virgil. in buccol. Tirire coege pecus Cogere
re mulgere virgil. buccol. Cogite oues pueri si lac preceperit estus
Cogere stringere. virgil. iiii. georgicor. Nam frigore mella cogit
hyems. Cogere vrgeri. Terenti' in eunucho inbeo cogo atq; ipero
Cocula vasa enea coctionibus apta. Alii cocu la dicunt ligna mis
nuta quibus facile cibaria decoquantur. festus.

Corimbus fructus hedere. Serap. vide hedera.

Coriandri vires habens li. xx. ca. xx.

Colores pictor. ex quibus materiis fiant quibusq; locis inueniant
habes lib. xxxv. ca. vi.

Coriandrū herba est frigida fructum ferens eius nominis qui absq;
preparatione venenosus est preparatum autem nota apothecariis
prepara aromaticum est. de quo pli. li. xx. ca. xx

Condere abscondere virgil. ii. eneidos. Scādūt rursus equū & nota
condūtur in aluo. Condere cōstituere cōstruere. Salustius in Catil.
Virbē romam sicuti ego accepi cōdidere ab initio troiani.

Condere in vnum locum dare ad custodiā faciliore. significat etiā
cōscribere nunc facere: nūc cōponere: nunc instruere. festus

Condire aliud significat. inde cōdimētū. est aliquid rei alteri per
miscere saporis aut odoris gratia &c.

Conditomata sunt fissure ani absq; sanguis emissionē. Siluat. Cor
nel. celsus lib. vi. dicit q; sūt tuberculū quod ex inflāmatione nasci
solet. Cui passioni dat pli. remediū li. xxiiii. c. xiiii. & li. xxxiiii. c. xv

Colocia a colo breui dicitur. hermolau vide colica

Collibos pmutatio pecunie. hermolau. allegās polucē: a quo qui
eā exercent polibiste vocātur. Ieronimus tñ collibistas a collib' vo
catos tradit. Sūt aut inqt collibie vilia munuscula vt cicerū vna
passaz. paruor. & paucoz fructuū q; vilis lucri causa venduntur.

Conuulsa & vulsa idēz sunt. ait hermolau in vocabulo rupta. Est
aut cōuulsio: vt inqt ipse hermol. id quod greci dicūt spasmus. Qd
plinio. cōsonat in pulegii mentione. Et in li. xx. vbi de marrubio.
Spasmus autē aliam cū hoc signat egritudinē. vide spasmus.

Coaxatio ē cōtabulatio. ait hermol. i castig. de q' pli. li. xxxvi. c. xv

Coriū terre in plinio. ait hermol. non tā cutis eius faciesq; summa
q; tectorū & scatinē quoddā crassius cui aliquid quoq; subesse pōt
coriū. Nā et in parietibus struendis ordines ipsi laterū. Coria a vi

trinio dicunt, hoc est quod turba opificum vulgo appellat cursus
hec hermolaus.

Conuexū dī de pte interiori: deue xū de exteriori, festus, hoc intel-
lige de corporibus rotūdis, philosophi tñ aliter loquuntur q cōcauo
cōuexū ex opposito assignāt, cōnexā ei prē sphere exteriorē dicit
Collis mōticulus est: siue pars mōtis maioris cui cōiūgat: siue p se
separatus, Iugū ipsa mōtis est arduitas, Inde roma septicolis dicta
quia septem colles comprehendit, Lauren.

Cōuenire apta & cōmoda esse, Donat° in Thereñ, in adclphis, Cō
uenire placere, noni°, Conuenire colloqui, Terētius in andria,

Conueni hodie quēdā mei loci hoiēm, Cōuenire aptū esse, nonius,
Conuentre obuiū fieri, Itē videre, nonius, Conuenire, colligi cōgre
gari, virgil, i, eneid, Cōueniūt quib° aut odiū crudele tyrāni, Item
similē esse item placere item interpellare, nonius mar,

Coxendices id est coxas, varro de re rustica lib, p, lata frōte laxis co
xendicibus, nonius:

Coa vestis est, ait hermolaus in castig, pli, ca, xii, Item li, xi, ca, xxii,
Consectaneus qui in eadē heresi est, hermol' id est eiusdē secte, Cō
militone sem, in quibusdam historiis vocātur cōsectanei,

Confarreatio, ait festus, sacrificii genus est quod fiebat farreo libo
adhibito id est pane artificiali ex farre confecto, diffarreatio vero
sacrificiū ad viri & vxoris dissolutionē, de quo pli, li, xviii, ca, iii, &
capitulo octauo,

Coix genus est arundinis, ait hermol', Inde coicina sunt tecta vel
texta ex arundine is & iuncis que fiunt in egipto, Theophrastus di
cere videitur q sit palme species, ait hermolaus,

Coralius lapis est alius a coralo ad medicinā valens, de quo habes
libro, xxxvi, ca, xix,

Cōpago et impago; id genus marginis & regule significat: quo ti
panū id est quadratū vel alterius figure spacium: in valuis alio vel
opere intestino p ambitū includit vt fere sint q vulgo suppages ap
pellantur, verba hermolai, in pli, castig,

Coraxis & coraxinus color est, hermol', de quo pli, li, xxi, ca, ix,

Contribulare venit a tribulo vel tribula q instrumentum est teren
dis frumentis,

Columela li, p, de quo pli, li, xxxvi, ca, xxv,

Conferua herba a ferruminando dicta, ait simpōtinus, Quā satis
describit, pli, lib, xxvii, ca, viii, vide ferrumino,

Comicialis morbus epilentia a grecis dicitur

Comicialis a latinis: quia si quis rome in comiciis eo caderet mor

bo absoluebatur a comiciis
Colere diligere amare Ter. q̄ppe for̄aipulsi n̄ra nos amatores colūt
Colere ornare. Ouidius de arte amandi ipoluitum phedra nec erat
bene cultus amauit. colere inhabitare. colere exercere. Virgi. pri
mo georgico. fructusq; feros molius colendo. Inde agricole qui in
agro se exercent. Colere habitare. Nonius in incola et accola. vide
accola. in coloni q̄ sunt aduene cultores. virg. Tyrii tenuere coloni
Colligere in vnū redigere. colligere reficere Celare. Supprimere.
Virgil. lib. xii. Et se colligit in arma poplite subsidens Colligere
auferre luci. lib. xxx. Colligis omnia furri. Nonius marcellus. his
significationibus plinius. sed in varia vtitur capitula.
Colossus statua mire magnitudinis dicta a colosso artifice a cui⁹ no
mine nomen accepit festus. de quo Pli. lib. xxxv.
Comiciū erat cōgregatio populi romani vel tēpus ad eligendū ma
gistratus. vel locus in quo ea fiebat cōgregatio Pli. lib. xix. ca. viii.
multum inquit rutatum populo datuz comiciis peractis. Remedia
dat Plinius morbo comiciali. lib. xxvi. capi. xii. Et lib. xxviii. ca.
iiii. in principio. et aliis multis capitulis.
Colica egritudo ventris ex ventositate inclusa in intestino qui a
grecis colon nūcupatur Galie idem pene hermolaus. Remedium
dat Pli. in maratri & anisi mentione.
Cōnisa grece cicuta latine herba cōis pre frigiditate venenosa que
pota aut comesta interficit. Tibi aut̄ lectori do remediū a Serap. de
scriptū vinū forte ad vsuz medicine. de qua Pli. lib. xxv. ca. xi. et li.
xxvii. capi. viii. Corona regia vide mellilotum.
Cōsolida herba est duplex maior & minor tota estate flores. cōis ē.
Colera grecū nomē est quod latine bilis dicitur marcellius ficinus.
Colerica passio morbus est ex vehemēti colere cōmōtione per su
periores & inferiorē euacuans regionem. Constanti.
Cometa ignea apparit in sup̄ma aeris regione quo noīe greci vtū
tur Latini verō Crintas appellant Cicero lib. de natura deorū. de
quo Pli. libro. ii. capi. xxv.
Cōniuerē oculi motu signum prebere. Pli. lib. x. ca. iii. Aquilla co
git pullos. solis radios itueri. Si cōniuerē aduertit p̄cipitat e nido.
Consequi adipisci Cicero. Quod ego meo labore. et vigil. cōsecu
tus sum Consequi id est sequi. Nonius.
Consequi ex primere declarare diffinire. Cicero ad Cesarem Extre
ma quanta et qualia sint verbis; consequi non possum. Nonius.
Conticinium noctis primum tempus; quo omnia quiescendi gratia
conticescunt. Nonius mar.
Cōuallis est planicies ex omni pte cōprehensa mōtibus collib⁹ vel

vallibus ex duobus lateribus comprehensa, Planicies, valliculla
eius diminutiuum festus, pompe.

Colonus vide colere.

Columbar: duo gna. vñ agreste quod saxatile dicitur que summa loca in tectis & turribus altis captat propter naturale timore: ad que ex agris aduolant. Alie sunt domestice que sunt plurimum colore albo Ex his duabus stirpibus fit tertium genus mixtum. Varro.

Couexum ex omni parte declinatum ut celum quale est celum quod ex omni parte ad terram est declinatum. festus. Sed festo. geometria repugnat que concavum intra assignat et convexum extra ut orbis lune versus regionem ignis est concavum & versus orbem siue celum mercurii: ipsum celum lune est convexum.

Conducere colligere congregare significat. varro iquit plurimum in foro conducit. i. congregat Locare etiam significat. Cicero. Sepe in nostra republica; videmus mercede conductos. Prodesse quoque signat Cice. in officiis. potest quod reipublice inutile: cuique conducere. i. prodesse. inde conducibile quod cuique prodest. Plinius. nichil rei de qua agimus conducibile: us id est vtilius. Congiarium vide hemina.

Comissura coniunctura vsuali grammatice significat. Est etiam morbus capitis dormire facies aptis oculis: qui a medicis subeth. arabico sermone appellatur. a quibusdam somnus profundus. cogit enim superflue dormire. Cui dat Plinius. Remedium multis locis.

Colirium medicina ocularis de qua Plinius. multis locis. dicit tamen columela lib. de agricultura tractatus de cura equorum: quod medicamentum etiam est ad aluum subducendum.

Colophonia pix est greca siue fusa. Siluaticus. de qua Plinius. lib. xiiii. ca. xx. & lib. xxvi. ca. xi. circa finem. Colon vide colica.

Collecticie sunt in agro frumetario sulci qui sunt fosse lineares ab aratro caute ceteris maiores in quibus recipiuntur aqua. Pero. super mar. Plinius. lib. xvii. c. xix. her. vult corrigere Colicie quod tamen illi minus personat significationi Color celestis mediat iter blavium siue azureum & album Siluaticus. pro quo quicque capitur color iacintinus.

Conialaxare exercere mature facere. Nonius mar. vide malaxare.

Cominiscor cominisci dictum a comate cum fingunt in mere que non sunt in remisceri. varro donatus dicit super ter. i. hechira que est dicere & fingere

Commertum dicitur a cominiscor quod est fingo. Tereñ. in andria. Atque ipsis comertum placet donatus. No. dicit Comertum pro communertum. Congruere a gribus dictum est: que simul volant simul pascunt aut. festus pomp. dicitur de con. quod est simul.

Copare aequare. Ter. in eunucho haut ne parat hic quod est ad illud est. i. equat No. Copare etiam atque pro constituere ostendere. Ter. in eunucho ita

me comparem non perpeti meretricum contumelias. Item capta re confirmare estimare. Terentius in andria: vt malis gaudeant atq; ex alienis incōmodis sua vt comparent cōmoda. Comparare acquirere Cicero. de finibus bonorum et malorum, libro, vi. Omnis auctoritas philosophiē consistit in beata vita comparanda.

Comparare emere. Terentius in eunucho, vbi aurum et vestem & alia que opus sunt comparet. Nonius.

Color purulētus color est sanguinis putridi. Siluaticus.

Color cytrinus cortici citri similis est vide, Citrum.

Comarus arbor dicta ficus lupi. Siluat.

Commentū expositio dictorū alicuius actoris, significat etiā fictio nem. Pli, lib, xviii, ca, ii. Alia verba depulsoris alia cōmētationis.

Commentaculum. festus ait esse virgam qua in sacris ytebantur & obuios submouebant.

Condifi planta calida & sicca cuius administrañ radix que a quibusdam creditur radix elebori albi, quia mouet sternuramēta que radice a multis dicit. Sil. Pli, dicit ex eius succo candorē afferri lanis.

Coclea animal est quoddam terrenū testa coopertū aqueum. siue fleumaticum. Eorum quoddam maxime terrestre limacia appellat̃ cornibus vtitur pro oculis. Coclea etiā accipit̃ pro testa. ysidorus.

Coclearium pondus est quattuor aureorum. vide aureus.

Cordis natura & conditio. lib, xi, ca, xxxvii.

Cocognidion semen plante camelea dicte arabice mezereon. Sil.

Cocodrilus serpens maximus in finibus egipti natus, mouens mā dibulam superiorem, cum tamen cetera aialia inferiorem agitent immota superiore, de quo, Pli, lib, viii, ca, xxv.

Collisi contusi contriti egritudines notant fractorum membrorū

Cornel, celsus quibus dat plini, remedinm libro, xxix, ca, ii, et aliis multis. vide Sugillati.

Colloquitida cucurbita est alexādrina et ex desertis vltra marinis, medicina est laxatiua maxime fleumatis deinde aliorum humorū Serap, pli, eam Colocyntham appellat.

Compita quadriuiā eō q̃ multe vie in vnū cōfluant. Seruius, Virg, ii, georg. Strenuaq; ingentes pagos et cōpita circum.

Cōponere finire virg. buccol, Ante diē clauso cōponet vesper olim po. Est etiā cōstituere disponere Noni^o. Cōponere cōparare. Salu, in iugur, vbi metelli dicta cū factis cōposuit virg. buccol, Sic quis componere magna solebā. Componere reficere recreare, virgilius georgicorum, iiii. Vix defessa senex passus componere membra.

Componere colligere. nonius. Componere simulare aut fingere.

Salustius in Iugur. non sunt composita mea verba: ipsa se virtus factis ostendit. Item coniungere, virgilius, xi. eneidos Cōponens manibusq; manus atq; oribus ora.

Concretum sanguinem reddendum alterutra parte. Verba, pli, lib. xxxi, capitulo, vi. id est sanguinem coagulatum circa stomachum per superiorem aut inferiorem regionē euacuandum.

Corilus arbor ferēs auellānas. Virgilius, hic inter dēfas corilos & c. Pli, lib. xvii, ca. xxiiii, dicit vitē odio habere corilum.

Corrifa passio in naribus ex epilatione & superflui fleumatis descōsu. Constant.

Corruda filuestris asparagus a corrūdo dictus eo q; adolescens corruat & decidat. Perotus in marcialem. De quo pli, hb, xvi, ca. xxxvii, vide asparagus.

Colocynta, vide colouitida.

Cos cotis lapis durus rodens ferramenta pli, lib, xxvii, ca. viii. Gēme inquit facticie cote de prenduntur.

Coturnix vide ortigometra. Et ortigia.

Coruus arbor est, vide coruca.

Cotilidon herba est quam diasco, dicit esse duplicem. plinius dicit eam omnibus notam.

Cotula herba fetida camomile filis quā auicē, vocat ocl; yacce. Sil.

Copa pars superior grossior que est super femora. femur enī coxis ē vsq; ad genua quod alio nomine femen feminis dicitur in plurali femina a cuius partis mollicie mulier dicta est femina. Perotus in marci. Vide femina hoc noīe plurali frequenter vtitur.

Coxendis est coxa. Nonius marcellus scribit coxendicas. Quidā dicunt q; coxendix est neruus coxe, pli, lib, xxi, ca, xx, neruorum dorsibus neruis & coxendicibus.

Craneum siue cranium capitis est caluarium, ait hermolaus Est aut os summitatis capitis, de quo plinius lib. ix, ca, li.

Concha genus piscis de genere cancrōrum siue oculis. Solinus dicit q; sunt in india et in eis reperiuntur margarite, vas etiam significat & tubam Tortel, vigif, sexto eneidos. Sed tum forte caua dū psonat aurea concha. Sed significatio parū est ad ppositum.

Conchilia genus pisciū in mari Siriaco & indico Ex quorum incis lacrimae manant quibus tingitur purpura. Solinus iua uel. Capit pueneno, & adulatione sed non ad ppositum.

Credere confidere, virgil, bucol, O formose puer nimium ne crede colorī. Salustius, virtuti satis credebant id est confidebāt. Credere cum dubio assentire. Therentius in Eunuchō.

Crediti immo certe noui ingenium mulierum.

Credere id est firmiter assentire articulis fidei nō ē ad ppositū

Cratera vas vini virgilius primo eneidos. Crateras leti statuunt et
vina coronant. Cratera etiam est quam nunc situlam vocāt. nonius.

Crasis. greci dicūt tēperamentū. discrasia distēperamentū. Tortel.

Cristallo adulterant lapides gēmis nobilib⁹ siles. li. xxxvii. c. xiiii

Crassitudo pro spissitudine. vt plurimum capit pli. libro. viii. capi.

xxviii. Ait vulpem auri ad glaciem apposita eius coniectare crassi-

tudinē. Et lib. xii. c. xxvi. balsami ramus crassior mirto id ē spissior

Crates instrumentum de virgis ferreis aut ligneis sepatim compo-

fitis ad aliquid sustinendum siue ad assandum. Inde craticula pli.

libro. decimoseptimo capitulo x. ait. Cato ferreis imponi crates at

q; integri culmo ad frigora arcenda.

Creticum vide decretorium

Crabones. vide vespe.

Cretanus secundum diascor. fructus est herbe duos ramos habētis

vnus cubiti longitudine locis saxosis et maritimis cum foliis al-

bis et pinguibus. habet semen libanotidi simile magis rotundum

et odoratum. vide libanotis.

Crithimen est id quod. Cretanus Siluaticus vide. Cretanus

Crisocola idem q̄ borax vel auriglutem. Serap. dicit q̄ est calida

et sicca. in quarto gradu et est species salis. Pli. videtur capere pro

aliquo humore ex puteis proueniente libro. xxxiii. capi. quinto.

Crisogonium secundū diascor. herba virge recte albis foliis et atr-

gustis de qua pli. multis locis.

Crisolectrus lapis auro similis matutino tantum aspectu iocund⁹.

ignium rapacissimus secundum ysidorum. de quo pli. libro. xxxvii.

Crisidion. Ex diascor. herba cuius virga mollis cubitis duobus tri-

um angulorum et spinosa cum thirsulis purpureis.

Crepera creperum dubium. Inde crepusculum dicitur dubium de

luce. Et senes decrepiti: quasi de vita dubii. festus. pomp.

Crepidō abrupti saxi alritudo. virg. xi. eneidos forte ratis saxi con-

iuncta ctepidine celsi.

Creta terre genus: que duplex est quarum quedam cymolia dicitur

cuius significationem virtutes ponit lib. xxxv. ca. xvi.

Cubitus vide orestes. Cubebe vide kubebe.

Cuscuta inquit Serap. herba est vt fila: que reliquis herbis heret et

frumentis. in summitatibus habens fructum subtilem. Qui si in vi-

no ponatur ipsum fortificat citiusq; inebriat.

Culcasia. diascor. dicit q̄ est faba egiptiaca. Isaac dicit q̄ est radis

De eo pli. lib. xxi.

Cuniculus duas habet significationes. Est enim fera lepori similis de quo pli. lib. viii. ca. xxix. Est etiam terre cōcavitas in terra facta per quā obsessi ab hostibus exire possunt per meatus subterraneos. Nominatur autem a prefato animali quod sic cauare docuit de quo pli. lib. ii. ca. lxxxii. et lxxxiiii.

Cultilia insula est natans. ait Seneca li. naturalium questionum. de quo pli. li. ii. ca. xcvii.

Culmus pars stipule siue calami que est versus radicem qua teguntur domus. Inde dicta sunt edificiorū culmina: quia ante usum tegularum; eo tegebantur domus. Pli. li. vii. ca. x. Atq; integri culmo ad frigora arcenda. Et li. xviii. ca. xxx. Culmum cum inauerit baculo frangunt subtracta animalium.

Cucumis siue cucumer accedit. ad figurā et qualitatem melonis. cōtū frigidior. De quo pli. li. xix. ca. v. Est etiā cucumis piscis. Siluat: de quo lib. ix.

Cultiola cortices nucum viridium. festus pompeius.

Cūctari dubitare manere. virg. iiii. enei. Reginā thalamo cūctantē.

Cūctari expectare dissimulare. virg. vi. eneid. Qui nobis cūctando restituit rem.

Curiosolites et lepobii in normādia sunt. Iunianus. Strabonē allegat nunc dicitur normania.

Curculio bestiola in frumentis nata. varro de re rustica. necādi curculiones causa piiciendū frumentum quod curculiones exesse inci piunt. Id enim cū promptū est in sole ponere oportet aque catinos quot eo cōueniūt ipsi se necēt. Curculiones. Multi scribunt Gurgulio. vide gurgulio.

Cucumer asininus. diascor. dicit. q̄ plāta ei⁹ est diuersa a cucumere domestico; qa asinin⁹ ē minor et in figura glādis. et qđ administrat de eo ē succ⁹ q̄ ē in scđo gradu calid⁹ et sic⁹. S; gal. viii. simpliciu pharmacor; dicit q̄ succū fruct⁹ ei⁹ elateriū appellāt. vide elateriū Cumynum. vide Cyminum.

Cupedo nō capacitatē significat; s; cupiditatē gulā desideriu. Idē cupedia apđ cicero. ait herm. Pli. tñ li. xxvii. c. ii. de capedine facit mentionē nō de cupedine; nisi herm. velit libri i correctōes allegare.

Culina coquina ē. inue. Captū sue putat nidore culina. pli. lib. x. ca. lx. Culiuarum artes & ce.

Culex volatile puū dictū ab aculeo quo' pūgit trahitq; sanguinem. Ari. ait quosdā vino arefcēte gigni quos appellat culices vinarios pli. li. xi. ca. ii. ob exiguitatem miratur visum vbi olfactum totq; sē sus natura collocavit

De vocabulis incipientibus per D ante A

- Dasnoïdes quod a grecis dicitur: a latinis dicitur laureola. Siluat. dicitur quod alio nomine vocatur sigillum salomonis. vide laureola.
- Danich pondus octo granorum hordei. Siluat.
- Danubius Strabo dicit libro de situ orbis. danubii partes superiores versus fontes usque ad precipites eius decursus quos cataractas vocant: danabium nominant: que maxime per dacorum agrum delabuntur. Alias vero inferiores usque in pontum per getas Istrum dicunt. vide Ister.
- Dasipodes animalia parua leporibus similia que terram cauant. de quibus pli. lib. viii. et lib. x. ca. lxiii.
- Daucus alius asininus qui siluestris: alius domesticus qui pastinaca est. Serapion. de hoc pli. lib. xxvi. ca. v. vide pastinaca.
- Delos insula in ægeo mari ubi natus apollo & diana. Sic vocata quia repente apparuit de qua plinius.
- Demum id est post. Alii demum pro duntaxat posuerunt. festus.
- Donatus dicit quod est aduerbium tarditatis. demum ad postremum id est nouissime. Seruius lib. vi. eneidos.
- Decidua que cadunt. ut occidua que occidunt. Nonius.
- Defrutū venit a verbo defruor. defruī autē est oēm rei fructū percipere. festus. A quo defrutū appellatur: quod est vini generis decoctū. Latini a sapiditate sapa vocant. hoc si ad dimidiā partē coquitur est defrutū eo quod ois fructus ex musto detractus sit. hec Simplicius. Palladius autem libro de agricultura defrutum a sapa distinguere videtur. dicit enim defrutum a defernendo dictū: ubi fortiter despumauerit. Efficitur carenum: cum tertia perdita due partes remanserint. Sapa vero: ubi ad tertias redacta. de quo pli. libro. xliii. ca. xix. et ca. xix. & ca. xxi. et lib. xviii. ca. xxx. hoc inquit tempore defrutū coquendū silente luna. Ibi enim facit de musto mentionem. vide fruges. vide passum.
- Decretoriū sidus tempusque dicitur: ex quo de proneta futuro aliqua rerū sumitur iudiciū. Decretorii vero dies sunt: quos medici criticos appellant: quibus fit iudicium de egrī salute aut de contrario. Iuue. Ob id iudicem appellat criticum.
- Desultorii dicuntur equi duo: qui singulis militibus presto erant: ut altero fesso in alterum transilire possent. ex exemplis Cassiodori: de quo pli. li. xxxiiii. ca. v.
- Dentium ortus & duratio lib. xi. ca. xxxvii.
- Delos. vide ortigia.
- Decrepitus est desperatus a crepera dicitur senex ultimo senio. Sic crepusculū extremū diei tempus: quo diei nulla est spes. festus. Donatus dicit

cit. decrepiti dicti quorū crepitu & plangere familie funera cōclama-
mata fuerūt. Cū hoc puenit deplorati significatio. vide deplorat^o
Deductū suaue lene. Virg. buc. deductū dicere carmen. Itē delecta-
tione ductū. Virg. buc. Carminavel celo possunt deducere lunam.
Item diminutū luppessum. Nonius. Itē tenue et subtile: vt vox de-
ducta & ce. Item trahere mouere. Nonius.

Deducere deductio. vide deductum.

Defecata pura inturbata & sine fordibus & fecibus. nonius marcel-
lus. Vide Elutriare

Delibutus vnctus. ait donatus. Terentius. in phor. Si te delibutum
gaudio reddo.

Defrugare segetes dicitur qui vel nimia fætura exinanit agros: aut p
iusticiā aut negligētiam perdit lacescitur fruges. Hermo. in castig.
plini. vide defrutum.

Delinitus delectatus Cice. ad cas. Iā biēnium delinitus ilecebris vo-
luptatis. Aliud significat vide lino linis.

Dendrolibanū Plateari^o dicitur q̄ est ros marinus. Cōcordat gabriel
in gerētoconia ad inno. pap. oct. quia. f. ros mar. h̄ odorem olibani

Delūbus a debilitatis aut fractis lūbis dicitur. pli. li. x. ca. xxxiii. Per-
drix femina se delumbam simulans

Dentifriciū quo dētes ob emūdationem aut cōfortationē fricātur.
Pli. caput leporis vstū dentifriciū est. Item lib. xxx. ca. iiii. dētifriciū
fit ex caninis dētibus. & ibi multe dentium. emundationes.

Dentium medicine li. xxviii. capi. x. xxxi. ca. ix. & xxv. ca. xi. & lib.
xxx. ca. iiii. Et li. xxxii. ca. iiii.

Deploratus de cuius salute In egritudine desperat. Pli. li. xxv. c. x
deploratū tificū conualuisse. Et li. xix. Cōstat deplorata auriū vicia

Degener qui maiorū suorū moribus nō cōuenit. virgil. georg. Po-
maq; degenerat succus oblita priores. Seruius. Sic Plinius de mul-
tis herbis & arborib⁹ tradit q̄ degnant. Itē de seminib⁹ & frumētis

Sequitur De D ante I

Diabetes siue diabetica: passio renū est cū immensa yrtine emissioe.
Constantinus.

Dissinteriayentris fluxus cum sanguine & frēq̄ter cum excoriatio-
ne intestinorum. Constanti. Quod latini torminayocant. Cornelli-
us celsus. Plinius multis locis dat remedia libro. xxx. capitulo. iiii.
et libro. xx. capi. xx.

Dissuria cū quis appetit mingere q̄ vix pōt nisi in qua quantitate.
Hermol. dicit q̄ dissuria & strāguria sunt ynius significatōis

Dindimi nerui sunt quibus testiculi suspendunt. Siluati.

Diaphorare resoluere est. diaphoreticum resolutiuus diaphoreffis resolutio. Siluaticus. hermolauus autem dicit q̄ diaphoretica. vis discussoria latine dicitur. Item in verbo cardiacus. dicit q̄ diaphoreticus sudor is appellatur qui sua redundantia corpus debilitat. & quos medici diaphorumenos quandoq; dicunt. Plinius modo sudatores; modo expauescentes nominat. Ab eadem parte stomachi videtur deduci cardioginos quod est vehemens esuries. Alii cardioginon p̄ cordis estu capiunt. hermo. in pli. castig.

Diducit; siccit detrahit. Virg. georg. Collectum humorem bibula diducit arena. Seruius.

Dioptra dioptre regula est qua antiqui utebantur ad aquas p̄de-
randas. leuior enim aqua melior est. Ait enim vitruuius lib. viii. de
architectura; librať aqua dioptris. Alibi em̄ scribit dioptra libratio
ue cognominantur. Pli. li. ii. inquit. Nisi terra in medio esset; equa-
les dies noctesq; habere non posset. dephenderūt dioptre. Est etiā
dioptra instrumētū geometricū ad dephendendū vel explorandū
altitudinem turrium e lōginquo. Vitruuius de architectura li. viii.
Diureticus qui habet vrine vias op̄latas. Et est morbi nomē. diure-
tica medicina; que p̄dictū morbū curat. est autem aperitiua dicitur
autem diuretica quasi ducens ad yrinam. Siluat.

Dilutum non purum permixtum. dilutius qđ magis permixtū. qđ
mero opponitur. vide merum. Pli. li. xvii. ca. x. am. igdalas ferēdas
fimo diluto maceratas. i. cum aqua mixto. diluere etiā purgare aut
mundare significat; sed non ad propositum

Diaees grece passio rheumatica. Siluati.

Dianthos a medicis dicit electuarium ex anthos compositum. via
de anthos. Inuenies autem in plinio pro herba que herba capil ve-
neris complexione & virtute similis est.

Difsecta in diuersas ptes secta. excuterata. Aristo. ei dicit. Cameleō
aial difsectū spirare diu p̄t. De aialibus difsectis. pli. li. xxviii. c. viii.

Diptānus multas habet spēs; cōtinet em̄ organū pulegiū serpillā
Serap. Pli. lib. xx. ca. xiiii. dicit diptannum a quibusdam dici pule-
gium agreste. de quo iterum. xx. lib. ca. viii. et lib. viii. cap. xxvii. &
li. xxv. ca. viii. aliqui scribunt dictannum.

Disurici; habentes difficultatem respirandi. Siluat. Disinia autem
est ip̄a egritudo qua disurici dicuntur. vide orptonoici & suspiriosi

Diafragma pellicula est pulmonē cor & epar tegēs. Siluat.

Diopistris filix ē in quercu nata alto noie philitica. Siluat.

Dirdar grece est ylm' latine. ait gabriel in Gerēto. ad inno. pa. oct.

Discutere perscrutari est. disiungere penetrare dispergere. Pli. lib.

x. ca. iiii. Aquila rapiēdis piscib⁹ discutit pectore aquas, i. penetrat
 Alibi multis locis pirutas discutit id ē penetrat dupargit resoluūt
 Dissidere discordare est. Ouidius in epistolis. A verbis facies dis
 fidet ista tuis. Pli. lib. iiii. ca. lxxiiii. dissident olores & aquile.

Diomedie aues mirabiles a focis diomedis appellāte iquit yfido.
 de quibus. libro. x

Dodrans nomen est pars dodrantalis numeri duodenarii est enim
 dodrans tres partes cuiusq; totius siue in pondere siue longitudi
 ne vt intelligitur ex plinio libro. xvii. ca. xxi. Et lib. vii. capi. ii. ait
 pigmeos ternos dodrantes nou. excedere. vide talentum.

Dodrantale vide dodrans.

Dorignidium herba venenosa in egipto nata perotus in martialē
 dicit q; sunt qui eam dorion appellant de quo dorignidio pli. lib.
 xxviii. ca. x.

Doronicum radix calida & sicca aromatica. cōfortat cor Auicenna
 libro de vitibus cordis.

Dragonteam greci dicūt quod latini serpentariam herba est. vide
 serpentaria.

Dragma vide talentum. de quo pli. lib. xxi. ca. vltimo.

Druidæ greco sermone noiati sunt: quia inter siluas & quercus ha
 bitabant. Erant quondā gallorū sapiētes: quos lucanus sic alloqui
 tur Nemora remotis incolitis lucis. Suetonius ait ab augusto inter
 dictam esse druidarū religionē; ab claudio penitus deletā. Pli. de
 his lib. xxx. ca. i. Cefar in cōmentariis de his ample. Vide magus.

Dragma nomen ponderis est vt habes in noie talentum paruum.
 Est etiam numismatis nomen. vide Talentum.

Durare pari sustinere. mala & aduersa pferre. Virg. i. eneidos dura
 te & vosmet rebus seruate secundis. Teren. in Adelph. non hercle
 quisq; si sic fiat durare potest. Aliqui enim a duricie dirtuari putant
 qua firmi sunt ad resistendum.

Dura id est aspera Acrem in horatius lib. carminum. Virgilius. iiii.
 georgi. Sin duram metues hiemem. i. frigore asperam.

Dulcem aquam ex salsa fieri: industriam habes lib. xxxi. ca. vi.

De littera E ante B

Ebenū secūdū Serapionē lignū est durū sine lineationibus solidū
 vt cornu: quod in india nascit. inuenit in femineo et neutro.

Ebenus enī arbor ipsa est. Ebenū vero lignū de quo. Pli. lib. xii. & li.
 xvi. ca. xli. ca. xi. & ca. xxiiii. Aliqui aspirant Hebenū scribentes.

Ebureum ab ebur sicut marmoreum a marmore. Ebur dens est ele
 phāti Sic eburneum & eboreum; que tota sunt ex ebore. Eboratum

quod est extrinsecus ex ebore. Sed eburnum quod eboris habet similitudinem, Seruius, de quo pli. lib. viii.

Eam inficias id est nego vel negem, vbi. Pli. agit de incertis temporibus lib. ii. ca. xlii. Terentius in adelpho. Si palam proferemus ille inficias ibit.

Ebrietatis remedium que est ex paucopotu lib. xxxi. ca. v. Ebrietasque potu fieri lib. xxxi. ca. ii.

Ebulus herba cōis est que a grecis cameactis. Arabes autē meactiō vocant. Actis est sambucus, versus. Sambucus est actis, sed ebulus est cameactis. Siluaticus. Pli. autē cameactis species duas assignat.

Echeneis puus piscis est: eum lucanus vocat Echinum, virtutis admirande est. Nauem enī in suo cursu plenis velis motā stare facit: quasi immobilem, lucanus, lib. vi. nam pupim retinent euro tēdente rudentes in mediis enchinus aquis. Policianus dicit q̄ incorrectus est lucani codex: & q̄ debet legi Echeneis: id enī metri necessitate cogere: quia echinus habet primā breuē, de quo pli. lib. ix. ca. xxv.

Iterum lib. xxxii. ca. pri. inuenitur etiam Echinus pro alio pisce in quo dicit iuuenalis crispinum delectari et est de ostreorum genere. Is autē piscis habet operimentū pungens, de quo marcial. Cornice deposito mollis echinus erat.

Eboratum vide ebureum.

Eburneum. Vide ibidem.

Echites lapis preciosus in aquilarum nidis inuentus ait ysidorus. de quo. Pli. lib. vltimo et libro decimo. ca. iii. dicitq; a multis gagitem vocari. Vide, Gagites

Ectica. Vide hectica.

Ectropium vide lagophthalmos.

Ecco sonus reflexus siue repetitus est quasi primi soni imago. dicitur de icha. que apud grecos imaginem significat resonat enī tanq̄ imago, in lucis p̄cipue p̄cauis fit, seruius. de quo. Pli. li. xxxvi. c. xv. p̄do verbū comedo declinat es est. virg. iiii. eneidos Est mollis fīā ma medulas. Eius composita comedo in passiuo. Edor ederis estur varro ambesa & adesa. Pli. libro in ægipto non estur.

Educere & educare differūt. Educare est nutrire et prouehere. Educere autem multas habet significationes. Educere extrahere virg. libro, x. eduxit corpore telum. Educere autem inuenitur p̄ educare Terentius in adelphi. Eduxi a paruulo; habui et amaui pro meo. Educere erigere. Virg. lib. vi. Celosq; educere certant. Nonius mar. Edificium siue clano siue ferro libro. xxxvi. ca. xv.

Edera arbor, dicta quia editur scilicet a capris prebetq; eis lactis

polytana

abundantiam. Adheret parietibus. Eius sunt multe species, quedā viridis quedā alba, virgil, buccol, Edera formosior alba, de qua plinius lib. xvi, ca. xl, Aliqui hedera scribunt aspirādo, vide Ciithon, Effetus exhaustus, translatio a mulieribus quas part^o debiles reddunt, virgil, b, eneidos frigent, effete corpore vires,

Effimera febris species ex distemperātia spiritūū pueniens, Raro vltra tertium extendit diem, Conitant, Aliqui textus pliniani habent Ephimerinos, de quo pli, lib, xxviii, ca. x,

Egritudo pprie molestia/ sollicitudo/ angor, Cicero, Egritudo est animi aduersante rōne deinde est corporibus attributa, Egrotatio magis est in corpore egritudo in aia,

Egilopa fistula in angulo oculi diu fluentis Cornelius celsus lib, vii, pl, aut li, xxix, simū colūbarū ad egilopas valere affirmat, Aliqui scribunt Aegilopa Iterū de egilopa lib, xxix, ca, v,

Egilope inuenitur in plinio volumie, xxv, p siluestri auena qua nec iumenta vescuntur, Ordei morbus est & ordeo innascitur ut ait pan dulph^o, Plinius aut ibidem ait, hac herba sanari Egilopam predictam que fistula est, hermos, scribit Aegilops, vide morbus,

Egiptus famosa regio in parte asie que ad affricam accedit Pius in descrip, asie

Egina quam aliqui diptōgo scribunt Aegina filia fuit Afopi boe cie regis A qua noīata est insula egina, de qua pli, li, vi, & xxiiii,

Egeum mare dicitur ab Egeo siue ægeo scopulo iter tenedum & chinum; capre effigiem alonge reddente, vel q̄ in eo mari multe sint in fule que pcul aspicientibus capre videāt, Siue q̄ in eo Aæge amatonum regina perierit; siue q̄ egeus thesei pater in eo se precipitauit, Festus,

Egre difficulter, Seruius in, iiii, georgicoꝝ,

Egrotatio egritudo, nonius,

Eger & corpore & animo dicitur, virgil, p, eneid, Curisq; ingētib^o eger ip̄e vultu simulat, vtriq; egritudini tā ai q̄ corporis multa dat plinius remedia, vide prius egritudo,

Egrotus in eadē inuenitur significatione, Terent, in andria Ipsum animū egrotū plerumq; ad deteriozem partem applicat,

Egithus auis minima quam gallicum vulgus regē auum appellat quia hyeme asperria sola auum canit, De qua pli, li, x, ca, lxxiiii,

Eiectum exclusum, virgil, libro octauo necnō & tarquinijz eiectū porfenna iubebat accipere, Eiectum extensum Eiectus naufragus virgil, iiii, eneid, Eiectum littore egentem excepi,

Elatius herba est, diascor, dicit eam habere folia rotunda aspera

Nascitur in agris & locis cultis. Pli. dicit q̄ habet ramulos quinq̄
aut sex tenues et folia quasi pilosa.

Electrum alio nomine gagates aliqui etiam dicunt karabe. quod se-
cundum auicennam confert cordi Croceum gummi est arboris dicte a gy-
ros. videtur esse gemma qua fieri possunt anulli. nascitur in insulis
septentrionalibus. Siluaticus. de quo pli. li. xxxvii. ca. iii. & iiii.
De electro etiam tractat inter metalla. Et est aurum in quo est quinta
argenti portio. Tortelius autem dicit hoc metalum a colore prece-
den gummy vocari Electrum

Elidire inquit Nonius. excludere significat. virgil. viii. eneid. Eli-
dos oculos & siccum sanguine guttur. Elidere suffocare vel occidere.
virgil. Ibidem geminosq; premens eliserit angues. Item deicere
Nonius. quibus significationibus variis passibus. pli. vtitur.

Elisium campum in extremis hispanie finxit homerus propter di-
uitiarum copiam. Quidam philosophi dixerunt esse insulas fortuna-
natas. de quibus pli. lib. vi. ca. xxxii.

Elaterium est medicamentum ex cucumere siluestri confectum. Sil-
uaticus. Pli. de eo lib. xx. ca. p. vbi multas eius assignat utilitates.
Capit etiam pro ipsa herba lib. xxvii. ca. vlt. vbi de herbarum agit dura-
tione. vide cucumer siluestris.

Elitropium herba cuius flores sequuntur solem dicitur ab elyos quod
est sol et tropos conuersio se enim semper conuertit ad solem. Aliqui
scribunt eliotropium. Quo nomine greci vtuntur. A latinis dicitur
solsequium. Continet autem multas & variorum colorum species. Ci-
coream penthadaeton & alias. Siluaticus. de hoc pli. li. ii. ca. xlii. &
lib. xix. ca. viii. Simpōtinus tamen dicit errare eos qui elitropium cico-
ream vocant de elitropio. Iterum pli. lib. xxii. c. xxi. vide intybus.

Eliminare/excludere/eicere quasi extra limen ponere. Nonius.
Item exire. Nonius.

Eluuio corruptus & morbiferi operis tractus. Cicero. ii. de officiis.
Collectis ceteris causis eluuiōnis. Nonius mar. vide aluuio.

Elumbus. vide delumbus.

Elutriare de vase in vas humorem siue liquorē aliquē transferre: vt
purus fiat Columela. de quo pli. lib. xiii. ca. xvii. Idem hermolauis
in castigationibus pli.

Elisphacum grece saliuā latine. gabriel in gerentocomia ad inno-
centium papam octauum.

Elichniū quid sit. vide lychni.

Eligma a verbo lingere dicitur. Est autem cum aliquid ore tenentes
paulatim glutiedo degustamus. Res autem tales in ore posite. elig-

castellani di
toma
fol.

mata vocamus. Actus ipse lingendi linctus dicitur. Perot⁹ in mar
cialem, pli, li, xx. Toracem purgat eodem eligmate.

Eliminare explicare extra limen eicere, Nonius mar.

Elenium a grecis dicitur Enula a latinis; que capana cognomina
tur habet folia similia plante flomos; nisi q^d sunt longiora & aspe
riora extendunt^r super faciem terre, habet radicē magnā bene odo
ratā Serap. de ea macer E nula capana reddit precordia sana. Pli.
de ea multa lib, xxi, ca, xxi, vide flomos.

Elephantia lepre genus est: elephatorum cuti simile, crebris sum
ma corporis parte maculis ac tumoribus, rubore paulatim se in a
trum vertete. Inde elephanticus morbus, de quo pli, li, xx, c, xviii.
Eleborus duplex albus & niger, grecuz nomē est, a latinis veratrū

dicitur. Albus vomiticus est: ita vt etiam caprarum lac eleborum
pascentium vomitum prouocet Nigrum laxatiuum est per inferio
rem regionem, de quo pli, lib, xxv, ca, iiii, circa finem & libro no
no, capitulo primo.

Elithron Serap. vocat erithrodanum est rubeum quo tingunt pel
les Siluaticus. Nam erithron grece, rubeū est latine siue coccineū.

Emblici sunt mirabolanorum species, vide mirabolani.

Emarginat, id est crustas & puluillos & oras vlcerum adimit, ait
hermol, in castig, pli,

Elitrophium siue elitrophia lapis est smaragdo fere similis guttis
respersus sanguineis non adeo tamen viuacis viriditatis, Gabriel
in gerentocomia ad innocentium papam, viii.

Empedocles agrigentinus fuit pitagore auditor: primus arotorie
inuentor: vt zeno dialectice Scripsit tragedias et percis transitum
versu Laercius.

Empetrum quod grece dicitur: a latinis autem calcifragum: siue
faxifragum appellatur, foliis ad rutham ferme accedentibus; verū
acutioribus crassioribusq^e, odore iocundo sapore inter acidum ac
salsum; cibi appetentia prouocante Nascitur in collibus petrosis
de quo pli, li, xxii, ca, xxii, Aliqui habent empicus

Emplastra differunt a malagmatis & pastilis emplastra imponun
tur vlneribus, Malagmata supra itegram cutem iniciuntur, Pastil
li aut illinuntur aut alicui molliori cerotove miscentur, hermolaus,
vide malaginatam, vide pastilus.

Emprostotenus fit mu
sculis in ateriori pte rigētib⁹. Itavt se iflectere nō possit: vt si mētū
pectori anectit^r Prout sit i pte posteriori, In opistoteno: vt si caput
e iiii

scapulis hereat, fit autem tetanus si ambe partes rigent equaliter
Sed cornelius celsus dicit; q̄ quidam minus subtiliter et idiscrete
his nominibus vtuntur. Vide Tetanici.

Encolpie venti sunt qui e mari veniunt per sinus. Hermolaus in
vocabulo apogeon.

Empuici qui sanie excreant Siluaticus.

Ematistes lapis violacei coloris: dictus q̄ sistit sanguinem. Con-
sonat his que dicuntur in vocabulo emothoica. et in vocabulo ema-
gogum declaratur.

Empericus experimentator inquit tortelius. Is causas nescit.

Emina est sextarii media pars. Continet autem Cyathos nouē, ses-
cundum ysidorum est mensura liquidorum continens libram vnā.
Aulus gelius lib. iiii. noctium acticarum; capit pro mensura frumē
ti et pro mensura vini olei et aliorum liquidorū inquiring. Si sexta
rio Emina fusa est: non dimidiatū fustum sextariū dicendū est. sed
medietas mensure dicitur ab Emis. i. semis quod est dimidiū. Con-
giarium quoq; nomē est mensure. Quiti. de vtroq; simul libro de
oratoria institutione: fabius inquit maximus incusatus congiario
rum que amicis dantur exiguitatem Eminarum esse dicit. de quo.
Pli. libro. xxi. capitulo. vltimo et aliis multis. Aliqui scribunt cum
aspiratione. vide talentum.

Emicrania dolor est medie partis. capitis ab Emis quod est dimi-
dium. Cephalea vero dolor in toto capite. Cornelius Celsus. Ali-
qui per. H aspirant. vide Craneum vel cranium.

Emitritea. febris composita ex duabus febris quarū vna est ter-
tiana. dicitur ab Emis quod est medium sine dimidium et triteum
quod est tertium Siluaticus.

Emoptoici qui emothoicā egritudinem patiuntur.

Emothoica egritudo est qua sputū emittitur sanguineū Oribasius.

Emagogum id est sanguinem educens Siluaticus.

Emula. vide. Elemum.

Empima egritudo illi propinqua qua sputus emittitur saniosum.
Constanti.

Emodiam greci appellant dentium offensam. que fit ex fructibus
immaturis. ait diascor. Cui dicit Plinius. remedio esse portulacem.
Vide portulaca

Emporium vrbs est a massiliē. edificata iuxta taraconem ait Stra-
bo libro. de situ orbis. Plinius in alia capit significatione pro mer-
cato siue emptionis et venditionis negotio dicens alexandriā ma-
ximum esse totius orbis emporium.

Emulatio distat ab imitatione. Imitatio enim simplex est et sine inuidia. Emulatio autē habet imitādi studiū: sed cum quadā iuidia Emulus eiusdē rei studiosus cum inuidia. Nonius. Cice, pro marc, marce. Emulo atq; imitatore studiorum meorum.

Enixe dicuntur femine nitendī id est conandi & dolendī labore p̄ functē; siue partu leuate. Nonius.

Enchrīsta medicamenta liquida que illinūtur Cornellius celsus. & hermolauis in castigationibus plinianis.

Enodis quod sine nodo est. virgilius .ii. georgi. Aut rursus enodes trunci refecantur.

Entecerola egritudo qua intestina dilabuntur. Siluaticus.

Epiploceia cum omentum cadit. hicroceia cum in alterum e testibus humor cōfluit. Omnes has species nostri vocant hernias. Cornelius celsus Pli. tamen dicit in medicinis e cupressō: Entecerolā esse ranicem. vide Ramex. vide iterum omētum.

Enchatis est morbus in angulo oculi & tuberculū quod palpebras parum diduci patitur cui non ad modū ab similis est morbus qui crite dicitur. Hermolauis. in castiga.

Enophias subitus & ipetuosus vētus Aristo. lib. metheoꝝ. de quo Pli. lib. .ii. ca. quinquagesimo. hermolauis dicit q̄ latine p̄cella dicit quod a grecis enephtis.

Encatisma sessio ī aqua alicuius medicinalis decoctionis: ob renū vesice: ani: matricis & ceterarum inferiorū partium egritudinē. Siluaticus. Greci enī cathisme sessionē dicūt. Inde venit cathedra

Endiua herba frigida q̄ duplex est qdā domestica q̄ scariola: alia cāpestris que nomē retinet cōe. vide cycorea. vide iterum intybus.

Enchiridion a manu dictum est. q. promptuarium et quod ad manum semper haberi debeat. Ceu in ense capulus. Et in remo pars quam manu naute comprehendunt. hermolauis in pli. castigationibus. hoc appellatur nomine liber vnus augustini. Encheridiō ea de causa.

Eolie insule sunt in siculo maris a quibus nominatur eolica regio. virgilius primo eneidis ait. Eoliam venit. A rege nomine colō sūt nominate regionis domino. Que etiam et quondam vulcanie nominabant: vbi est mōs ethna. Has insulas Seruius nouē esse dixit. De quibus Plini. libro. .iii. ca. .vii. Vide Eolus.

Eous oceanus ab oriēte equinoctiali Strabo de situ orbis. Eous etiam capitur a virgilio pro lucifero id est stella que precedit solem in ortum. Seruius. in primo georgi. Virgilius. Aut cum sole nouo terras decorat eous.

Eolus fuit iouis filius vt refert bocacius libro. de genealogia deorum nouemq; prefatis infulis dicit imperaffe. Qui ex nebulis surgentibus & flammis ethne montis: ventos veridice prenucciabat. Ita vt a rudibus eos crederetur habere in fua poteflate, inde ventorum deus creditus eft, virg. primo eneidos.

Eole nãq; tibi dignum pater atq; hoim rex. & mulcere dedit ventos & tollere fluctu. Plinius dicit eum ventorum rationem primus inueniffe. de quo pli. lib. iiii. ca. viii. Vide Eolie.

Epmytida egritudo que ferpit vt patet ex plinio libro. xx. ca. ix.

Epiftiliũ trabs que fuper columnas ponitur. Iunianus Pli. lib. xvi.

Eptapleros greci dicunt quod nos plantaginem quia feptem habet neruos fiue costas ab epta quod eft feptem. Vide Plantago.

Epilencia vide Comicialis morbus.

Epidimia ab aeris infectione prouenit: non omni: fed ab ea que de furfum eft celeftri influxu. Dicitur enim ab epi quod eft fupra. Sil.

Epiphora reuma eft in fuperiori parte corporis vt circa frontẽ circa oculos ab epi quod eft fupra Pli. libro. xx. ca. xi. remedia dat ad uerfus epiphoras. et. lib. xxv. ca. iiii. et. ca. xiiii. & alibi inuenitur etiam in fuperiori parte ventris. de quo lib. xxviii. multis locis.

Epialos febris genus eft que fit ex fleumate vitreo frigidiffimo putrefacto. hermolaus in caftigationib;. Pli;

Epiftile vel epiftilium eft capitelum quod fuperponitur. columnæ. Simpointinus fuper marcialem. de quo Pli. lib. xxxvi. ca. xiiii.

Epimelida arbor fimilis mepile fructus habens vt forba. diafcorides.

Ephimera. vide effimera hebetans.

Epmytides vlcus eft aciem oculi: & in eius angulo perpetim humor emanans. De quo. pli. libro. xx. ca. vi. Cornelius Celfus dicit effe fubliuidas maculas. quod allegat. pli. ca. x. libri eiusdem.

Epithima fuperpofitio alicuius vnguenti: medicine vel emplaftri vel alicuius panni fucco intincti. Inde epithimare. Siluaticus.

Epithimus id quod fuper herbam thimum inuenitur ad modum filorum redolentium. purgat coleram nigram fiue humorem melencolicum mefue. vide Thimus.

Epithatis planta pua exiguis foliis a quibusdã dñr eleborina. Sil.

Ephelide inquit Cornelius celfus a pluribus ignoratur. Eft autem afperitas inquit & dur cics.

Epidromides plagæ funiculi difcurrẽtes appellãtur: quib; rhetia panduntur contracta: & contrahũtur expãfa. Plagevero proprie funt quadrata rhetia. hermol. in caftig. pli.

Equitatus non solū habet duas vulgatas apud grāmaticos significationes. s. actū equitādī: vt est illud Plinii eqtatu atteri & aduri solēt. Et etiam significationē multitudinis equitātū vt notū est: sed etiam ordinem significat equestrem. vt li. xxxiii. ca. ii.

Equi vt infatigabiles sint. li. xxviii. ca. p.

Equuleus diminutiū ab equo. Cicero in hortē. vt equorū domitores nō verbera solū adhibēt ad domandū: sed cibū ēt sepe subtrahūt: vt fame debilitet equuleorum nimis effrenata vis noni^o mar.

Est etiā tormentū quoddā penale sed nō ad propositum plinii Equire dicitur equa gestiens in coitum: sicut porca dicitur subate que in coitū gestit. vide Tubans.

Equam cupreā mares ad libidinem excitare li. xxviii. ca. x.

Equanimitas fauor & ppicius aīus. donatus. Equor & de pelago & de campis dī. Virg. georg. Tellus quoq; & equora pōti. Mare autē equor dī qñ equale est: cum vento nō agitat.

Enchātis est morbus in angulo oculi & tuberculū qđ palpebras parum diduci patī cui nō admodum ab similibus est morbus qui crite dicitur. hermola. in castig.

Erisipila species ignis sacri que egritudo exterius est adurens. Cornelius celsus. vide sacer ignis. Hermola. scribere vult erisipila.

Eritha insula circa mare gaditanum. de qua Pli. li. iiii. in fine.

Erithron nomen grecum quod diasco. erithrodanum. i. rubea tinctorum. ait Siluat. ca. nec. xlviii.

Eregione id significat quod ex aduerso. Nonius marcellus. Cicero. Achademicorum libro. iiii. Nec ego iravos eregione esse nobis in contraria parte terre qui aduersus sicut contravestigia.

Erratio & error differunt. Error animi est & loci in quo erratur. Erratio pedum est. Donatus. Terentius in adelpho. et minor est erratio.

Eruca herba ortensis calida. de qua Plini^o libro decimonono. capitulo octauo. & libro vicefimo. capitulo. xiiii.

Erugare rugas tollere. Plinius remedia dat contra rugas faciei li. xx. ca. xix. & li. xxii. ca. v.

Ernia descensus intestini ad bursam tessium. Constanti. Vide epiplocele. Vide Ramex

Erithea insula est versus solem occidentem scilicet versus gades. In qua gerion rex armentis abundabat pinguis. quorum cupiditate; hercules ex oriente in occidentem profectus gerionem vicit ait Iustinus in epithomato. de quo pli. li. iiii.

Ergastulum apud grecos est tabernavel officina. descēdit em̄ a ver

bo greco id significâte quod operor. In masculino enim ergastul⁹ operarius est, ait Tortelius. Sed eius salua pace est seruus coactus, Pli. clare, lib. xviii. ca. vi. Coli rura ergastulis pessimum est; vt quicquid agit a desperantibus.

Ericptron grece; latine cyperus, vide Ciperus.

Ericius non solum est animal siluestre circumdatus aculeis, sed etiam piscis aculeis quoq; munitus, de quo Aristoteles libro de animalibus q; miram habet figuram cōtra ceterorum animalium morem; os enim & caput habet inferius; exitum superfluitatum superioris. Pli. de eo li. ix. vide Herinacius.

Estimare & existimare differunt. Estimare enim considerare est. Existimare vero iudicare. Prius enim rem consideramus deinde iudicamus. Sic etiam cogito & excogito suo differt modo. Inde dictum est estimare precium taxare quod recte fieri absq; qualitatum rei cōsideratione non potest. Sic etiam estimata pena ab antiquis dicta; hec sumpta sunt partim ex festo, partim ex valla.

Essedum genus est gestatorii. Ac petorritū; sed essedum est in equo Petorritum in mula. hermolat verba in castigationibus plinianis.

Crede si vis.

Estus marini impetus vel commotiones. Virgilius. fundoq; estuat imo. Estuaria motus quo mare tum accedit tum recedit. Nonius; de quo Pli. lib. ii. capi. lxxxix. Estus etiam calorem significat. ouidius. i. metha. quarum que media est; inhabitabilis estu.

Estitare frequenter comedere. Pli. lib. xx. ca. ix. I⁹nes qui brassicam Estitauerit. Aliqui textus habent estimauerit Policianus corrigit Estitauerit, & bene. Dixitq; esse Carthonis verba.

Estiua sunt loca vmbrosa in quib⁹ p⁹ estatem vitatur solis calor. Seruius in tertio georg. Stacius & vmbrosis patuere estiua licei

Eschines fuerunt multi eius nominis viri & phi. Primus fuit socratis discipulus laborum patientissimus qui nunq; a socrate discessit Is auditores sibi mercede quesiiuit. ait laercius. Alius fuit orator. de mosthenis emulus; qui capitali eum crimine accusauit, de quo plii. libro. vii.

Eisdra herba est a quibusdam marbasis dicta. Siluaticus. hec scandit arbores. Tirsis est numerosa qui sunt vt iunci geniculati.

Esculus arbor glādifera dicta q; antiq; ex ea sumebāt escā. ait Isid. de quo plii. li. xvii. ca. xx. que ab esu dicta est. Ideo male diptongo quidam scribūt æsculus.

Estus excessiui moderatio li. xx. ca. xiiii.

Ethilia septentrionalis fluius per maximum.

& euphrate maior, estate crescens vt nilus a maiori burgaria descēdens in caspium mare, vide caspii.

Ethesie venti sunt quoz vis satis declarā lib. ii, ca. xlix, de quib⁹ etiam lib. v, ca. ix, Et lib. xxxvii, ca. vi, Strabo, li. iiii, de situ orbis sic ait, Venti spirant sub solani, i. euri qui et ethesie dicunt, libro vero xvii, aliter dicit scz q̄ a partibus flant borealibus.

Ether aliqui diptongo scribunt æther Aether homo fuit qui creditus est deus, ait lactantius libro dinarum institutionū, Phī autē pro elemento aeris q̄ncq̄, Et magis p̄ elemēto ignis posuerūt: vt aristoteles primo de celo, Ouidius quoq̄ primo methamorphoseos hec super imposuit liquidū et grauitate carentē Ethera nec quicq̄ terre ne fecis habentem, Aristoteles etiam q̄ncq̄ capit p̄ celo, Consonat Ouidius de pontho scribēs ad cesarem, Sic terras habitas vt te de sideret ether, id est celum.

Ettrapelos, vide eutrapelos.

Ethiopiae due sunt vna versus ortum solis: altera circa occasum in mauritania ad meridiem vbi sol hieme occidit, dicit a colore populorum quos solis vicinitas torret, varro de vtraq̄ pli, lib. v, & vi, multis capitulis, Strabo de situ orbis lib. p, Ephorum allegans ait Ethiopum nationē ab ortu brumali vsq̄ ad occasus extendi Sithia autem e regione huic opponitur que vergit ad eam terre partem q̄ est ab occidēte estiuale ad oriens estiuale, vide Eregione.

Eurus grece vulturinus latine, ait pli, li. xvi, xxxiiii, de q̄ etiā li. ii, fueratum a grecis dicit q̄ est optima dispō secundum naturā corpori ipsi debitam, Sic complexio eucrata dicit: cuius virtutes actiue ad passinas sunt, p̄portionate principaliaq̄ membra ipsi cordi & ad inuicē, Gabriel in gerentocomia ad innocentium papā, viii, Euclatium ventilatum vnde velabra quibus fragmenta ventilantur Festus pomp.

Europa que est orbis terre pars quarta ab europa a genoris filia nominata est, festus.

Eutrapelos q̄si horrētes & adūsatos pmunē & vsitatū, nāse modū, her, Cuius vocis frequentē vsū dicit esse apud grecos, Sed aristoteles vocat, Eutrapelos facetos & sermone iocūdos: quasi verba bñ vertētes ad sensum iocundum et delectabilem: quod dicit ad virtutem pertinere, Aliqui scribunt Etrapelos.

Euclides geometra insignis ex opido megaris, Socrati Contēporaneus, Tortellius.

Eupatorium herba aromatica habet folia vt Canapis, florem vt nenuphar, Auicenna lib. ii, de hac pli, libro, xxv, herba est alta locis

aquofis inuenta. Dicitur etiam generale nomen quicquid epati cōfert, & vocatur eupatorium.

Euadere exire significat vel tendere. Plautus in asinaria. Demitor & quid sit aut quo euadant sine metu. Euadere liberare. virgilius ix eneidos. Nostras ne euadere demēs; i perasti te posse manus. Euadere est permanere. Terentius in andria. Timeo quorū hęc euadant. Euadere est per impedimenta & multas difficultates ad intentum peruenire. Terentius in andria. Nimia hęc licentia euadet in aliquod magnum malum.

Sequitur de littera E ante x.

Extimus p extremus antiqui dicebant. Priscianus. pli. lib. vi. durachium Camisium apulie extimum.

Extemplo ilico. virgil. p. encid. Extemplo enee soluuntur frigore membra.

Exagium nomē ponderis. f. aurei. Siluaticus. vide aureus. De quo plinius multis libris.

Exarare p ea significatione que est scribere non est ad ppositū naturale. Significat aut aratro diuidere aut extrahere. pli. lib. xvii. ca. vi. Exaratas silices vomeri arundine imposita nō renasci.

Exicium est interitus destructio. virgil. buccol. Idem amor exicij p ecori pecorisq; magio.

Exicialis perniciosus mortalis. pli. lib. v. ca. viii. Athlantes ppli solem intuentur vt exiciale ipsi agrisq;.

Examen non capimus p experientia icientie alicuius; sed ad naturalem mentionē: est apum cōgregatio. pli. lib. xi. ca. x. Cum duo examina concordibus pplis dissimiles ritus. Significat etiam examen piscium congregationē lib. xxxi. ca. p. vide vna.

Examussim id est regulariter Scribitur per y ante s. amussis enim est regula fabrorum vel latomorum Examussim examine ad regulā vel cementū. nonius marcellus. & festus.

Exactū transcursum preteritū. nonius marcellus.

Exoletus qui adolescere desinit. festus. i. adultus. Plautus reliqui domi exoletam virginem. venit de ex oleo exoleui.

Extrarius alienus. nonius scz quia ab extra venit.

Excreabile excreare. vide scicare.

Expectorare extra pectus eicere. nonius mar. Extavide precordia Exercere exagitare commouere. nonius. Item fatigare. Terentius in adelph. Ego te exercebo hodie vt dignus es cilocerniū. Item in sequi psequi. vir. iiii. encid. Otyrii stirpez et gen^o oē exercere oditis Exercere solidare Cicero tuscul. meos casus i qb^o fortūa me exer

enit. Excerere in meliorem vsum formare siue in maiorem vtilita-
 rem. virgil. p. georg. Exercetq; frequens tellurem. nonius mar.
 Extorris extra terrā vel extra terminos. Salustius in iugurt. Sicuti
 videtis ex terram. patria domo inopem. &c.
 Exterminatus extra terminos missus. Cicero genus pestiferū atq;
 ipm ex hoim communitate exterminandum.
 Quod in hui⁹ serie lre nō inuenies qre posterius in ordine lre. h.

De littera F.

Fagus vide fago.
 Fagi arboris medicine lib. xxiiii. ca. v.
 Far vide Ador & adorem a quo venit farreum. de quo pli. libro.
 xviii. ca. iiii.
 Falernus & falernum. vide phalernum.
 Fauus mel est cum cera. dicitur a phagin quod apud grecos est co-
 medere latine. de quo pli. li. xi. locis multis.
 Fastidium egritudo stomachi ex abominatione & nausea Constāt
 Cui dat pli. multis locis remedia.
 Fascinare est per prauum oculum aut aspectū inficere. fascinari eo
 modo infici. virgil. buccol. Nescio quis teneros oculus michi fasci-
 nat agnos. De quo pli. lib. vii. ca. ii.
 Farmachum. vide pharmacum.
 Faseolus describitur a diafcor. per similitudinem ad herbas michi
 ignotas: sed ex ysaac dictis apparet q; sit legumen quod comestū
 generat somnia terribilia. de quo pli.
 Fauonius. vide zephirus.
 Facies corporis totius forma est: vt ab aspectu facies & a fingendo
 figura. Ita a factura corporis facies. plaut⁹ in penulo nutrix qua sit
 facie michi expedi. nonius mar. Dicim⁹ enī faciem terre. Alias ha-
 bet significationes sed non ad ppositum naturale.
 Feminas in viros mutatas videbis ex pli. li. vii. ca. iiii.
 Eebriū mltā remedia li. xxvi. ca. xii. & li. xx. c. vi. & ca. xxxi. & alibi
 Fastis diebus iocūda fari licebat nefastis non licebat. fasti fastorum
 libri appellant: in qbus totū anni sit descriptio. Item fasti dies qui-
 bus ius dicit. nefasti quibus non dicit. Priscianus.
 Fatigare cohibere cōprimere. Cicero de officiis li. iiii. Nō verbis sūt
 & disputationes: sed vinclis fatigādū & carcere. Itē cōmouere pertur-
 bare. p. eneidos. Que mare q; terrasq; metu celūq; fatigat. Itē insti-
 gare cogere ad lassitudinē deducere. virgil. v. eneid. veloces iacu-
 lo ceruos cursuq; fatigat.

Fagedemea vlcera q; serpunt comedēdo dī a phagin qd ē comedē
 Sequitur de F ante E

Ferus & ferox differunt. ferus est seuus. ferox fortis. virg. iiii. enei.
frena ferox spumãtia mãdit. ferocia inuenit̃ p̃ ferocitate. Nonius
ferus p̃ ceruo & p̃ equo. Nonius fere dixit̃ q̃ om̃i ferũtur corpore
quippe cũ quattuor pedibus vtantur Priscianus.

Fere p̃ iuxta: qm̃ celeribus oia iuxta sunt & p̃pe. fere & pene quam
dam vniuersalitatem rēp̃sentãt; vt romani fere subiecerunt orbẽ. i.
quali totum siue vniuersũ

Fera pro bestia. Vide ferus.

Ferox. vide ferus.

Feruor qũis p̃prie fiat ex igne; nō tamẽ fit solum caloris incēdio.
sed inuenit̃ p̃ quacũq; perturbatione. ynde & maris pturbatio fer
uor dicitur. Nonius

Fertilitas terre mirabilis cũ sit in regione arida. li. xviii. ca. xx.

Festus festa festum ad dies ptinet; festiũ vero ad res. i. iocũdũ ac
lepidũ. vt oratio festiua. Laurẽti*. Terẽtius in eunucho. patris mei
festiuitatem ac facilitatem.

Festiuite p̃ festiue inuenitur. Nonius.

Felicula est radix polipodii sic em̃ appellat. Cato lib. de re rustica.
ait Gabriel in gerentoconia ad innocentium papam octauum. vi.
de polipodium.

Fermenti optima confectio li. xviii. ca. xi.

Ferme existimationẽ & cõfirmationẽ habet & ad facilitate; ptinet
donatus. Terẽñ. in andria haud ferme mulieri inuenias virũ. Cice
ro ciuitatis facile princeps

Femigretũ semẽ est corniculosum. A grecis dicitur ynceron qd̃ so
nat bouis cornu. Siluar.

Femina nō solũ qd̃ in vsu est grãmaticoꝝ cõmuni; sed etiam p̃ co
xis habet. Femina p̃prie est pars interior a cuius mollicie ptis; mu
lier femina appellata est. Coxavero pars exterior. Dicta autem fe
mina quia corpus ferant. Plurale aut̃ est huius nominis femẽ. Pli:
li. xi. ca. x. femina onerãt apes; p̃pter id natura scabra. & li. xxviii.
ca. x. feminum impetur. & est genitiui casus pluralis numeri

Femen. vide femina.

Felicitas quorundam hominum. lib. vii. ca. xl.

Ferax ferrile abundãs eãdem habent significationis vim. Pli. tam
ferax bonarũ artium seculum videremus.

Ferula arbor est. ait diascor. quam multi anteriorum vocãt. Cuius
multe sunt species gũmifere. Et scđm earum varietatẽ gignũt gũ
my diuersarum rationum; vt galbanum oppoñacum. Aliam feti
dã. Herbam multi esse dicũt que est in italia vulgata. cuius thursus

a radice ad summitatem, grossus est cōcatus medula repletus: ad
modū cicute; sed multo grossior & leuior, quo ferunt puerorū man^o
De his tribus videbis suis locis, de ea Pli, lib, xiii.

Ferrugo quam fabri ferrarii de fornacibus eticiunt, Pero, sup mar
cialem, Sed hermolaus aliter, dicit em ferrugo est rubigo ferri, fer
rugo quoq; colorem significat, virg, ferrugine tinctus hibera.

Ferriminatio iunctura non omnis est; sed ea q̄ fit inter metalla, Pe
rotus super marcialem, Apud paritē, & rothomageñ, vulgari ser
mone dicitur soudeure, Ferriminare verbum qđ eius rei significat
actionem, Ad alia tamen extendit vt patet in pli, li, x, capi, xxxiii.

Capitur enim quandoq; largius pro conglutinatione, Titus liui^o
li, xxv, ferriminatis vrbis muris, lauren, proprie tñ est in metallis.
Ferrumen gluten quo metalla iunguntur, Pero, in marcial, ad alia
tamen interdum extenditur.

Feta femina est que fetum est enixa id est que peperit, virg, bucco,
Non insueta graues temptabūt pabula fetas, vt de femina leonis
loquit, Pli, lib, viii, ca, xvi, & aliis locis.

Fel homines quidam & animalia non habent li, xi, ca, xxxvii.

Feta que peperit, virg, buc, Non insueta graues temptabunt pabu
la fetas, Seruius, Feta adiectiue id est plena, virgilius, p. eneidos,
Loca feta furentibus austris, Seruius dicit, feta est grauida & partu
liberata, Quidam diptongo scribunt foeta foetus

Festuca dicit hermolaus est arboris nouelle omnioq; infantis pul
lulus, Crede si tibi videatur.

Fertilitatis aut sterilitatis future doctrina lib, xviii, capi, xxix, vide
Pleiades.

Ferri metalli multa bona & multa mala, li, xxxi, ca, xiiii.

Fex vini multas habet ad medicinam virtutes li, xxiii, ca, iiii.

Fex olei multas prebet vtilitates, li, xv, ca, viii.

Ficus arbor est & fructus, a fecunditate dicitur, Inuenit in scđa & i
quarta declinatione, pro arbore femini generis, p fructu aliquan
do masculini, de quo Pli, li, xv, xvi, xvii, ficus etiam egritudo est,
tunc autem semper est secunde declinationis, masculini generis.

Cui dar pli, remediū multis locis.
Fic^o arboris & fructus medicinalcs vtilitates li, xxiii, ca, viii. De fi
cu iterū videbis inferius.

Ficus notam habet significatōe; pro arbore & fructu, Est etiam vi
cium corporis; patet ex marciali in epigrā.

Fidus & fidelis differunt, Fideles in minoribus dñr negotiis, Ter,
in hechi per, pol, q̄ paucos repias meretricib^o fideles euenire ama
f

tores, fidus est amic⁹, fidelis seruis, virg. i. ene. vnaq; licios fidūq;
vehebat oronthe, donatus, & serui⁹. Tribuit etiam rebus inaiatis;
Pli, lib. xvi. ca. xxxvii. de coma siue calamorum peniculo rimis ex
plendis fidelior pice.

Fingere cōponere effigiare formare facere. Salustius in prohemio
Catilinarii. Pecora que natura prona atq; ventri obedientia finxit
fingitur fabulosum. Cicero in de officiis. Fictam et cōmenticiā fa-
bulā prolatā a platone. fingere mendaciū simulare. virg. ii. georg.
Non hic te carmine ficto; atq; p ambages. Tereñ, in andria, Cōfin-
gunt quandam inter se nunc fallaciam.

Firmando pro firmitate. Plautus in asmaria. Si istam animi firmi-
tudinem obtines salui sumus.

Fissilis arbor que facile finditur, Pli, lib. vi. Quedam ligna fissilia,
alia frangi q̄ findi celeriora.

Fibra pars est arboris, s. radix pua potissime vitis. fibra etiam vena
est, que desiccata sonū reddit. Sic in hymno. vt queāt laxis resona-
re fibris. Tradit eū musicorū instrumenta. Inuenta fuisse in veteri
coclea; cuius fibre post carnis cōsumptionem extense manserunt.
Et tacte propter concavitatem resonabāt. In vtraq; capit pli. signi-
ficatione. In prima li. xvii. ca. x. Q̄ minime inquit rimosam; ne sol
penetrans exurat fibras. In secūda significatione li. viii. ca. xxviii
Et li. ii. ca. xlii. Soricum fibras. Quod intelligit in iecore. Ait enī
Perotus in mar. q̄ sorieū iecur scdm̄ dierum lune nūcerum auget.
Findor finderis diuidi est, findi rimosum fieri. pli. li. xvii. ca. x. Ne
opposite meridianis solibus finderentur. Vide fissile;

Ficus iterum non solum pro arbore & fructu apud grāmaticos vsi-
tatos; sed etiam pro egritudine cū duricie vlcerosa & granulis ficu-
bus similibus. Siluat, Cornelius celsus, dicit fieri in partibus cor-
poris que pilis teguntur. De ficu iterum habes superius.

Fistula non solum musici instrumenti habet significationē; sed ali-
as quoq; vna est qua ducantur aque per loca subterranea. alia pro
vlcere cauo stricto exterius interius lato, sordidum emittente hū-
rem. Cui dat pli. remedia multa.

Fictile, vide plastice.

Fistici fructus quorum optimi e damasco proueniunt, dia scor. Au-
cenna li. de vis. cor. dicit q̄ cōfortant cor.

Ficedula auis parua a ficibus edendis appellata que bis ter ve an-
no mutatur, videturq; plures esse specie differentes. Colorem enī
mutat & formam. Perotus in marcia, atq; nomē estate & hieme, de
qua pli. x. ca. xxx.

Fiscus regius saccus aut bursa: vbi regis sensus aut tributa reponuntur. Simpont. fiscale est qd ad fiscu ptinet. pli. li. xii. ca. xx. de balsa mo loquēs. nūc inquit ferit eā fiscus. i. ad bursam regiam venit fructus vtilitas. li. etiam. vi. ca. xxii.

Fimetum locus in quo referuatur fimus. Pli. lib. xvii. docet qualitates ei conuenientes.

Fidicula astrum notabile in celo. de quo pli. lib. xviii. ca. xxix.

Figulina creta terra est ex fornacibus figulorū. pero. sup marci. de eius vtilitate. li. x. ca. xxi. & aliis locis.

Formice nomē pluribus significatōibus. pli. vti. f. pro cōi signifi cato animali. f. minimo magne prouidētie; vt li. xi. ca. xxx. & pro p uis pustulis que ad citrinitatē declinant & qñq; vlcerāt frūt enim a colera rubea. Estq; vt granū milii. Siluat.

Formicarum natura & diligentia. li. xi. ca. xxx.

Fornacalia ferie quedam erāt: cū far in fornacibus torreretur. fest^o virg. i. enei. Hi cererem torrere parant & frangere saxo. Prius for nacibus torrebatur: q̄ molendini saxo frangere. Quo apparet ma levirgiliū eos intellexisse: qui eum per prepositeri ordinis figuram locutum exponunt. de quo pli. li. xviii. ca. i.

Fortunate insule. pli. de his li. vi.

Foca. vide Phoca.

Floci sunt lanarum particule auellere diusse & euolantes. Floccu li diminutiuum eius est. Simpont. Pli. lib. xv. ca. xvii. in floccis pos ma seruari.

Fleuma. vide pituita

Flauatica arbor fulmine ic̄ta. festus pomp.

Floralia dies festi & ludi qui rome fiebant in honore flore: dec: vt flores benevalerent. Plinius libro. xviii. ca. xxix. floralia institue runt ex oraculis sibille

Flomos vide taxus barbatus.

Fluere minus deficere. fluere latius & superflue excrescere. virg. ii. georg. Exerce imperia & ramos compesce fluentes. fluere decurre re. Virg. georg. li. p. Argenti riuos erisq; metalla. Ostendit venis at q; auro plurima fluxit. Nonius.

Fluatilis piscis incola fluutorum ad pisciū maris d̄riam. Noni^o.

Flaccet languet deficit. Nonius

Flagella summe arborum partes ab eo dicte: q̄ multos ventorum sustinent flatus. virg. ii. georg. flagella summa pete aut summa s de fringe ex arbore plantas. Seruius. Alia significat sed non pertinet ad libros plinii

Fragare odorem reddere, virgilius .i. eneidos, Redolentq; thimo
fragancia mella.

Frigila avis dicta quia frigore cantat.

Frondem et frugem, absq; nominatiuis dicimus Seruius in geor.

Frigius fluuius minoris asiet qui frigie prouincie nomen dedit.

Eamq; a caria diuidit virgilius post euersa frugum &c. Aliqui scri-
bunt phrigeria, in ea siquidem regione sita erat troia, vt tradit virg.
troianosq; frequentissime vocat phrighios.

Frugalitas a fruge dicitur, Cicero Tuscul, questionib^o lib. iiii, hand
scio an recte temperantia siue modestia appellari possit frugi hoies
strictius a grecis dicuntur vtiles. Cicero vbi prius dicit q; frugi tres
virtutes complectitur fortitudinem iusticiam et prudentiam que
stricta est acceptio.

Frigoris remedia lib. xx, ca. xiiii.

Fruges non modo frumeta leguminaq; cōplectitur, sed quicquid
ex terre fructibus in alimoniam conuertimus, Perot, in marc. Sic
frugifere arbores dicuntur: quecunq; fructus ferunt, Titus liuius, galli
traduntur dulcedine frugum: maxime vini noua voluptate captis
Seges vero eorum seminum ex quibus conficitur panis: inde ter-
ram subactam ad semina segetē vocamus, laurētius, vide defrutū.

Frugum medicinas habes, lib. xxii, ca. xxv.

Frutex densitas virgularum est in arboribus quod per Ethimolo-
giam grāmatici declarant.

Frutex quasi fronde terram tegens, Ouidius de arte amandi, Tur-
pis sine gramine campus, & sine fronde frutex et sine crine caput.
vide quod sequitur.

Fructicans frondes emittens fructicare frondes emittere multipli-
care, Nonius Pli, lib. xii, ca. xxvi, Tondetur fructicans balsamus,
et lib. xvi, ca. xxxii, Cū laurus trunco inaruit recisa letius fructicat
id est copiosius frondes emittit.

Fracessere putrefieri vetustate, varro de re rustica libro, i, de quo fit
oleum congeri aceruatim vt ibi mediocrit r fracessat.

Fractio membrorum sanatur lib. xx, ca. vi.

Frenesis freneticus, vide litargia, Quidam scribunt, phrenesis.

Fundus ager dicitur q; planus sit ad similitudinem vasorum, Est
etiam possessio, festus pomp.

Fuligo nigrum corpus ex fumo collectū caminoꝝ parietib^o herēs.

Fumaria herba fumus terre vocata quia in magna quāitate vt fu-
mus a terra emittit, vocat eā mesue medicinā benedictam ad puri-
ficandum sanguinem, Fucus, vide phucus.

Fulica avis aquatica. de qua pli. li. xi. Et etiam lib. xviii. vbi agit de signis tempestatum futurarum

Fumus terre. vide fumaris

Futiles dicuntur qui ea que facienda sunt filere nequeunt: sed effundunt. Sic vasa futilia sunt que liquorem effundunt. festus. Sic Terentius in eunucho. Plenus rimarum sum effluo

Fulgurium est subitum lumen tonitruu soni auditionem preueniens quod in libro meteororū. coruscatio dicitur. de quo pli. li. ii. c. lvi.

Fucus herbe genus quo tinguntur vestes. Est etiaz terre genus quo pro glutino abutuntur. Est etiam fraus & mendacium. Terenti' in eunucho per impluuiū fucam factum mulieri. Est etiam musca api similis que mella deuorat. virgili'. fucosq; a presepius arcent. De quo Pli. li. xi. ca. xi. & aliis multis locis & ce. Aliqui scribūt phuc'.

Fungus genus est multa cōprēdens. Sunt autem fungi superstitiuz fates a terra emisse cū tecto. q. pileo in summitate. quoruz alig sunt dubii et periculosi ad edendum aliqui venenosi. Quorum nocu- mentis dat pli. remediū lib. xx. ca. xxii. & xxvii. c. vii. vide boletus

Fucus musce genus api similis. Istrabone minor ape maior a phagū grece quod est comedere. vide Pinago & fuc'. de quo pli. li. xi. capitulo. xi.

Fucare est aduulterino colore vel ynquento pingere inde fucatus. fucus autem secū dū hanc significationem: est quod supponit ad alterandū rei alterius colorem aut speciem. Pli. li. xxii. c. i. tractat de fucantibus faciem. & alibi vide fucus

Fulminum & tonitruorum remedia docet. li. ii. ca. vii. Et li. ix.

Furtiua quedam bene prouenire vt ruta; quedam pessime vt apes. li. xix. capitulo. vii.

Nota q̄ que hic nomina in ordine littere F. nō inueneris quere in ferius in ph.

De Littera G ante A

Gagates. Isidorus dicit q̄ est lapis niger. Sed arnoldus de villa no ua. dicit q̄ est duplex glaucus & niger. vide Electrū

Gagites alius est lapis in aquile nido inuentus. Pli. lib. x. capi. iiii. cuius virtutes habentur li. xxxvii.

Gangiliavide Melicera.

Gaditanum mare quod est versus occidentem vbi fixit hercules duas columnas que a quibusdam gades dñr. Alii dicunt gades esse duo montes; vt pomperius mella quorum vnus est in affrica; alius in europa. Inter quos ingreditur oceanus ab occidēte & in oriens fluit. vide oceanum. de hoc pli. li. ix. ca. v. & alibi.

Gades, vide gaditanum.

Gadir: vrbs opulenta circa gades, Strabo li. de situ orbis.

Garamantes populi libie iuxta psylos. Apellationem habuerunt a garamante apollinis filio, homines fugiunt & sunt imbelles, virgilius buc. Ismarus & rodope & extremi garamantes.

Graue secundum frugiferum. Nonius. Graue plenum, non infesta graues temptabunt pabula fetas. i. plenas, grauis grauida. Virgilius primo eneidos. Donec regina sacerdos. Marte grauis gemi nam dabit Ilia prolem, graue ponderosum. Cicero primo de officiis, Omni pondere grauior habenda est, gratis constans honore dignus, maturus/modestus. Donat^o. grauis molestus, grauis laeudus. Terē, in ech. morbo grauis. Alia significat: sed nō ad ppositū Galgulus auis aduenticia, de qua pli. li. x. ca. xxv.

Gaster & gasterium nomina sunt vasorum, ait hermo. in castig. pli. Garic filus species est aromatica effigie clauorum minorum vulgatus est apud apothecar.

Gariofilon grece herba est cuius flos Post natus excedit ante natū Ideo vocatur filius ante patrem ab Auicēna. Nascitur in vere. Flos eius est similis flori croci hortolani

Gangrena caro est emortua; ex vlcere & inflammatione ac rubore fit demum atra sensu amisso hermolao. in castigationibus. plinia. Item gangrena est cancer. Lucanus satyrarum li. p. serpereviti, gangrena malo. Nonius marcellus.

Ganglion siue ganglion est nerui contortio aut ex ictu aut ex lasitudine, hermolaus in castig. pli. Cui repugnare videtur. Cornelius celsus lib. vii. dicens ganglia meliceride. heromata. Tubercula sunt in capite, vide Tuber

Galanga est ciperus babilonicus, ait Siluatic^o. Serapio dicit q^d est grossitudinis ligni cassie cuius cortex est subrubeus interius, Caliadus & siccus in tertio gradu, vide Ciperus.

Galbas. Perotus super marcia, dicit nil aliud significare q̄ animal mire exilitatis in esculis netum, Salua tamen eius reuerentia inuenitur apud Pli. in alia significatione: scilicet pro fructib^o qui sunt de natura nucū aut auellanarū: vt li. xv. ca. xxii. Auellanas inquit & galbas prenestinas virides seruari & ce. multiplices autem sunt galbe quedam enim sunt oblonge quedam rotonde quedam sunt medie.

Galbanus succus vel lacrimus siue gummy cuiusdam arboris que est species ferule que a grecis dicitur narcicos. Siluaticus. Plinius libro. xix. ca. x. dicit eo culices ab hortis fugari, vide Thimiana.

Gallorum aulum facilis castratio li. x. ca. xxi.

Galla fructus nuci similis que secundum diascor. eligenda est parua rotunda & grauis sic est melior medicine. suntq; in egipto & si ria copiose.

Galia relicta regionis significatione: me dicina est ex multis aromatis composita: que multiplex est secundum compositionis diuersitatem. Queda ei dicitur gallia muscata quia in ea plus ponitur de musco q̄ de aliis. Queda regalis dicitur vt in antidotario auicene. Quidam dicit scribi debere per L. simplicem ad gallice regionis driaz. Gargarizare est os siue fauces p̄ liquorem aliquem in eis comotum vel agitatum mundare: aut eorum superfluos humores attrahere. Pli. lib. xxi. ca. xix. Succus rosarum ad gingiuas tonsilasq; gargarizatus. & de eodem li. xx. ca. xx.

Gartofilata herba agrimonie similis: cuius odor accedit ad gariozum, Siluaticus.

Garus sal est cui admiscetur alius sapor artificialiter. Inde obsomo garus. Siluaticus. Plinius dicit vinum garo confici. li. xiiii. ca. xvi. Et lib. xxx. ca. iiii. dicit e vino garoq; confici.

Genialis lectus qui nuptiis sternitur in honorem. Item hospitalis significat. festus.

Genius deus appellatur qui vim obtinet rerum omnium gerendarum. Alii genium putarunt vniuscuiusq; loci deum.

Geniales a gerendo quia plurimum posse putabant. festus pompeii. Iterum de genio & geniali in sequenti.

Gemini ex eodem vtero vno die geniti. virg. Gemino hinc vbera: cir culudere pendentes. Nonius.

Gemine. i. due. virg. vi. enei. Sunt gemine somni porte. Geminum simile. Pacu. Par fortitudo gemina confidens. Nonius.

Gemina multis a plinio significationibus vsurpatur scilicet pro ea que est apud grammaticos vsitata scilicet lapide preciosos: vt libro xxxvii. multis capitulis. Et pro parte arboris: vt libro. xvii. ca. xx. Scribitur inquit binis obrutis gemmis. Est autem id quod primum emittit planta ante fructum & flores. virg. ii. georg. Naq; de medio trudent se cortice gemme.

Gemmarum lapidearum natura & vires in medicina. li. xxxvii. ca. i. & aliis sequentibus.

Gemmifer in quo gemme plurime oriuntur. Pli. li. xxxvii. ca. xv. docet quibus in locis aut fluuiis inueniantur gemme.

Gennum parsimonia. Tereñ. in phor. suum defraudas genium com̄ parsit miser. Festus.

Genialis hospitalis, festus. Item voluptuosus cōiuiialis, qui enim voluptati operam dant: indulgere d'cuntur genio, virg. i. georgic. Inuitat genialis hiems. Sic e contrario qui se voluptate priuant. Terentius, suum defraudans genium. De his habes paulo prius.

Generatim id est per singula genera. Sed generaliter id est quod simul omnia, virgilius, ii. geor. Quare agite o proprios generatim discite cultus: Agricole. Seruius.

Geographia terre descriptio. Seruius.

Geometria mensura terre. Capitur etiam pro scientia que est de quantitate continua: parte mathematice. Sed parum est ad propositum hec vltima significatio.

Genua ligusticum Emporium est. hinc incipit Apenninus monstrabo lib. de situ orbis.

Genetra vel genista species mirice quam greci d'cunt sparganus, eius flores apibus gratissimi, frutex est omnibus notus ait diascor, cuius semen folliculis continetur & infra semen est. Itud minutum vt lenticula. Pli. dicit esse fruticem ex qua fiunt vinculi.

Georgica opus terre. Seruius.

Gestire gestir, qui subita voluptate vel felicitate aliqua exhilaratus siue commotus: nimio corporis motu preter consuetudinem exultat.

Gestire significat etiam letum esse Terentius in eunuch'o. Cherea quid est quid sic gestis, aut quid sibi hic vestitus querit, Gestire cupere. Nonius.

Gestus est quo iudicatur quid Intus geritur, quod a gerendo deducitur, festus. Laurentius dicit q̄ est actio et quedam pronuntiatio corporis.

Geniculata herba est multis nominibus appellata, scilicet proserpinaca, Sanguinaria, Centinodia, polygonia. Est autē duplex mas et femina, mas habet virgas rectas nodosas, super faciem terre extenditur: sicut gramen, folia habet vt ruta nisi q̄ sunt longiora, habet iuxta vnūquodq̄ folium semen, ea de causa dicitur masculus, femina plantam habet paruam vnicam canne similem, et in nodis folia egredientia: foliis pini similia, nascitur iuxta aquas. Serapiō Siluaticus dicit q̄ a quibusdam vocatur cauda vulpis: ab aliis virga pastoris. Sed non puto eā descriptionē virge pastoris cōuenire. Genciana herba ē a grecis narcā vocata ait Siluaticus. Eā diascor dicit inuentā ab iperatore ilirico Cuius folia que circa radicē sunt nucis habent odorem sista sunt plantagini: sed subruissa. Et in summo diuisa in specie ferre: habes hastam lenē et vacuā, Serap. dicit

non inuenisse medicinam in morfu canis rabidi meliorem, De ea Plinius libro, xxv. & xxvi.

Geran: o herba est alio nomine cicutaria vocatur a grecis Oxiphilon, latini autem magis perinoniam nominant, diafcor.

Gera id est sacra vel diuina. Inde gerapigra a galieno vocata & generalogaudion.

Getimeten nux lybie q̄ facit dormire vsq; ad mortē. Siluaticus. Generetur in muliere mas aut femina prout velis. lib. xxv. ca. iiii. & secundum aliquos lib. ca. v.

Getulia regio affrice, Pli. dicit eam etholorū partē fuisse, Sed pulsi: propriā gentē fecerunt versus ethiopes. Elephantihus abundat. Gerebotanum vel peristerion herba quā greci illis nominibus appellant; a latinis verbena dicitur, virgili. buccol'. verbenas adole pingues et mascula thura, scilicet ad sacra celebranda. p̄pterea a quibusdam sacra herba vocatur, Pli. vernacā appellat, de qua agit lib. xxvi. rami eius sunt tenues angulosi, folia sunt foliis quercus similia minora tamē marcil. ficin^o vocat stiaream.

Gessamia terra est in samo isula ait diafcor, dicitur enim a ge quod est terra et samo. Eligenda est alba, lenis lingue adherens, fragilis viditur esse illa quam Auicēna lib. de viribus cordis appellat terrā sigillatam.

Gessecanna lapis quo aurifices vtuntur ad aurum vel argētum limpidandum, Eligendus lucidus et grauis. Virtus illi frigida & stiptica Stomacho accepta est. Oculorum reuma continet, vulneribus lacti infusus opitulatur Siluaticus.

Gesse impedimentum oculorum est: cum post somnum aperiri nō possunt Siluaticus.

Gerusia in grecis vrbibus vocabant cōuētus; senum; vt apud romanos et ceteras italie vrbes senatum hermola; in castigationibus plinianis.

Giarum insula est in quam exules Romani mittebantur iuuenap. Aude aliquid breuibus giaris aut carcere dignū. Si vis esse aliquid Cuius incolas, dicit Pli. a muribus fugatos lib. viii. ca. lxxv.

Gisqua terra e fornacibus vitrorum qua vtuntur pictores, virtutis est acerrime vrentis valet ad cicatrifandum antiqua vulnera. Sil. Gvnneste sunt homines qui centesimum etatis annū excedūt ait gabriel in gerentocomia ad innocentium papam octauum.

Gignosophite ex grecis dictionibus diriuatur que id significant quod nudus et sapiens. Aliqui dixerunt eos esse caldeorum philosophos, de his meminit iero. in prologo bible. laertius lib. de vita

philosophorum dicit eos obscure philosophari. Pli. lib. vii. ca. li. dicit fuisse indorum philosophos vbi de illis multa. vide magus. Gypsum lapis luminosus in lapide inuentus quem galli plastrum vocant cuius subtilitas augetur adustione diafcor. dicit ipsuz simi le vitro. de quo pli. li. xiiii. Pli. de hoc li. xxxvi. ca. xxiiii. dicit optimum fieri gypsum ex lapide speculari: squamā vitalem habente. vi de squama vitalis. Et lapis specularis suis locis.

Glans non solum est fructus quercuum. sed etiam fagorum. Plini. libro. xvi. capi. vii. fagi glans triangula cute includitur. Sequitur. glans fagea suem hilarem facit.

Glutinum siue glutem qua ratione fiat quare sit materia libro. vis cesimo septimo capitulo.

Glis tria significare ex vulgato grammaticorum versu cognosces Pro animalis significatione Pli. lib. viii. ca. lxxv.

Gluuiam varro de re rustica. lib. i. folliculū est graui frumenti quod intus est solidum gluuia folliculum quod longe eminent vt acus tenuis. festus dicit q̄ est etiam ordei tuniula.

Glicirisa id est quod liquiritia. marcellius ficin^o dicit glicirisa. de quo. Pli. lib. xi. ca. liiii. Alii dicunt glicirison.

Glasco planta siue herba est plātagini similis corpora humana et lanas tingens siue pannos. eam greci isatidem vocant. diafcor. vii detur dicere q̄ sit lactuce species. de hoc Pli. li. xxii. et li. xxvi.

Gladiolus herba in ancipitis gladii figurā. id est vtraq̄ parte scindentis cuius radix acorus nominatur aut iris vide nomen acorus et nomen iris.

Giraphalium herbam tomento similem dicit pandulph:

Gorgias empedoclis discipulus fuit deinde isocratis. patria Siculus fuit. hic auream statuam nō concauam sed solidam: in templo delphos primus posuit: tantus tunc erat questus artis oratorie. Laertius. Idem Valerius maximus. de quo Pli. libro. xxxiii. ca. iiii.

Grumus terre collectio tumulo minor siue ager a congerie dictus. Nonius de quo. Pli. lib. xvii.

Gramen herba quam canariam vocant quia illa se canes per vomitum purgant. virgilius buccoli Quale sopor fessis in gramine. herba vbiq̄ reperta de hac Pli. lib. xxv. ca. viii.

Grassula herba dicta semper viua minor: que vermicularis cōmūniter appellatur Siluaticus. vide vermicularis.

Grilus animal paruum retro ambulans venatur formicas. A strido re. siue vocis nomen vsurpauit. Plinius libro. xxix. capitulo. v. auri bus prodest grilus.

Grangruena cancer est, Nonius marcellus.

Griffes animalia magna ferocia: anteriori parte aquilis similes, posteriore leoni, de quo plinius libro, tricessimosecundo, capitulo, iiii. Et libro, viii, pius papa in descriptione asie dicit ea repiri animalia apud sithas, Solinus dicit q̄ stant in terris que dicuntur locupletes: auro et gemis abundantes, sunt enim vltra omnem rabiem feuentes, hominesq̄ disserpunt, quasi eorum auariciam plectentes, reddunt q̄ regionem inhabitabilem, de griffibus iterum pli. li. vii. ca. ii.

Graue vide prius.

Grando in naturalibus non solum pro aquis congelatis que e nubibus cadunt: sed etiam egritudo est ex collectione humorum sub cute buboni similis, dicunt et in oculo grandines: cum segnis humor circa palpebras erit: sed ita vt id tuberculum digito huc et illuc impelli possit, hermolaus in castigationibus plinianis.

Grume loca sunt media in quibus directe quattuor conueniunt yie Est etiam gruma mensura qua fixa yie ad lineam diriguntur: vt agrimenforum aut similia, nonius marcellus.

Gummy humor est coagulatus translucidus qui ex arboribus manat, Siluaticus dicit q̄ cum simpliciter ponitur: de arabico intelligitur, Sunt enim multe gummy species Pli, multas de eo vtilitates li, xxiiii, assignat vide ferula.

Gurguliovermis comedens frumenta et legumina Pli, li, xviii, ca: xxx, Surgulionem non descendere vltra quattuor digitos loquens de frumentorum conseruatione.

De littera H.

Hacansistos herba est apud grecos fragens lapides quam diascor, alio dicit vocari nomine heracleon, vide Eraclea.

Hamon nominatus quia in arena inuētus credatur, Cui cornua asfiguntur arietis, festus.

Hara porcorum stabulum, Noni^o. Ara sine aspiratione sanctorum est, Harenaceus: ex arene materia, Laurentius habitior pinguior, festus.

Hemierania, vide, Emicrania.

Hemitritea, Vide emitritea.

Hebes retusi acuminis siue absq̄ acumine, Seruius, Hebes id est obscurus, Nonius hebes tardus et tarda, vtriusq̄ siquidē generis est inquit priscianus.

Halitus olfactus est vel fumus suavis odoris.

Halciones aues, de quibus pli. lib. v. & decimo nidificant in mari.
Tunc enim tanta est tranquillitas vt nichil penitus possit moueri
quod media contingit hieme. Seruius
Heraclea, vide Eraclea, & panax, vel panaces.
Hebenus arbor indie cuius lignum hebenum appellatur Aliqui si
ne aspiratione scribunt. Est aut lignū durū vt lapis postq̄ ē ab arbo
re cesum & exicatū. & ē nigrū, vide ebenū, Quidā scribūt hebanū
Helenium, vide Elenium
Heminavide Emina.
Helitropium, vide Elitropium.
Herisipila, vide Erisipila, Hecyvide in littera E. Quidam enim eas
aspirāt dictiones, alii nō
Hedera, vide Edera
Helectrum, vide Electrum.
Heraclium diascor, dicit esse speciem papaueris.
Herinacius, Inquit arist, est aīal vndiq; spinosum, Cuius & mira sa
gacitas in presagiendis ventis futuris. Cū enim flaturus septērio
lit/obstruit eius ptis meatū & aperit partem oppositam & econtra
rio, vide Ericius & histrix.
Hermodactilus bulbus agrestis, A grecis Colcichonyocat, florib⁹
subalbis, floribus croci figura similibus, Siluat.
Hernia, vide Entecerola.
Hectica; febris est cum humorum consumptione, Constan.
Hesperus stella serotina est sequens solem, virg. buc. venit hespe
rus ite capelle, Eadem est stella que solem antecedit in aurora, Et
tunc lucifer appellatur, Ab aristotele, iiii, ethi, quia lucem solis nū
ciatuentem, de qua Pli, li, ii.
Hermes, Cicero de natura deorum, li. v. dicit, Eum urbem in Aegi
pto condidisse; que adhuc hermopolis dicitur, fuit doctrina maxi
mus; quo trimegistus dictus est; id est ter maximus, Quorum libri
adhuc extant grece editi, Tortelius.
Herbarum pictura improbat li. xxv. ca. ii.
Heraclea herba, vide panax siue panacis, de qua pli, li. xxvi. ca. xii
Helectrum, Electrum.
Hercules, varro dicit; olim qui fortia fecerant nomine herculis vo
cabantur, legimus enim herculem, tyrinthium Argium, Thebanū
Linium, mos fuit herculis; vt laborantibus etiam non rogatus sub
ueniret, Que est virtuosū & fortis viri proprietas.
Hyena animal in affrica quod humanum sermonem imitatur, Tor
telius, de qua pli, li, viii.

Hibistus herba multe viriditatis. Seruius. virgilius buccol. hedo
rūq; greges viridi compellere hibistro.

Hesperia quondam hispania dicta a grecis ait. virgil. p. eneid. Et
ptolomeus secūdo libro de situ orbis. Plinius etiam dicit aliquos
esse ethiopes hesperios lib. vi. videntur hi esse ad quos classis por
tugalie profecta terram auri mineralem attulit.

Helioctifos herba habēs folia aurea. dicitur de helios quod est sol
& crisif aurum.

Hemina. vide Emina

Heleborus. vide Eleborus.

Hipoplitides statue feminarum armate. ait hermol. in castig. pli.

Hiosquiamus herba magnis & longis foliis in extremitatibus ves
luti incis. frigida est. de ea. pli.

Hircina herba est que nascitur in fluminibus et circa puteos. alio
nomine herba lactis. diascorides. Plinius. dicit eam valere ad im
pregnationem.

Hircus. vide Aries.

Hirpi. Seruius dicit. xi. eneidos q; erant populi sabini. Quod pli
nio non consonat. dicit enim fuisse non populos. sed familias pau
cas que super ignem ambulantes non sedebantur libro. vii. ca. ii.

Hiperborei montes sunt in sithia dicti quasi vltra boream. plus pa
pa in descriptione asie. de quibus Pli. multa lib. iiii. ca. xii. populi
Hiperborei dicti: q; humane vite modum excedant. vltra annum
centesimum cōmuniter viuendo quod est vltra humanum seculū.
festus.

Hipomanes venenum est in fronte equini fetus: ad ficus sicce quā
titatem. de quo. Pli. lib. viii. ca. xlii.

Hispidus pilosus grossis & rudibus pillis abundans. Iuuenalis.

Hispida membra. quidem & dure per brachia fete.

Hirtus hirsutus proximam cum precedenti habent significationē
virgil. in geor.

Hirtasq; capellas. id est rudibus pillis tectas.

Hidrohobos grece. id est pauentes aquam latine. hermolaus. in ca
stiga. Pli. nam quem rabidus canis momordit si aquam pauat ma
lum signū. Philosophi dicunt. de hoc pli. in remediis contra mor
sum rabidi canis. Hirmidinum multe medicine lib. xxx. ca. iiii.

Hisginum color est crocineo similis ait hermolaus. vide iacynthus.

Hipagon est nauigium conuēdis equis aptum festus ait. de quo
Pli. lib. vii. ca. lvi.

Hipemenia: oua sunt que latine irrita dicuntur quia sunt ad pulloa

rum generationem inepta. De quo Pli. lib. x. ca. lx. & ca. lviii.
Hiena inquit Solinus in affrica gignitur Aristo. lib. de anim alibus
dicit q̄ est ad ludi magnitudinem. habet in collo pillos ad modum
equorum & super omnia spondilia duos & fortes. pastores et ca-
nes singultando: & quasi latrando illudit. Sic pecora comedit. Se
pulchra cauat & comedit cadauera. De quo Pli. lib. viii. de eius me-
dicinis lib. xxviii.

Hircania regio in asiatica sithia: tigribus vel tigrilibus p̄ pardis et
pantheris abundas de qua, Pli. lib. viii. et alibi.

Hirci sanguine frangitur adamas lib. xxxi. ca. vi.

Hirudo sanguisuga est. horatius nō missura cutem nisi plena cruo-
ris hirudo. de quo, Pli. lib. xxxii. ca. vii

Hidrargiron grece sudor est argenti latine. Tortel. de quo Pli. lib.
xxxiii. ca. vi. & viii.

Histris. ait Iheronimus contra Iouinianum: animal herinacio simi-
le: cum spinis in tergo. De quo Pli. lib. viii. Abundat autem hoc ge-
nus animalis iuxta flumen Istrum. vide hister.

Hidranlis adiectiue sumendum est habetur in historiis scolasticis
et in iosepho antiquitatis. q̄ babilonii adorabāt draconem. Eum
autem daniel strangulauit globis pinguedine et pilis animalium
commixtis immittendo in os eius. Excitabatur draco ipse per hi-
dranlia id est vasa pellibus cooperta ex percussione somni redder-
tia. de quo danielis vltimo. Pli. lib. ix. ca. viii. Delphin musica arte
mulcetur precipue hidranli sono.

Hierobotanum. vide verbena. Siue Gerobotanum.

Hidra vel hidrus. vide hidris.

Hipocrates chous fuit pythagore discipulus qui primus medicie
precepta scripto edidit. De quo Pli. lib. xxii. & aliis multis libris.

Holorjouis alba aquatica dicitur. quia totus albus est Tortellius.

Hirculus herba est nardo similis que cum eo nascitur. de qua. Pli.
libro. xii. ca. xii.

Horror est timor vehemens Sed ad propositum naturale plinii est
passio ex forti frigiditate proueniens: quē admodum in febre eue-
nire videmus que rigor. & horripilatio dicitur. Silnaticus. Pli. lib.
xx. ca. xiii. dat remedia et lib. xxvi. ca. xii. in fine et alibi.

Hora cū aspiratione ps est diei. Sine aspiratione. multa significat
sed ad p̄positū natale regio ē. de qua pli. frequēter li. iii. iiii. v. & vi.

Hortorum morbi & remedia lib. xix. ca. xi.

Horti penfiles. lib. xxxvi. ca. xiiii.

Hortus locus est in quo arbores olera et alia manu et arte hominū

Fata nascuntur, venit de orior oriris. Perotus in marcial. de quo Pli, lib. xix, plura tradit multis capitulis.

Hordei medicine lib. xxii. ca. xxv.

Horoscopus apud grecos; solarium est apud latinos nominatum.

Tortelius Est autem instrumentus quo numerus horarum diei ad solem conspicitur. Plini. libro. iii. vasa inquit.

Horoscopa in trecentis stadiis longissime mutantur, de quo etiam libro. ii. ca. lxxv. & lxxiiii.

Humanitas preter communem acceptionem; comitatem etiam ac beniuolenciam significat. Preterea studiorum honestorum et bonarum artium disciplinam. Que ideo humanitatis nomine significatur; quia nulli animanti preterquam homini sit concessa. varro. Cicero pro archia Omnes artes que ad humanitatem pertinent, habent. q. quoddam comune vinculum.

Que in littera H. deficiunt inuenire poteris in ordine litterarum. A. E. I. O. Eorum siquidem multa cum a quibusdam aspirantur; ab aliis sine aspiratione proferuntur.

De littera **I** ante **A**

Iacinthum florem & lapidem preciosum significare habes ex libris grammaticis pro floribus siue herbe significatione; diascor. dicitur quod est herba florem habens purpureum et radicem bulbo simile Vide bulbus, de ea Pli, lib. xxi, ca. xxvi, vbi dicit plinius; de iacintho loquens; hoc ibi loco Isginum tingit; hermolus corrigit hoc sibi pro Cocco Est autem isginum color similis coccineo colori qui ex cocco conficitur Addit hermolus quod iacinthus est id quod vacinium. Quod non satis consonat virgilio dicenti vacinia nigra esse, vide mando, Pro lapide de eo tractat Pli, libro, xxxvii.

Ianus proprio sensu mundus est siue celum; dictum a semper eundo ianum; quia celum semper eat; dum in orbem voluitur et ex se initium faciens; finemque attingens; rursus in principia redit macrob. Ianus etiam historico sensu, rex fuit qui regnavit cum saturno, Macro, in saturnalibus.

Iacit preter vulgarem significationem; ponerere significat collocare, construere. Cicero philip, libro, i, in quo templo quantum in me fuit iecit fundamenta pacis.

Iactare fatigare, virgilius, primo eneidos, Iactatos equore toto. Iactare superbe gloriari, virgilius, bucolli, Studio iactabat inani. Iactare excutere commouere, et alia que parum sunt ad presentem exponenda.

Iacere emittere. Nonius, Verum est ut est tertie coniug. sed iacere secunde coniug. aliud significat non ad presens positum.

Iberus fluuius est hispanie nauigabili cōmercio diues, Oritur sub radicibus montium pireneorum: a quo tota olim hispania hiberia dicta est. Ait Solinus. De quo pli. lib. iiii. vide Celtiberi. Iberis herba est que circa prefatum iberum abundat. de qua pli. li. xxvi. ca. xii.

Ibis auis ex egipto proueniens. versus nilum que serpētibus vescitur. Medicos docuit ventrem purgare. Alio nomine ciconia dicitur. de qua plini. lib. x.

Ictericia. vide Ittericia. Quidam em̄ p̄ &. scribūt: alii p̄ duplex t. Iconas vel icon grece: effigies est latine siue statua. Perotus in marcial. Quo uocabulo utitur pli. li. xxxiiii. ubi multa de imaginibus. Icharus dedali filius qui mari submersus ei nomē dedit apud chretham. Solinus.

Idumea regio in siria palmis abundans. virg. georg. Primus idumeas referam tibi mantua palmas. de qua pli. li. v.

Idra. vide ydris.

Idoneus aptus ad omnia siue bona siue mala. donatus. Terent. in andria. Adeo uobis uide mur idonei quibus sic illudatis.

Idromel. vide Melicratum

Iera. vide gera.

Ignis miracula. lib. xxvi. ca. ultimo.

Ignis sacer. vide Sacer ignis. Et de remediis ibi

Illicere illaqueare. Nonius mar. Allicere significat. Terent. Adolefcntulos rerū imperitos fraude illicis in libidinem.

Ilex arbor glandifera. Virg. buc. Forte sub arguta confederat ilice daphnis. de qua pli. li. xvi.

Ilibatum intactum inuolatum integrum. pli. lib. ii. ca. lxxv. Natura uenenuꝝ genuit cuius facillimo haultu. Ilibato corpore extingue mur. i. non uiolato uel fracto p̄ uulnera.

Iliacha est intestinorum passio cum frequentiuomitu et dolore uesementi. Constāt. uenit de ileos & illeosis. de quo uide li. xx. c. iiii.

Ilitum deriuatur a uerbo ilino. quod componitur ex simplici uerbo lino linis. Linere autem est remyngere cooperire inficere: ut calce superposita alteratur parietis color. Pli. li. xix. ca. viii. Seru radices ilitas fimo. Alias habet significationes que non sunt ad propositum. uide obliuo oblinis.

Iligneus & iliceus ab ilice dicuntur. Terentius in adelph. lectulos iligneis pedibus. uide ilex.

Illitus ab illinio dicitur penultima correpta. priscianus

Illuuius sordes. Nonius. uirg. iii. ene. dira illuuius demissaq; barba

Illi si dicuntur qui morbum patiuntur a dolore gracilioris intestini
 ni, Iliaci nomen idē significat. hermolaius in correctio. pli.
 Impendium est pecunia que in fenore vel scenore sorti accedit. Ci
 cero in epistolis ad acticum. scenus inquit & impendium. Sidoni⁹
 Apollinaris postea nominat⁹ furas. de hoc li. xxxiii. ca. xxx. scdm
 hermolai correctionem qui proverbio intēdi ascribit⁹ ult impendia.
 Est etiā id quod impensam vel expensam dicimus. Sic capit pli. li.
 xviii. ca. xiiii. Lupinus inquit nullo impendio constat.
 Imbutum quod cuiuspiam rei succum perbibit. festus. pomp.
 Implexum. implicatum. quod greci implemenon dicunt. festus
 Immanis ferus & magnus. festus.
 Ignis sacri remedia li. xxii. ca. vi. Et. li. xx. ca. xx. dicit⁹ adustio mē
 bri absq; extero igne.
 Inimicitie inter aliqua aīalia & aues naturales. vide li. x. ca. lxxiiii.
 Inuoluis per duplex u. vermiculus est qui se inuoluit pampino.
 festus. Aliqui libri habent inuoluolus.
 Imbuere educare. Cicero primo de officiis. Plerūq; parentū prece
 ptis imbuti: ad eorum consuetudinem moreq; deducimur Imbuere
 re inficere maculare. Salustius in catilina. Ea quasi venenis malis
 imbuta: corpus animūq; virilē effeminat. Imbuere Instruere erudi
 re. Ci. ad hortensium: litteris ante excolli animos: sic ad sapientiā
 concipiendam preparari decet. Imbuere profundere madefacere
 Seruius.
 Immane prauum. virg. p. eneid. Pigmalion scelere ante alios. Im
 manior omnes. Cicero primo de officiis. Quo detestabilior illorū
 immanitas: qui lacerauerunt omni scelere patriā. Itē asperū signi
 ficat. virg. p. eneid. tenet ille immania saxa.
 Impetigo infectio cutis ex colera subtili. Siluat.
 Impetiginum multas species. Cornelius celsus assignat lib. v. mi
 nimeq; malam dicit eam: que similitudine scabiem representat. Cui
 dat pli. remedium multis locis.
 Impendium est id quod impensam vel expensa dicimus cōmuniōri
 sermone. Pli. li. xviii. ca. xiiii. Lupinus nullo impendio constat. vi
 detur tamen ex cicerone qd impendium sit pecunia que in fenore
 sorti accedit. Ait em in epistolis ad Acticum. fenus & impendium
 De hoc iterum pli. li. xxxiii. ca. iiii. secundum hermolai castigatio
 nem qui proverbio intēdia corrigit impēdia.
 Incitati mensis: est mulier: cuius menstruus sanguis commotus in
 fluxu est. Pli. li. xvii. ca. xxviii. de hoc. bi remedium dat contra eru
 cas. ambiri arbores a muliere incitati mensis.

Instantem non solum in animalibus: sed in arboribus quoque reperiri. Pli. li. xviii. ca. xxxiii. Alia robustis profunt alia infantibus. Infecti non est adequata significatio venati aut corrupti aut putre facti: sed etiam non factum significat aut non completum. Cesar de bello gal. re infecta discesserunt. Significat etiam aliquid a propria qualitate mutatum. Plinius libro. xxi. capitulo. v. Mirum ita tingi aliquid: vt nascatur infectum. vide ilitum. Inficias ire id est negare. donatus. Terentius in adelpho. Si inficias as ibit testis est mecum anulus. Pli. li. ii. ca. non eam inficias

Incensaria herba similis arnoglosse: sed asperior odorem thuris habens: & in costis pilositate & albedinem.

Inanima id est inanimata. Cicero in hortensio. Cum omnis solertia admiranda est: tum ea que efficit vt inanima que sunt: viuere & spirare videantur. Vide Mola.

Interpolare. ait hermolaus. est rudia polire. aut vetera nouare vt vestes veteres vt videantur noue. Et serui veteres interpolantur vt vendantur pro iuuenibus. Parietes similiter. Plautus. Interpolabo tibi in cs. Nonius etiam dicit qd apud alexandriam interpolabantur thura. vt poliora apparent. Alia est in vulgato grammaticorum vsu significatio quam relinquendam censui quia non est ad propositum.

Instar nome indeclinabile. Seruius. virg. ii. ene. Instar motis equum Instaurare ab instar dicitur cum aliquid ad priorem similitudinem reformatur. festus. Instaurata edificia dicuntur: ad antiquam similitudinem facta. Seruius

Insomnia. i. vigilie. Et somnia terribilia. virg. iiii. enei. Que me suspensam insomnia terrent. Seruius tñ dicit qd insomnia in femina novigiliam. In neutro id quod somnium dicimus. virg. Si quid ibi capit in neutro. Raro tamen inuenitur in femineo. Pli. dat Remedia li. xxx. ca. v.

Inaccessus inaccessibilis: vel ad quem non deus accedere. Serui. vii. ene. Inanima. i. inanimata. Cicero. iii. de officiis que ad vitam tuendam pertinent. partim sunt inanima. vt aurum argentum & cetera Intertrigo vide inferius.

Inane vacuum sine pondere. virg. in georg. Atque illis iam sepe reate ducunt inani. Inane inutile absque effectu. Ci. in oratione pro plautio. Quid tu inanem dignitatis iudicem putas esse populam. i. inutilem **I**ndoles est significatio future virtutis vt in pueris. Aliquam partem virtutis vt in iuris. transferri etiam ad irrationalia. Lilius. in pecudibus &

frugibus. non tantum semina ad seruandū indolem valent; q̄rum terre proprietates celiq; sub quo aluntur.

Inimicitia naturaliter inter aues quasdam et alia quedam animalia inuenitur vt libro. x. ca. lxxiiii.

Interlunium coniunctio lune cum sole. Plinius lib. ii. ca. xlii. Alibi coitum lune. Alibi lunam silentem vbi agit de formicis

Interlucatio fit recidendo que sunt nimis densa in arboribus. Pli. libro. xvii. ca. xxvii. interlucatio arboribus prodest.

Intestina secundum Auicennam sunt instrumēta expulsiōis grossarum superfluitatum. vide precordia & viscera.

Inedia proprie inopia cibi dicitur de non et edo. vt li. vii. ca. xliii.

Informis sine forma. deformis turpis. Pli. lib. vii. ca. xvii. leena. nō leones; sed carnes parit informes. Idem dicit de vrsis libro eodem ca. xxxvii. vide leena.

Intertrigo passio neruorum maxime in brachiis. de quo Pli. libro. xxiiii. ca. viii.

Iocinus apud grecos est quod nos epar dicimus Cornelius celsus lib. iiii. Et habet in genitio iocinoris hoc verbo semper pli. vtitur de epate loquens.

Intybus. Oly est partim hortense quod fatiuū est. quod a quibusdam Seris vocetur. Aliud spontaneum quod siluestre dicitur. Ad laetucam accedit longioribus tamen foliis et asperis. Sapor ad amaritudinem vergens verba sunt virgilia. Et amaris intyba fibris. Siluestris autem alia est species que dicitur cicorea aut perottus. Simpontinus. ipse tamen scribit intubum. Prior autem siluestris species intybi laudabilis est: scilicet herba que vulgo a medicis Endiua dicitur. De quo Pli. lib. xix. & xx. capitulo. viii. humore inquit hortentia gaudent precipue lactuce et magis intybi. Alia est intybi species dicta ambugia. a Plinio Cornelius autem celsus dicit ambubeciam: sumptum vtrunq; nomen: quia ad motum solis ambire videatur Cicorea dicitur a Columela non eget descriptione quia vulgata est. Assignatur autem a multis heliotropii species. vide Elitropium Sed ne quis ex nominis varietate turbetur. Apud quosdam intubus scribitur. vt apud Simpontinum. quia grecum ypsilon sepe in. v. latinum conuertunt.

Intrita sit hermolaus videtur esse calx; sed illa maxime que nō ex gleba statim ad opus confertur; sed tempore maceratur atq; ferme rescit. Eo autē noīe vtuntur varro et Columela. de quo Pli. li. xxxvi.

In libro autē. xxxv. ca. xiiii. iuenit pro terra ex qua lateres fingunt.

Intergerini parietes nomen habent ab intergerendo id est ferena

do, sustinendoq; hermolauis in correctionibus Pli.
Intercilio: stomachi videtur esse rosio Quod ex^o diascoride colli-
gi hermolauis dicit. Et ex plinio in pulegii mentione.
Inoccatio. vide Occatio. Inoccare filiter hec scribuntur cū C duplici
Inficias. vide Eam inficias in littera E in principio.
Iouis barba. vide vermicularis.
Ipericon herba est colorē subrufa folia habens rute similia. flores
tenuem viole similem. Semen nigrum in forma hordei; odorem re-
sine. vires habet acriter stringentes et mittuales. diascorides. apud
medicos vocatur herba perforata. Et etiaz Scopae regia. Siluaticus
De quo. Pli. lib. xxvi.
Iposelmō ait ysidorus: est holeris genus odoratum sic dictū: quia
durum sit & austerum. De quo. pli. lib. xix. & xx.
Irpices instrumentum ligneum cum pluribus dentibus quod vt
plaustrum iumenta trahunt; vt eruant vel minuāt in agro terre gle-
bularum que restāt. Quod ex Var. colligitur Rastelli a multis vt a gal-
lis vocantur. de quo. Pli. lib. xviii.
Irriguus qui rigat. virg. iiii. geor. irriguumq; bibant violaria fon-
tem Seruius.
Iris a greco nomine descendit quod id significat quod admiratio
que ex tam ampla figura et colorū varietate prouenit. Tortelius.
Capit etiam Plini. pro herba cuius radix odorata est. Vide yreos.
Iringus herba spinosa locis nata lapidosis; cuius radix aromatica
videtur eā esse quā auicēna libro. de virib⁹ cordis appellat secacul.
Isgidiaci sunt qui coxendicum morbum patiuntur.
Ischias autē ait Simpontinus super marc. morbus ipse greco no-
mine. Remediū datur a. Pli. lib. xxiiii. ca. viii. vide coxendix. Ali-
qui scribunt ischiadici.
Intertrigo proximam precedenti habet significationem. dicitur
enim ait hermolauis ab intercedendo. Est autem id malum cum fe-
mora equitatu aliave sili cā atterunt. Cui dolori dat Pli. Remedia.
Ister maximus totius europae fluuius Alio nomine. danubius. Qui
dius de pontho limpe vicina binomius ister. Oritur in germania.
versus septentrionem et in orientem tendit; per multas gentes et ter-
ras defluens. Immensa aquarum augmentatione; in illicū veniēs
mutato nomine dambius; ister dicitur. Tandem longissimo peractō
cursu; in septem secundū Solinū Separatur fluuios; et in mare pon-
ticum ingreditur. Aristo. libro. meteor. tanta esse illa septem ora-
siue fluuios; vt sexaginta milia passuum longitudinis mare vincat
De quo Pli. lib. iiii. ca. xii.

Ictericia cutis defedatio cum croceo colore: que a Plinio morbus regius appellatur Siluaricus. Cui cōsonat quod ait Cornelius celsus. Color maxime morbum regium detegit quibus quod album esse debet et cetera lib. suo iiii. capite. xxiii. dicitur aut regius: quia apparatu regio per lauticiam per ludos & lasciuam; & omnino per ea que exhilarare possunt curatur, ait hermolauus Pli. lib. xxii. capi. xxi. dicit q̄ regius morbus curatur mulso, vide luteus. varro autis ginofum morbum appellauit fortassis ab auri colore Eius morbi remedia. lib. xxvi. ca. x. et alibi.

Iuliopolis hermolauus corrigit heliopolis significat solis opidum Est enim opidum inter alexandriam & coptum Itin ere peruili ripas. in castiga. plinii.

Iugum cum multa significet naturali voluminis tamē prop osito: ualet ea significatio: que est montis cacumen. virgilius buccol. dū iuga montis aper fluuios dum piscis amabit Pli. lib. xvii. ca. lxxvii. in summis iugis erumpente aqua. Et ca. lxx.

Iuglās arbor est: species nucis. de quo Pli. lib. xvii. ca. xviii. & aliis locis. Nonius marcellus dicit esse nucem agrestem. videtur ex plinii dictis q̄ sit nux magna cōmunis quod michi cōfirmavit frater iocundus. vocariq; inglandem: ad differentiam aliarum nucum. s. auellanarum & prenestinarū de quibus etiam habetur libro. xv. ca. xxii. Gabrieli in gerentocomia ad innocentium papam octauum: allegat macrobium dicentem. q̄ nux iuglans vocatur aut quia iuuet aut quia ioui dicata sit.

Iuba coma equina est. Plinius libro. x. ca. lxxiii. Equarum iubas tonderi vt asinorum patiantur humilitatem. Iube etiam leonum sunt vt libro. xi. miramur leonum iubas. iuba etiam auctor est que allegat Pli. multis libris.

Iudei de his Pli. lib. xiii. ca. iiii. & xii. capi. xxvi. & de iudea libro. v. ca. xiiii. & de regionibus iudee finitimis in aliis capitulis ibi iustiquiauus. vide hiosquiamus.

De littera K

Kalendula herba est quam Pli. satis ample describit. confortat. siccat dentium dolorem statim cessare facit Siluaticus.

Kamedreos arbor habens folia admodum quercus. Siluaticus.

Kermes grece grana tinctorum latine Est arbutum medium inter arborem & herbam Peior affertur ab hispania. Serap. vide Coccus Kubebe fructus est niger rotundus: piso grossior. aromaticus calidus & siccus. Nascitur ex arborib⁹ indic. diascor. Pli. dicit duplex.

De littera L

Laberinthus structura admiranda pro maiori parte subterranea-
viarum ambagibus adeo inflexa: vt qui ingressus esset exire nequ-
ret. De quo Pli. lib. xxxvi. ca. xiii.

Labrum vide labrusca.

Laxum vide lassum & laxare.

Laxare remittere liberius efficere. virgilius primo encidos. Et pre-
mere & laxas sciret dare iussus habenas. Item laxum non angustū
sed spacii maioris. laxare spaciosum facere. Nonius vide lassum.

Larix arbor est de qua agit Plinius. lib. xvi. ca. xl.

Labra labrum. vide labrusca.

Lateres ex qua materia quoque tempore optime fiant lib. xxxv. ca.
xiii.

Laboriosum: in quo laborem capimus vel quod labore plenum est
Laurentius. C Cecilius ait laboriosus non vt apud grammaticos
vulgo dicitur qui laborat. sed in quo laboratur. Durum inquit rus
fugite & laboriosum.

Labrusca vitis agrestis ait Seruius. virgilius buccoli. Sparsis raris
labrusca racemis. de quo Pli. lib. xiiii. quia in terre marginibus na-
scitur. labra autem non solum sunt hominū aut animalium: sed eti-
am margines & fines dicuntur Seruius

Lactaria sunt que ex lacte fiunt nam qui lactinia dicunt barbara
voce vtuntur & vulgari ait hermolaus. Inuenitur tamen apud hie-
ronimum.

Lactis natura. habetur. lib. xi. ca. xli.

Lactare est lac mulgere Item inducere & decipere Cicero tuscula-
nis. iiii. malicia lactans: alieno malo delectatio. Nonius.

Lada herba est. vide. ladanum.

Ladanum gummy est aromaticum. de quo Plinius libro. sexto. ca.
duodecimo. & alibi inuenitur ladanū pro herba. Plinius lib. xxvi.
ca. xii. dicit ladanum quod in segetibus nascitur cōtustum et cetera
Perottus super marcialem dicit in cipro oriri. In quo plinio con-
sonat qui dicit ladā herbam inueniri in cypro in. xxvi. volumine.
Cui pingue illud infideat ex quo ladanum fiat. Et ibi enumerat la-
dani vires. Ex aliis tamen plantis oritur ladanum quia lib. xii. di-
cit ladanum a pastu hedere barbīs hircotum herere.

Lassitudinem ne quis ex labore nimiam incurrat libro. tricesimo.
capitulo. sexto.

Lane virtutes & medicine lib. xxvii. ca. ii.

Lane quarundam aquarum potu colorem mutant. xxxi. ca. ii.

Lacinia vestis lacerata siue panni veteres. Perottus in marci. Pli.

libro. xix. capi. vii. Porrum & allium ferunt in laciniis colligatum, Laborare cōmuni significatione est cum fatigatione aliquid agere. Capitur etiam per quandam methaphoram pro male habere Sic Plinr, hios quiامي succus podagra laborantibus prodest.

Larix arbor est. de qua Plini, lib. xvi. ca. xl.

Lapa duplex est, maior & minor, maior alio dicitur nomine barda na latis foliis semine carens, Lapa minor semen habet carduoſq; vestibus herentes, Siluaticus

Langor torpor inertia Tullius de officiis libro primo, Nichil magis cauendum est senectuti, q̄ ne langori desidieq; se dedat. Est etiam defectio & dissolutio, virgili, ix, eneidos purpureus veluti cum flos succisus aratro languescit moriens.

Lactucarum vtilitates ac vires habes libro , xix, capi, vii, Et libro, xx. ca. vii.

Lapidicinē vbi ceduntur lapides siue exciduntur Nonius, de quo Pli, libro, xxxvi.

Lassum quod est animo & corpore fatigatum ex laboris molestia, Laxum magis ad inanimata pertinet; que mollia sunt & lenia, vt corde siue cadentes aut reliqua ligamina laxantur Laurētius Pli. dat remedia aduersus lassitudinem & fatigationem.

Lasar est idem quod asa fetida Siluaticus, vide Asa.

Lappacium herba est duplex lappacium acutum quod longioribus foliis & acutioribus constat, lapacium rotūdum dicitur cuius folia quāuis sint oblonga minus tamen acuta, vtrūq; oritur iuxta aquas valet ad scabiem & impetiginem acutum maxime Serapion.

Lathiris herba est cathaputia; cuius descriptionem vires & figurā Pli, assignat, lib, xxii.

Lapsana vide arboracea,

Lacertus piscis est ex quo salsamentum fieri potest, Cornelius Celsus, De quo pli, lib, xxxii, ca. vii.

Lacuna c ante v aque collectio, Perottus super marcialem Plini, lib. xix, ne lacune inquit stagnent.

Lapides preciosos numerat & de earum naturis tractat libro, xxx vii, multis ca.

Lapides quosdam augeri lib, xxxvi, ca, xv.

Lapides mortuorum corpora statim absumentes: cum tamen alii quidam conseruent lib, xxxvi, ca, xvii.

Lazuli lapis coloris celestis cum corpusculis siue maculis aureis, purgat humores melancoli, mesue, Quidam scribunt lazuli,

Inuenitur in mineris maxime aureis. Ex eo fit preciosus color qui ad celestem accedit; qui a gallis azur appellatur
Lapatum duplex est, siluestre & hortense quod dicitur rumex. Ait Pandulphus, de quo plin. lib. xix. ca. ultimo, vide Rumex.
Lanugo cotoneorum ad multos usus valet, lib. xxiii, capi. vii, vide Cotoneum

Lagolaginis, Oulus est siluestris quod in usu tibi venit, ait pandulphus. Et quod est herba quam multi corrigiolam vocant, de quo plinius libro, xxiii.

Lagophthalmos dicitur a leporibus qui apertis oculis dormire consueuerunt. Cum superior palpebra non descendit, Cuiusmodi contra rium est. Ectropium cum inferior palpebra parum sursum attollitur, sed pendens hiat, nec cum superiore committitur ex Cornelio cello.

Lacticina qui dicunt barbara & vulgari voce vtuntur, Hermolaus in correctionibus. Videtur autem vellet lactaria dicamus
Laureola planta est lauro similis, cuius folia sunt similia foliis mirti aggregatis; nisi quod sint maiora molliora & albiore habet fructus; in foliis rubeum magnitudine ciceris, radices odorifere sunt ad rubeum tendentes, nascitur in locis montuosis. Et illud quod de ea administratur est precipue radix, Serap. libro aggrega.

Lactis vires & vtilitates habentur libro, xxviii, capitulo, vii, & ix.
Lencomata sunt albugines oculorum, hermolaus in plinianis castigationibus.

Lentus archadie mons est, Strabo. Lentus lentum flexibile, virgilius buccolic, lenta salix; lentus frigidus, virgilius primo georgic. Nocte lentus non deficit humor, Seruius.

Leptophilon species tintimali, Vide Tintimalus

Leptos grece paruum vel minutum latine, Siluaticus.

Lens legumen est, de quo plinius libro, xix, in qua significatione capit lenticulam, diascorides fertilis.

Letus hilaris non est ad propositum, letus ferax, Virgilius primo georg. Quid faciat letas segetes, letus fauens vel graciosus, Virgilius primo eneidos, lumenque inuente; purpureum & letos in oculis afflarat honores letum plenum discentus, Virgilius tertio georgicorum.

Leta magis pressis manabant vbera inanis, Seruius, & Nonius. Aliqui scribunt diphthongo lætum, Letum substantiue id est mors, non est ad propositum.

Lexipiretos femineo genere pronunciatum potius quam lexipireta.

Greci medicinas ita nominant: que febres finiunt, Hermolaus in plinianis castigationibus.

Legere scripta siue volumina: non est ad propositum, legere colligere, Virgilius buccolicis, Qui legitis flores & humi nascuntur fraga, legere preterire, Virgilius tertio encidos, Littoraq; exiri legimus, legere eligere, Nonius, Virgilius buccolic, Ipse ego cana legam tenui lanugine mala.

Lenticula siue letigo multitudo corpusculorum viridium aque suspernantium, Inuenitur etiam lenticula pro vase, ait Cornelius celsus, in qua etiam significatione vititur Pli, q. pro disco aut scutella Inuenitur etiam lenticula pro legumine lenti simili, est etiam egritudo ex vicio cutis nata, Hermol, in castig, plini.

Letalis letale id est mortale: a verbo leo les dicitur: quod non est in usu: sed sua composita vsitata sunt, dicitur a lethe fluuio infernali cuius inducit obliuionem, Inde prouenit litargia morbus in posteriori capitis parte quod obliuionis causa est.

Lete, vide prius letalis.

Legumina dicta sunt manibus leguntur cum cetera annone secantur, Ex plinio patet libro, xviii, capitulo, xvii, Idem varro de rustica, vide Annona.

Lentiscus arbor est ferens masticem: habet carduum seminis plenum, Perottus in marcialem, hermolaus libro castigationum dicit quod lentiscus herba est cuius radix valet ad dentifricum lib, xiiii, & xxii, & lib, xviii, ca, xv.

Lexoni populii gallie quorum diocesis subest rothomagensi metropoli, hos nominat li, iiii, ca, xviii.

Lennta rubrica dicitur a lenno insula: quia optima in ea nascitur, de quo pli, li, xxxv, agens de natiuis coloribus.

Lencographida species lapidis galathites, de quo plinius, libro, xxxvii, Est etiam herba habens virtutes lapidi eius nominis similes, de qua pli, li.

L ante I

Liber pars corticis que ligno adheret, Virgilius decimo encidos, Hinc natam libro: & siluestri subere clausam: implicat, vnde & liber dictus in quo legimus & scribimus: quia antevsum charte: volumina fiebant de libris id corticibus arborum, Liber etiam bachus dicitur, Seruius, quia in liberis ciuitatibus libertatis deus habitus est, Liber etiam sol a romanis appellatus est, vnusq; est & idem deus: Apollo & liber, Orpheus siquidem liberum & solem vnum fuisse deum demonstrat, macrobius in saturniabus.

Librare pōderare est, Plinius libro, xi, Apes si oriatur procella: ap-
prehensis lapillis se librant.

Ligusticum herba dicta quia multa in Liguria nascitur & apud mō-
tēs qui sunt alpibus vicini. Eam incolae panacem vocant eo q̄ pa-
naci similis est odore & virtute. virgam habet longam nodosam si-
milis est aneto. diafor. vide panax.

Limacia. vide Testudo.

Lingua bouis herba est latis foliis spissis pilosis que a grecis bu-
glossa dicitur, ait Hermolaus. Quidam eam nominant aleptophi-
lon quod grecum etiam nomen est. ait Siluaticus. Gabriel in gerē
tonomia ad innocētium octauum dicit q̄ lingua bouis alio nomis-
ne dicitur Eufrosinum. vide Solea.

Libanotis grece ros marinus. ait perotus in marcialem. Serapio:
nominat tres eius species. Nominatur etiam Androlibanum. Ait
Siluaticus. de libanotis. Plinius lib. yicesimo. capitulo vltimo. vi-
de dendrolibanum

Lien id est splen. lienosus in splene patiens. Siluaticus. Plinius li-
bro, vii. capitulo. ii. dicit puri regis pollice sanari lienosos tactu:
cui passioni dat remedia multis locis. lienis magnitudo: tardos fa-
cit. habetur de lienis proprietate & conditione li. xi. ca. xxxvii.

Litargia apostema in posteriore capitis parte. Estq̄ ex eo in expu-
gnabilis somni necessitas. A phrenesi autem loco non differt: sed
materia. Nam phrenesis fit ex materia colerica. litargia ex fleuma-
te multum frigido. hermolaus. Aliqui scribunt letargia.

Litargiriū res est metallica ex adustione causata. inquit Serap. Est
pprie purgamen argenti. Quoddam etiam fit ex purgamine auri
Plinius libro. xxvi. capitulo. xi. Cicuta cum litargirio valet ad po-
dagram.

Ligustrum quidam dicunt q̄ est volubilis habens flores albos. alii
caprifolium quod in sepibus inuenitur. virgilius. Alba ligustra ca-
dunt. Seruus dicit. q̄ est flos candidissimus. plini. tamen li. xxxiiii
capit pro arbore ligustrum. inquit eadem arbor est que in oriente
cyperos.

Lino linis litum delino delitum. Cicero ad caluū. Tuli moleste
q̄ littere delito michi a te reddite sunt.

Linochitis herba est q̄ dī mercurialis. ait Siluat. vide mercurialis.

Limen omnis ingressus: nō solū qd̄ sub pedibus est: sed etiā qd̄ su-
perius. Nonius. virg. ii. enei. limen erat ceceq̄ fores & puius vsus.

Libanus arbor gumamy proferens: quod olibanus dicitur. Est etiā
mons illis arboribus abundās. vide olibanum.

Linceus vir acutissimi visus iuxta senecam in tragedia medee.

Lilifagus salvia minuta; Siluaticus*

Liquidum purum significat, Virgili* vi. eneidos liquidum q̄ per aera lapsa, liquide pure et manifeste. Que enim pura sunt et defecata liquida sunt. Terentius in andria vt liquido possim iurare. Et liquet pro liquidum est constans et manifestum, donatus. Liquidū suauē dulce. Item prosperum nonius, liquidū molle et fluxum, vir. primo eneidos. Aut cum liquentia mella stipam. Liquidum parum dulce canorum horatius, libro carminum, Cui liquidam iupitervocem cum cithara dedit.

Lienteria ventris est fluxus, cum egeritur cibus eadem quantitate parum immutatus. Constant, vide dissinteria vel dissenteria Cornelius Celsus, li. iii. ait Lienteria lenitas intestinorum est.

Linofitis a grecis dicitur quod nos mercurialem appellamus, vide, mercurialis.

Libanus arbor a qua manat olibanum, est etiam mōs talibus arboribus abundans, de quo pli. lib. v. ca. xx. mons siquidē est inter arabes et phenices, Strabo.

Lidia regio est, de qua pli. lib. v.

Linx, Seruius dicit super eneidem fuisse regem sithie: qui missum a cerere Triptolenium: vt hominibus eius regionis frumenta mōstraret: susceptum hospicio vt in se tantā gloriam assumeret interire cogitauit. Quare fingitur cererem in lincem eum varii coloris feram mutasse. Est autem quadrupes habēs in tērgo maculas vt pardus: sed lupo figura similis, Virg. georg. Quid linceus bachi varie et genus acre luporum, de quo pli. li. viii.

Liur, liueus, liuentia liuidus, vide sugillati et sugillare.

Limi sunt sulci crebri minores, inde limeta. Sulci autem maiores porce vocantur, vide porca. Item vide sulcus.

Lyncurius lapis est medicine efficax vsibus: lincā lotio id est vrina in arenis recepta genitus ait Panduph, aduersus medicū plinii reprehensorem, de quo plinius libro xxxvii.

Licodendrum greci dicunt quod latini coralus.

Lichene sunt albedines cutem inficientes cum siccitate, Simponius. Cornelius celsus dicit q̄ sunt impetigines: quarum remedium plinius dat lib. xx. ca. xix. Et li. xxiii. ca. xi. Et lib. xviii. ca. iiii.

Lichni, hermolaus castigat lychinuchi dicens q̄ sic grece nominatur: quicquid lucernas sustinet quasi lucernifer. Elichniū enim sua

niculus est papiraceus aut canabinus aut stupeus; qui stās in oleo peruritur hec hermolaus, de quo pli, li. xxxiiii. ca. ii.

Liquet liquefcit, vide liquidum.

Litargirium spuma est argenti in lapidem cōuerfa argento similis Diacor, de qua pli, li. xxxiiii.

Longum diurnum perseuerans, Virgilius, iii. eneidos, Et longū Andromache testentur amorem, Longum perniciosum Virg, ii. eneidos; Et longum infelix dido bibebat amorem, Item planum porrectum altum vir, xi. eneidos, Stant longi inuixi hastis et scuta tenentes, Nonius.

Lippire lippitudo oculorum passio, lippus; qui eam fert passionem habetur in genesi q̄ Iya vxor iacob, prima; lippa erat, Pli, li. xviii. ca. xxxiii, Ne contra septentrionē oues paueris, lippunt enim ab afflatu.

Lymphatio infania est ex apparentia alicuius fantastice imaginis; Pli, vbi de cleboro agit medetur inquit morbis, comitialibus, melancolicis et lymphaticis, Et libro xxxiii. ca. xv. prefixos in limine a sepulchris euulsos clauos aduersus lymphationes.

Lichinius, vide, fu, cr. serpilum.

Lira et lireta pro sulcis capitur ait hermolaus, de quo pli, lib. vliii. ca. xviii, vide sulcus.

Longe preter cōmunem significationem; precipue significat Cice ro, homini esse longe optimum, longe valde aut maxime, Cicero de officiis libro primo in his et nobilissimū philosophi lōge princi pes, Item temporis et loci prolixitatem, Nonius.

Locusta a quibusdā dicitur animal paruum volatile lōgis pedibus frugibus aduersum, hec a grāmaticorū multitudine datur significatio; que ē a multis doctis credita, Sed iuxta plinii historiā paruū non est; cum earum inueniantur oua et fetus multiq; locis militari imperio necari cogantur, vt patet lib. xi. ca. xxix, nec facile crediderim baptistā christi precursorem; tam in mūdo vsūm cibo, Error autem fluxit ex greci vocabuli ignoratione; a quo locusta nomē deriuatur.

Loligo piscis est inquit varro; eo q̄ volitat se super aquam efferēs Pli, lib. xviii. ca. xxxv, de eo mentionem facit.

Lothos a grecis dicitur quod alatinis a agrifolium, Diacor, Pli, dicit q̄ est granum simile iunipero, multi autem fabam grecā, Siluaticus, Marcilius ficinus libro de vira celitus, dicit q̄ arbor est natu re solaris Cuius ponit signum, quia eius folia nocte claudūt; die explicantur, suntq; cum fructu rotunda.

Loram dicebāt antiqui: cum in vindemia mustum expressissent ab acinis. Et folia in doliis cōiectassent. Nonius varro dicit q̄ est confecte potōnis genus grandeuis aptū id est senibus, quod nō intel ligas in gallicis vinis: sed in aliis fortissimis.

Lota expressi acini in doliā iniiciūtur eque additur aqua. Sic voca ta: q̄ loti aqua operariis hieme dantur Varro de re rustica. Colume la dicit q̄ fit ex aqua super vinaceos posita post vinorū expressio nem aliqui priscam vocant.

Lonchitis secundum diascor. species est gladioli folia habēs poro similia: sed latiora et subrussa

Lolium hiero. dicit latine vocari quod greci zizaniā. vide zizaniā Lotium vide vrina.

Lomentum est idem quod tritum ait hermolāus. de quo pli. li. xxx iii. agens de coloribus.

Lothus femintni generis arbor est. Nympham siquidem amatam priapus deus hortorū cū insequeretur, vt in ouidio nono methar. ea fugiente deorum miseratione, in arborem sui nominis conuersa est. de qua pli. li. xiii. Et circa finem xvi. pro herba etiam capitur li. xxii. greci lothos dicunt. Seruius.

Lothoplagi populi ad sirthes quidam: quidam ad austrum vsq; ad tritona fluiuium. de quibus pli. li. vii. et alibi.

Sequitur L ante V:

Lubricus qui labitur ex manibus tenentis. virg. Lubrica conuoluit sub blato pectore terga. Lubricus locus est in quo firmo gressu consistere nequeas. inde similitudine adolefcētia lubrica dicitur. qui a faciliter labatur. Laurentius†

Lucanum a luce dicitur. Antelucanum quod ante lucē Pli. li. xviii. ca. vi. e flumine ante lucanas in salubres auras.

Luscinia est philomena ait papias. sic vocata inquit isidorus. quia cantu diei surgentis signet exortum. Eadē Acradula alio nomine de quo pli. li. x. ca. xxix.

Luo luis. vide perlui.

Luteum pars est oui media aurei coloris. Pli. li. xxiii. ca. viii. partē oui vnam luteum aliam candidum. et li. xxix. ca. iii.

Luteus color est colorē prefate oui parti medie similis.

Lupinus legumen est p̄iso in colore simile. nō tamē rotundus: sed Latius amari saporis. vt patet ex virgilio geor. Tristesq; lupini. gustum enim amaritudine contristant. Gal. simpl. phar. de quo pli. li. xviii. ca. xiiii.

Luculentum pulchrum a luce dicitur. Nonius plautus. in cornicu-

laria pulchrum et luculentum hodie euenit prelium.
Lumbago viciū et debilitas lumborum festus p omp.
Lupi ne ad agrum accedant: neue cuiq̄ animali ibidem noceant li.
xxviii. ca. xi.
Lucubrationes vigilie sunt que ad lucubrum fiunt id ē ad lucernā
Lucubrare idem pli. li. xviii.
Luteum colore croceum quo nomine pars oui interior a pli. li. xix.
ca. iii.
Lustrare vide lustrum.
Luridum squalidū tabidum acron. Horatius libro car. doletq; par
tis fulmine luridum missos ad orchum.
Lubrica hec dictio in libris impressis habetur. li. xvii. ca. xvii. her
molaus corrigit rubrica et bene. vide rubrica
Luxum id est vulsum et loco motum. inde luxuria q; a recta viuen
di vitā sit exclusa nonius. vide, luxata et luxuria.
Luciosi qui nocte ad lucernam non vident. Varro disci. libro viii.
vespere non videre quos appellat luciosos vide noctilopa.
Lumbrici vermes sunt terreni hi manifeste conferunt neruis inci
sis. Serapio Sunt etiam vermes in ventribus animalium nati. vide
Tince.
Lupulus vide volubile.
Luxata sunt dislocata membra in quibus compago vel iunctura si
ne debito ordine ē extra debitum situm. festus quod colligitur ex
dictis hermolai lib. viii. Ea greci dicunt strēmata. Ad cuius passio
nis curam multa plinins assignat medicamenta: vt lib. xx. ca. xxi.
et libro xxii. ca. xiii. et alibi.
Luxurie non est ppria significatio voluptuosus carnis actus quod
vulgus grammaticorum opinatur. potiusi superfluitatem quandā
placidam significant vt in vestibus et reliquo apparatu. Sic dici
mus luxuriare comam. Et illud hiero. Coctum aliquid comedere
luxurie sit id est superflue voluptatis: luxuriant etiam segetes. Vir
gilius primo georg. Luxuriam segetum tenera depascit in herba.
vide luxum prius.
Lutra animal. varro dicit illud esse quod radices arborum in ripa
dentibus fecat. plurima inquit reperiuntur in ripis boristenis & sa
maria tota. Aliqui scribūt lytra prima acceptio gallico sermoni cō
uenit. de quo plinius li. xxxii. ca. viii
Lustrum quinquenniū tempus sic vocatum. quia post quinquēniū
vnaqueq; ciuitas lustrabatur. Lustrare enim circūre ē. virg. Lustrat
auentini montem. Seruius Varro dicit. vocari lustrum a luendo: q;

quinto quoq; anno vectigalia et vltro tributa per cēfores soluebā-
tur, Lustrare est etiā perspicere cognoscere. Virgilius viii. eneidos
Ille os oculosq; loquentis. iādudum et totum lustrabat lumine cor
pus. Item lustrare expiare, lustrare circuire. Item circunspicere. Itē
patē facere. virgilius quarto eneidos. Postera phebea lustrabat lā-
pade terras. Lustra etiam ferarū habitacula. virgilius ii. georg. Nō
absunt illis saltus ac lustra, Lustra etiā lupanaria sunt. Nonius. Sed
non ad propositum huius voluminis.

De littera M: ante A.

Macis cortex nucis muscate. Fligitur ille qui est coloris fusci. Se-
rapio.

Macerari frequentius ponitur a plinio pro humectari vel balneari
vt lib. xx. ca. xi. pedes inquit macerētur in succoverbenace et alibi.

Magice artes et earum origo libro xxx. capitulo primo et secundo
Item de magica habes libro xxvi. ca. iiii. vide magus

Magorum artes menstruorum tactu irrita fieri libro xxviii. capitu-
lo vii.

Macet id est macilentus est. Nonius marcellus.

Macilentus macie tenuatus. Festus.

Machina dicitur vbi plus manus atq; artis ratio q̄ marerie confide-
ratur. Asconius.

Magisteria in omnibus rebus dicuntur apud eos qui plus possunt
aut sciunt festus. Magister equidem nō solum artium speculatiua-
rum: sed etiam magistri equitum collegiorum operariorum. Capit-
tur sepe magistrare pro moderari. Festus.

Magistri cuiuslibet discipline preceptores appellantur. **Magistra**
tus qui potestate publica reliquis sunt potentiores Plinius libro
xxviii. capitulo sexto. Caput aperire in conspectu magistratum.
et cetera.

Macritudo pro macie. Plautus in captiuis. ossa atq; pellis sunt mi-
sera pre macritudine.

Mare caspium. Vide. Caspii montes.

Magus idem quod sapiens hoc nomen latini ex persico sermone
sumserunt. A grecis dicitur philosophus. Drindas olim vocauer-
e galli. vide. Drindae. Ginosophistas indi dixere. vide Ginosoph.
Plinius autem libro xxxv. Magiam in malam accipit signa-

ficationem vbi magiam damnat: magi enim postea malefici dicti sunt: vt qui elementa concutiant: mētes hominum turbant: etiam siue veneno etvī carminum, Vt in buccolic. Carminavel celo possunt deducere lunam Carminibus circe socios mutauit vlixis. Matella matulla, mateolayasa sunt ait hermolaus vt sunt yasa vitinaria.

Magnes lapis est trahens ferrum, de quo plinius, libro, xxxiiii. ca. xiiii. Et libro, xxxvi. ca. xvi. Et lib, xxxvii.

Malacia dicitur in stomacho debilitas et in mari tranquillitas ait hermolaus in castigationibus Plinii.

Magia olim sapientiā significabat, deinde aliud. Vide magus, Et magice artes.

Maleolus relicta vulgari acceptione: palmes est nouellus ab arboris trunco separatus propagationis siue renouationis causa quod est Sarmentum Simpontinus in marc, de quo libro, xvii, vide Sarmentum, Pli. etiā libro, xii, ca. xxvi, maleolis feri dicitur balsamus Malagmatum Idem quod cathaplasmatum vinctum, Siluat, pli, li, xxiiii, ca, viii, Resinayuntur ad malagmata. Vide Pastillus. Vide Emplastrum.

Marita est arbor femine carens, Pero, in marc, Pli, lib, xvii, capi, x.

Maritasylmos autumnno ferere vtilius.

Marcidus arefcens languens, Marcere languere sicari, Macrescere eius inchoatiuū est, pli, li, xxi, ca, vi, Celerrime marcescit crocus

Maratrum grece feniculus latine, marcilius ficinus.

Maguderis frugis genus id est filiginis, alti caulis, Plaut⁹ in rud. Tibi confidis fore multam maguderim.

Matales porci castrati, varro de re rustica.

Mala gena est que per diminutionem dicitur maxilla, laurentius.

Mala poma, Seruius.

Maluaceum quod ex malua confectum, Laurentius.

Malus arbor est que vulgo pomus dicitur, Malum fructus est eius, virg. Malo me galathea petit lasciuia puella, frequentissime apud plinium inuenies malum granatum: malum citrinū: malū citoniū.

Malum punicum est idem quod malum granatum. Isaac de dietis Ideo autē punicū dicitur quia in punica regione que est pars affricę hi fructus abundant, vii g. p. ene. Punica regnavides & ce. Mala granata ideo dicuntur quia granis intus abundant, sine arilis, Vi de Arilus.

Marcere, vide Marcidus

Mandragora herba est folia hñsvt lactuca pinguis, grauis odoris

multe frigiditatis, Serap. Auicenna, libro ii, dicit q̄ eius radix est
similis figure hominis, somnū causat superfluum, Quod autem in
genesis recitatur, Rachel putasse mandragoram conceptum adiuua
re, Augustinus dicit scrutasse diligenter eius herbe pprietates nec
inuenisse, Macropiper est piper longū, macros enim grece longū
latine, hinc macrologia,

Malacticum id est mollitium, saniem faciens, Siluaticus, Aposte-
mata equidem dura in saniem ducendo mollia reddit.

Malaxare mollificare Siluaticus Nonio consonat, Commalaxare
exercere et maturum facere,

Malta genus cimenti, simul enim tractat de malta & calce, Plinius
libro xxxvi, Festus dicit; q̄ malta est pix et cum cera mixta, prima
tamen acceptio magis consonat plinio,

Mango grecismus dicit q̄ sit equorū custos quod prouenit ex dia
minuta grāmaticorū exilitate, Simpointinus autē super marcialē
allegat affraniū dicentem, Mercium appellatione hoies non conti
neri ob eam rem māgones non mercatores venalictos appellēdos
censet; qui seruos hoies yēdūt, quod apparet ex pli, li, xxi, ca, x xvi;

Quos māgones dicit p radicē herbe iacithi pubertatē itardare quo
empticii serui iuniores videātur, sed nō displiceat Sympointino ne
dum māgones appellantur qui hoies vendunt, sed etiam res alias
vt ex pli, li, xxxvii, ca, xv, Excusant inquit māgones gemmarū, Et
lib, ix, ca liiii, Mangonifatas villas vendendo, vt aut ex plinio mul
tis locis deprēditur; māgo est qui rem exornat aut palliat, vt maio
ris precii videatur, Sic enim potest mangonifari domus pingēdo,
vestis res vel alia fucando, vide, fucare, vide adulterare,

Mauritania in extremis orbis partibus ad occasum sita est; finis q̄
europe, betice finitima; ad montē athlantem vsq; ad fretū athlan
ticum ad herculeas colūnas; quo extrarium mare cū mediterraneo
coniūgit Strabo, vide, Athlas, vide betica,

Manes anime a corporib⁹ separate, Virg, iii, eneidos, Manesq; vo
cabat hecstorem ad tumulum,

Marica iūci quedā spēs ex q̄ texūtur vasa, de quo pli, li, xxi, c, xviii

Maciana mala sunt siue poma; q̄ sic a loco noianā ait isidor⁹, Sed
diasco, dicit q̄ maciana sunt cū adhuc imatura, et colligūtur veris
tempore, Siluatic⁹ dicit q̄ sunt mala siluestria Auicēna dicit libro
de viribus cordis q̄ confortant cor,

Manna siluatic⁹ dicit; res ē super arborē cadēs dulcis, coagulat vt
mel, exsiccat vt gūmy, Auicēna dicit māna diuersificari secūdū ca
sup q̄ cadit, ex hoc diuersas retinēs virtutes, qd multū pli, cōsonat,

Marrubiū herba calidā vrtice figure p̄pinquā minus t̄ viridis: s̄
albedini accedens. fortis odoris

Marrubiastruz predictē similis est nisi q̄ eius folia nō sunt rotūda
suntq; modicum pilosa. diascor. vide prassum

Matrissilina herba est latine dicta quā greci splemon appellant. vi
de Splemon.

Maiorana herba odorifera q̄ a grecis d̄ amarachon vel amaracus.
Aliter etiam dicitur latine sansuccus. secundū marc. ficinū. de qua
plinius tractat li. xxi. sub hoc nomine amaracus

Malua herba frigida & hūidavulgatissima. de qua pli. mirāda dic.
li. xx. c. xxi. Est alia malue species althea nomine. que vulgaris nō
est. vide Althea

Marinū a maritimo differt. dicimus marinū piscē marinā auē. Est
enī qd̄ mare p̄ naturā incolit. aut qd̄ ex mari est. maritimā aut̄ oras
siue regionē dicimus. Gētē maritimā nō marinam urbem. bellum
maritimum. pli. dicit vitulū marinū fulgure p̄seruo. vide Tonitru

Marinarū aquarum medicine li. xxxi. ca. vi.

Marite arbores que semine carent. li. xvii. ca. xi.
Maturus celer. virg. i. enc. maturete fugā. maturū p̄fectū digestum
virg. buc. Triste lupus stabulis maturis frugibus imbres. Maturus
vsu idoneum. Festus. Item grauis sapiens. Tullius de senectute. Iā
constantis etatis & senectutis maturitas

Maturare errāt q̄ dicūt. p̄perare: nisi addāt. cū discretōe & modera
tōe vt nec p̄cipitāt qd̄ fiat. Cū ei neptunus vētis p̄cipit apud virg.
vt maturent fugam. Iubet vt flandi mediocritatem teneant ne eorū
discessu classibus noceant

Mature. Au. ge. allegat nigidiū hoīez in oīm bonaz artiū discipli
nis egregiū. Mature inqt factū est qd̄ neq; citius neq; serius: s̄ me
diū qd̄dā & tēpatū est. Maturare em̄ & p̄petare sunt plane cōtraria
Malachiū & nigela idē. Gal. simpl. phar. Vide Nigela

Mastix gūmy genus est. diasco. dicit q̄ eligēd' cuius color alb'. plu
cidus. hīs granū graue siccū: cito frāgibile boni odoris. Pius i de
scriptōe asie dicit nasci in isula chio. alibi nunime. de quo pli. li. xii
Quidā libri hūt mastiche alio noīe vocat Silphiū. vide Silphium.

Megaritis ciuitas de qua pli. li. xvi. ca. xl.
Meliceraylceris genus. Cor. cel. li. v. Idē li. vii. ait Gāgilia melice
ride. heromata. tubercula sunt in capite. omnia hec inquit ex puu
lo incipiunt: & diu paulatim crescunt.

Mediterraneum maxime de mari dicitur. vide Oceanum.
Mediastini viles sūt serui siue mācipia agros colētes. her. Ci. in. ca.
Magnope inqt cōtēno exercitū collectū ex rusticis mediastinis &
decoctoribus & c. Hora. his cōsonat dicēs. Tu mediastinis tacita p̄

e terra petebas. Inuenit et mediastinus p balneatore, apud noniū
 marcel. Ex quo coniector generalem eius nominis significationē
 mediastinos dici qui vilia queq; exercent officia siue seruitia.
 Melon grossus fructus paulū oblongus latis & pene rotōdis foliis fri
 gidus et humidus qui pepo a multis dicitur. Siluati.
 Melōgia vel melōgiana fructus oblongi medii iter rubeū & nigrum
 generant opilationes i epate et sp ene: ideo in cibo mala sunt: sed
 valent medicine, Serapion.
 Menta herba cōis odorifera calida et sicca cōis est crescēs i hortis
 Galie simpliciū phar. li. dicit Calamētum speciē eē mēte nō adeo
 aromaticam. Est autem menta siluestris siue agrestis Calamentum
 montanum a quibusdam pulegium dicitur.
 Meditari est discere edoceri. Meditari excogitare. Teren. i andria.
 venit meditatus aliunde Nonius. Itē meditatio exercitatio. Laurē.
 Mediterraneū mare quod p medias terras effundit. Ingređit inter
 duos mōtes occidētales. Ab ilam qui ē in mauritania Et calpe i be
 rhica eos mōtes colūnas herculis antiqui noīnarūt siue gades. vis
 de Gades. Festus dicit q; meli^o mediteriā q̄ mediterraneā dicimus
 vide oceanū. vide Gades. vide Mauritania.
 Melisphilum est apiastrum dictū: quia sit apibus gratum. de quo
 pli. lib. xx et xxi.
 Mēphis vrbis egipti cōdita ab ogdor egipti rege: ābitus stadiorū
 centū quinquaginta: rebus oibus venalibus oportunissima. super ni
 lum fluuium vbi diuiditur nilus ipse i multas partes. Diodo. lib. ii.
 Medicine absq; materie exhibitione que ab hois animo vel actio
 ne magis ac sola dependent libro xxviii. ca. iiii. et vi.
 Medicos arguit in eos q; iuehit lib. xxix. ca. p. Et libro xxvi. ca. iiii.
 Mediciveri et docti a p̄fatis inuectiuis excusant: i vicesimi libri p
 logo ab huius expositionis auctore edito.
 Medicinas multas docuerunt animalia bruta pli. li. viii. ca. xxvii.
 Mentastrū mente simile ē. sed foliis ad rotōditatem accedentibus
 spissioribus pilosis subalbis: fortioris odoris: nascit sponte in cam
 pis. Aliquod autem in locis aquosis.
 Melōchia grece dicta spēs aromatica ē q̄ latie d̄f cassiallignea. Sil.
 Mellatio mellis vindemia est. Pli. lib. xi. Estiua mellatione decimā
 partem apibus relinqui. vide vindemia.
 Mellis generatio & preparatio libro eodem ca. xiiii. et xv. xvi.
 Mellis plurime p̄prietates et vtilitates libro xxii. ca. xxiiii.
 Melanchium. vide. nigela.
 Medica. Serap. dicit q; ē herba nata cū feno silis trifolio Semē ge
 rit vt lenticula: cuius oleū confert tremori mēbroꝝ. medica vocata

quia apud medos copiosa est & ab eis ad grecos trāslata est. De hac plinius libro, xvii.

Mercurialis herba est quam diascorides dicit esse duplicem mares & feminam. Non multa est inter eas differentia. Sponte nascitur. Cuius elixatura cum iure carniū deponit humores crudos & cōlerā nigrā. Plurimū etiā clisteribus valet. De qua pli. li. xxv. ca. iiii. Mellilotū herba duarū specierū secūdū diascoridē cuiusq; flos croceus ē. Siluat. dicit nomē esse cōpositū de mel & lothos quod ē tris foliū. De quo pli. multis locis maxime vbi agit de coronis

Meliphilum est apiastrum; herba habens mellis saporem apibus grata. ait virg. in georg. de quo pli. li. xx.

Meroe insula est in ethiopia. de qua pli. li. v. ca. ix. & li. vi. c. xxviii. Et aliis locis. Vide iterum inferius

Meroes aues virides pēnas hñtes. Alio nomine Apiafte dñr. quia apes comedūt. virg. iiii. georg. Meropes alieq; volucres. Seruius. Mathodorus athenis pictor & philosophus quez pli. frequenter allegat. De eo specialiter facit mentionem li. xxxv.

Mergi aues quedā in aqua natātes. Isidorus ab assiduitate natandi & mergēdi mergos vocari. Hi demisso in profundū capite: aurary & signa sub fluctibus colligunt: & preuidentes maris tempestatem: cū clamore ad littora tendūt. de his Pli. li. x. Itē lib. xviii. ca. xxxv. Mergi anatesq; pennas rostro purgantes ventū significāt.

Mela. vide vitiligo.

Menstruū dicit quod euenit secūdū cursū mēsis hoc aut nō solū est corruptus sanguis a muliere fluens: sed etiā alia quecūq; secū dum mēses veniētia. Pli. lib. xviii. ca. xxxii. Maxime inter mēstrua dimidiaq; stercoreato. Menstrua muliebria tēpestates & celi violēci am auertere habes li. xxviii. ca. vii. & multis aliis.

Menses vt plurimū p muliebribus mēstruis capit. pli. vt li. xxviii. cap. vii. Ex ipsis mensibus dira & infanda iudicamus. Et lib. xxii. dat remedia ad purgandos mulierum menses.

Merū adiectiue idē qđ purū vel solū: cui s. nichil est admixtum. Te reñ. Nichil habet nisi spē merā. Merū etiā sincerū. Noni⁹. Restrīngitur tñ ad vinum purū: cum substantiue sumitur. vt in pli. li. xii. in principio. Romani arbores mero nutriebant. Vide Elutriare.

Merula ab antiquis vocata. quasi modula eo qđ sonora voce moduletur. de ea plinius libro. x.

Melliscratū vinū cum melle coctū vel mixtū: cōponitur em de mel & crathon grece qđ id significat qđ potens vinū Sic idromel cōpositū est ex melle & aqua ab idros grece qđ est aq latine. vide mulsū

Messis vocatur cum seges est iam matura & colligitur, Semētis est fatio siue seminatio, Laurentius

Messalina femina romana que tate extitit libidinis vt eius stimulis furere videret, De qua iuuenal, Satyra, Credo pudicitia, Et pli, Methrodorus fuit pictor & philosophus atheu, de quo Pli, libro, xxxvi, Et multis aliis locis,

Meroe infula est in fluuio Nilo, in qua est ciuitas eius nois, Dio dorus dicit q in ea effodit ferru, es auru / argentu / & gemme multe, maxia est oim insularu que sunt in Nilo, logitudine, iiii, miliu, habet latitudinē, n, de qua Pli, lib, ii, & lib, v, ca, ix, Et li, vi, ca, xxviii, vide Nilus,

Mina pondus libreynius & ptis quarte, Et secundū alios pondus centū dragmarū Situat, vide Talentū, Festus dicit q h3 ciclos, Ix, qui faciūt obolos mile, cc, Pollicianus dicit oēs errare q minā dicūt, cū, mnā scribere ac pñāciare debeāt absq i, Minophilō grece nullefoliū latine Pli, eam cōformiter describit ad diascor,

Mifeos terre spēs in metallicis inuenta, de qua Pli, multa

Miliū granū minutū a multitudine fructus vocatū, Semel enī iactū fructum affert centesimū, de quo Pli, lib, xviii, & lib, xxii, ca, xxv,

Miltos spēs ē rubrice siue minii, her, in casti, de quo pli, xxxv, c, vi,

Minius coloris rubri terra est, a quo dicitur aqua maris rubri tingi de quo tractat Pli, lib, xxiii, ca, vii,

Miagus herba est Siluaticus, de qua Pli,

Midriasis apud grecos passio oculi: cū pupila effunditur & dilataf aciesq eius hebescit, Cornelius celsus lib, vi,

Minerua dicit quia bñ moueat, Festus Cice, de natura deorū quasi vim minef, Grece pallas dicit a vibrādo, vñ palladius, de quo Pli,

lib, vii, minerue quinq fuerūt Idem Cice, vide iterum inferius

Miracula ex quorūdam hoīm corporibus lib, xxviii, ca, iiii,

Mirabolanū, medicina laxatiua q vbi laxauit, post cōstringit, Sunt aut eius quiq spēs, diascor, Quidā dicunt q sunt ad auellane magnitudinem paulo maiora, de quo Pli, lib, xii, Marc, ficinus lib, de

vita longa scribit mirabolanas in genere femineo,

Miletus vrbs Iouie capitalis in qua sunt optima vellera virgil, iiii, eneidos, milesia vellera Nymphē, de quo Plinius lib, v,

Minerua latina dictio, q vim minef, Pallas a grecis dicta: a verbo greco id quod vibro significāte; eo q hastā vibrare psueuerit & docuerit, Tortel, de qua Pli, li, vii, Cice, tñ pro natura capit prio offi;

nichil inquit decet in vita minerua obstante id est aduersante et repugnante natura Vide iterum prius de minerua,

Mirra fuit Cyrene regis cypriorū filia: que grauida in scio patre facta: eius fugiēs irā iuit in Sabbeā orientalis arabie plagā: vbi cum placari p̄f nolle: deoꝝ miseratione in arbore sui nois trāfformata est per ouidiū. x. methamorph. Ea vero arbor gignit gummy eiusdem nois aromaticum. calidum & siccum. de quo Pli. lib. xii.
Mirice siue mirica arbor est humilis foliis minimis flore flauo nascitur tam in locis aridis q̄ aquosis ait Ambro. de quo Pli. xxiii. virgilius. Non omnes arbusta iuuant humilesq; mirice
Mirrhina lapis est de quo pli. libro. xxxvii
Mithridates rex ponti fuit A quo noīatur antidotū valens aduersus venena & frigidas passiones. Qui postq̄ aduersus romanos annis sex & quadraginta bella gessisset: tandē tribus bellis: felicitate Sile: virtute luculi: pompeii magnitudine supatus: cū mortē sibi in ferre decreuisset: violēta sumens venena: prefati antidoti bñficio: necari nō poterat. Tandem gladio se transfixit. hec tradit iusti. de quo Pli. lib. xxv. ca. ii. & alibi.
Misen⁹ mōs ī cāpania vocat⁹ a miseno tubicie enee ibi sepulto fest⁹
Minophilō grece quod latini millefolium appellāt. habet folia feniculo similia. vulnera solidat. de quo plinius.
Mirthus herba aromatica suavis odoris virgi. bucco. Et te pxima mirthe: Sic posite qm̄ suaves miscetis odores. veneri cōsecratā potēte finxerunt: vel quia in littoribus nascitur: vel q; mulierū necessitatibus apta sit. de ea Pli. libro. xv.
Mirtheū locus ī quo herba mirthus abūdē nascit̄. Plautus tñ potulit in feminino gñe. Nescio inquit quis seruus e mirtheta p̄siliit. Mittere omīssa vulgari significatōe nūcios mittēdi: mittere omittere est. Tereñ. in apelp. Hera lacrimas mitte. Item dimittere. Tereñtius me missum face. Mittere sinere pmittere donatus.
Mitis tranquilus placabilis virg. ix. eneidos. mitis vt in morē placideq; paludis. Mitis matur⁹. vir. buc. Sūt nobis mitia poma. No. Mimis ait hermolaus ī castiga. est sermonis & factorū cuiusq; imitator vel fabularis inde pantomimus. pantomimorū: duo assignat hermolaus genera in castiga. Pli. Que pars sunt memoratu digna.
Mixture moderatura. varro lib. i. de vita patrum. Nonius.
Morb⁹ in frugib⁹ leguminibus & frumētis: q̄tū ad plantas p̄tinet: t̄pale est nocumētū & tolli remediis pōt: vt loliū siue zizania tribull lava. Aera egilopē pelecynū. Viciū vero p̄petuū īpedimētū est: qd nō p̄seti cura: s; p̄cedēti vitā. Atq; iō medicari semina: Columela. virg. & pli. docuerūt: ne expectata seges vanis eludat̄ auenis. Noci na enim que seminibus accidunt itavt degenerent aut malas fruges producant: vicia ab accuratissimis scriptoribus vocant̄. In his aborcio: luxuries: vanitas: bromus: auena: yrtica: siligo numerant̄.

Nocumēta vero q̄ frugibus oīs gñis a celo pueniūt illud nūc malū nunc iniuriam vocat pli. vt sunt grandines vēri imbres nebule tubi gñes. dān vero q̄ a terra pueniūt frugū pestes dicit. In quibus est vligo. Caries. Eruca. Culex. Limax. Talpa. Phalangus. Atq; eius modi bestiole. hec pli. noīa sine cōfusione diligēter & accurate obtēuat. de quibus li. xviii. ca. xvii. Et li. xix. c. x. Ex quib⁹ vides multum referre inter morbum vicium malum; iniuriam; pestē de frugibus & plantis loquendo.

Morbi arborum li. xvii. ca. xxiii. & ca. xxvi. & xxvii.

Morbofus morbo affectus. festus.

Morbus est habitus cuiusq; corpis cōtra naturā; qui eius vsum siue opationē facit deteriorē. Hec cōis est descriptio morbi in plātis & animalibus. Aulus gelius. vide morbus in frugibus

Morborū totum corpus occupantiū medicine. li. xxviii. ca. xii

Morborum quadrupedum remedia li. xx. ca. xiii.

Morborum quis grauissimus li. xxv. ca. iiii.

Morsus animalium sanatur li. xxviii. ca. iiii. & alibi

Moles id est magnitudo. festus. moles difficultas. virg. p. ene. Tāte molis erat romanam condere gentem

Moliri parare. iii. ene id. Phrigie molimur montibus ide. Seruius.

Moliri pagere. virg. vi. ene. inde datū molis iter. moliri regere gubernare. Serui. Itē facere. p. ene. Res dura & regni nouitas me talia cogit moliri. Itē retinere repugnare morari. nonius. moliri cōstruere. p. ene. Moliriq; arcem & manibus subuolucere saxa demoliri.

ecōtrario. Ci. de offi. li. iiii. Demoliri ea quorū altitudo officeret auspiciis. Nonius.

Mola plāta quedā est. Itēq; mola supfluitas dura inaiata q̄ invētre format muliebris; q̄ ē carnis frustū informe. de quo pli. li. vii. c. xv.

Et li. x. ca. lxiiii. festus dicit. q̄ mola etiā est far tostū & sale sparsū

Idē Seruius. Item mola a molari lapide

Monumētū. i. memoria a mētis motōe. Serui. virg. iii. ene. Accipe & hec manuū tibiq; monumēta mear; sit puer. & li. v. ene. Quā cā dida dido esse sui dederat monumentum & pignus amoris. Item

historia significat. Seruius

Molibdena est plūbū vsū. diafc. aūt vocat sterc⁹ auri & argēti. melior aut q̄ hz colorē argēti. estq; in tritura lucida & ruffa. idē fere pli.

Monopoliū est cū vnus sibi vēdicat rei cuius plā vēdēde sol⁹ ptātē.

ex arist. iii. polit. pli. viii. c. xxxvii. vt in Sicilia monopolium fit de alumine. Ad hipponam. in affrica de coralo bitumine in iudea. Sa

lee in gallia. de quo pli. li. viii. ca. xxxvii.

Morion est mandragore semen quod consonat pli. Quis Siluati

dicat esse mandragore speciem.

Morbus regius, vide Ictericia.

Morphea cutis infectio eius colorē mutās naturalē. Cōstān. **Morphea** morbus est in cute qui colorē mutat, morphosis est a grecis mutatio dī, inde Qui, methamorphoseos tractat de trāsmutatōib⁹. **Monedula** anis ad furtūz prona; & ad ipsa furta recondēda. pli, li, xvii, c, xiiii, monedulā condentem semina in arbore docuisse arborem. In aliam alterius speciei inferere.

Molle relictavulgari significatione que duro opponit, Molle dulce est atq; iocundū, virg, ii, georg, mollesq; sub arbore somni, molle placidū. Nonius, mollis facilis, virg, iii, georg, Castalia molli diuertit orbita cliuo, mollis clemēs tepid⁹. Serui, i, iii, georg, mollis in hoīe male sonat; qui, s, neq; fortis neq; cōstās. Laurentius, molle recēs nonū, virg, buc, sunt nobis initia poma castanee molles. **Mugil** mugilis piscis velocissimus in mari, de quo pli, li, ix, ca, xv, & xvii, de quo etiā li, xxxii, ca, ii.

Mulgere lac a pecudum siue aliorum aīalium vberibus extrahere, virg, Hic alienus custos oves bis mulget in ora, Seruius.

Mulsum fit ex melle & vino; melius vetere q̄ nouo, ait Siluat, Fit si mili mō aqua mulsā, de qua pli, multis locis, de vtroq; lib, xxii, ca, xxiiii, Et ca, xiii, Isidorus autem dicit; quod nos mulsum dicimus; greci dicunt melichratum.

Multra tempus in quo mulgentur oves aut boues, i. ab earum māmis lac extrahitur.

Multrale vas in quo mulget, Seruius, virg, buc, Ego hanc vitulam ne forte recuses; bis venit ad multram.

Mulierū ptusvt faciles sint, Et medicine egritudinū que partū sequunt, li, xxviii, ca, xvi, & li, xx, ca, xiii, & xiiii, Et li, xx, ca, xxi.

Mulierū fasciāvirū ad incolumitatē ligare li, xxviii, ca, vii.

Mulierū multe passiones sanantur, li, xx, ca, xiii.

Mulus cū multa significet; piscis est marinus vocatus, inquit isid, q̄a mollius sit carne tenerimus ac delectabilis, pli, li, ix, dicit inueniri in mari rubro, lxxx, librarū, in septentrionis & occidentis cōfinibus oceani gignit; sed binas libras ponderis raro exuperare. **Mumia** obsequia sunt ex lege debita immunis aut qui ab eodē obsequio liber est, pli, li, xviii, ca, xxvi, Nec illo tpe vocant ad mumia agricole, Nonius mar, dicit esse officia qd nō multū a p̄dicta distat acceptione; si laboriosum est officium.

Mūmia, Inquit Serap, est humana caro; mirra balsamo & aloe cōfesta ab antiquo, Quidā capiūt pro mummia; humana corpa; in arenis mobilibus desertor arabie multis ab annis sepulta.

Mucrovulgatori significatōe acumē est gladii. Sed etiā alias rebus acumē est, Serui, Pli, li, xxviii, ca, x, bubuli coruus mucronē exustū Muria liquor est ex sale liquefacto cū carnibus qui coctiōe in salis effigiē redit, pli, li, xxxi, ca, vii, festus scribit muricies, vide muries. Murena genus est anguille, meliores sunt in freto siculo, Iuue, bithoni murena dat q̄ maximavenit, Gurgite de siculo, quā etiā ipse iuuenalis suspectā dicit de coitu cū colubro, de ea pli, li, ix, c, xxxii Muries dicebat sal in pila tōsum & in ollā fictilē cōiectū; in furno q̄ percoctū; quo dehinc in aquā misso; virgines vestales vtebantur in sacrificio, festus.

Murium & musca; fuga li, xxv, ca, iiii, li, xxiii, ca, viii, & xi, & li, xxx, ca, iiii, murium caro cibo salutaris li, xxx, ca, iiii.

Multipes vide Scolopendra

Muriū mira multiplicatio vnde proueniat, li, x, ca, lxxv.

Muria cōuenit cū garo, Siluat, vide Gar^o Her, scribit murina, festū pōpeiū allegans, Est inquit murina genus potōis quā mulieres vocāt muriolā, Quidā murratū qd̄ vino tribuitur, d̄r̄ ei vinū murratū, Murina genus potionis quam vocant muriolam quidam, quod vino tribuitur scilicet vinum.

Mus grece forex latine; a corrosionis sono d̄r̄, ait Tort, est aut̄ mus maior & minor, Minorū quidā araneus a plinio vocat; cui^o morsus tanq̄ venenoso p̄ medicinā cōsulit li, xix, c, iiii, & alibi, Cū Tortelii tū reuerētia nō sunt idē mus & forex; cū nō tota hieme lateat mus, Sorex autem tota latet hieme, ait pli, li, viii, ca, lxxv.

Muscus fortis est odoris aromatici, ex aialibus manat q̄ d̄nr̄ gazele colore subniger ad rufedine tēdēs, Sed multis modis sophisticatur, ait Serap, Tort, dicit muscū ab aiali puenire qd̄ est ad similitudine muris; Iuxta cuius vmbilicū nascit̄ sanguētū apostema qd̄ muscū cōtinet siue cōficit, pandulph^o dicit q̄ ex cremēta illa q̄ muscū vocāt; ex pardorū gñe aialiu sunt petrarū saxorū q̄; erasa verticib^o

Muscus etiā viridis lanugo q̄ locis humidis nascit̄, Seruius, virgil, muscoli fontes, Item herba est q̄ circa arborum cortices nascitur, Seruius de his omnibus, plinius in dineris libris.

Mustū nō solū vinū nouū; sed et̄ nouellū in rebus aliis q̄cqd̄ est mustū recte d̄r̄, Neni^o in gymnastico; nō viduā; sed virginē ducere si in uita est, i, si nouella ē nō corrupta, noni^o mar, hoc mō adiectie sumt̄

Musculus multa significat; sunt ei musculi capita neruoz̄ in nodo sa carne; q̄ magis apparēt in brachiis & tibiis rasis, pli, li, xx, ca, xx.

Musculis neruis articulis imposuit altheā; musculi etiā sunt musces pui, Pli, li, viii, ca, xviii, ruinis imminentibus musculū p̄nigat̄.

Id est prius recedunt aut fugiunt.

Mutilum aial quod quauis a suo genere sit cōiter cornutum, cornibus tamē caret vt in capris aut ouibus quibusdā, pli. libro viii. ca. lyiii. mutilum in sexu vtroq; vtilius, vide mutilare.

Mutilare est aliquid rei cui piā detrahere, Teren. in hechira. Quin spolies mutiles laceres. est ei mutilare iminuere, dona, vide mutilū

De littera N

Nabatheo regio oriētalis ad arabiam et mare rubrum vbi maximi nascuntur elephanti, Tortelius.

Napus radix est esui vsitata, de quo plinius li. xvii. xviii. xix. xx.

Napocaulē plinius dicit ex diuersis oleribus compositum herbā, habet enim caulis saporem, napi quantitatem.

Napellus herba similis eleboro nigro culus radix ordinat ad modum rethis herba venenosa cuius remediū est cōfectio, dyamuscus napellus etiā est aial muri simile habitās circa radicē napelli, et est tiriaca contra ipsum napellū herbam, Auiscēna lib. ii.

Nardus, vide spica.

Narbonensis prouinciē morbus peculiaris est carbunculus, plinius lib. xxvi. ca. primo.

Nare ponit pro natate, nonius, li. vii. ca. primo; natate autē est frequentatiuū eius verbi nare, festus, Est etiā ablatiuus huius nominis naris quibus etiam vtitur plinius variis locis.

Nasturciū herba ē q̄ duplex secūdū diasco, scz domesticū, illud enī crescit i hortis herba calida et sicca, semē hñs rubeū, Aliud agreste aliud aq̄ticū, i locis nascit aq̄sis, frutex ē ad cubiti lōgitudinē; hñs folia minuta ad rotōditatē accedētia, de his pli. li. xx. c. xliii. & alibi

Nassa piscatorū vasis genus; quo cum piscis intrauerit exire nō potest, plau, nunq̄ ex ista nassa hodie escam petam, festus.

Nausea appetitus vomēdi; propter cibi aut potus aut prauorū humorum abundantiam in stomacho, Constant, vide, fastidium.

Nectar potus ex vino et melle Siluaticus, Et etiā ex zuccara et aromaticis, Virgilius bucol. Vina nouū fundam calathis anisia nectar aliqui scribunt alnisia, alii aruifia.

Nefresis vrinandi difficultas que est quandoq; ex renibus viciosis quandoq; ex vesice indispositione, Constant.

Negligentia plantis aliquibus prodest libro xviii. ca. xv.

Nenuphar herba in aquis nata cuius maior filiorū pars ē in superficte aque cum albis floribus Serap. pli. multis eam locis nymphae am vocat lib. xxvi. ca. xi, et alibi frequenter, et ca. xi.

Nepita siue nepeta herba calida et sicca pulegio filis, Pli. li. xx ca.

xiiii. et li. xxiiii. et li. xxiii. ca. xxi. Nepete et pulegio societas. vide pulegium.

Nercides sunt quas cirenas vocamus humanā in superiore corporis parte effigiem habētes. dicit Albertus. de quo pli. li. ix. ca. v.

Neruorum egritudinem patientium medicine libro xxvi. ca. xii. & xiii. Et libro xxviii. ca. x.

Nespila fructus cōmunis multos habens nucleos. vide Sorba Neupmaticus. vide pneumaticus ex hermolao.

Nichomachus: viri fuerūt huius noīs multi. vn^o fuit aristotelis frater arte medicus ait Tortelius. Alius aristo. ipsius filius cui scripsit libros ethicorum. Alius est autem nichomachus quem plinius lib. xxx. dicit fuisse egregium pictorem.

Nictilopa. vide noctilopa.

Nidor est odor rei toste vel aliter coctē sine alicuius cibi Iuuenalis Captū te nidore putat ille culme. Pli. libro xxiiii. Serpentes fumū ex nepeta nidorem q; fugiunt.

Nymphaea. vide nenuphar.

Nygritis: nygrim in accusatiuo fluuius ethiopie occidentalis est. de quo pli. libro iiii. ca. viii.

Ninia herba est tribus foliis contenta. vide Trifolium.

Nitrarie sunt terre spacia pollita q̄ sunt circa nilū. vt cū eo inundate aquā receperint: retentam ac desatam sol in nitrum cōuertat. de quo pli. libro xxx. ca. x. vide Sal.

Nitrum species est salis. vide Sal. Pli. li. xiiii. c. xx. Cinis fecis vini vires habet nitri.

Noctilopa passiovisus q̄ vespe adueniēte ipedit visū. cui passioni dicit valere iecur capre. rōem assignās li. viii. ca. xlix. Itē li. xxix. ca. v et libro viii. ca. lviii. Aliqui textus habēt nyctilopa. Est autem nomen grecum ait hermolaus

Noctua avis noctevolans. de qua plinius libro x. ca. xvii.

Novie vlcera sunt q̄ depascunt vorātq; corpus serpēdo. ait hermo.

Noualis ager a nouādo dī. varro de re rustica. fest^o dicit quia noue relictus semēti. Seruius dicit q̄ noualia dicuntur que per singulos annos noua proferantur: vel per semina renouātur virg. bucol. Impius hec tā culta noualia miles habebit. Item dicit Seruius nouales sunt terre tunc primum proficisse.

Nox terre ymbra est eius partes assignat varro q̄ pars prima vespera dicitur. Secunda crepusculum. Conticinū deinde galli cantus siue galliciniū. Lucifer matutinū. Crepusculū ē dubia lux. Greci enī creperon dubiū vocāt. potest enim iūgi principio noctis aut

fini. Seruius tamen dicit q̄ vsus obtinuit vt matutino iungatur.
Nuginendos plautus dici voluit: oēs qui aliquid mulierib⁹ appropria-
tum vendant. Oia enim talia que mulieribus venduntur nugas
appellat. Nonius.

Numidia a dictione oritur greca que est idē quod pabulū ait Sym-
pontinus regio est in affrica confinis ethiopiē a parte meridie quā
Salustius ample describit in historia belli iugurtini, de qua plinius
libro v. ca. iiii.

Nummus est denarius siue ex auro siue argento sit cōpositus siue
cupro. A nomine nūmus dicitur, quia principis nomine effigiatur
Pero, in marcia. Alii dicūt a numa pōpilio qui primus italis sic or-
dinauit nominari. De nummo pli. lib. xxxiiii.

Nusticiosus qui oculorū vicio parū videt, quiq̄ plus vesperi q̄ me-
ridie videt, cui passioni cōtraria est noctilopa, vide noctilis.

De littera. O.

Oaxis fluuius velocissimus, virg. bucol. Et rapidū crete veniemus
oaxem, de quo pli. lib. vi. ca. xvi.

Obesitas pinguedo quasi ob esum vt li. viii. ca. xxxiii. Et li. xi. ca.
xxxviii. obesitas min⁹ copiosus sanguis, quia absumit. Item li. xvii.
ca. xxiiii. infestatur arbores morbis obesitate, i. nimia pinguedine
Ser. dicit iii. georg. q̄ obesitas plus ē q̄ pinguis aut crassus Obolus
pondus xii. granorum ordeī, vide Talentum.

Obeliscus lapis ē magnus lōgus i methe modū qua agros termini
signari solēt paulatim gracilescēs figura quadrata. Multi rome fue-
runt a diuersis orbis partibus aduecti, de quo plinius lib. xxvii. ca.
xxxv. Et lib. xxxvi. ca. ix et x.

Obtalimia, vide lippire.

Oblino nis. cōpo. ab hoc verbo lino; Aliqui scribūt linio, et oblit-
nio. Pli. li. xix. ca. viii. beta trāfferē & oblini radices fimo, vide ilitū
Obiter aduerbiū deriuatū otheo obis, quod latā habet significōem
Obire enī est ire i mortē, sed magis ad propositū; exequi significat
vt otheo legationis munus, i. exequor legationem vel pago, iñ obi-
ter aliquid agere, ē id perfecte exequi, pli. li. xxii. ca. v. Sonos icer-
tos et tinitus obiter discutit, i. perfecte, scilicet oleū amigdalinum
Obitus mortē vel occasum significat vir, primo georg. Nec frustra
signorū obitus speculamur & ortus, obitus etiā aduentū significat
Nonius. festus etiā dicit q̄ inuenitur pro aditu.

Obsoniū grece salsamētū est quo cetera cibaria itingunt Pero, sup
marcialē, sed in alia significatiōe capit Teren. cui magis plinius
concordat; videtur enim capere pro his que cum pane eduntur.

Obtalmia passio oculorum, constanti.

Obruere operire sicut aqua vel terra, pertinet etiam ad animum. Quintilianus Tot voluptatibus obruere possunt vnum dolorem. Dicimus etiam obrutus vino aut cibus, et est crapulari. Laurentius, Obnubere cooperire velare. Translatio est a nubibus quibus celū siue aer tegitur. Seruius, ii, eneidos

Obstrata pisces in cocleis degentes de quo genere sunt limaces, Siluaticus.

Occasio temporis oportunitas, casu proueniens festus pomp.

Occare, P. marcus in interpretatione ciceronis de senectute, dicit per sincopam scribi, a verbo oceare Est autem semina in terrā iacta terra cooperire inde occatio. Cice. libro eodē de senectute. Cū gremio mollito & subacto terra sparsum semē excepit, primū id occatum cohibet ex quo occatio noiata est, quasi execatio: quia terra obruitur Octigem, i, octingentē per sincopam Laurentius Pli, multis locis in, iiii, v, vi, lib.

Oceanus mare est magnū vniuersam circūiens terrā. A grecis Amphitrites dicit, vide super hoc ocus Qui ab occasu solis terrā irrūpens habitabilē: iuxta colūnas herculis inter hispaniā & mauritaniam vbi, q. hostio facto limen aperire videtur ait pomp, mella. Et inde mediterraneis finibus vsq; in orientē propellitur. Ea aut pars que profundit, hispaniā: mare hibericū dī, vide Iberus Iberia. Circa Sicilia: tirthenū mare dicitur virg. primo eneidos. Gens inimica michi tirthenū nauigat equor. Circa venecias adriaticū dicitur, pro ampliore doctrina, vide Gades, vide etiā therme thermanum. Ocymū herba hortēsis ozimo similis cui⁹ flores diuturni sunt diascor, hee est q̄ vulgo dicitur basilicō ait Perottus, super marcialem de qua herba salubris ne an nociua esset; diu ab antiquis dubitatū est, vt patet ex Pli, lib, xx, ca, xii, & ca, xiii. De eo etiā multū lib, xix, et alibi ysidorus dicit Ocymū esse nomen grecum: eiusq; originem latinis incertam.

Occatio est glebarū fractio, de quo Pli, lib, xviii.

Oculorum passionibus occurrit liber, xxix, ca, v.

Oculorum significationes & signa lib, xi, ca, xxxvii.

Oculorum passiones & remedia lib, xxix, ca, v, & lib, viii, ca, xlix, & lviii, & lib, xx, ca, xiii.

Ocius aduerbiū est cito & prōpte significās virg. iiii, eneidos, Oci⁹ oēs: imperio leti parent. Iuuenal, Exi ocus & ppera sicco venit al tera naso. Seruius, viii, eneidos dicit Ocius postitiū esse antiquū, nec posse cōparatiuum esse ybi nulla est cōparatio, Sed arguendus

videtur Seruius. cum plinius in cōparatiui significatione posuerit
et ei appellatiuū assignauit Ait enī lib. mercurii sidus inferiori
circulo ferē ocioire ambitu, mō ante solis exortū mō post occasum.
Item li. ix. ca. viii. delphin^o octor volucre & lib. viii. in suppellatio
ponit. multi inquit extitere: q nō nasci optimū censerēt: aut q̄ ocif
sime aboleri Sic etiam Cicero in prima tusculana
Ocix ocicis auis quam cuculā cōiter dicimus Pl. li. x. ca. ix. de eo.
Odor cōmutatione littere dicitur olor. hinc venit olere olet. vide
Olentis inferius.

Oestro apes ceteris grandior de quo libro. xi. ca. xvi.

Oesippū est pinguedo ex lana succida pcedēs. Aliqui medicorū.
Et quidā textus pliniani hysopū scribūt. Et male. quia in lib. xxix.
ca. vi. vbi agit de oesippo: nō de medicinis herbarū agit cuiusmōi
est hysopus: sed ex medicinis q̄ ex aīalibus proueniunt: cuiusmodi
est p̄cfata lane pinguedo

Offa pultē significat: et quicquid ē in pultis modū redactū Perot.
super marcialē dicit puerbiū antiquū esse: multa inter os et offam
interuenire posse Pl. autem in alia significatione capere videtur.
lib. xiiii. ca. xvi. scilicet pro fasciculis herbarū paruis simul ligatis
qui in vīno facticio infundūt vt odorē nouū acquirat vt est in li.
xiiii. ca. xvi. Offis inquit in mustū aut dulce vinū defectis. Colume
la tamen videtur peroto conuenire dicens impinguādas gallinas
forma ordocea offas illis dando.

Offringi terra dī cū semel arata: iterū ex trāsterno sulco arat. festus
Olea arbor est. de qua nascit oleum Oliua eius fructus. Oleum fru
ctus ipsius succus. ait ysidorus Pl. lib. xv. ca. viii. Oleā si capra de
pauerit prio germinatu sterilescere. Inuenitur Oliuum pro fructu.
Et oliua pro arbore Seruius bucco.

Oleaster est olea siluestris ait yfido. nec diminutiue dicit ait lauren
tius. dicta quia fit foliis oleē similis: sed latoribus. infructuosa est
arbor & amara. Si vero illi inserat oleē ramus vim mutat radicis &
sic facile fructuosa. vide Olea.

Oleē virtutes ad medicinā libro. xxiii. ca. iiii.

Oleē cultura & olei natura lib. xv. in prio mult. ca.

Oleī multe ad medelā proprietates lib. xxiii. ca. y

Oliua vide: Olea.

Oleum simpliciter positū in lib. medicorū pro oleo oliuarū intel
ligit. Nam olei nomē ab Oliua est. vide Olea.

Olitor qui hortū holerū exercet laurentus Est etiā hortulanus qui
olera vendit Seruius.

58

Olor auis magna prealba aquatica que cignus dicitur: de qua, Pli. lib. xxiii, ca. xxiii.

Oleander siue oleandrum secundū Auicennā; frutex est notus. Est autem duplex flumialis & siluestris.

Olus vnaqueque herba satua est qua vescimur ait Tortelius ab alendo dicitur, ysidorus: quia oleribus quondam alebantur homines: ante frugum & carnum vsu.

Olibanū ait diascor, lacrimus est arboris que a grecis libanus appellat. Alio noie thus vocat. Quoddā affert de arabia qđ candidū est: aliud de india quod ruffus. Est & tertiū genus minutū quod māna thuris dī. Eligit olibanū optimū quod masculū vig. bucco, verbenas adole pingues & mascula thura: subruffum: rotundū: lenes: pingue: frangibile: quod ab igne cito incenditur: odorem suauē & copiosum emittens, de quo Pli. libro. xii, capitulo, xiiii. Et ca. xv. vide libanus.

Olimpus mōs altissimus in thessalia & macedonia. Alter eius nois in gallo grecia. Strabo Pius in descriptōe aste qđ est in mytica qđ est circa bithiniā in vertice siluas habet ingētes. Olimpia neutri generis certamina sunt, in feminino genere locus est in quo certamina fiunt. Seruius

Olusatū est idem quod iposelmon ait Pli. lib. xx. vide iposelmon Olenis rei appellatōe: nō solū venit qđ fetet: sed etiā quod qualēcūq; p̄bet odorē. Ad suauē enī extēditur, odorē virg. bucco. Et florem bñ olenis aneti Pli. li. xxi, ca. vii. Rosa recens a lōginquo olet Sicca, pius pris, dicit qđ oleo facit olui & oleui: nec differunt significatione Sic redoleo redolui & redoleui.

Omentū intestinum est ventris Cornelius celsus libro. vii.

Onager asinus siluestris, virgilius, iii, georgicorum Sepe etiā cursu timidus agitabis onagros Seruius.

Oneratus absq; aspiratione, scribi debet quia ab onere venit. Est autem pondere aliquo pressus, Seruius

Onix lapis vngui similis de quo parua vasa ad vnguenta fiebant. Acron super horacium.

Oppoponax succus ē croceus et p̄guis odore granis & amarus: ex herba profuens que panaces dicitur ait isidorus, vide panaces.

Oppobalsamum aliqui per b. ante p. scribunt. Est autē succus balsami, quod enim succum dicimus: greci oppos dicunt, aliquando autem capitur pro quocūq; vnguento. Iuuenalis in hirsuto sonat oppobalsama collo vide, balsamus.

Opaca ymbrosa, festus.

Opilatio meatuum obstructio et venarum. Siluaticus.

Operatio et operari pro eo quod est rem diuinam facere aut agrū colere compertum omnibus est. verba sunt hermolai. in castigatio nibus plinii Addit q̄ recentiores philosophi & medici; p̄ eo quod greci energiam vocant vsurpauere melius facturi si functiones et opera dixissent. Crede si velis.

Ophiogenes grece id significat quod serpentibus geniti. fuerunt siquidē parui homines circa helespontum; qui ictus serpentū manuū attractione sanabant. de his pli. lib. vii.

Ops id est terra. varro. Ops dicta est coniunx saturni per quā veteres philosophi voluerunt terram significare. quia omnium opum humanarū terra datrix est. opesq̄ tribuit. vnde et opulēti terrestribus rebus copiosi. Et hostie pingues opime dicuntur. Festus.

Opiparum magnarum opū apparatus. festus pompeius.

Opis possibilitas potestas. Virgilius primo eneidos. Non opis est nostre dido. Etiam pro auxilio sumitur. Teren. fer opem serua me. opēs in plurali diuitie sunt. Virg. primo eneidos. Auxilio tutos dimittā opibusq̄ iuuabo. Seruius. Opisthion morbus est. Policianus dicit interrogasse multos plurimice professionis celebres viros: quod morbi genus esset; vnde opisthionici dicti; nec repertus est qui fateretur se vsq̄ iā legisse. verū cum id nomen plinius sepius ex primat; vno dūtaxat loco hoc ait Opisthion dolorem esse inflexibilem. Policianus tamen non satis accurate plinium inspexit cū ei dolori remedium li. xxi. ca. xxi. scripserit.

Ophthalmos a grecis oculus dicitur; quo in cōpositiōne vsus est. vt ophthalmia egritudo oculi est. et triophthalmus; lapis qui tres simul oculos exprimit. de quo lapide plinius agit li. xxxvii. Adophthalmie passionem dat remedia multa

Ophites genus marmoris maculas habēs serpentinas. Siluaticus de quo pli. li. xxxvii.

Opido valde. Nonius. Opido vero vel statim significāt. plaut⁹ red didi omne aurum opido Seruius in ar.

Opidum dictum q̄ homines opes suas illic conferant. festus pompeius opidum; q̄ opem prebet. festus. Item ab opi dictū. quia quod opus est ad vitam gerendam habeāt tuta oppida. Varro.

Ora sine aspiratione; ad propositum regio est; cū aspiratione pars diei vicesima quarta.

Orbita vestigiū rote terre impressum. dicitur ab orbe et rota. pero. super mare. pli. li. xxix. ca. liii. Terra inquit ex orbita. & alibi ferunt non transire orbitam; scilicet a mure araneo.

Orestes vir fuit agamenonis & clitennestre filius. Cui socius fuit fi-
dus piades, oui. Sēper habe piladem aliquē qui curet orestē. Dicitur
orestes ab oros grece q̄ est mons latine. Is enim montis instar ma-
gnus erat. Nam pli, li, vii, dicit ca, xvi, septē cubitoꝝ fuisse. Cubit⁹
autē geometrica ratione pedem & semis continet

Orexim, appetitum Siluaticus significare dicit superfluum q̄ cani-
nus dicitur. Sic em̄ grece designari. Iuue. vero pro vomitione. Ait
em̄ hinc furgit orexis, hinc stomacho bilis, vide bolismus

Orix fera est cuius pili ad caput vertuntur cum tamen brutorū ce-
terorum a capite ad posteriora procedat. De ea scribit deuterono-
mi, xiiii, declinatur. orix origis, de quo pli, li, viii, ca, liii.

Orptomia egritudo quam patientes difficulter spirant recti tamē
stantesq; spirant, ait hermolaus. Est autem species asmatis, ait Sil-
uaticus, orptonoici dñr. Hermolaus autem in castigationibus pli-
nianis scribere vult Orptonoici. Causat autem anhelitus difficul-
tateꝝ, de quo pli, li, xxxii, ca, iiii. Et li, xx, ca, xiiii.

Orptonoici, vide orptomia & suspiriosi
Orithia ventus est nominatus, ait Nonius. Ab Erithei regis filia
eius nominis que rapta fuit a ventis, flat autem ab auentu auium.

Hermolaus corrigit orinthiam quia auis nominatur a grecis orin-
thas, de quo pli, lib, ii, ca, xlix.

Ortigia insula est in egeo mari que a grecis vocatur delos dicta or-
tigia ait Solinus, quia in ea primū vife sunt coturnices. Eas siqui-
dem greci ortigias vocant, vide ortigometra.

Ortigometra est coturnix que gregem ducit et est ceteris prestan-
tior. Eam autem terris appropinquantem accipiter rapit. Quibus
consonat pli, li, x, ca, xxiii, vide ortigia

Osiris filius iouis. Ex niobe phoronei filia: qui egyptios suo sub-
misit imperio. Isidem autem ymachi filiam que prius yo diceba-
tur: sibi matrimonio iunxit Cuius monitis osiris. Et litteras rudes
eius loci homines & alia ad humanum vsu mytilia docuit. Ex quo
diuos honores est adeptus. De quo tibulus poeta, Primus aratra
manus solerti fecit osiris Pomaq; nō notis legit ab arboribus. Tā-
dem a typhone fratre occulte occisus; & ab vxore iside diu quesit⁹
tus; cum non inuenirentur eius membra in fletus quotidie prorū-
pebat. Ait Seruius sexto eneidos. Inuentum deinde cadauer studu-
it in loco sepelire tutissimo ac difficillimi transitus: scilicet in insu-
la abathon: que inaccessible interpretatur. Quia est in palude li-
mosa & papiris vndiq; implicita. paludem illam greci stygiam vo-
cant latine merorem. Si quis autem ea palude deperisset; centum

annis reperiri non posset. virgilius approbat sexto eneidos. Censum errant annos volutantq; littora circum. Sed cum deinde ibi cepisset apparere bos niueus: crediderunt egyptii osirim esse atq; vt deum adorarunt. Et commutato nomine apim dixerunt. bos enim egyptia lingua apis dicitur de quo tibulus. Te canit atq; suum pubes miratur osirim. barbara memphitem plangere docta bouem. pli. de eo multa. li. viii. ca. xli. vi.

Ossifragus avis est dicta vt ait isidorus. quia ossa ab alto dimittens ea frangit. Similis est aquile vt apparet ex plinio li. x. capitulo. iiii. De eius medicina tradit li. xxx. ca. iiii.

Ostentum quicquid contra naturam est. duo sunt ostentorum genera. vnum quotiens contra naturam quid nascitur vt cum duobus capitibus sex aut septem digitis. Alterum quod prodigiosum est. Labeo de ostentis prodigijs. habes li. ii. ca. lviii.

Otia hipementa sunt que absq; maris concubitu femine pariunt. de quibus li. x. ca. lx. de ouis iteque eodem li. ca. liii. liiii. lv. & li. xxix. c. iiii. Oxirema vel oxiremia est eructatio acetosa. Gabriel in gerentocomia ad innocentium papam octauum.

Oximel confectus humor ex melle & aceto vt satis patet lib. xiiii. ca. xvii. vide Mellieratum

Oxitehenon iuncus marinus cuius plura sunt genera. math. Siluaticus. de quo pli. li. xxi.

Oxistoe non iuncus marinus. de quo pli. lib. xxi. Alius iuncus qui dicitur melachius id est fuscus Cuius vsus ad nassas. vide nassa. Aliud triangulum quod cypenem Tor. de quo pli. li. xxi

Ozena odor fedus est siue vlcus circa nares pluresve cruste. Cornelius celsus. de quo pli. li. ix. ca. xxx.

De Littera

P

Pager piscis quem galli brochetum aut luciū vocant. de quo pli. li. bro. xxxii. capitulo. vi.

Paganus a pago dicitur. festus. pagi autem dicti a fontibus quod eadem aqua verteretur. Aque enim lingua dorica page appellantur. Torte. dicit quod pagus est villa. Nam villa iuxta fontem pagus dicitur. In de paganus villanus a villa. pli. scripsit. lege pagna mulieres & ce. li. xxviii. ca. ii. persius initio Satyre scripsit Semipaganus

Palma multa significat versus contenta palma manus. palma est arbor victoria palma. pli. vtitur pro arbore. palmes ramus est maxime vilis vel sarmentum. Seruius in georg.

Palmetum locus palmis confitus

Palmes ramus vitis in quo pedetvua. A maleolo differens. Est enim maleolus ramus siue sarmentum a vite diuisum. de quo pli. li. xviii.

Pala & palaca locus anuli latior in quo reponitur gemma. Cicero in offic. de quo pli. li. xxxiii. ca. iiii. & lib. xxxiiii. ca. xiiii.

Palinus duplex est minor est digitorū quattuor palestes grece ductus. Maior digitorū duodeci ait vitamius. Est eni nomen mēsure.

Palmarium palma dignum. donatus Terentius in eunucho id vero est quod michi puto palmarium.

Palantes vagantes. fusi. Cicero in veteri rethorica. Homines inicio palantes deinde per eloquentiam in vrbibus congregati.

Palearia pelles ex gutture boum pendentes Seruius. virgilius. iiii. georg. Crurum tenus a mento palearia pendent.

palumbus palūbos iuenitur in macrobio lib. de saturnalibus. Sed virgilius in femino scripsit & declinatione tertia in buccoli. rauce tua cura palumbes Columbe sunt siluarum.

pampinus pampini sunt teneri fuculi foliosi absq; vuarum fructu Qui auferendi sunt nisi sit opus protectione vuarum ab ardore solis.

Columela. ysidorus aliter Sunt inquit pampini folia quorum subsidio vae a frigore & solis ardore defenduntur. pampinare sup suos pāpinos teneros refecare qui nō sūt ad ea subsidia necessaria

Columela. de quo pli. lib. xvii. ca. xxi. Pampinus folium vitis Seruius in georg. pli. li. xiiii. multis locis.

Pampinariū congeries pampinorū virentium nō locus in quo nascunt pāpini. Seruius aliter dicere videt pli. lib. xiiii. Palmes inquit qui e duro exit; materiāq; in pximū annū promittit. pāpinariū vocatur. Lauren. dicit q; in hoc palmite multi pāpini sunt.

Panaces herba ē fragratis odoris ex qua fluit succus q; oppopenax dicitur cuius virtutē ei culapius inuenisse tradit. A greco verbo dicitur quod sonat oēm molestiā pellere: quo noīe oīm morborū remedia promittit; vt apparet ex plinio lib. xxvi. ca. xi. & xii. & alibi. Aliqui scribunt panax.

Panaricium apostema est paruum acutum & dolorosum circa vngulas digitorum. Mat. Siluaticus.

Panicum quodam annone siue grani genus pli. lib. xviii. Millū et panicum nisi in stercoratione & cetera.

Panus pani tumor inguinū. No. marc. dicitur quia is tumor est ad figurā panis ait her. de quo pli. lib. xx. ca. xiiii. panos discutit cū pice detrahitq; corporis aculeos. scilicet nasturciū Scribitur per. N

Pargma ludus est. descēdit enī a verbo greco quod idem est quod ludo Perot. Quo vtitur pli. li. xxxiii.

Papauer herba superius capita semine plena quod duplex est pli. de eo li. xviii. & alijs multis locis & lib. xx. ca. xviii.

Papauer herba superius capita semine plena quod duplex est pli. de eo li. xviii. & alijs multis locis & lib. xx. ca. xviii.

Papauer herba superius capita semine plena quod duplex est pli. de eo li. xviii. & alijs multis locis & lib. xx. ca. xviii.

Papiri pro charta in qua scribitur inuentio & formatio, plinius lib. xiii. ca. xii. & xiii.

Papirus genus est iunci. Quidam enim sunt tam magni & ex eis fiant naues vt in ysaya. Mittit in mare legatos in vasis papiriis. i. nauibus. patet etiã ex pli. lib. vi. ca. xxii. Ex quibusdã autẽ fit charta in qua scribimus que inde nomẽ traxit. De vtroq; loqui videtur lucanus in. iiii. li. Conscribitur bibula memphitis Cymba papiro. pli. lib. vi. ca. xxxiii. dicit pro re singulari gigni papirũ in insulis fortunatis & li. xiii. ca. xii. vide scriptorũ materiã in littera **S**

Parotide hermolaus dicit & sũt collectiones sub auribus. Para eni grece apud significat. Et ora aures ex quibus nomen componitur. Cornelius celsus dicit lib. vi. & passiones sunt in gingiues pli. lib. xxii. ca. xiii. dicit vrticam parotidis mederi. pli. autem lib. xxv. ca. iiii. vbi agit de eleboro. Capras purgari pasto eleboro. datoq; lacte earum sanasse parocidas furẽtes. Beroaldus vult corrigere p̄tidas: dicit eni eas fuisse preti filias que a furia sunt eo potu sanate

Parnasus mons thessalie altissimus. de quo secũdo methamorpho: ovidius mons ibi verticibus petit arduus astra duobus nomine parnasus. superatq; cacumine nubes. de quo pli. multis locis.

Partus facilis efficitur libro. xx. ca. xxi.

Paralipsis dissolutio membrorum & laxatio constanti. Cornelius celsus li. iiii. paralipsis grece resolutio neruorum latine interdum tota corpora interdum partes infeltat.

Paraleli sunt linee vel circuli omni parte eque distantes. Euclides in geometria. & aristoteles in libro metheororum.

Paraxange viarum mensura apud persas. festus

Parthemon grece mercurialis latine de quo lib. xxv. ca. iiii.

Parere aliqua dicuntur que etiam non concipiunt. Nonius virgi. lib. xi. Egregias aĩas que sanguine nobis hãc patriã peperere suo.

Parius lapis candidus dictus quia in paro nascitur insula. virgili? niueamq; paron Acron in horatio.

Passum frequentis yuis tribuitur a philosophis dicitur autem quia patitur a sole vel calore pli. lib. **Quin & patientia** nomen

acinis datur passis vide acinus vide yua passa.

Pastinaca radix comestibilis napo longior dicitur a pasco pascis ysaac de dietis.

Passum quod sole calefactum & aliquantulum siccatum vt yue dicuntur passe. Dicitur etiam vinum passum quod fit ex yuis passis. de quibus lib. xiiii. ca. xxi. & alibi.

Passus liquoris quod ex yua passa exprimit. Noni? virg. ii. georg:

nec passo scythia vtilior. Passum disperfum dissolutum Terentius in phormidus pes capillus passus vita horrida. passiones pro morbis dici reprobatur hermolauus dicens veteres ante plinium hac non fuisse vsos significatione. qua tamen vtitur pli. lib. xx. in mensione Staphilim q̄ ilitus passionibus mulierum prodest.

Pastulus relinquendo puerile acceptionem que non est ad propositum aliquid est superpositum corpori admodum cataplasmatibus ait perottus. Differunt tamen pastulus et emplastrum Emplastrum enim est suppositio rei humide ac mollis. pastulus aridus est medicamentus quod aliquo eget humore misceri greci trochicum vocant quod nomen iusu est medicorum pli. lib. xx. ca. xiiii. & xviii. & alibi vide malagmata. Patolus fituuius in mysia auri rameta ferens. ait pius in descriptione alic. de quo pli. lib. xxxiii. ca. iiii. vide Ramenta Dicit tamen ipse pius q̄ nunc auri vena defecit.

Patina vas est latum & apertum condiendis aut coquendis obsonis aptum. perottus. de quo pli. li. xxxv. & li. xix. ca. v.

Pecudes non solum animalia quadrupedia sunt. sed animalia omnia. Nonius marcellus. virg. iiii. georg. de apibus & pecudibus custodia solers.

Pecus pecudes non solum oues & boues: sed etiam animalia reliqua. virg. iiii. georg. ignauum fucos pecus a presepibus arcet. Nonius

Est enim pecus animal quod sub hominis imperio pabulum terre partiscitur ut bos caballus asinus mulus hinulus Camelus. virgi. Capri genitque pecus nullo custode per herbam

Pectorales medicine lib. xx. ca. xvi.

Pedamentum adminiculum est arborum quo sustentantur. ait perot. non solum viciuum pli. li. xvii. ca. xx. de Esculo

Pediculum capere pro vermiculo ex humane cutis putredine nato non est ad propositum. sed pro cauda qua fructus arboris pendet ut videbis multis locis lib. xv. ca. xvii.

Peloris peloridis piscis est marcialis Tu lucra voras me pascit aquosa peloris. Est autem concha de quo. plini. lib. xxxii. ca. vii.

Peniculus cooperimentum est. penulam pro oieo quo tegit capit. perot. penula etiam dicitur a pene quod proprie caudam significat propter quod pendenda viri honestiore vocabulo penam a caude similitudine vocantur ait perot. Cui consonat pli. li. xvi. ca. xxxvii. loquens de calamis aquilicis

peniculo crassiore coma pro plumis strata. lecti replentur videtur enim virga virilis cannarum summitati similis lanugine tecta. penula etiam alia significat. sed non ad naturale propositum.

peniculum instrumentum quo pictores pingunt quia fiunt ex candidatum extremitatibus de quo pli. lib. xxxv.

Peplion est id quod portulaca que sponte prouenit pli. lib. xx. ca. xx. vide portulaca.

Pergula baculus est ligneus quo res aliqua sustentatur aut suspenditur quod perica dici solet vt ad sustentandū vitē pli. li. xvii. c. xxiiii. Et lib. xxxv. ca. ix. A pelles picturā suam pponebat in pergula transeuntibus: ac ipse latens vicia q̄ notarentur auscultabat.

Penula vide peniculus.

Perna perne coxe sunt tam priores q̄ posteriores perot. super marcialem. pli. li. viii. ca. lix. de hoc.

Permones pedum passiones ex nimio frigore ait perot. qđ vulgus galicion mulas vocat calces magis infestās. Cui pli. dicit. Rapū domesticū feruēs pdesse. lib. quoq; xxii. ca. xiii. pmonibus cum oleo dicit vrticam valere. de quo lib. xxvi. ca. xi. & xii.

pernicitas velocitas est.

perpēdiculū perpēdicularis linea est q̄ recte cadit sup rectā q̄ a geometris dī fortissima pli. li. xxxv. ca. xiii. Latericii parietes sunt eterni si ad ppendiculū fiant. Asconi^o. pedē dicit ppendiculū linea est laterum equalitatem a summo ad imum latitudinē p̄bans. Nonius marcellus dicit perpendiculi sunt norme.

pes gallinaceus planta quā diascor. vocat daspiū dicitur a quibusdam pellicaria. quā pli. capuos appellat Mat. siluaticus.

peregrinus qui aliūde aduenit. Cicero de officiis. peregrini officiū est. minime de aliena republica sollicitum esse pli. libro. x. ca. xxiii. agit de peregrinis aibus.

perluuigi infici humectari. pli. lib. xv. ca. xvii. aqua dulci plui. verbum luo luis alia multa significat non ad ppositum.

pensilis vua q̄ pēdeat in aere. lauren. Eas laudat. pli.

Periplemonia. Calidū ex calido reumate apostema pulmonis. mat rheus Siluaticus.

Pes coruinus dyasc. frutex est farmētofa duabus palmis ascendēs folia habet herpilo similia: florem prassio.

Pēcedanū grece latine cauda porcina: herba capillos hñs herētea pper radices Stipites similes plante maratri. nascit in mōtibz vñ brosis Serap. de quo pli. lib. xxv. ca. viii. in fine & libro. xxvi. ca. v. et ca. xiiii. & lib. xxxv. ca. iiii.

Peplion portulaca agrestis Siluaticus. de quo pli. lib. xx. ca. xx.

Perpetuū diuñnū longū Ser. vir. ppetua soluēt etiā formidie terras periodus circulus vel ambitus cōprehensio circūscriptio vel cōtinuatio nonnunq̄ anfractus & terminus Tortelius.

Periū aduerbiū similitudinis Ser. in arte Laureñ. dicit q̄ regit post

activel atq; si, significat etiã ita. Suetonius de vita galbe aduētus eius non perinde gratus fuit id est non ita.

Periculū id est experimētū Teren. periculū fieri in filia dicit a peri or verbo antiquo vñ venit perit^o. Periculū facere tēptare. donatus Pessi feminarū sunt medicamēta que in molli lana naturalibus ea rum immittuntur. medici moderni pessaria appellant.

Pentaphilō grece; quinq;foliū latine herba ē hñs quiq; folia. de qua pli. li. xxv. et lib. xxvi. ca. v. Nō habemus autē eā quā plinius describit. Dicit enim penthafilon fraga id est fragis similes fruct^o ferre quod non est in herba nostra.

Pelicinum morbus est frugū. vide vocabulum. morbus.

Peonia Serap. dicit esse arborē que duplex est mas et femina. Mas habet folia similia foliis nucis. femina habet i summitate ramorū grana rubeavt sanguis siliā granis granati. et cū illis semina nigra Calefacit parum deficcet fortiter. de quo plinius libro xxv.

Petrocelinū. Tortelius dicit petrosūm apiū a petra; quia inter pe tras ortum melius est. Consonat isido. quia Silenon grece apiū dis citur latine. plinius assignat eius multas species lib. ix.

Petoris is mathematicus fuit. de quo iuuenalis Aptior hora cibo nā si quā dederit petoris is. de quo plinius libro ii. et septimo.

Pezice fungorū species qui sine radice nascunt. de quo pli. lib. xix.

Pensile leue pēfile etiam quod ipēdulo ē. perorus. pli. lib. xiiii. ca. i durant vne per hiemē. pensili concamerate. modo de horto pensili agit lib. xxxv. capitulo xiiii.

Periclymenos vide splemon.

Peristeron est idem quod verbena vel hierobotanum. vide vtrūq;

Phalanx secundū Seruiū. Super xi. eneidos legio dicitur. virgilius

Agamenonieq; phalāges Seruius magis specificat dicēs viii. enei. quod est pprie exercitus ambulans Si aliter dicat abusive est. Phalangas fluvium capere dicit. Tortelius pro fustibus lib. vii. dicēs p lium affri contra egiptios facere fustibus quos vocant phalangas.

Concordat Noni. marcel.

Phalangia egritudo est ex nimio calore mēbri ad quam dicit vales re. pli. vini fecem. libro xxiii. ca. iii.

Phalāgus vel phalāgiū. Marcilius ficinus q; sit aīal ictu aut morsu eam insuligens egritudinem quod aīal dicit esse in apulta ictuq; vel occulto spiritu; animū repētino stupore pmutare hec ficinus li. iiii. vbi agit de vi imaginū. de phalangia iterum ficinus vbi agit de vi que est in cantu Qz tacti ab eo animali iacēt donec cer tum quisq; suū audiat. Audiens autem saltat et conualescit.

Phalāga, vide phalāx, her. di. q̄ phalāge sūt gen^o mēsure & pōdes.
Phadegena vlceratio est vsq; ad ossa penetrans cum sanie & odore
fedo mortem afferens, ait hermol.

Phalernū in neutro iuenit: & phalernus in masculio vtrinq; capiē
p̄ vino forti. Teste Tibulo poeta, Nō michi fumos veteres affer
te phalernos, de quo pli. li. xiiii. phalernus etiam mons est campa
n ie illo vino abundans

Phago grece māduco latie. Et phagos grece edax, phagoledoros
turpiter edēs, hiero, sup ezeq. Vereor ne eueniat qđ grece significā
tius dī phagoledori, inde venit phagus arbor ab eo qđ ē comedere
dicitur. Et phucus musca api similis que mel comedit, vide Fucua
de fago habes li. xvi. ca. vii.

Phalāgus est aranei gen^o, vide phalāgia, de quo pli. li. vii. c. xxvii
Pharmacū grece medicina est laxatiua apud oēs medicos. Est autē
dictio greca q̄ venenū latine dī qđ ex caio iuriscōsulto agnoscem^o
Inquit em̄ qui venenū dat edicere debet, vtrū malū an bonū. Nā &
medicamētavenena sunt; quia eo noie oē qđ cōtinet qđ adhibita
naturā eius cui addit mutat. Apud equidē illos tā medicamenta q̄
nocēt hoc noie cōtinent, virg. Eglōga antepenultima has herbas
atq; hec pōto michi lectavenena, Ipse dedit meus, his em̄ venenis
amantē ad se allicere cōtēdebat, pli. quoq; li. xiiii. ca. xxii. Irritamē
ta excogitantur & bibendi causa venena conficiuntur

Phoenicia pars siriē iudee finitima, phoenices eius regionis ppli.
Terra est fertilissima, pli. li. xvii. Ab ea regione fuit dido, quā phe
nicem, vir. i. appellat. Seruius, Strabo dicit q̄ phoenices sunt his
spanie & affricē mediū potest esse nominis equiuocatio.

Phlegma, vide fleuma

Phlegmon tumor, Tortelius:

Phisis a grecis natura dicitur, phisicus autem naturalis

Phisonomia nature rglā, vt astronomia rla de astris siue disciplina.

Phidias fuit statuari^o clarissim^o de quo pli. multis li. xxxiii. & xxxvi

Philos grece amicus latine, Inde philotimus preciosus amicus

Philozophia amor sapiētie verbo p̄dicto philotimus, pli. vtiē, livii

phīma phimatis, Cornelius celsus li. v. dicit furmiculo simile est;

sed rotundius & planius. Sepe etiam maius

philtera veneni mali species est amorem ingerentis atq; frequenti

us infantiam, Ouidius libro de arte amandi, philtera nocent animo

vimq; furoris habent, Iuuenalis quoq; philtera quibus valeat men

tem vexare mariti, Tradit plinius virum poculo amatorio peperit

se libro, xxy. ca. iiii.

63
philomiū a grecis philtene dicunt et sunt triū spērum ait hermola
us pli. vocat eruptiones pituite, vide pituita.

phisonomia iudicabat appelles philozophus & pictor eximius ho
minum mores aut cōiectabatur libro xxxv. ca. ix.

phingites lapis preciosus duricia marmoreus cādīdus atq; trāslus
cens. ait isidorus. de quo pli. libro lmo.

phrenesis phreneticus. vide litargia.

phrinitim est idem quod phrenesis.

phigetron Cornelius celsus dicit tumor nō altus latus in quo alia
quid est simile pustulis.

phoca piscis ē qui vitulus marinus nō inatur in terra perit spirat &
dormit qđ testat virgi. in georgi. Sternūt se sōno diuerso in littore

phoce. de quo pli. li. ix, et li. ii. ca. vii. dicit cōtra fulmen et tonitrua
valere si tabernacula pellibus beluarum tegantur quos vitules ma
rinos appellant; quia hoc solū animal ex marinis nō percutiat alia

q; eo loco assignat aduersus fulmina.

phlomo grece latine verbaston ait pandulphus. vide verbaston.

phisetres quasi flatores ait hermolaus legendū tamē potius dicit
phiseteres. de hoc pli. li. xxxii. ca. vii.

phucus volatile est maius ape strabone minus dī quasi phag^a a co
mestione. Apū enī labores depascit nec mellificat. virg. georg. Im
munisq; sedēs aliena ad pabula phucus. de quo pli. li. xi. ca. xi. Et

etiam phucus color adulterinus pli. enim agit de phucantibus fa
ciem. vide adulterare.

Pinguitudo Serui^o dicit qđ nec pinguitudo nec pīguedo noīa sunt
latina. Sed varro nulli latinorū postponē^o (Quippe qđ de origine

lingue latine probatū a doctis oibus opus) ait Sus pre pinguedine
carnis surgere nō posset. pli. aut qđ latinā linguā locupletauit. li. xi.

ait. in corde summa pinguitudo est quedā letis extis. Item dicit in
plerisq; animalibus est pinguedo sine sensu.

Piatū purgatū nudatū a verbo piare qđ ē mūd are purgare. pli. li. ii.
vbi de cōctis. vir. vi. enei. duc nigras pecudes ea pria piacta siniso

Piaculum a pietate dicitur qui proprie est diuinus cultus; aliqñ ta
men capitur pro contaminarum pollutū vt sacrum aliqñ ponitur
pro execrabili. Virgilius. Auri sacra fames Sic pli. lib. xxv. ca. viii.

Domus in qua fata est betonica existime^t tuta a piaculis omnibus;

piceleon oleū quod fit de pice arbore qđ picē distilat. pli. li. xxv. c. iiii

picus auis vncoruz vnguūm ac rostro durissimo quo arbores cauat
de quo mirabile recitat pli. libro x. ca. xviii.

pilula a rotunditate dicta quasi parua pila Siluaticus.

Pina apud grecos piscis est in quo margarite generantur. Interdū capitur pro ipsa margarita, Siluat.

Piscina locus in quo seruantur pisces pli. li. x. ca. lxxvii. In piscinis cesaris gna pisciū ad nomē ventre. Ideo false piscinā p cōt rariū qa piscibus careat multi puerſa grāmatorū interpretatione credunt.

Piscatorum rhetia lupi frangunt li. x. ca. viii.

Piscium facilis captura. li. xxv. ca. viii.

Pisciculum nauem sistere maxima m. li. xxxiiii. ca. i.

Piscis cui no nē torpedo fortissimi viri currētis pedes sistit. libro xxxii. capitulo. i.

Pisces auditum habere. li. x. ca. lxx.

Pinaster pinus est siluestris. de quo pli. li. xv. & xvi.

Picea arbor ē pino silis q picis copiā sudat. inqt Iſi. de q pli. li. xvi

Picare a pica dī. ait herm. quia hec auis multa solet appetere more prenātū. Sed vidēt potius a pice dici & p̄inet ad vaſa uinaria q̄ p̄ cata a pli. dicuntur. vt vinū melius seruetur li. xiiii. ca. xx.

Pigas vocant morbos natibus agnatos pius in asie descriptione.

Piralis non videtur verum quod dicit perotus p̄funde doctrine vir q̄ sityermis in igne uiuēs. Cū notū sit auē esse ex pli. li. x. ca. lxxiiii

Pigmei hoīes cubitalis magnitudinis. de quo Iuue. Pigmeus pius currit bellator in armis. Mox impa hostis raptusq; p̄ aera turnis. A seua fertur grue. de quo pli. li. vii. ca. ii.

Piramis a pir grece ignis latine structura est in seruis lata paulatim gracilescens sic dicta a figura ignis quia superius vt ignis acuitur fuerunt in egipto piramides ex quadratis lapidibus admirando vltra omnem excelsitatem fatigate que manu fieri posset. ait Soli linus. Sub illis vero reges sepulti sunt. Lucanus lib. ix. Non michi piramidū tumulis euulsus amasis. Diodorus. ii. historie li. inter nilum & libiam in egipto esse piramidem artificio & operis magnitudine mirabilem que stuporem aspicientibus affert annis vigin̄ti ab hominibus trecentis & .lx. milibus fabricatam. de quo multa pli. li. xxxvi. ca. xii.

Piramus adolescens erat qui job t̄sbe perditum amorem se necauit de quo ovidius. iiii. methamor.

Pirata nomen fuit latronis proprium qui latrocinis mare primus infestauit. A cuius nomine sequaces appellati. Torteli. de his pli. ni. li. ii. ca. xlvi. & .xlix. & alus locis

Piretruz herba medicinalis cuius radix calida & sicca in tertio gradu. Dioscorides. dicta a pit quod est ignis quia i. neā habet virtutē

Piralis volatilis est siue musca ex eratis. fornacibus nata. perotus.

de qua pli. li. xl.

Piralis volatile est musca maius in fornacibus cupri nata aut in eis volitans in igne uiuens. de quo pli. li. xi.

Pirgoteles insignis gemmarum. de quo pli. li. iiii. & xxxvii.

Pireneus mōs hispanie a crebris fulminibus. a thirreno mari in borealem oceanum protenditur quod tamē aliquantum vergit ad occidentalem. fuit etiam proprium viri nomen vt patet ex ouid. li. v.

Pistacia arbor est dicta quia eius cortex nardi pistici habet odorem & sidosus. de qua pli. li. xv.

Pireneus a pir quod est ignis dicitur mons in hispania a crebris ignibus & fulminibus nominatus. Diuidit autem hispanias a galliis. de his plinius

Piraybi mortua corpora cremabantur: vt patet in virgilio quarto eneidos. de pira mentio fit pli. xxv. ca. v. scdm̄ correctionem herm. cum tamen textus impressi pirum habeant

Pirrus duo eius nominis famosi fuerunt primus achilis filius dictus quod capillos flauos haberet siue subruffos. Pirro enim greci dicunt quod latini flauum. Seruius. Alter pirrus eacidis filius. Epirotarū rex hic multis preliis cum romanorum ducibus. cōfluxit de hoc seculo. pli. li. xxxvii. ca. i. & li. vii. ca. ii. vide Lien

Pirgoteles eximius gemmarum sculptor. de quo pli. li. xxxvii. Pirritides lapis qui marcastita dicitur. diascorides. pli. li. xxxvii. dicit piritem. Et intelligit durum lapidem qui re aliqua durissima excutit ignem.

Pipinella herba saxifrage similis harum duarū differētia habet ex versu medicorum. pipinella pillos saxifraga non habet vllos.

Pituitam peruersa grammaticorum restrictio putat solum passionem significare que caput aggrauat gallinarum. pli. autē semper eo nomine pro fleumate vtitur & Cornelius celsus. Marcellus ficinus. dicit pituitam latine significare id quod greci dicunt fleuma.

Pistris cum x. piscis est cum s. nauis. ait Seruius. iiii. enei. priscia autē. autē vult apud grecos semper in s. terminari. Nam vbi agit de s. consonante dicit. sepe s. a nostris in x. commutari. vt aias pro aiās pistris pro pistris. pli. autē capit solum pro pisce. li. xxvi.

Pisto mulier fuit eloquentissima quā horatius suadem. Ci. leporem. Ennius suadem fabius persuadendi deam vocauit herm. vult corrigere pitho. de quo pli. li. xxxiiii. ca. vii.

Piscinarii qui piscinas piscibus refertas habuerunt vt lucul° & hortentius. Macrobius

Pithacus misihileneus vnus de septem sapientibus. Laecius

Planetas greci stellas appellant easq; a latinis stelle dicuntur erra-
tice ait iulius firmicius lib. mathaseos.

plastice fictoria vel figularia, diriuat enī a verbo greco quo est fin-
gere Tarquini prisci romanorū regis tpe iouis effigies in capitolio
fictilis posita est. Quod explisit iuuenal. Argēti quod erat solis ful-
gebat in armis fictilis & nullo violatus iuppiter auro, de fictilibus
pli, lib. xxxv.

plinius vixit tpe neronis vt patet lib. xxx, ca. li.

plantaginis medicine lib. xxvi, ca. vii.

plumbi natura & vsus habetur lib. xxxiiii, ca. xvii, & xviii.

placa place quid significet habes in vocabulo Strigil.

plaga spaciu terre amplissimū & est ager latissimus siue Ora, No.
Est etiā amplissimū celi vel aeris spacium virgi, i. eneidos, Etherea
quos lapsa plaga iouis Ales ab alto Sunt etiā vulnera et partes le-
cti sed parum ad propositum.

planete ab errore dicti sunt. Nam qñq; versus austrum qñq; versus
meridiem mouētur. Aulus gelius virg. lib. iiii. Cylenius erret in or-
bes, de mercurio planeta loquitur, de quibus pli, lib. ii.

platanus arbor quia patula est & ampla a platos grece quod est am-
plū nasci iuxta aquas que oīa scriptura clare exprimit, Quasi pla-
tanus dilata sum iuxta aquas in plateis, de qua pli, lib. xvi.

pleuresis apostema lacertorum seu panniculorum interiorū iuxta
costas Constantinus.

plantago est herba duplex maior & minor vocatur arnoglossa her-
ba vulgaris est cuius virtutes medicinales lib. xxvi, ca. vii.

plantarius nō locus plātārū dī sed ipse plante etiā si euulse aut nō
cōsue sint, lauren, Seruius tñ dicit q; plātaria sunt plāte ex semini-
bus nate que cū radicibus in aliā terrā transferunt Concordia pōt
inter eos quia hic plantaria; ille plantarius scripsit;

platea vide angiportus.

placenta panis ex rebus variis mixtus' vel qđ in panis formā com-
positum est, de quo pli, inter medicinas

plectoria humorū repletio ē Corpus plectoriciū repletū dī, mat. Sil.
Pleīades stipule fuerūt atq; athlētis filie vocate a pleione eaz; ma-
tre, Eas iuppiter fingit a poetis i astra mutasse Tortel, He ab astro-
logis, i signo thauri assignāt Oririq; vidētur i vere circa vicesimā
marcii die, virgilie autem a latinis dicūtur lucēt in kalēdis iuni nō
multo plus quita hora, dein ampli⁹ succedere tpe vsq; ad septēbrē
et octobrē qbus mēsibus horis duodeci lucēt vsq; ad finē ianuarii
quo tpe abscondunt. Nicholaus oresme decanus rothomagēsis sup

pollitice dicit esse astrorum aggregationē quas pastores galinam pullinariam appellāt:dicit quoq; per eas agnosci futurā fertilitatē aut sterilitatem.de quo plinius libro xviii,ca,xxix,ad longum: Pneumatica id ē spiritalia ait hermolaus pli. li,xix,ca,iiii. Eputer inquit perticis pneumaticisq; orga nis dicit etiam in musica ratio pneumatica.

Pogoma Cometa barbatus a barba dicitur,de quo pli,libro ii, Portulaca de ea pli,agit li,xx,ca,xx,Est herba frigida et humida in tertio gradu inquit diafcor,foliis strictis pissis succo plenis alio nomine dicitur peplion.

Pomata vbi poma nascuntur, Pomaria vbi poma seruantur,Ser,in georg,Aliqui scribūt pomeria,Liuius capit in alia significatione q̄ non est ad propositum, Podagre remedia,libro xxvi,ca,xi.

Populi arboris medicine libro xxiiii,ca,v, Poliū herba aromatica cōis ē in mōtibus autē nascēs,Diafcorides Polipodiū nascitur ait diafcorides ī parietibus humectis& circa radices arborū vetustarū Medicina est laxatiua paruis radicib' sifis.

Politricon vide Adiantos, Policletus statuarius sui tēporis precipuus,de quo pli,lib, xxxiiii, Polocrates fuit samy rex qui vt ait valerius ita fortunevsus ē obsequio q̄ oīa succedebāt ad voluntatē.Ne igif malū aliquod magnū ei fortuna ex tanta p̄speritate referuaret gēmam preciosam in mare iecit.de quo pli, libro xxxvii,capitulo primo.

Polygon ait Siluaticus cōpositū nomē ex poli quod ē plura,et yon quod ē viola herba laudata est,de qua pli,libro xxi,

Polipus nō solū p̄ grosso fedo q; humore ex narib' cadēt: sed potius ait Cornelius celsus li,vii, feda caro ī naribus nata q̄ ferro curāda est acuto, piscē quoq; significat magnū qui et multiplex dī fēpie quo ad vētris mēbra similem,de puo pli libro ix,remedia in feda narium carne habes in verbo draguntea.

Poculo amatorio a femina ad alliciendum dato,pli,volumine xxv ca,iii, vide pharmacum et philtia.

Popiū inquit hermolaus habitatio ē publica ad eandem figuram concipitur odeum a cātu dictū:est etiam loci nomē vt ipse hermolāus ait,de quo pli,libro xxxv,ca,xi.

Pomorū lata ē significatio,nō enī solū quod grāmaticoz exilis re strictio vtendū nobis dedit sed et pira atq; amigdala atq; alia p̄p̄dit,pli,li,xvii,ca xxvi,de amigdalīs loquēs nec infitas circūfode te oportet priusq̄ valide ferre ceperint poma,et li,xxiii,ca,viii,de

piris loquens decoquuntur folia cum pomo ad eosdē vsus de ceras-
tis similis libro xvii. ca. xxviii. varro libro primo varro dicit poma
vocari. quia in eorū incisione potu idigēat. de re rustica Aquam ad
di quotidie vesperi et quia potu idigeret poma dici possunt.
Porphirites marmor rubrum cum cādidis punctis quod in egipto
inuenitur. de quo pli. libro xxxvi.

Portus dicitur conclusus locus quo iportantur marces. et inde ex-
portantur que superfluunt. inde angiportus. vlpianus de verb. sig
Seruius dicit q̄ portus est vbi naues hieant.

Prodigia multa lib. ii. ca. quinquagesimo octauo et aliis libris.

Pone pro iuxta. pli. libro iiii. ca. xii. pontina palus amplissima circa
volscos in italia est. de qua pli. libro iiii.

Pori prima breui significat meatus subtiles prima longa tofi sunt
ait hermolaus. vide Tophus.

Porrigo dicitur i capillo barba supercilio quotiēs iter pillos queda
quasi itamule resoluuntur ait hermolaus i plinianis castigationibus

Porrigo porriginis Cornelius celsus li. v. passio vbi iter pillos que-
dam quasi itamule surgunt interdū madent sepius sicce sunt.

Porca maxime in plurali porce rari sulci appellantur aque deriuā
de gratia ait festus dicti q̄ portant id est prohibeāt aquam nocere
frumentis. vide limi. Item vide Sulcus.

Porphirites lapis. de quo pli. libro xxxvii. Porphiris autem insula
est. de qua pli. libro tercio.

Prassium diascor. dicit esse marrubium Est autem vt dicit frutex ex
vna radice multas virgas habēs albas asperas quadras gustu cali-
das et siccas. de hoc pli. libro xx.

Praelum pars est torcularis trabs magna quavue premuntur dicitur
quia pre aliis longum. de quo pli. libro xiiii.

Precox id est prematurus per diptongum fructus pre aliis coctus.
pli. praecoces fructus ledi. lib. xviii. ca. xxix.

Prematurus ante tempus maturitatis collectus laurētius. inde pre-
mature fieri aliquid dicitur quod fit ante tempus oportunum.

Prefepia non tantū quibus intenta pabulatur sed et alia loca clau-
sa. ait nonius marcellus. virgilius primo eneidos. Ignauum sucos
pecus a prefepibus arcent.

Prefocatio vulue fit cum matrix resiliēdo afficit vitalia Si cor et ca-
rebrum vexat. vide yulua.

Prestare vtile esse Nonius Item antecellere siue precellere Salusti-
us Caril. Omnis homines qui sese student prestare ceteris animal-
bus. prestare exhibere. prestare beneficium dare Noni^o. prestare me

ius esse aut superate.

Presens propicius. virgilius. Nec tam presentes alibi cognoscere diuos, presens proximum in futuro. Virgilius primo eneidis, presentem q; viris intentant omnia mortem, inde presentaneum quo vocabulo frequenter vtitur, plinius, presentaneum inquit remedium est.

Preuentum veteres malarum rerum dici voluerunt. Lucilius libro xxvi, que adeo me accipiunt et preuentunt male Nonius.

Prela trabes sunt graues quibus vinum p̄mitur, Seruius

Pressum id est subtile, Cicero in hortensio Quis vnq̄ fuit in rebus definiendis aut explicandis pressior id est subtilior.

Pressum onustum grauatum, virgilius primo georgicorū. Ceu pre se cum iam portum tetigere carine Nonius.

Prassion grece porrus, latine Auicēna siquidem coleram prassiua dicit esse colore viridem instar viridis eris.

Proluuius immundicia, virg, xii, eneidis Fedissimavētris proluuius

Terētius in heātumer, panis obsita immunda neglecta illuue, proluuium profusio, Terentius in Adolph, Quod proluuium que hec largitas Nonius.

Promontorium mons in mari p̄minens, Laurentius.

Promissum lōgūvt p̄missum capillū barba p̄missa, festus, p̄missum pollicitum et p̄mittere polliceri Ouidius in arte amādi, promittas facito, quid enim p̄mittere ledit, pollicitus diues quilibet esse p̄t

Differunt tamen inquit Seruius p̄mittere et polliceri, quia p̄mittimus sponte, pollicemur rogati.

Promptum manifestum apertum, Ennius in sat, Eo iquit ingenio natus sum: vt amicitiam atq; inimicitiam in fronte promptā gero;

Aulus gelius.

Propagare, vide ppages.

Propages p̄genies, propagare: vt rustici cum vitē vetulam sup̄primunt: vt ex vna plures faciant, festus, de quo pli, libro xiiii.

Presegmina superfluitates vnguium que prescantur Nonius: idē significat reseggmina, vide reseggmina.

Pratum dictum quia paratum ad fructū capiendum, falce dūtaxat opus est nō alio seminādi aut arandi labore Nonius.

Prepetes aues dicunt que se ante auspicientes ferunt, prepetere si quidē est ante ire, festus, Male scribunt quidam per diptōgū: quia prepositio non diptongatur.

Presagire acute sentire vt canes sagaces qui ferarum cubilia p̄sentant. Et sagaces anus que multa sciunt, festus.

Precordia sunt pars viscerū scilicet membrana qua exta hominis separantur Sic dicta quia a corde protenditur. vide viscera & intestina. Quorum dolores leniantur li. xxx. ca. iiii. de precordiorū natura & offi. lib. xi. ca. xxxvii.

Proceritas altitudo dicitur q̄ procedat in altū. procerus long⁹ formosus. pli. li. vii. ca. ii. Arbores tantum proceritatis vt sagittis superari nequeant.

Procax audus petitor importunus. plinius li. xxii. c. vi. Ne procaes manus raptant

Prodomos. i. precursores. Ait hermo. vult tñ corrigere prodomos
Propago propagas extēdere est multiplicare maxime vitis regnario. virg. ii. geog. Siluarūq; alie flexo propaginis arcu. De quo pli. libro. xvii. capitulo. xii. Et ramentum habet primam longam. cum autem breuem. progeniem significat

Proserpinaca herba de qua pli. li. xxvii. ca. xi. vide geniculata.

Procumbere non solum significat iacere in loco intimo sed etiam finire terminari ac desinere signat vt sunt latayna parte. que in alia stricta sunt vt in triangulis & mucronibus. pli. de arūdine li. xv. folia inquit ab internodio plurimū desinunt procūbuntq;.

Pronosticum signum est alicuius futuri. de pronosticis tempestatū pluuięventorū. pli. li. xviii. ca. xxxv. De pronosticis fertilitatis aut sterilitatis future lib. xviii. ca. xxxix. Vide pleiades

Psilium. Serap. dicit esse herbam in foliis & virga pilosam cui⁹ flores caninis capitibus similes que multum frigida est. pli. de hoc li. xxvi. ca. xiii. & alibi. de ipsa autem fit muscilago ad infrigidandū

Pfori species vitrioli quā aliqui p̄furiā dicunt. Ait Math. Sed corneli⁹ celsus dicit q̄ nulla est simplex medicina que p̄fori nomine tur sed mixta est ex cadimia & aceto.

Pfora pfore egritudo est de cuius medicamine. pli. lib. xxvi. multis locis

Pterrigium grece vnguis oculorū. Cornelius celsus. vii. li. Est autē pellicula que quādoq; oculi pupillā cooperit. Est etiam digitorū egritudo cum caro excrescit certam vnguem. Redimia autē idem si gnare. festus tradit. de quo pli. li. xxx. ca. iii. vide redimia

Ptisis vlcus pulmonis cū totius corporis consumptione humoris. Constañ. Cuius passionis dat pli. remedia li. xxviii. ca. x. Et li. xxx. ca. iii. vide Catarrus

Ptiriasis morbus est pedicularis. Nam greci ptira pediculum nominant. pero. sup. marc. ptiriales. qui hoc patiunt. pli. li. xxiiii. c. x
Semen tritum p̄tiriales coerchet. Si semen sileris

Ptergium egritudo in digitis Cuius Remedium dat plinius libro, xxvii, ca, iiii, dicitur a medicis Panaricium, vide Panariciū Aliqui scribunt ptergium duplicis significationis.

Ptolomais oppidum est in margine rubri maris in quo ad meridiō vmbre iaciūtur per: xlv, dies ante solsticiū & per xlv, dies post, de quo pli, lib, ii, & lib, vi,

Pubescere Pubem habere Pubes siquidez est lanugo siue pilus circa partes genitales pli, li, x, ca, xli, Pubescit homo solus quod nisi contingat sterilis gignendo est

Pubes puer qui iam generare pōt, incipit enī in viris anno, xiiii, in feminis ab anno, xii, festus Pubes cū iuuentutē significat facit puberis in genitiuo Cū lanuginem significat barbe facit pubis, Seruius in ar, virg, y, eneidos, i, pubis iuli, Cicero, iiii, inuecti, filium im puberem legatū a patre missum,

Pudet & piget differunt q̄ pudet in his est q̄ turpiter fiūt: piget in his q̄ cum dāno aut dolore Teren, in adelph, fratris quidā mei me pudet & piget, Pudet quod turpe est, piget quod dolet,

Putam ē alicuius rei recisio superfluitas pli, lib, xvii, ca, xxiiii, fabe putamina venena sunt arboribus, Sic Concharū & ouorū coptula illis fractis tanq̄ putamina piiciunt & vt supflua abiiciūtur, vt lib, ix, ca, xi, Testudinū putamina, Et li, vii, ca, ii, Cassas pigmei ouorū putaminibus construunt, vide resegmina,

Pulpā pro neruo accipere pliniū dicit hermolaus in noua correcti one libri, xvi, ca, xliiii, Quāuis in aliis duobus iueniat significatis nā marc, ficinus dicit pulpā anferis boni eē nutrimentū, & inuenit p̄ medicina laxatiua q̄ frequenter a medicis colloquintide iungitur,

Pulicū Remedia lib, xxx, ca, iiii, & li, xxxiii, ca, viii, & li, xx, ca, xiiii,

Pueri ne in lecto mingant li, xxx, ca, v,

Putei inuentendi signum li, xxxi, ca, iiii,

Pulpa her, dicit capi a plinio p̄ neruo, Theophrastus dicit iter pulpas & venas discrimē facile, vene latiores sunt cādidiore q̄ pulpe fissilibus insunt, Alia supaddit her, vide de hoc pli, li, xvi, ca, xliiii,

Pulpa etiā iuenit cōiter pro pte carnosa, vt pulpa anferis, Pauonis

Puniceus sanguinei coloris, hora, Puniceus inuectā rosīs, Actō ho rati expositor,

Putis p̄ puro inde d̄r putare arbores, q̄ recisis ipedimentis pure maneant aurūq; putatum, i, expurgatum, Nonius,

Pueri nomē tres habet acceptiones, ynā cum omnes seruos pueros appellamus, Terentius in andria,

Puerum inde abiēs Cōueni Chremis itē cū puella cōtrarium signi

ficamus Tertio etatem puerilem. Seruius
Pumex lapis qui vrit & terit ad oculos egros lapis est cauernosus
dicitur aspuma quasi spume densatione fuit. perot. de quo pli. li. xxx
vi. ca. xix. & li. xxxiii. ca. v.

Pulmo secundum constantinum membrum est complexionem frigidum & humidum
in substantia molle ac tenerum in forma cauernosum & spogiosum mo-
uetur aut duplici motu. scilicet dilatationis & constrictionis. dilatationis. scilicet
attrahendo aerem & cordi ad refrigerium caloris eius ministrando Item cor
a superfluis fumis depurat eos a corde recipiendo & extra pellendo quod
facit per motum constrictionis de quo pli. li. xi. ca. xxxvii.

Punica vide malum punicum.

Pulegium herba aromatica. calida & sicca Quoddam regale dicitur quod ma-
gis est in usu Aliud quod dicitur agreste a multis nepita dicitur sed falso Con-
tinet etiam diptanum. Mat. Silua. de quo pli. multa lib. xx. ca. xiiii.
et miranda. vide bruma

Purpura piscis ex cuius liquore elicitor color eius nominis pli. lib. ix.
ca. xxxvi. Est autem piscis concha vestitus

Pustula parua inflatio ex collectione malorum humorum superficie
cutis. a pus id est putredo

Putare vires est earum superflua refecare. de quo sepe. li. xvii. & li. xiiii.

Pus sanies est vel quicumque humor in putredinem conuersus in purulenta
id est sanie vel corrupto humore plenum. inde putreo putres. Perot.
putor id est fetor a putere quod est fetere. de quo pli. li. xx. ca. xiiii.

Putris & hoc putre. i. putridum. putret putridum est Nonius. marc. vir.
georgi. Quadrupedante leuis putrum ferit vngula campum pli.
lib. xix. ca. viii. in putribus et calidis locis

De littera Q

Qualus. vide Calus

Quadrat consentit Translatio a lapidibus quadris qui sibi bene con-
ueniunt Seruius. ii. georgi.

Quadrifariam quadripartiter varro lib. xx. retho Que ad mortales perti-
nent quadrifariam disparcerim in loca in tempora in homines in res. nonius

Quam pro quam vel quidem Tereñ. in adelph. Quam conscientia michi supra me
culpam hanc est. pcul. Quam pro siquidem Tibi fabor ei quam hec cura remordet

Quando est aduerbium temporis cum acuto accentu profertur. Cum
profertur graui voce est coniunctio. festus.

Quatuor quateris amoueri pcuti passiuum verbum est li. ii. ca. lxxxii. pli.

Quinq; folium. vide pentaphylon.

Quicunq; profura quadam iuenit in plinio li. xiiii. ca. iiii. her. podus
etiam significat. vide Talentum paruum parte etiam significat here-
ditatis. Iuue. prima satira. vnciolam pculus habet fergilo deuncem. quod

ex iure ciuili sumit. i quo certa pōderū noīa ad portiones vsurpātur
 Quicūcialis herba ē a mēsurā dicta. sili trientalis herba ē. hermo.
 Quilibet preter vulgatā significationē. vile et obscurū aut
 sine fama significat Pli. lib. vii. Neq; enī cū quolibet hoste res fuit.
 simile est illud horatii. Non cuiusuis est hoīs Corinthum ire.

Quinquatrium pprie quinq; porticuū vel viaruū ambitus ait Pe-
 rotus vel locus publicus ad quē quinq; attriavel quīq; vie cōcurrūt
 vbi est cōcursus populi iuuenalis. Eloquiū demonstrāis totis quinq;
 quatribus optat. Quinquatriū tñ noīe in vitibus. Pli. vtitur per assi-
 milationem ad priorē significationē vt li. xvii. ca. xxiii. vitium in-
 quit generosarū pergulas quinquatribus putādas.

Quimatus etas quinq; annorū. pli. libro viii. ca. xlv. bobus in qui-
 matu robur; vide Trimatus.

Quisquiliū apud pliniū. vermiculus. i. ipsū coctigranū dicit. verba
 sunt hermolai. Quisquilie ait festus quicquid ex arborib; minutis
 furculorū foliorū q; decidit Ob id ceclius qsquilias volātes dicit.

Querit qui ad plenum iuenit. queritā; qui vix iuenit quotidie iqui-
 rendo Tren. in andria Lana ac tela victum queritans. Donatus

Quistsylcus est vel fistula in angulo oculi ppetuo manās. Siluati

De littera R

Rabula vel rabulana spēs picis obscura subnigra. Math. Pli. libro
 xiiii. ca. xix. leuitatē vino. excitat italia rabula pice hermo. vult cor-
 rigere radulana a radendo. de quo multa dicit non magnopere re-
 tinenda q̄q̄ non inutilia

Ramex pars virge virilis. Iuue. in satyris faceret exiguus cum rami-
 ce neruus vide Entecerola.

Ranarum mirandi effectus libro xxxii. ca. iiii. et vi.

Radius virga phōrū q̄geometre lineas iudicat. virg. buccol. descri-
 psit radio totū qui gētibus orbē; Est etiā textoris iūrumētum. Ser.

Rationē habere. i. respectū maxime i rebus bonis vt habēda ē rō sa-
 lutis nō periculi Cice. ii. de offi. sine habenda ē ratio cōstantie virtū

tis q; sed in ablatiuo negociū est Cicero libro de senec. rationem
 habent cum terra id est negociū aut cōmerciū

Radix rapa raphan; radices sūt esui apte. Raphan; aut; grece quā
 radicē vocamus ait isido. eo q; tota deorsū mittat. cū reliqua olera

furfur magis pfiliāt Cuius seime macerato si quis manus vnixerit
 serpētes tractabit impune. diafco. Ebur etiā ipsius fricatione albe-
 scit. de quo. pli. li. xix et xx. Rabiei remedia li. xx. c. ii. et li. xxix. c.

iiii. Et li. xxxii. ca. iiii. et vi. et li. xxxiiii. capitulo xv.

Radicula vide Conditi.

Ragadie fissure in labiis et aliis partibus Cornelius celsus libro vi.
 de quo pli. libro xxviii. ca. vi. dat remediū

Rha nomen ē fluis et radi⁹ ex asie siquidē descriptōe a papa p data
in sithia oriētali vastissima regione magnū esse fluuiū T anais noie
qui europā ab asia discriminat huic vicinus ē amnis Kha, noie Cis
ca quē gignit radix ad multiplices vsus medele cōgruēs, hec est in
clita illa radix quā per hec tēpora cōis medicorū appellatio reubar
barū vocat, diafco, vero reuponticum dicit, quia ex pōthi regionis
bus afferat Sed re vera illud est barbarū cū sithica q̄ circa ponthū
est regione nulla sit barbarior Quāvero radicē mercatores rheupō
ticum appellāt vulgaris est radix ait Pādulphus quā cōstat nasci i
gargano monte plurimā, videt autē esse vt idē dicit Centaurea ma
ior, huic enī oīa q̄ de centaurea scripta signa dicit cōuenire Et ex eo
rheupōtici appellationē credit cōuenire, ipse tñ pius alium noinat
fluuiū ras noie qui sithiā ab oriēte claudit lōgissime a flumine Ta
nais distantem quē dicit ab occidente Sithiam claudere.

Kamus plāta parua in vallibus nata et circa ortos habet virgas spi
nosas Eius multe sunt species, omniū aut folia cathaplasmatibus
adhibita ignem sacrum extinguunt, diafco.

Ramenta sunt acerui subtilis arene rapido fluuiorū motu aggrega
ti circa littora Apparet ex pio in descriptione asie vbi dicit q̄ circa
misiā et pergamum patolus multa auri ramenta adducit, de quo
pli, lib. xxxiii, ca. iiii.]

Katimena inquit festus porta est appellata ab illius noie qui in cer
ramine ludicro iuuenis victor a veis cōsternatis equis excussus ro
me perit qui equi ferunt nō ante cōstitisse q̄ puenirēt in capitoliū
Rallum, vide nulla:

Recaluaster qui fronte calua est nō toto capite, quasi recaluatulus
quod diminutium est, Laurentius.

Reddere receptum restituere, Teren, in phor, Si quis quid reddit
magna habēda est gratia, Reddere reponere, Itē exponere et dare.

Nonius Regia domus in qua rex habitat Ouidius metharmorpho
seos, Regia solis erat sublimibus alta columnis.

Reges et strentissimi iperatores terram colunt, libro xviii ca. iiii.

Regulus, vide basiliscus serpens infictēs solo visu, Isidorus.

Resupinare est caput ad posteriora deprimere pli, lib. x, ca. xxxiiii.

Turtures bibendo colla non resupinare sed bibere more iumētorū
Regius morbus, vide icteritia:

Reuma fluxus humorum a capite ad mēbra, Math.

Resina generali noie appellat gūmy genus oē a resudādo. Sed cū
additionibus diuersificat vt resina pini Timiamatis mirre, put e di
uersis distilat arboribus Serap, diafco, dicit resina lacrimū est arbo

als, Et q̄ oīs desiccac calefacit diaforat, sed magis et minus & secundū arbores a quibus manat de qua pli. li. xiiii.

Resipere est redolere iquit hermolaus in correctionibus Plinianis quo verbo frequenter vti Pli. dicit

Religio multa significat, deorū culturā vir. vii. eneidos Religione patrū multos seruata p annos Religio metus vel sollicitudo. virg. viii. eneidos. iā tūc religio puidos terrebac agrestes Scrupulosum etiam significat. Teren. in andria. Dignus cū tua religione es odio nodū in iitro q̄ris Stacius. prim⁹ in oibe deos fecit timor, de quo pli. li. xii. ca. xiiii. & alibi. Religiosus etiā pro eo qui caste atq; obseruandi cohibēdiq; se legibus altringit in qua potius significatione capit pli. ca. allegato.

Realgar metallicus est ex sulphure calce viua & auripigmento q̄q̄ mortiferū sit venenū interius sumptum tamen valet medicine extra appositum ad corruptam carnem rodendam. Math. sil.

Retoma herba similis costo nigro paulo minor magis ruffa eadem vino trita colorem reddit mat. pli. dicit afferri epontho.

Regia substantiue est regis aut regine domus Ouidius. ii. metha.

Regia solis erat sublimibus alta colūnis. pli. lib. xxxvi. ca. xiiii.

Repagulū obex est q̄b ad trāitū ipediendū opponit siue sera siue ostium ait perot. pli. li. xvi. ca. xlii. Abies valuarum repagulis & ad intestina opera aptissima.

Repastinato. vide Repastinare.

Resegmina sunt q̄ ab aliquo refecantur tanq̄ inutilia. pli. li. xviii. ca. i. omnia persecuti vsq; ad resegmina vnguium. vide putamen.

Redinia morbus circa digitorū vnguē ait felsius. dictū a redinēdo. est aut redinire resoluere ait perot. sup marcia. pli. li. xxviii. ca. iiii.

ita et redinia sanari Aliq scribūt redimia. vide pterigiū & ptergiū.

Rescibilis dī feget & cuius fecūditas in sequētē restat annū palibastō greci vocāt Sic biēnio semel serit ait her. salua aut hermolaui reuerētia nō solū de segetib⁹ dī: sed etiā de arboribus: q̄ cū moriēdī cām habuerit Annis tñ sequētib⁹ viuūt: vt apparet ex pli. li. xvi. c. xxxiii. Platan⁹ circūdolatis laterib⁹ restibilis spōte facta: viteq; restituta. varro dicit etiā agrū restibilē: qa restituit & reserit quotānis Rediuua que post interitum redeunt Seruius in. ar.

Repuerascere ē: pristinā puerilē dispōnē ac naturā reuertī. Cice. de oratore. Eos incredibiler repuerascere essem solitos: cū rus ex vrbe tanq̄ ex vinculis euolassent. Et i catone maiore Si quis deus michi largia: vt ex hac etate repuerascā atq; iterū incunis vagiā.

Regeō greci dicūt fluxū menstruorū fm diascor. vbi agit de salua

Rigor, i. frigus aliorum rigere frigere, significat etiā idurari q̄ significatio depēdet ex priā quia qui ifrigidāt durefcūt ait perot, pli, li, x ca, lxxviii. Salamendre tantus rigor vt ignem tantum extingit.

Rima fissura difiūctura Tereñ. Plenus rimarū sum hac atq; illac effluo Rimofus rimis plenus, pli li, xvii, ca, x. Q̄ minime rimofus fit solū ne sol penetrās exurat fibras, & li, xxvi, c, xii. Pedū rimis fibra Rhoice mulieres sunt quarum vulue reumatismo fluxionibusq; laborant, hermolaus.

Rodendron est affodilus ait. Mat. ysidorus dicit q̄ est arbor venena nata de qua pli, li, xvi, xvii, & xxiii.

Ros ciriacus id quod sumach, vide Sumach.

Rc smarinus, vide libanthis & drendolibanum.

Rostrū nō solū in auib^o sed etiā ī aliis brutis, Q̄ d nomē pli, Canib^o tribuit li, viii, ca, xl. Itē piscib^o li, ix, ca, viii, delphio nisi rostrū & c.

Robur roboris relinquo p̄ fortitudine, Capitū autē ad p̄positū p̄ arboris sp̄e eius lignū durū & firmū de quo pli, li, xvi, c, xli, & xlii.

Rosaceum quod ex rosa fit vt oleū rosaceū, cōserua rosacea, laureñ.

Rubigo non solum ferri morbus est, sed etiam segetum pli, libro xviii, ca, xvii, & xxix.

Rumbus piscis planus de quo iuue, facit longum processum in prima satira, pli, de eo lib, ix, ca, xx.

Runcari est herbas superfluas vtilibus nocentes euellere secundum Perottum, pli, li, xix, multis locis

Rudus rudens materia est q̄ relinquit ex veteribus parietibus diruptis Perot, Simpontinus

Ruderatus ager dicit quiveterū edificiorū abundat materia Perot, in marcialē, Pli, li, xxi, ca, iiii, Ruderatum agrum amat rosa

Rubrica herba est ait perot, ruber, tingēs colore, pli, dicit Rubricā abigere formicas & ca, xvii, in cretoso rubricoso & aquosiore agro qui non sit herbidus feri.

Rubeta sp̄s rane venenose q̄ iter arbuta morat iō vocat rubeta a rubo pli, lb, xviii, ca, xxix, Obruat rubeta, rana in media segete de hac multa lib, xxxii, ca, iii.

Rubus oibus ē not^o, galienus de eo folia sūmitates flores & fruct^o stiptica p̄cipāt qualitate, ysidorus dicit q̄ est morus siluestris, de quo pli, lib, xvi, & li, xxiii.

Rumex herba ē nota chenopos grece dicta ad figurā pedis anseris ait perot, pli, aut li, xi, dicit ex oibus floribus & plātis mel cōfici ex epta rumice & chenopos Quare Salua Pace peroti diuersas reputat herbas rumicem et chenopos, vide laparum.

Rūpre defatigare rūpere diu tacitū p̄ferre vir, x, eneidos, Cur me alta silēria cogis: rūpere, Itē introire, Itē significationē habet notā

rumpere frangere Nonius.

Rubeus non solum vulgata significatione color dicitur. s; et a ru bo adiective id est spineus.

Kulla pro ferro capit pli. quo vomores purgantur in arado ait her molaus vult tamen ipse corrigere Rullum a radendo.

Kutabulum inquit hermolaus proprie quo rustici vtuntur in pme do igne panis coquendi gratia. id etiam dicit festus.

Rucine i pli. iquit her. sunt ferre maiores qb; secant magne arbores

De littera S

Sapa dicit garinus; ee vinu dulce acetosum vel acidu. salua tñ eius reuereria male plinio consonat sup quo vide defrutu Sapa eni poti; est decoctum mustum vt ex Plinio apparet li. xxiii. ca. iiii.

Sacer ignis spes est caci yrens mebru. Cornelius celsus ait. lib. v.

Sacer ignis malis vlcereb; anumerat. pli. li. xxi. ca. xix. dat remediū

Rose iquit semē igni sacro valet. itē eodē ca. itē li. xxii ca. iiii. & ca. vi.

Sacros ignes cū cera aceti fex extiguit & alibi mltā rem. li. xx. c. xx

Salpa picif ē ait perot. sup mar. pli. li. xxviii c. iiii. di. torporē iferre

Salacitas libidine pruriēs dī quia & salax quia mebru facile salit.

perot. iō herba q̄ salax dī libidinē mouet Oui. de arte. bulbus & ex

horto q̄ venit herba salax. pli. li. x. ca. lix.

Gallus vnus quinq; sufficit coniugibus Cum bine aut singule fue rint corrumpitur salacitate fecunditas.

Saliare ample cene sunt ait hermolaus in pli. castigationibus

Sanguinis profluuium restringitur li. xxvi. ca. xiii. & ca. xiiii. & li.

xxii. ca. viii. & li. xx. ca. xiiii. in fine. Et li. xxxv. ca. xv.

Sagina piguedo. saginatio ipigatio saginare ipiguare & hoc p in

dultria & arte nō eni dī aīal saginatū qd̄ p seipm pigue est vt ptz ex

Pli. lib. x. ca. l. femine nō ad saginā eligūtur. de gallinis aut loquit

Sagina quasi sanctimina qm e loco sancto res aliqua capiebatur

legatis ad bellū indicēdū. aut fedus capiendum. festus

Sanguinis conditio & natura li. xi. ca. xxxviii.

Sanguinaria vide geniculata.

Sanguis drachonis fit ex arbore eiusdē nois .a qbusdā dī egilops

frigidus est. & ficcus in. iiii. gradu. Serap. vide Cymbari in littera. C

Sanguisuga vermis genus ē in aqs viuēs. Auicēna in. iiii. primi ca

nonis ait. Quedā sūt venenose q̄. i. hñt capita magna quaz; etiā co

lor niger aut viridis & q̄ lanuginē hñt. Queq; hñt colorē lazuli. vi

de lazuli. & q̄ sunt diuerioꝝ colorū ex quarū mōrsu puenit aposte

ma. Sincopis sāguinis fluxus febris. Eligere volēs bonas. capiat ha

bētes ventrē rubeū dorsum ad viride declinās precipue si ex aquis fuerint currētibus et per diē vnū anteq̄ applicētur eas cōstringe vt euomat quod est in earū ventre. de quo pli. li. xxxii. ca. vi.

Sardonix lapis preciosus Cōponit̄ a sardo qui est rubeus lapis et
onix greco noīe quod est vnguis Tortelius. de quo pli. li. xxxvii.
Sardinia insula in mari Tirrheno Strabo de situ orbis
Sardanapalus assiriorū rex qui ob nimīā voluptatis dissolutionē
regno pulsus est. Cuius tumuli inscriptionem iustius tradit.
Sardoa v̄ Sardona herba ī sardinia nata filis apiastro Hec os hoīs
et labia tristi dolore cōtrahit et quasi ridētes iterimit Seruius ī buc
colicis virgilius. Ibi immo ego sardonis videar amarior herbis.
Saculū a serēdo ac sartiēdo istrumētū ē rusticū. varro li. de re rustica
Saluber est cibus. salutaris est locus siue salutifer. sanus est homo.
Salutare etiā quod prebet sanitatē. Laurentius. Quibus frequēter
Pli. vtitur a libro xx. vsq; ad xxx.
Sapho nomē est femine poetisse. de qua pli. li. xxxv. ca. xi.
Salamēdra aīal sua frigiditate extiguēs ignē. de quo pli. li. x. c. lxxvii
Sabini populi italie. de quibus plinius libro tercio.
Saltē Simpōtinus ait. quod antiqui dicebāt salutē. Et enī cū aliqua
petita sint et nō īpetrata hinc solemus q̄si extremū aliquid petere
quod negari minime debeat. dicimus hoc saltē debere fieri aut īpe
trari oportere tāq; salutē postremo petētes qd̄ īpetrare sit equissimū
Saliūca herba. de qua virg. in buccol. Puniceis humillis quātum sa
liunca rosatis. flores habet viole similes et plurimos. Nascit̄ locis
lapidosis. de qua pli. li. xxi. hec parū accedit ad nardū gallicum ait
Pandulphus. Multa tamen est inter eas differentia Nascit̄ in pāno
nia alpium q; apricis Seruius dicit q; est spica romana.
Samara samare. semen ē vlmorum Pli. libro xvii. ca. xi. de ea.
Salebra loca iculta aspera. Irē salebrosa idē scilicet iculta horrida
Sarcina collectio ē vt̄siliū et eorū q; ad cultū et ornatū et ad ceterū
vsum pertinet. inde sarcinula quā milites colligūt itinere. Aceru^o
est rerū paruarū collecta multitudo vt frumēti leguminis pomorū
Strues. lignorū aggregatio. strages cadauerum īterfectorū siue ho
minum siue bestiarum vno ī loco iacentiū. Lauren. Conueniunt in
hoc q; collectionem significant.
Sandix herba feniculo similis. ex ea fit color qui sandicinus dicit̄
vt dicit serui^o in buccol. de quo virgilius sponte sua sandix pasce^o
tes vestiet agnos. de qua pli. libro xxii. ca. xxxv.
Sansuccus. vide maiorana.
Saporum species Pli. xi. assignat libro xv. ca. xxvii.
Sarcocola hernie species cū succretione carnis. hermola^o. vide her
nia et Entecerola.
Sarcofag^o lapis ē qui carnē humanā absumit. de quo Pli. li. xxxv.

ca. xviii. *sarcocola*, *diasco*, *Gummi arboris spinose simile est oliba*
no, *Cali*, et siccū i primo gradu, virtus eius glutinat abstergit ma-
turat resoluit incarnat.

Sarrire purgare herbas circūfodere nociuas herbas euellere, vt li.
xix. pluribus locis vide runcari.

Sarculum instrumentum ad sarrriendū pli. lib. xviii. ca. xxvi. Tunc
leni sarculo purgare poti^o q̄ fodete descēdit a p̄ dicto uel bo sarr re.
Saturus aīal est ad figuram hoīs inuenitur in cō finibus ethiope cir
ca canopū hieroni, illud describit historiā scribens Pauli heremite
homunculum dicit ad uncis naribus in fronte cornutū Cui corpo-
ris extrema in caprarum pedes deficiebant, de quo pli. lib. v.

Saltus ad ppositum sunt silue ferarū habitacula. Seruius i georg.
de quo plinius libro xix. ca. ii. saltatio autem hominum: *Laurētius*
Statureia herba calida et sicca aromatica minutis foliis cōis est in
gallia, de qua plinius libro viii.

Saliua hoīs ieiuni multas habet virtutes, libro xxviii. ca. iiii.

Safurion grece latine cauda tremula auis est de minimis Color ei^o
est iter viridē et ciuericiū. volatus eius breuis et statī quiescit Cau-
da tremit, expellit potēter lapidē a renibus & vesica, Math. *Siluatī*,
Salis multa sunt genera quoddā dicit sal nitrum: quod multiplex
est quoddā naturale ex minera pueniēs quod petrificat. Aliud ar-
tificiale multorū colorum: sapor eius est inter salsedinem et aceto-
sitat^o m. Serap. de hoc pli. li. xxviii. ca. vi. et libro xxxii. ca. xi.

Sal armoniacū sic nominatur quia eius magna quātitas inuenitur
in armenia, vide armoniacum.

Sal gemma dicitur: quia clarum et splendidum est vt gemma vena
est terre calida et sicca.

Sal minerale species est in mineribus mōtītū inuēta, de quo pli.
libro xxxi. ca. vii.

Sal indum dulce est vt mel siue zucara, habet autem salis effigiem,
hec siluaticus, de his pli. libro xxxi. ca. dcc. xxix.

Salis multe varietates, libro xxxi. ca. vii.

Salis medicine libro xxxi. ca. vii.

Salse aque ad multas vtilitates valent libro xix. ca. xi.

Saline spacia sunt terre planata ac pollita i quibus aqua maris reci-
pitur et i sal p solis desiccationē cōuertit, de quo Pli. lib. xxx. ca. x.

Salinum vas precipue fictile in quo diis primitie cum sale offere-
bantur Acron super horatium.

Sandaraca, arab latine vermīx gūmy ē siue lacrim^o ex arbore
manāsiuniperi, Serap. pli. etiā capit p colore quo pingit qui locis

Inuenitur mineralibus et his in quibus nascitur auripigmentū aīe
diasco, de quo pli, libro xxxv, capitulo vi.

Sandallus est duplex albus & rubeus lignum est frigidum et siccū
inuenitur etiam ruffus Serap.

Sandalum pro calciamento nō est ad propositum

Sauromate populi sunt versus septētrionē de quibus varius est ser
mo in historicis, florus historicus, sarmate iquit nīl pter niues raras
q; siluas hnt Cōsonat iuuenalis satyra ii, vltra sauromatas et glaci
alem oceanū, herodotus dicit q; icipiūt a p̄fundo paludū meotida
rum versus boreā, Pius in descriptōe asie dicit q; multi extendūt
nomen ad totum septētrionem a teutonibus et germanis vsq; ad
oriens estiuale, Ptole, de situ orbis sicut florus

Sarmatas no minat per sincopam, de quo pli, libro iiii, et vi.

Salamendra animal ignem extinguēs, de quo pli, li, x, ca, lxxvii,

Satiriasis passio virge virilis ex violenta eius erectione, Constant
Saxifraga a virtute trangendi lapidem nominata papinele herbe
similis differens tamen quia hec pilosa est alia non.

Satirion radix ē ad figuram testiculorū duplicium quasi binarum
oliuarū A quibusdam dicuntur testiculi vulpis, Serapion

Sciarea est idem quod Gerobotanum ait marcellius ficinus lib, de
vita longa, vide Gerobotanum.

Scamonea, latine grece diagredium lac' est eiusdē plante Calidior
est pipere et est fortis medicina laxatiua diasco, de qua plinius lib.
xxvi, ca, xii, vocat autem Scamonium, vide volubile

Scabiosa herba est, de qua macer, Urban° i se nescit p̄ciū scabiose
Nā purgat pectus qd cōprimit egra senectus & cetera, herba ē cōis

Scabrū scabra pilosa aspera orō scabrosa quoq; dicit' que rudis in
suauis inornata q; est, Pli, libro xi, ca, x Apes femina habet natura

Scabray vide femina, Irē li, xxxiii, ca, vi, horridior est mas scabriorq;
Scandula, scandule sunt tegule lignee tenues quibus domus tegū

tur, de quo pli, libro xvi, ca, xi.

Scarificatio apertio ē cū aliquid scalpī vt aliquid in facilius exeat
vel mūdet, pli, viri interempti dēte gingiuas i dolore dentiū scarī

ficari, Appollonius efficacissimū scripsit i lib, aut xviii, ca xv dicit
fenugrecū scarificatōne seri, i, modicū terrā scalpēdo aut verrendo

nō p̄funde fodiēdo, et lib, xxxvii, ca xv, veras gēmas nō scarificāt
Scandulata herba frugibus inimica que eas hedere in modum im

plicando nec ar, festus.

Scaber asper, vnde scabies a corporis asperitate, virg, p̄rio georg.
Exesa inueniet scabie rubigine pila, Nonius,

Scannū p sede nō est ad propositū pars terre in agro est arato que nō est perfecte aratro diuisa qđ arādiuiciū pgula p agrū ducta dep hendi f Columela, de quo pli, li, xvii, ca, xxi,

Scorpionum ictus sanantur, li, xx, ca, xiiii.

Scabies animalium mundantur lib, xxviii, ca, x, & li, xxxi, ca, vi, & libro, xxv, ca, iiii.

Scia passio ex frigido procedens reumatismo invertebro coxe scapius sinistro greci pisadam vocāt. Oribasius est id qđ sciatica. vide Scādulaca genus herbe frugibus aduerse que admodū hedere eas implicat. festus

Scariola species lactuce siue endiuie. vide Endiuia

Scithia orientalis regio ē ad septētrionē vergēs. Diuidit aut p fluiū tanais qui relinquit ynā ptem in Europa minorē alterā & maiores in asia. q̄ pars est a fluminibus immunis, ab ea processerunt femine bellatrices. de quo pli, li, viii, vide Amasones. vide itē Rha. Pius in descriptōe asie dicit qđ scitharū noīe cōtinent oēs q̄ sunt innumera biles hnt em̄ ab occidēte fluiū Thanais ab oriēte Rhas fluium.

Scirpus iucus est lenis absq; nodis. Tereñ. Nodū in stirpo queris

Scila due fuerūt femine eius noīsyna fuit nisi regis filia. Et cū mynos obsideret potētissimā nisi regis ciuitatē r̄sumq; habuisset nō posse eam expugnare q̄diu nifus capillos purpureos haberet scilla amore mynois, capta capillos scidit patris, sic patrem prodidit.

Screare spuere. Noni. Terē, in heantu. Gemicus creatus tussis. pli. dat multis locis remedia ad purganda expellēda pectoris supflua.

Scatebre ebullitiones que fiunt cum in aliquas rimas terre aqua de fluens est. seruius. Scatebrisq; arentia temperat arua

Sciopodes monstruosi hoīes in desertis indie qui humi iacētes vmbra se pedū ptegunt aduersus calores de quibus pli, li, vii.

Screare est grossa pectoris fleumata naturali conatu pellere. A quo execrare. pli, li, xx, ca, xiiii. Pulmonis vicia execrabilia facit Puleg.

Sciatica egritudo circa anchas quā boeci⁹ in sua musica dicit sanari posse cantu. Sciatica etiam herba est. de qua pli, lib, xxvi, capi, v.

Scorta vide spurcia.

Scolopēdria herba cōis. diase. nascit in petris nō habet florē neq; semē folia sunt lōga stricta subtus pūcturata Alio noīe vocat lingua e ruina. Confert spleni

Scolopēdra est aial e terre vermibus quod millepedū vel multipedū vocat ynū genus arcuatim incedit aliud nō. hoc secūdū venenolum est qđ scolopēdra vocat. Primū non venenosum quod valet ad aurium remedia. de quo li, xxix, ca, v. & li, xxx, ca, iii.

Scotosis siue Scythomia, subitavifus obtenebratio. Math. siluati.
Scrophule multitudo paruorum apostematum, vt eniz scrophu raro paritvnum porcellum: ita scrophule semper sunt plures.

Scrumosi sunt, ait Perotus super marcialem, qui scrophulas patiūtur & strumas, ad quas dat remedium, pli. li. xii. ca. x. vide struma
Scrupulus apud naturales pondus est granorum, xx. Hermolaus autem dicit q̄ est pars dragme tertia dicta a grecis grāmaria quīs alia significet sed non ad propositum, vide Talentum

Scopa regia, vide Ipericon

Scotomia, vide scotosis

Scordiū est aliū agreste, Math. siluaticus, de quo pli. li. xxvi. ca. xi

Scobis scobis virgula est arboris extrema ex qua fiūt scobe q̄b' nū dant' vie, pli. li. xxiiii. c. xi. hebeni scobē oculis mederi, vide heben.

Scriptorum materiam in qua litteras depingūt siue papirum siue pelles animalium siue arborum cortices siue tabulas qui primo in uenerunt, pli. li. xiii. ca. xi. Et quo tēpore, Et de modo cōficiēdi papirum habes eodem li. ca. xii, vide Papirus

Sedulitas assiduitas diligentia sedulus diligens assiduus. Sedulo aduerbium assidue sine intermissione, Pli. li. xi. ca. xxx. Quid possit qualibet in re quantulacunq; sedulitas

Secundare prosperare, virg. lib. vii. dii rite incepta secundent. Cū enim dicimus res secunde; non a numero dicuntur quia primas sequantur, sed quia sequantur que optamus Nonius. Item secundus est idem quod iuxta, virg. iii. georg. Pascūtur numero siluas & prata scdm; flumina, Seruius. Item scds obseqns sed nō ad ppositum.
Seculū longissimavite hoīs duratio, & est spaciū annoz centū a se ne dictū quia longissima est senecta, varro, de quo pli. li. vii.

Sexcuplum ex li. ii. ca. xxii. i. sexquialterum quod greci hemiolion appellant, hermolaus. Ipse autem corrigit sesquiplum

Sedulo diligēter assidue, non. Itē sedulo sine dolo, dona. i terentio

Secreta q̄dā nature occultissima qualiter sint inuēta, li. xxxvii. c. iiii

Secordia differt a segnicie, ē ei secordia tarditas at ignauia p̄sulēdi

Segnicies aut; agēdi, Tereñ. in andria, nichil loci est segnis segne.

Insecūdū segnicie neq; secordie inutile, i. spine, setib' ipinis, non.

Sensus & tenfa differūt, sensus ei ex sentiēte est, tenfa aut; que sentiuntur, Cic. de oratore, proxime exprimere dicēdo sensu possumus

Nonius, huius noīs sensus significata pro visu tactu & c. relinqm.

Senicion siue senacion herba a grecis Erigeron dicta, ait siluatic. ca. cclxvii, nascitur secundum disc, in tectis & petris, habet foliayridia & densa, a quibusdam dicitur cardo benedictus

Senacion etiam inuenitur pro nasturcio aquatico. Vide nasturciu, Selencides aues sunt peregrine, de quibus pli. li. x. ca. xxvii, rē dicit mirandam.

Secundā capit plinius p pelle secūdina. Ea est qua puer in matris utero inuoluitur; vt li. xx. ca. xiii. & alibi. Secundas dicit, hermoſ. pluraliter quia geminis pellibus inuoluit puer, interiorē aut dicit tenuissimam & mollissimam allegans empedoclem

Secacul, ait Auicenna li. de viribus cordis secundum veritatez che mys est propter subtilitatez & caliditatem humiditatem etiā addit inuirtutem spiritus. Siluaticus autem dicit q̄ dicitur alio nomine sigillum sancte marie

Seges fegetis nō solū p frumētis sed etiā aliis granis inuenit. Pli. li. xvii. ca. ix. Nichil est tylius lupini segete ad impinguandū terrā nec mirū fegetē ad illa extēdi qa seges dī sero seris. Illa enī seruntē

Senē fructus est arboris habensvagas longas & tenues in quib⁹ sunt semina herentq; ramo pedicule subtili. Medicina est purgans coleram & melencoliam, serapio, vide pediculum

Semiramis fuit assiriorum regina que viro suo nino mortuo cuz haberet filium viri sumpto habitu simulat se filium. Sic sexum mentita magna facinora gessit. Quibus gestis confidens tandem se feminam declarauit. Ait iustinus. Pli. de ea.

Semis inuenitur pto nomine pōderis & est pondus vnciarū sex in eōmuni aut significatione dimidium est quia libra romana, xii. cō stabatynciis, vt nunc etiam apud medicos. Ideo semis pro pondere est libra dimidiā que sex continetyncias, vide talentum

Seres sunt populi sithie que est pars asie. Aliqui scribunt seras. Arbores eorum non solum folia sed lanam proferunt que ab eis denominata sericum dicitur, virgilius georg. velleratq; vt foliis deperunt tenuia seres, de his pli. lib. vi. Pius in descriptione asie dicit q̄ sunt ad oriētē estiuumvltimi populi. Ceres per C. Aliud significat. Erat etiā femina que grecos frumētivsuꝝ docuit. Ob hoc dea credita, bocacius li. de genealogia deorū, virg. ii. georg. dicit q̄ tales etiam arbores ad ethiopes inueniuntur. Nemora ethiopum leni cauentia lana.

Sesostris herodotus dicit fuisse regē egipti qui alucem fecit ex rubro mari in nilū vt aque maris permixtione Nilus qui potum suauem prebebat amarus fieret. de eo Pli. li. vi.

Serpentaria herba est que duplex maior & minor. Maior est dragō ea. dialcor. dicit q̄ eius virgavel hasta duobus cubitis est lōga. Et payaria serpenti similis liuores, i. maculas purpureas habens soli

das vñ digitus In qua est semē qđ post maturitatem colorē h̄g crocō
similē, Minor vocat̄ grece aaron h̄3 folia maiori silia sed minora
Sesterciū inquit herm. est idē qđ sestercius nūmus qđ a senisse tertio
videt̄ appellatus qđ nō duos asses tñ sed semisse quoq; tertii cōtinē
nebat assis. Postea sestercium quattuor asses valuit semp tñ quarta
pars erat denarii, vide talentum, de his pli. li. xxxvii. ca. ii.

Sexcuplum, hermolaus corrigit sexcuplum hoc est sexquialterū
quod greci hemyolion appellant. verbū aut̄ sexqui vt augustinus
interpretatur pro eo quod est se absq; videri potest

Sextātarū asses, ait hermo, qui sextantē, i. duas vncias ponderant,
Sēsūū excellētia ī qb' aialib' inueniat vt visus audit' & c. li. x. c. lxxix
Sescuncia est vncia cū dimidia, ait herm. dicit etiā significare duo
rum digitorū quantitātē, idem sequialtera significat totū & mediū
totius, Pli. his vtitur vocabulis li. xxxvi. ca. xxy.

Sescuns sescuncis, vide sescuncia
Serius tardius a sero dicitur, festus

Serū quod non ioco factum aut dictum sit; sed gravitate, Macro,
in saturnalibus. Nunc te scio non ludo; sed serio ferari.

Serpilus herba quā greci herpilon dicūt, dicit ei ferui, qđ in grecis
nōminibus aspiratio nē hūitibus ponunt s; pro aspiratōe, hex, sex,
hepta, septem hemitheos p̄ semideus, serpil', dictū, qđ terrā serpit
Sexagesimū tertū vite annū multa hoīm memoria obseruatū, seni
oribusq; expertū; cū periculo aliquo & clade venire; aut corporis
mōrbiq; grauioris; aut vite interitus; aut auiū egritudinis varro lib.
de vita patrum, li. ii. de quo pli. li. vii. ca. xlix.

Seruitium multitudo seruorū, Seruitus seruorū cōditio, donatur;
Seriphus thracie lacus; in quo rane non coaxant quod faciūt si ali
bi deportentur, Strabo.

Seres populi asie in sithia hoies mites sunt & geti, Arbores hnt la
nā subtilē & delicatā ferētes a qbus sericū dr, nō egrediuntur suos
terinos, Strabo, de quibus Ouid, Ignoti facies sed nōt velle re seres
Ser' grauis, vir, vi. ene, Seraq; terrifici cecinerūt omnia, vates, Ser,
Serus tardus, serus magnus, virgi. iiii. georg, Ille etiam seras distu
lit vltimos, Seruius

Serpentē siue aspidē in sui perniciē quidā educavit, li. x. ca. lxxiiii.
Sertores in Pli. li. xxxiii. volumine, Inquit hermo, sunt bellatores
a ferenda pugna

Serpigo infectio cutis scabiei silis, Cōstā, sil. di. qđ ē idurata ipetigo
Serapiū scđm dias co. est gūmy sile galbano vna de spēbus ferule,
Serpilū herba sic dicta qđ sup terrā serpit herba hūilis cū foliis & ra
mis origano silibus alioribus tñ sansucci odore fungētibus, hec

Disc. herba est esui apta. de quavirg. buc. fessis messoribus estu allia
terpiliū & herbas contundit olentes. Pli. li. xix. ca. x. Ocymum des
generat in serpisum. vide tu Serui.

Serum pars lactis aquosa qui ex caseo distillat. Grammatici aliam
assignant significationem adiective capiendo sed non ad ppositū
de quo Pli. li. xxix. ca. iiii.

Sex quilibra li. xiiii. ca. xx. Sex qui. grece τεττα λαιρε & est integra
libra vt sexquipedale continens totum pedem. Oracius proicit
ampulas & sexquipedalia verba

Senū p u. duplā substātiue p̄guedo est q̄ ex renib⁹ sumit & ē solidi
orvt seuum bubulum seuum vitulinum. de quo pli. li. viii. ca. ix. & x
& alibi. vide Axungia.

Senes minime sentire pestilētiā. li. vii. ca. l.

Sideritis herba q̄ latie pitaria d̄r de q̄ varia scribūt & cōfusa. mat. di
cit vnā eius spēm esse cētrū galli aliā eracleā in tectis d̄r nasci quā
pli. efficacē dicit ad sistēdū sangiem ex vulnere. de quo pli. li. xxvi.
ca. xiiii & alibi. Itē de siderite li. xxii. ca. xvi. diaf. dicit. q̄ sideritis
alio nomine dicitur heraclea & habet folia prassio similia Itē sīde
ritis lapis ferro similis. de quo pli. li. xxxvii.

Sicomor a bor ē fico filis. sicos ei a grecis fic⁹ d̄r a q̄busdā vocat fi
c⁹ fatua & sicophāt a ficuū cōestor. de q̄b⁹ pli. li. xvi. & li. xxx. c. viii

Siliqua legumē q̄dā significat: quo in sīria & affrica porci impin
guant. virg. i. geor. Siliq̄ q̄ssante legumē. Itē siliq̄ arbor ē dicta a x̄t
lon grece q̄d est lignū & liqon q̄d ē dulce fruct⁹ ei eius arboris dul
cis ē. de quo pli. li. xiiii. c. xvi. dicit q̄ ex siliqua fit vinū. In hac etiā
significatione capit li. xvi. vinū inquit fit e siliqua p̄ris malorūq̄
omnium generibus. Siliqua. quoq̄ aliud significat. vide talentum
Seruius. Item dicit q̄ siliqua sunt folia leguminum.

Signa future pluuię ventorum & tempestatum. inuenies li. xviii. c.
xxxv. Itē li. ii. ca. xlviii. xlix. l.

Signa future sterilitatis aut fertilitatis habes li. xviii. ca. xxix.

Signa mortis proxime inuenies li. vii. ca. l.

Signa morū humanorū. Per phisonomiam li. vii.

Simplices medicie sūt ppositis certiores li. xxii. c. xxiii. & c. xxiiii

Sinauche p̄focatio ē maxime nocturna ex pituita siue ex fleumate
grosso in fauces ceruice sc̄p delato. ait polux. & hermolaus. videtur
esse passio quam medici squinantiam vocant

Sisam plāta ē. ex ea plāta fit oleū q̄d sisamynū appellat valēs. q̄ du
ricie neruorū. Comedit ea plāta s̄stōacho mala ē facitq̄ oris fetorē
Sienevrb̄s in finibus ethiopicę. versus meridiem sub tropicō can
ari. de quo pli. li. ii.

Sidus est forma conspecta ex plurib⁹ astris Stellas aut erraticas dicitur singularēs que sole feruntur, vt sidus in ariete dicitur & thaurō et aliis signis, macrobius de quo in secundo libro.

Sidere deorsum descendere inde venit desido, subido: quorū preteritū desedi subfedi refido refedi, assido assedi, Saluti, in catilina; Postq̄ cato assedit Sed sisto & sto steti, habēt preteritū Sistere enī est facere fugā itare vel gradū, inde itator dicitur qui sistit fugā militū, Item sistere est se p̄sentare; siue sui corporis p̄sentia; exhibere siue cōparere, vt in iudicio sistere, virgi, patrio te limine sistā, Seruius Silpprie limus est inquit hermolauis videtur esse materia picture dicit enī vitrimius Sile instituere pingere. Et idē vitrimius lib. ix, ex attramēto inquit subigendi sunt atq; polluedi silaceis atq; minaceis interpositis, Declinat aut Sil, silis, limus aut quem significat inuenit in metallis de quo pli, lib, xxxiii, ca, xii.

Sicilire est cū falce secare Perot, super marcialē, videtur enī aduersari Plinto p̄fata expositio, dicit enī li, xviii, ca, xxviii, Quotiēs enī secta sint sicilire oportet, Quod enī iam sectum est; nō est ob id iterato secandū, de hoc li, xviii, ca, xxviii.

Siler genus est virgulti idem quod vimen viminis, de quo pli, lib, xxiiii, capi, x.

Silphium mastix est secundū pium in asiatica descriptione Siluaticus autem dicit esse plantam, ferentem asam fetidā vide jafa, vide Item lentiscus.

Silurus parvus piscis, de quo pli, lib, vi, ca, xxxii, & li, ix & li, xviii, ca, xx, Siluri inquit carnē leuiter vri a vento & cetera.

Singultus est quasi spasmus stomachi repleti & quōq; inaniti veluti suspirantis, Siluaticus vide spasmus.

Simulax grece taxus latine, perot, in marc, de quo pli, libro, x; Serapion aut dicit esse hedere speciem, flore candido: odoris lilio proximi, caulibus spinosis fruticosis ramis de quo Pli, lib, xvi, ca, xxxvi, vide, fruticans.

Sinopsis terra est rubea sumens nomen a loco ponthi, in quo oritur nomine sinope, de qua pli, lib, xxxv, ca, vi.

Siri stella est q̄ oritur in xxix, gradu cancri, s, circa mediū mēsis iulii & circa mediū occidit septēbris, Terras & hoīes calefacit iō iuuenalis ait in pria satyra Sirius ardet, Tūc in cellis feruēt vīna, herbe q; arefcunt, de quo pli, libro, ii.

Siphon siphonis vas est ad humorē continendū iuuenalis, Effigiē q; dee longis siphonibus implet, Erat enī idolū cōcauū, Capīt etiā p̄ tuba; quia longā habeat tuba cōcauitatē, de hoc pli, li, ii, ca, lxxvii

Silva generale uomen est, continet enim lucum qui proprie locus est arboribus cōsitus manu, saltus autem locus est silue inuius nec transcurrentibus peruius ubi estate umbram captant; hieme ventum euitant, Nemora uero voluptatis causa cōparata et plena amenitatis Cedua silua est cuius lignum ceditur uel aptum est cedi, lauren, uide Cedua et saltus;

Sinus naribus pressus; inde dicta simia & simie animalia nota, Seruius, de quibus pli, libro viii,

Simpofium conuiuium, Marcilius ficinus in libro quē plato composuit qui simpofium nominatur.

Sinus in hominibus est, Est autem in pectoris brachiorūq; cōplexu; etiam uestium laxarum, Sinus etiam in littoribus est marinis quā curua sunt et quasi brachiis naues amplectens, Gremium est intra complexum femorum ac uentris circa que et pueros concipiunt aut pueros sedentes excipiunt inde Cicero libro de senectute, gremium terre dicit quod semen cōcipiat, virgilius primo eneidos, heret et interdum gremio fouet infancia dido, seruius dicit, cum sinus primam producit sillabā uasis genus ē, virgilius in buccol, Sinum laetis et hec tibi liba priape quot annis, In priori autē gremii significatione eam corripit,

Sirtes sunt loca maris periculosa circa fines affricę uersus egiptū; que uidentur naues trahere, A trahendo cognominate, ut patet in salustio libro de bello iugurthino, virg, primo eneidos, In breui & sirtes uiget mirabile dictu,

Siphac panniculus continens intestina; calefaciēs ea sua spissitudine et uinctuositate, prope uentris cutem existens, Siluaticus

Siseleos greci dicūt; quod latini siler montanus Eolia habet similia foliis feniculi sunt tamen longiora et grossiora, habet hastā longam; in cuius summitate est corona in qua est semen longū, habēs angulos, saporis est acuti, fortis odoris, ualet ad impregnationem hominesq; a frigore defendit, ideo ualet itinerantibus, Serapion

Sirialis quandoq; distillatio quandoq; adustio dicitur a plinio, ait hermolaus, dicitur autem a sirio astro feruētissimo

Silicicus semūcia est ait Columela, festus autem dicit prop terealic uocari; quia uinciam secat,

Sinthesis ethica senectutis est; que fit ex frigiditate et siccitate A quo dicitur pariens syntheticus ait siluaticus, synthesis autem sine aspiratione est quando nutrimentum nondigeritur neq; conuertit in substantiam mēbrorum ait Siluaticus,

Simiphes musca parua; adeo ut pene effugiat uisionē; acuto pūgēs

aculeo. Alio nomine culex dicitur. Et est nomen indeclinabile ait Sil. Sirus granarium est sub terra in speluncis quas sirus vocant ut in ca padocia thracia hispania citeriore neque abique periculo introitur recenti apertura. Ita ut quibusdam interclusa sit anima varro libro. de re rustica. de quo pli. lib. xviii. Alia significat sed non ad propositum Silphium mastix est ait Pius papa in descriptione asie. Nascitur inquit in chio insula que nunc est in potestate genuesium; ex quo silphio magnum habent emolumentum Sunt qui scripserunt non alibi nasci Strabo autem dicit in libia affrice regione Cyreneis proxima Silphium gigni. vide mastix.

Sissimbrium dicitur ianuesis medicus in apotecariorum sinonimis: quod est mentastrum. de quo pli. lib. xx. Platearius dicit quod sissimbrium. alio nomine dicitur herpilum. Gabriel in gerentocomia ad innocentium. viii. dicit quod sissimbrium est menta hortolana. de quo Pli. libro. xx. ca. ix. vide. menta.

Sincerum purum. impermixtum verum pli. lib. xii. ca. xii. de narodo loquens: dicit sincerum leuitate deprehendi. A melle dicitur quod purum est cum est absque cera. Terentius in euncho Si istuc crederem sincere dici: quiduis possem perpeti. donatus.

Sicosis dicit Cornelius celsus lib. vi. ca. iii. vlcus est in quo caro excrecit sub quo due species continentur.

Simphitum greci dicunt quod consolidam latini: que duplex est maior et minor. Sil. herbe sunt communes de quibus Pli. multa. dicitur autem Simphitum precipue de consolida maiore

Sinonum dicitur pes milui. diascor. dicit quod est ficus apium & aureos et est petrocil. macedonicum. habet semina apio similia & ameos. Siluati. dicit vocari sinonum quia nascitur in siria macedonie puicia regionis

Similax arbor que est spes hedere patet li. xvi. ca. xxxvi

Smyrnas diascor. dicit quod est herba similis matrisfiluie habens folia aspera cuius virge se implicant Semen vis simile quod cum est maturum nigrum est Siluaticus

Soda egritudo capitis ex nimia caliditate & siccitate Siluaticus

Soleam latine dicimus quod buglosson id est bouis linguam vocant ait hermolaus de quo Pli. lib. ix. ca. xvi.

Somni auxilium habes lib. xx. ca. xviii.

Somnus & somnia lib. x. ca. vltimo

Soboles ab adolescendo dicta id est crescendo. festus

Solatrum secundum Serapionem quattuor habet species: vna comeditur alie non. Comeditur domestica. Eam vocat yuam vulpis.

Medicina est frigida inter siccum & humidum media. Galienus dicit

cit q̄ ea est somnifera, habet proprietatem apii sed debilem. Plāta est habens ramos multos spissos difficiles ad frangendum plenos foliis in quibus humiditas que adheret manui Similantur foliis ci tonioꝝ, nos rubeus vt sanguis semē cuius croceum est, nascitur locis asperis & petrosis, vna eius species vocatur morela, Siluaticus. Soldanela, vñ soldana, herba similis vsq̄e: nisi q̄ ē maior Serapio. Solsticium solis statio que est bis in anno scilicet cum sol est in signo cancri mense iunii & in signo capricorni .de quo libro secūdo vide bruma.

Sorba fructus arboris qui est pirispuis similis galie de cibis, Sorba et nespila stipticāt: sed plus nespila, de his, Pli. li. xiiii. vide nespila Solsticialis herba est de qua Pli. li. xxvi. sic appellata vel quia die solsticii floret, vt herba pulegiū, vel adurationis breuitate, patet ex Plauto in pseudulo dicente; quasi solsticialis herba paulisper fui, repente exortus sum; repentino occidi, Pli. etiam libro xiiii. facit de ea mentionem, Acinor̄, inquit labruste pars est moritur; prius q̄ reliqui qui solsticiales vocantur, Ex quo intellige non vnā tantum herbam que solsticialis vocetur, Quaedam enim tales sunt acinose alie non vt pulegium .vide acinus . vide bruma

Solifuga animal est formice simile venenatum hermolaus, in castigationibus.

Solinus autem dicit q̄ est aranee similis; in metallis argentariis: occulte reptātes: & imprudentes opprimit.

Sorex foricis diafcor, dicit q̄ est planta Cuius due sunt species vna agrestis et spinosa . altera non spinosa que est ad comedendum apta: valet estuationi et tumori stomachi. Animal etiam significat, de quo plinius libro, ix, ca, lyiii. Et libro, ii, capitulo, xlii. vide mus.

Sopitus sōno captus forti Pli. lib. xix. ca. vi. Alliū que deuorauere aues stupentes, manu capiunt Et si paululū cōmorauere resopite. Sonticus morbus quid sit videtur Simpontinus dubitare Super marcialem, dicit q̄ sit morbus, qui cuiq̄ rei agende impedimento est vt febris, Si tñ quaternā habet diuturnā qua nō ostāte negociis suis omnibus intēdat, dicitur sonticum non habere morbum, thec Simpontinus, Sed salua eius pace significat idem quod habēs nota & longa interualla, vt patet ex Plinio lib. xxxvi. ca. xix, dicit enī q̄ gagates lapis deprendit sonticum morbum id est an perpetuus sit an interualla habeat, Simile dicit diafcor, de comesto iecore capre q̄ probat morbum caducum, Si quis enī ad comicialem morbum sit dispositus; faciet eum cadere, vide Comicialis.

Sparagus vide, Asparagus quia idem sunt.

Spasmus dolorosa neruorum contractio Cui passioni dat pli, multis locis remedia.

Spirioli sunt animalia latentia de murium genere, Et glirium Gabriel in gerentocomia ad innocentium papam octauum

Sponsa solis a multis dicta solsequium; multiplex est, vna domestica que scariola dicitur accedens ad lactuce naturam Alia agrestis que vocat Cicorea Serapion, vide Elithropion, Item vide intybus Spelta granum est ordeo simile, Alio noie dicitur Elica, Siluaticus Splenon herba est que alio nomine teucra appellatur Siluaticus, de qua pli, lib, xxv, ca, iiii,

Spinges statue sunt admirande magnitudinis de quibus Pli, lib, xxxvi, ca, xii, Aliud significat sed non ad propositum

Speculum vnū vno aspiciente populū representat li, xxxiii, ca, ix,

Specularis lapis est duplex scilicet per se nascens segmenti modo hermolauis corrigit cemēti; alter saxo inclusus vt giplum vterq; autem pollitus est & relucens, de quo Pli, li, xxxvi, ca, xxii, aut xxxiii, vide Gypsum

Spurcicia imundicia superfluitas, vide inferius.

Spectatus probatus virgilius, primo georgi, vide lecta diu & multo spectata labore; degenerare tamen Seruius Spectandus, probandus in eadem significatione, inde spectare probare, Seruius Cice, in officiis, Nō igitur ex singulis vocibus philosophi spectandi sunt hinc specula & speculum; q; in eo specimus imaginem,

Specimen documentū, item exemplar seruius virg, ii, georg, Tale dabit specimen, Est autem specimē aliquid modicum quod quasi exemplar in mercibus emptori ostenditur; vt in pānis vel in cibis aut potibus, solet autem capi ex optimo Cicero in Tusculanis,

Spica relicta vulgata grammaticorum acceptione quam prius in ariste vocabulo habuisti Tres sunt eius species secundum Serapionem, Quedā dicitur spica nardi que est inda, Alia est spica romanatque dicitur celtica, Quos eni celtas greci dicūt latini gallos vocant ait Pādulphus, Alia dicitur montana, Eligitur melior que est recens leuis pinguis rubea boni odoris, Pli, lib, xii, ca, xii, multa dicit de nardo gallica, ysidorus dicit Nardi speciem vocari celticam a regione gallie, Et pādulphus dicit q; nascitur sepius in ligurie alpibus ad prem australē narbone & massilie, de his Pli, lib, xx, ca, xx Nicolauis seruitor medicorū componit oleum nardinum & yngū nardi pistici preciosi,

Splemō vel periclimenos grece; matrissilua latine, frutex est in cis

cultu habens folia alba hedere similia virgas tenuēs in quibus est femen cubebis aut hedere simile, Siluaticus

Specular fenestra est, pli, lib, xv, ca, xvi. Ad poma seruanda austros specularibus arcere.

Spōgias (quod mirū est) dicit pli, li, ix, viuere aialq; esse idē. yfido. Spadix color est quē hermolaus dicit capi ab euripide p vario. Ab aliis p colore palmeo qualē dicit esse equorū apud maronē

Squama vitalis vtitur ea voce pli, lib, xxxvi, ca, xxiiii. Gypsum dicens optimum fieri e lapide speculari squamam vitalem habente. Sed cauendum ne lectio viciata sit; quādoquidem vetulsti codices sic habent: Ex lapide speculari squamam veralem habente. Est enī specularis lapis duplex hec hermolaus que sunt intellectu difficilia nisi vides dictionem specularis lapis et gypsum

Squilla herba habens folia maiora lilio, Cepam habet in radice ex qua fit acetum squiliticum. Eam latini vocant cepe muris; quia in terficit mures. Miras habet operationes secundū diuersas eius preparationes, diafcor, de hoc pli, lib, xxiii, ca, ii.

Squinatum arundo subtilis in finibus affrice nata quam libenter edunt camelli Platearius

Stomachi cruditates remedia suscipiunt li, xxvi, ca, xii.

Statua cui primum aurea dedicata est li, xxxiii, ca, iiii.)

Statua cuprea septuaginta septem cubitorum magnitudinis lib, xxxiiii, ca, xvii. De statuis iterum lib, xxxvi, ca, iiii, & v.

Stramentum a stando vt stramē dictum putant Alii a stratu quod pecori substratur. varro

Stomachi sunt qui cibos non continēt hermolaus in plinianis castigationibus.

Stricture sunt lintile que de ferro feruētī exeunt; q; aut stricte emit tantur id est celeriter; aut q; oculos sui fulgore peritringant. virgil. libro, viii. Stricture calibum & fornacibus ignis anhelat. Nonius. Stato, i. statuto & deterinatio & certo pli, li, ix, ca, xxiii, in principio. Stagnare est. aquam stacionariam habere vel recipere plinius libro xix, ca, v. inquit ne lacune stagnet. vide lacuna

Stranguria passio qua cger gutatum mingit. Constant. Pli. dat remedia li, xxiiii, ca, viii. Cornel. celsus dicit q; estyrine difficultas li, iiii, disluria eādem habet significat: onē, ait hermolaus. vide disluria Staphisagria alio nomine pedicularia; quia pediculos necat. Planta est secundū diafcor, habens folia similia foliis vitis agrestis; incisa vt folia malue, flores coloris quasi celestis; habet fructū in vaginis viridibus vt cicer; habētia tres angulos asperos: cuius color

ad rubedinem et nigredinem decliuis: sed interius albus, vñus eius est ad multa iuamenta.

Stips minimū pōdus quod stipendiariis distribuebatur. Pro obolo etiam ponitur aut minimo nummo Pli, lib. x, ca. lxiii. Ancillam e prostitutis mercennarie stipsis.

Stilphius est mastix ait Pius in asie descriptione.

Stibes siue stibeos grece scabiosa est latine, ait siluaticus

Struthion conuenit cum heraclio. alio nomine passerulum: quia longe visum speciem passeris representat. siluaticus

Stomathicos dicit hermolaus qui cibos non continent id est quibus debilitata est virtus stomachi retentiu

Sterilitatis aut fertilitatis future doctrina. vide Pleiades.

Stalagmium, ait hermolaus Calchanti species est purissima

Strige sunt ordines rerum coniunctim inter se collocatarū a stringendo appellate, ait festus

Stercorum brutalium vtilitates & medicine lib. xxviii. ca. x.

Steatonia tuberculum in quo pingue aliquid est collectum sub cutem. fit in capite. ceruice. alis. lateribus. hermolaus in castigationibus plinians.

Stubi sunt fistule sine ligna cauata ad aquarū ductus. Pli, lib. xvi. hermolaus dicit q̄ potest pronunciarī tubos

Stare certum esse. virgilius. x. eneidos

Stat sua cuiq; dies. Stare expectare. virgi. iiii. eneidos. stat sonipes et frena ferox spumantia mandit. item adesse Seruius. Item esse primo eneidos Omnis in ascanio cari stat cura parentis.

Stare eminere. sexto eneidos stat ferrea turris ad auras. Item Placere. seruius virgilius. stat cōferre manum: stat casus renouare omnes. seruius inde venit stolon. vide stolon.

Stramenticiū quod est ex materia straminis. Laurentius.

Strideo strides strido stridis. Idem significant. priscianus

Stella pro pilla. de quo Plinius libro. vi. capi. xxviii. Item lib. vltimo capitulo. v. Nam stella apud veteres significabat letum et prosperum hermolaus

Stelle errantes sunt planete septem. Erraticæ quoq; dicuntur. videtur enim errore quodam moueri: quia motus irregularitate earum adinuicem & ab astris distantia continue varietur. Plinius libro. xviii. ca. xxxv.

Si stellarum errantium orbes incluserint pluuiam significat. Item de eisdem libro. ii.

Stix stigis herodotus libro. vi. dicit stigem esse paruum fluuium in

archadia ex petra profluens aliquos vidi textus plinii qui habent in archacia, fingitur a poetis fluuius infernalis : quia quanuis non sit colore aut sapore abhominabilis ilico tamen potantes necat. Pisciculi ex ipso etiam fluuiio ilico perimunt comedentes . de quo Plinius lib. ii. cap. cvi. & li. xxxi. ca. vltimo. & libro. xxxi. capitulo secundo, vide Oliris

Strignum idem est q̄ solatrum siue morella secundum plateã, via de solatrum.

Sticados herba tenuis: minuto semine, floribus flauis foliis thimo similibus, oblonga: sub amara conferens cerebro, diasco.

Stipticus stipticum id constrictiuum austerum desiccatiuum coadit natiuum, Marcilius ficinus lib. de vita longa, vide Aromata Aromaticum, Stiptico nomine titur pli. li. xxiiii. ca. xlii.

Stragulum est vestis vel cooperimentum, pli. lib. viii. ca. lxvi. Cubi laria inquit vidimus stragula, Et li. vii. ca. li. Signa letalia, fimbriarum curam & stragule vestis plicaturas

Storax pinguedo mirre recentis, ait diascor. Et est aromatici gummy species, multiplex tamen, Nam quoddam dicitur storax calamita, Eligitur q̄ sicca rubea; que assimilatur massi, deterior arida & nigra, de quo pli. lib. xii. ca. xxvi. Aliqui textus habent strax, Antiqui enim vocales mutabant frequenter vt scrupulus pro scrupul^o adulescens pro adolescens

Staphiloma a grecis: a latinis oculi, Cornelius celsus fit inquit cū summa tunica in oculo sic attollitur vt similis forma fiat vae acino Stria striare striatura, Aliud sunt stria aliud strige, ait Hermolaus.

Sunt enim strige quas festus interpretatur ordines rerum coniunctim inter se collocatarum; a stringendo appellate, Strie autē sunt in columnis partes, & vt ita dicam femora sunt que prominēt, Greci exocas vocant sicut ipsa caua hoc est caualiculi; strigiles ab eodē vitrimio dicuntur libro quarto,

Strigiles quoq̄ a stringendo hoc est exterendo nomē traxere quarum vsus non homini tantum ex crassa & rumida laciuta sed etiam iumentis quotidianum frictum e ferro,

Strige, vide stria

Strigiles ibidem

Strignum herba est quam dicit macer a latinis morelas vocari, Siluaticus scribit maurelam, vocatur etiam a diascoride solatrum

Striges dicuntur inauspicate aues q̄ grece sirnia nuncupant a quibus nomen inditum maleficis mulieribus, Ait festus, de quibus multa dñr que pli. fabulosa putat li. xi.

Strigofum animal dicitur male habitudinis & nimis gracile. her-
molaus in castigationibus plinianis. Videtur tamē capere pli. pro
ruga siue rugis pleno. li. xvi. ca. vii.

Stilicidium liquor cadens vel stilans siue a quo vel in quo cadit Sti-
la gutta liquoris est. ait Perotus super marciales scilicet dum cadit
vel cecidit. pli. devtroq; li. xvii. ca. xii.

Stila. vide stilicidium

Stirps relictavulgatiori significatione: truncus est arboris aut ras-
dix. Pli. libro. xvii. ca. xiii. Celerius inquit adolescunt arbores vñā
in stirpem redactis alimentis.

Stolon. stolones sunt rami parui circa inferiorem arboris partem
nati. pli. lib. xvii. ca. xiii. Omnia celerius adolescunt stolonibus ab-
latis. Item li. xvii. ca. x. Auulsi stolones &c.

Strigil strigilis. ait Perotus super marcialem. Instrumentum est ad
radendum corporis sordes: quo veteres in balneis utebantur. Per-
sius. I puer & strigiles Crispini ad balnea defer. de quo plinius li-
bro. xxviii. capitulo quarto circa finem. Aliam longe significatio-
nem strigilis Hermolaus assignat scilicet strigiles sint parue au-
ri natiui massule. palace vero arte quesite: vult autem dicere q̄ in
quibus reg ionibus nascitur aurum inueniuntur parua auri frustra
quandoq; ad quantitatem digiti. Palace vero arti ficiose fiunt
quod vulgus gallicum vocat lingot. de hoc plini^o li. xxxiiii. c. iiii.
Strigmenta non solum dicuntur intestinorum in dissintericis velut
ramenta: sed & gymnasiorum quoq; sordes. Quā non strigmenta
plurimis codicibus: sed stramenta plurimis codicib⁹ fedissime scri-
ptum est. verba sunt hermo. in pli. castig.

Staphulinum semen est. vide vocabulum passiones

Stalagmium calcanti species stirie siue gutte simile. vnde & gen^o
quoq; in aurium Cecilius stalagmium vocavit. Est & spathalum in
ter ornamenta feminarum a spathe dictum. Hermolaus in pli. castig.

Stegene febres sunt cum forti constrictione. Cum sint quedam fe-
bres cum forti fluxu. Siluaticus. de quo pli. li. xxiii. ca. viii.

Staphilinum est idem quod pastinaca secundum gabrielem in ge-
rentocomia ad innocentium papam octauum.

Striata striate est conche genus. ait hermo. in pli. castiga.

Struma. Cornelius celsus dicit q̄ est tumor in quo subter concrete
ex pure & sanguine quasi glandule oriuntur & febres mouent. Pe-
rotus super marciales dicit q̄ sunt scrophule. vide scrophule. her-
mo. dicit q̄ sunt tumores inter carnē & adipē. greci vocāt adenes Oriū-
tur circa ceruicem alas & inguina. Item latera & mamillas quando

q̄ feminatum, vulgo serophule dicuntur de quo pli. li. xxiii. c. viii.
 Stupor est sopor membri; ex frigiditate proueniens vt nichil senti-
 at cruciatum, his dat pli. remedia multis locis. Quandoq̄ est in
 cerebro & tūc causat passionem cum somno superfluo quam nomi-
 nat Auicenna Subeth, Est etiam piscis qui tactus etiam lenissime
 membrum tangentis reddit stupidum, Ait Albertus libro de ani-
 malibus, de quo pli. li. ix.

Strena, festus Ait. Munus est quod dabatur die religioso; boni os-
 minis gratia Quod apud gallos in vsu est die kalendarum ianuarii
 Nonius autem strenam a strenuitate deriuari putat,

Suber arboris species habens grossum; ac spissum corticem & lenē
 qui ponitur sub calciamentis.

Subeth, vide stupor superius

Sucus humor cuiusq̄ corporis eidem innatus; quo maxime abun-
 dant benevalentes, virg. in buccol. Et succus pecori & lac subducit-
 tur agnis, Tereñ. in euncho. Corpus solidum & succi plenum, do-
 natus, est etiam viriditas & pulchritudo corporis, Acron.

Sufficere subministrare, secundo georgicorum ipsa satis tellus suf-
 fic it humorem, Sufficere substituere, vnde & suffectos consules di-
 cimus, serui. iiii. geor. Atq̄ aliā ex alia generādo suffice prolem

Suffire subfumigare, virg. iiii. geor. Aut suffire thimo, Seruius
 Sugillati sunt contusi collisi contriti; qui ex pessione casuue; do-
 lorē maculāq̄ contrahūt, Cornel. celsus, Que macula liuor dici-
 tur, Inde liuidus color appellat, Pli. li. xx. ca. vi. Sugillata aut liuē-
 ria; ad colorē reducit porrus, & li. xxii. ca. v. sugillatis prodest oleū
 laurinum, vide Collisi

SUCCESSUS felicitas, ii. ene. Atq̄ hic successu animus exultatq̄ cho-
 rimbus, seruius. Aliud significat non ad propositum

Sublucare arbores est earum ramos subputare & veluti subtus lu-
 cem mittere, Conlucare est intercisis arboribus locum luce imple-
 re, festus, vide interlucatio.

Sub temperamētum aut diminutionem significat vt subridere; nō
 plene ridere, Tereñ. in Andria, Subtristis visus est, Sub. i. per. piro
 ene, Ibant obscuri sola sub nocte per ymbra, seruius, alias habet
 significaciones que note sunt.

Sulphuris natura et quibus locis inueniatur, xxxv. li. ca. xiiii. Sul-
 phuris medicinales vires Ibi

Sublustris nox est habens aliquod lucis, ix. ene. Et galea curialum
 sublustri noctis in ymbra; Prodidit, seruius.

Substilum; tempus est ante pluuiam & post pluuiam; cum frequē

tes gutule cadunt, nec plene pluit, festus.

Succidia succidie Caro porcina ē in quotidianū vsūm, reposita a
suibus enim edēdis dicit̄. Nā id pecus primū fuit quod occiderunt
domini, et vt seruari posset salterūt, varro de re rustica per similitu-
nē hortus succidicia dicit̄; q̄ ita i eo inueniunt̄ olera ad vsūm quoti-
dianū Cicero libro de senectute iam hortū agricole succidiā alterā
vocāt, Seruiusj prime significationi magis concordat. gabriel i ge-
rentocomia ad innocentīū papā octauum.

Sumach plāta nascēs locis saxosis, fructus ei⁹ sunt racemis paruis
similes, vt sanguis rubei, diascor, vide acinus et acinosus

Sulcus fossā i terra longa nō pfunda per lineā rectā ab aratro factā
Pli, multis locis spāliter li, xviii, varro priō li, de re rustica; quod i
ter duos sulcos terre eleuatū est Porca dicit̄, virgilius ii, georg, Au-
sim vel tenui vitem committre sulco.

Sulcare; sulcos facere, simpontinus in marc.

Supinus ad posteriora reuersus, ad dorsum iclinatus ex opposito,
Pronus ad anteriorē partem inclinatur Pli, li, vii, ca, xvii, de vtroq;
virorum iquit cadauera submersa fluitare supina mulier um prona
vide resupinare.

Succida lana; qualis ab ouibus puenit āte eius lotionē; cū succo et
humore pingui; q̄ ex ouis corpore cōtrahit, de quo pli; li, xxix, c, ii.

Surculus paru⁹ et tenuis furcus, Est aut̄ lignū gracile versus extre-
mitates ramorum, Surcus autē est arboris trūcus, varro lib, de re ru-
stica, de quo pli, libro x, ca, ii, fenicem iquit casie thurisq; surculus
replere nidum,

Surcus vide prius, surculus,

Suspiriosus; qui spirādī patiūtur difficultatem, Greci Asmaticos vo-
cant, Suspirare ē spiritum ab imo pectore trahere.

Suspirium ipsam spirationē significat aut spirādī difficultatē, Sim-
pontinus super marcialē, de quo pli, libro xxx, ca, iii.

Suspiria pro ipsa passione sumitur ibi.

Subdiala, que ad grauiā sustinendū apta sunt, Perotus in marc, Pli
nius libro xvi, ca, xli, Iuniperius inquit subdialibus aptissima

Suspirare, suspirium, vide suspiriosū

Subās subātis porca clamore coit⁹ appetitū accusans pli, lib, x ca,
lxiii, verres subātis voce audita cibū non sumere vsq; ad maciē nisi
admittat, qd̄ ex verbis hieronimi apparet, ad sabianū diaco num
scribētis sic, subātē te ac lasciuētē huc atq; illuc rapiebat voluptas
Subito ē nomē, vt primo eneidos, Cū subito assurgens cursu nima-
bosus orion, Est etiā aduerbium breuissimi temporis, Donatus,

udor super reprimatur. libro xx. ca. xiii.

De littera T

Tabes putredo, sanies maxime cadauerū Pli. lib. ii. ca. iiii. Capitur etiam tabes pro eo quod greci ptifim dicunt ait Cornelius Celsus libro iii. Seruius dicit octauo eneidos q̄ sanies ē mortui Tabes de viuo et est sanguis corruptus. virgilius ibi, Et sanie taboq; fluentis Priscianus dicit q̄ tabi et tabo iuenitur. alii casusvui deficiūt. her molaus de nomine tabes dicit quedā intellectu difficilia. vide siyis in castigationibus plinianis.

Tablinum, lib. xxxv. ca. ii. proxime atrium locus erat Greci Pina cothecam vocāt. differentia tamen ē: quia in pinacothecis: tabule pictę: in tablino rerū in magistratu gestarum monumenta contine bantur. verba sunt hermolai. in castiga. pli.

Tagus fluius qui alio nomine dicitur hermus: i hispanie finibus oritur versus affricam Abūdat arenis aureis. Et est eius aqua turbida: Iuuenalis. Tanti tibi non sit opaci omnis arena tagi. de quo pli. li. iiii. ca. xxii. et libro xxxvi. vbi agit de auro.

Talea frustū ligni p̄cisum exvtraq; parte serēdi grā ait Perotus in marc. pli. li. xvii. ca. xx. Sābucus taleis serit. it ait populus & alius cap.

Tamia arbor similis viti agresti. Perotus super marcialem. de qua plinius libro xxxvi. ca. xiiii.

Talētū pōderis nomē ē. duplex fuit apud ātīquos. magnū & parū quod exprimit clare in phormione Teren. si quis daret inquit talētū magnū. Magnū autē vt apparet ex titoliuo ab vrbe cōdita. li. xxxvi. octuagita libras habet. Priscianus autem estimās ad nūmos romanos: sex milia romanorū denariorū valere dicit. quod ex vī ita tis apud romanos pōderibus cognosci pōt. Nā infimū pōdus siliqua vocatur. Est enim pōdus grani leguminis quod ē siliqua. vide siliqua. supra siliquā obolus. supra ipsum est denarius qui pondus habet dragmevnius Ait ipse plinius li. xxi. ca. vltimo. Dragma ex tribus scrupulis cōstat. super hec vncia dragmas cōtinēs octo libra vncias duodeci cōprehendebat. dragmas autē nonaginta sex. hec a latinis as assis: a grecis, mna dicta ē. quam i. interposita minā vocamus ait Tortelius.

Taleare icidere a talea dicitur cuius greca est origo sed nomē factū est latinum inquit hermolai. hinc et talea nūmaria sermone militari dicitur que clarigatio dici potest. vide Clarigatio.

Talentū parū continet libras sexaginta. Seneca i epistolis: xxiii. sextercia inquit id ē talentū acticum parū. pli. li. xxxv. ca. ix. Apelles docuit neminē miore talēto ānis decē. Ex quo appet magni

existimandum talentum: quia tantifaciēs picture artem: precium magnum exigebat Talenti etiam valor estimari potest ex libro xxxvi ca. xii. sestercium duas libras continet cum media ait tortelius. Talentum autem paruū fuisse: ex homero probatur. Nā i ludis funeribus patrocli: minora premia dicit fuisse duorum talentorū. Dodrās est pondus nouem vnciarum, semis est pondus vnciarū sex, Semis siquidem media libra est, que apud romanos erat xii. vnciarū vt nūc etiam apud medicos, Quicuns vncie quinq; vide in littera Q voc cabulum quicuns.

Talorum dolentium medicine, libro xxvi. capitulo xii.

Taphos grece sepulcrū latine inde Epithaphiū, de quo pli. li. vii.

Tartarum corpus est yasis yinartis adherēs, de quo habes in ethero clitis alexandri grammatici.

Tartari masculini generis significatio non est ad propositum.

Tamariscus arbor alta relicta in fructum habens rotundū, Est autem duplex domestica et siluestris, Serapion.

Tarsus vrbs famosa in cilicie regione vnde natus est paulus apostolus Ait pius in descriptione asie, de quo plinius libro quinto.

Tapsus arbor est quam diasco, dicit simile palme: folius et altitudi ne. Nascitur in italia et cāpania neapolitana.

Thanais fluit⁹ magnus asiam diuidens ab europa, Est nilo contrarius qui a meridie fluit septentrionem versus Thanais vero a septentrione in meridiem ait Pius in descriptione asie, de quo pli. libro

Tampobrana insula est mirabilis que sita creditur vltra tropicum cancri, de qua Pli. li. vi. ca. xxii. et libro vii. ca. iii.

Tapsiā greci herbā vocāt, Cuius folia sunt maratro similia: ramos habens subtiles in quorum summitatibus sunt corone: aneti coronis similes: habet florem album citrinitati vicinū acuti saporis, herba calida est, hec diascor, Siluaticus dicit q̄ a latinis dicitur ferula siluestris, de qua pli. libro xiii.

Tamarindi sunt fructus prunorum fructib⁹ similes, Sunt autē subtilioris et minoris humiditatis, Serap.

Taurus relicta aialis significatione mōs ē in oriēte lōgissimus: quibusdā in locis altissimus, iuxtaq; ipsum varie sunt regiones multis nominibus appellate ac sermone differentes, ait Pius in descriptione asie, de quo pli. libro. v. ca. xxvii

Tamaritia est idē quod mirice vel mirica ait isidorus, vide mirice.

Tapsus barbatus a grecis flomos vocatur phitici duplicē assignant mare et f. minā, herba est magnis foliis; yna parte lanuginē albam habentibus, vulgaris herba est.

Taxus sine addito arbor est ex cuius ligno fiunt arcus, virg. Tax
cernant in arcus. pessimi est influxus ratione eius frigiditatis, virg
gilius in georgic. Amant sua frigora taxi, de qua pli, lib, xvi, ca, xi
vide toxicum

Tenontes recti quidē & valentes nervi sunt, a rigore dicti collū cō-
tinentes: sine quibus caput sustinere non possent cervicis vertebra
Siquidē horum inter flexus alter semper intentus: prolabi supiora
non patiūtur vt in celfo, vbi ait Cerotas eos nervos a grecis appel
lari scribendum arbitrat, hermos, in correcti, pli, non cerotas sed
tenontas in ipsis quoq; pedibus nervum quendam latum qui a po
plite demissus procumbit in calcem appellant tenonta.

Templum mirabile li, xxxvi, ca, xiiii.

Teucrie herbe virtutes miro modo inuente li, xxv, ca, iiii.

Tempestas pro tempore ab antiquis accipitur, Sic capit salustius;
freq̄tissime, varro de endimonibus, Cum sermone cenula; variam?
interea tonuit tempestate serena, Tempestiuitas in eadem sumitur
significatione libro de senectute, Cursus inquit est certus etatis &
via nature; eaq; simplex: suaq; cuiq; parti etatis tempestiuitas est.
Item est tempestas aeris & maris vehemens commotio, virgili, iii,
enei, dii maris & terre tempestatumq; potentes

Teda lignum luminibus aptum, de quo Pli, li, xvii, ca, xxiiii, Arbo
res inquit nimia pinguedine in tedam mutantur, de quo etiam ca,
xxvii, Patet ex virgilio q̄ sit arbor quarto eneidis Tedis inquit ac
ilice secta, Et, vi, eneidis, in sepultura miseni Principio pinguem
tedis ac robore secto, vide rob ur.

Tenasmon appetitus egerendi cum magno conatu: modica ege-
stione, Constañ, Cornelius celsus dicit q̄ est nomen grecum, A la-
tinis dici, tormina Eque inquit vt in torminibus: frequens desidē-
di cupiditas: descendunt aute; pituite, mucifq; similia, vide tor mi
na li, xxviii, Pli, ca, x.

Terpigo piscis stupefactius adeo vt si quis vel lenissime tāgat mē
brū ili co stupefacit id est membri motum pene perdit, Etiam si se-
lo baculo aut virga manu accepta tangat, ait Marcellius ficinus, Re-
medium tamen est habenti so das; cum caput patientis ab eo pisce
tangitur, diascor, vide Stupor

Termantica id est calefaciendo dissolutiuavirtus quedam est, Sil-
uaticus

Tetanici fiunt musculis presertim qui secundum spinam sunt ri-
genibus, Itavt se inflectere non possint, Cornelius celsus, de quo
Pli, li, xxxii ca, iiii.

Thelephiavlcera sunt, ait hermo, in castig. pli.

Tenentes recti sunt & valentes neruita rigore dicti collum continentes: sine quibus caput sustinere non possent ceruicis vertebrae, ait Cornelius celsus quos dici a grecis Cerotas appellari

Theatrum grece spectaculum latine: locus in specie semicirculi constructus, Athenienses primo, deinde Romani edificium magna nimi conceptum cogitatione construxerunt, de quo pli, li, xix, ca, & li, xxxvi, ca, xv.

Tendere dirigere gressus proficisci, virgilius, p. eneidos. Pervarios casus per tot discrimina rerum, tendimus in latium, tendere ex tendere laxitatem siue rugas tollere, virgilius libro, viii. Tendunt vela nothi, Tendere insidiari, Terentius in phor. Quia non recte accipitri tenditur aut miluo, In eadem significatione est decipere, Item contendere niti, virgilius sexto eneidos, Locum tendunt superare priorem.

Tenere inhabitare, Seneca, tragedia prima, Pellices celum tenent Item prohibere, Nonius, Ites dirigere, primo eneidos, Quibus aduenitis ab oris, quo te necis iter Tenere intelligere, Terentius in andria, Tu autem ne ducas illam rem tenes, i, capis intelligis, Alias notas habet significationes

Therionia, ait Cornelius celsus li, v, vlcus quod quicquid per se nascitur, Interdum vlceri ex alia causa facto supuenit, Hermolaus dicit in castigationibus plintanis quod est vlcus virilium, Interim & febris multo & nigro sanguine mali odoris, Atra fit caro & corroditur, Ex quo nasci quandoque solet herpestiomenos quod corpus ossa usque deuorat.

Teredo teredinis vermiculus lignum penetrans, Perotus super marcialem, ut autem lignum ab eis preseruetur dat plini, remedium libro, xv, capitulo, viii, Teredines quoque in carnibus, Plini, assignat libro, xxviii, capitulo, xi.

Teres teretis rotundum cum longitudine ad differentiam orbis aut sperici, nec inepte, ait grecismus dicitur hasta teres proprie pomum quoque rotundum, Virgilius buccolic, Incumbens tereti damon sic cepit oliue.

Tempestatum cause & signa Plinius assignat, libro secundo capitulo, xlii, & capitulo quinquagesimo, & lii, & tertio, Item volumine, xviii, capitulo, xxxv.

Terebentina, vide in vocabulo Terebinthus

Terebra, vide in vocabulo Terebrare

Terebrare foramen facere aperire, virgt, ii, enei, Aut terebrare ca

uasvteri & temptare latebras Inde terebrū & terebra est instrumē tum ad perforandum, Pli, volumine, viii, Terebrato iuxta aurem cornu.

Terram propriis manibus colunt reges, et principes, libro octauo capitulo tercio.

Terra dicitur quia teritur id est colitur Varro. Terra in singulari totum corpus terre vel orbem dicit, terre in plurali partes eius aut regiones significat, Seruius.

Territorium vniuersitas agrorum circa ciuitatē et colonis cōmune Varro de re rustica.

Teres teretis vas ex iunco factū siue textum quē admodū vasa ficaria et racemaria, de quo pli, libro xxi, ca, xviii, A tegendo dicitur.

Terebinthus arbor breuis fruticosa flos ei⁹ racemosus vt oliue sed rubeus lignū eius nigrū splendidū, Gūmy ferens dum preciosum siue resinam que terebentina nominatur, Glosa super ecclesiast, de quo pli, volumine xii, xiii, ca, vi, et libro xxiiii.

Testudo iuenif pro domus parte q̄ sursum cōcaua obliqua curua q̄ alio noie lacunar dicitur, iuuenalis doctus spectare lacunar satira prima vulgari significatione dicitur vulte, Testudo etiam significat animal testam habens quod terra mariq; inuenitur, de quo pli, libro ix, ca, xi, limaia quādoq; testudinis nomine appellat̄, Limaia tamen proprie sine testa est; testudo cum testa, vide coclea.

Therme thermarum; a greco nomine quod calidum signat deriuatur. Tortelius, Balnea sunt siue lauachra, que magnificarum vrbū in morem constructa erant; ad solacium et luxuriā populi romani, de quibus pli, libro xxxvi, hermolauis dicit in calligationibus plinianis q̄ ab antiquis balneum oceanus dicit̄ si magnum ppter tu multum et strepitum balneātium similem marine tēpestati.

Tentis prepositio ē; semper postponitur ablatiuo vel genitiuo more greco, vt pubetenus haētenuis verbotenus significat finem alius cuius actus vel vsq; ad et non vltra, Quintilianus.

Thimus herba est odorifera cuius pastu mel optimum apes conficiunt, Virgilius primo eneidis, Redolentq; thimo fragantia mella de quo pli, libro xi, ca, xv, Itē li, xxi, capitulo, xxi, vide Epithimus Cornelius celsus dicit q̄ thimus etiam verruce est species; ad fabe egyptie magnitudinem scabra et subrubeus; cuius summa pars florem thimi representat in genitalibus, sede feminibus que pueros ma xme infestant, idem pene hermolauis, vide femina.

Tinnitus auditus impedimentum; cum intra caput acuti soni auerui videntur, Constant, Cui passioni dat pli, remedia,

Tirfus est omnium olerum et herbarum medius frutex qui sursum ascendit, vide frutex.

Tinee ventris animalia sunt. Elminthes greci dicunt ait Cornelius celsus, sunt inquit in figura vermium in extremo recti intestini ut plurimum inveniuntur, multe sunt eorum species, omnes tamen Cornelius. Sunt etiam vermiculi qui vestes viciant, in libro iob, quasi vestimentum quod comeditur a tineis; que ne vestimenta consumant; habes remedia, li. xxiiii, ca. iiii.

Tintimalus septem habet species, Conueniunt autem quae sunt herbe lacticine in quarto gradu calidae & siccae, purgatiue sunt fleumatis et colere vomitusque prouocatiue Serap. de quo pli. libro xxvi.

Timiama lacrimus est qui a grecis vocatur Cancamon; quod cum coagulatus est granulofum, grana autem sunt parua, leuia alba, quasi thus album, Ab arbore procedit, cuius fructus oliuae similis, nucleo carens nigri coloris, Siluaticus, Thimiama quoque compositionem significat artificialem, quam deus moysi precepit in sacris fieri, ut habetur in exodo, Sume inquit tibi stactem, Onicha, galbanum boni odoris, Thus lucidum equalis ponderis, Prohibuitque ibi deus tale in usus hominum fieri compositionem

Tigris animalis velocissimi cursus ferox, Seruius dicit in armenia, hircania, india abundare, de quo pli. libro viii, ca. xviii, Tigris etiam fluius est orientalis citissimi fluxus ab eius animalis celeritate appellatus, fluit per medium lacus maxime nomine Aretysa suumque continuat cursum nec cum lacu miscetur, de quo ample pli. li. vi, ca. xxvii. **T**onsile glandule sunt, ait Perotus super marc, guttur autem infestant, hermolauus dicit quod sunt inflammationes quas greci vocant Anaciades, Cui morbo dat Pli. remedium libro, xxi, ca. xix, et lib. xxii, ca. x, et libro xxx, ca. iiii, et libro xxviii, ca. iiii.

Torrendum non est urere ut patet, ex pli. libro xxvii, ca. primo, quia fas torrebant in fornacibus antequam molendino frangerent antiqui romani, virgilius primo eneidos, Hi cererem torrendum parant & frangere saxo, quod male quidam exponunt; quia virgilius per figuram gramaticalem ordinem peruertat.

Thorax pars est pectoris superior et anterior a collo usque ad stomachum, Siluat.

Tonus relicta musicorum significatione, ad propositum nostrum spatium vocatur quantum distat a terra circulus lunaris, quod marcyanus dicit esse, Centum viginti milium stadiorum, de quo in fine ii. libri, simili modo videretur tonus significare spatii proportionem inter reliquos celos, De quo pli. libro ii. capitulo xxi.

Tonitruorum & fulminum nature cause & preferuationes. lib. ii. ca pitulis. lii. iii. v. vi. viii

Torpedo piscis est qui a quibusdam, vide **Terpigo**

Tonus spacium vocatur illud: quatum abest a terra circulus celi citimus hoc est lunaris: quantum cetum scilicet viginti sex milia stadiorum, auctore Marciano sine secundi libri. Quoniam vt in sonis minimum interuallum cum legitima quantitate fit ex duobus sonis inter se diuersis itavt in celo minimum a terra spacium ad lunam tonum appellare placuit. huius mensure ad dimidiu hemitonion.

Tonus vero cum hemitonio: proportionem facit sexquiplam hoc est sexquialteram. de quo pli. li. ii

Tormentila. vide bistorta

Tomentum genus vestis cu sectione vel incisione. per otus in marcialem. dicitur a thomos grece: latine diuissio. Ex pli. libro. xix. ca. ii. Alii dicunt qd est molle aliquid siue stupa que ex fullonum arte carduis aut forpicibus trahitur ad culcitra faciendas aut replendas. Quod plinio satis consonat. A quo non multum distat Gabrielis sermo in gerentocomia ad innocetium papam octauum dicens qd est cubile penniceum quod tomentum dicunt

Tormina passiones ventris. Cornelius celsus dicit lib. iiii. cap. xv. Intestinatorum mala: tormina esse consueuerunt: dissenterion greci nominant: intas intestina vlcerantur: ex his cruor manat. Quibus dat Pli. remedia li. xx. ca. xiii. & li. xxx. ca. iii.

Trapetum machina molaris qua premuntur & nuces & reliqui fructus ex quibus fit oleum. virgilius. ii. georg. venit hiems teritur si conya bacca trapetis. Pli. li. ix. ca. xxxv. Trapetis inquit frangunt

Trasmuenus lacus perusinus qui semel totus arsit. ait plini. lib. ii. **Thracia** europe regio Sithie pars cuius populi feroces Nam a greco nomine descendit quod ferum significat & temerarium. Strabo lib. de situ orbis. de qua Pli. li. iiii. ca. xi.

Tragelaphus dicitur ab elaphos grece qd est ceruus latine inqt tor telus. de quo Pli. li. viii.

Trasmuenus lacus est italic: quem dicit Pli. totum arsisse. circa finem libri. ii.

Tracia regio europe circa scithiam a tracin grece quod est ferus & temerarium sunt in ea homines feri & aspero cultu de quo plinius libro quarto

Thraceas venti nomen est. Arist. li. metheorum. post argeten ventum inquit flat Traceas. Aliqui scribunt Tracias.

Tranant. i. natando transeunt. li. viii. ca. xxxiii

Tricenus adiectiue id est vel tricesimus ordinem autem significat
In plurali id est terdecem siue triginta, Pli. li. vii. ca. xv. menstruosa
fluxum tricenis diebus euenire: vel est idem qđ de tricesimo in tri-
cesimum siue a diebus triginta in alios triginta dies

Trimatus trium annorum etas: sicut bimatus duorum dicente Pli-
nio lib. vii. ca. Cuilibet homini in trimatu certum est dimidi-
am esse altitudinis mensuram Necyt quidam putant est trius men-
sium etas. Non enim habet homo trium mensium dimidiam alti-
tudinem. & li. viii. ca. lviij. trime minus vtiliter generant.

Trachoniavocaf scabricia palpebrarū interior sicut in eadē pte gla-
britas hoc est destuuiū pilorū madarosis & Milphosis. verba her.
Tribulorum medicine li. xx. ca. x.

Translatiui id est promiscuum: vulgare / publicum indifferens.
Pli. li. vii. Recte hoc translaticium appelles. Auctor est donatus In-
uesticia quoq; translaticia vocamus aliquando. vt pli. li. x. Transla-
ticia sunt & verba per methaphoram in alienum migrantia. Sunt
& sacra translaticia secundum macrobium. hermolaeus in pli. castig.
Trimo rion a tribus signis dictus est. tria vero signa partibus nona-
ginta constant. Erat ergo trimorion pars ab oro stopo geniture no-
nagesima. Itemq; a firu lune pars nonagesima. vnde vaticinium vi-
te substantiarumq; sumatur. verba hermol.

Trifolium herba est habēs tria folia per singulas ānotationes. Eas
greci lothos appellant. Siluaticus. de qua pli. li. xxi.

Triton fluuius in affrica ea parte q̄ lybia dicitur. in qua est cartago
Triton etiā fuit neptuni filius pro deo maris habitus. de quo pli. li. x
Triūphus erat honor: qui romano duci post victoriā de hostib⁹ ha-
bitā maximus exhibebat: qui i trib⁹ erat Primovniuersus populus
romanus obuiā illi cū laudibus & salutatōibus ibat. secūdo idueba-
tur tunica iouis. sedebatq; in curru aureo equis albis vecto. Tertiu
q̄ victus hostis. cathenis vinctus precedebat Ceteri captiui ligatis
post tergum manibus nobiliores et elegātiores currum sequeban-
tur. de quo iuuenalis copiose Satira que incipit omnibus in terris.
de quo pli. libro xxii. vide Tropheum.

Trebi⁹ piscis niger: lōgitudine pedalis latitudine digitorū quin-
q; Tantā illi vim esse. vt sale seruatus: aurū qđ in altissimos puteos
deciderit. admotus extra hac et nature faciat Colorē hieme ex ni-
gro i cādidiū mutat. i oceano naues rostro pforat isido. de qđ pli. li. ix

Triton homo marinus. de quo pli. libro ix. ca. v.

Trientalis herba est. vide. Quincuncialis

Trimestria annone sunt: que tribus mensibus pueniunt vt orudem

Auena et cetera, Cui consonat agricolarum dictio in quibusdā gal-
lie locis, de quo pli. libro xviii. ca. xxvi.

Tropheū victoria ē de hoste fugato, dī a tropos grece cōuersio latie
quia hostē victor in fugā cōuertit Nonius dicit Tropheū ē id quod
fuga hostiū apud grecos, inuenit etiā p̄spoliis victi hostis, Et pro-
poite quo incribunt̄ victoris gesta, Quod testatur Seruius vndeci-
mo eneidos allegans historiam salustii dicētis, Pompeius deuictis
hispanis trophea in pyrenei iugis cōstituit, vide triumphus.

Troglodite sunt populi quidā affrice eius que ad meridiem vergit
circa ethiopiā ait Solinus, de his pli. li. ii. ca. lxxii. et ca. lxxv. Et
libro iiii. et libro v. ca. v. et viii. et libro xii. ca. xx.

Trochicus, vide pastilus.

Tube fictiles idem q̄ fistule, de quo pli. li. xxxi. ca. vi. vide fistula.

Tuber quedam fungi species que a tumore deducitur Sed ab aliis
fungorum speciebus differt; quia pedem habent sursum eleuatum
a terra; tubera autem terra circundātur et operiūtur, de quibus pli.
libro xviii. et xix. ca. iii. aut iiii. vide fungus, vide boletus; vide Ci-
claminū Tuber quoq̄ aliam habet significationem, Est enim ista
tio parua Tuberculum inflatio adhuc minor per diminutionē Cor-
nelius Celsus multis locis de vtroq̄ agit pl i.

Tuberculum, vide Tuber.

Turbo turbinis ventum ipetuofum significat, Est etiam figure no-
men inferi? late; superius ad, stricturam vergētis, perotus in marc.
pli. li. inquit, Turbinator p̄iris figura q̄ malis, in qua signi-
ficatione, capitur lib. xxxvi. ca. xiii. et libro. ii. ca. x.

Turbinatus, turbinator, vide Turbo.

Tussilago herba est nominata, quia precipuum sit aduersus tussim
remediū, vide q̄ quibusdā q̄ sit nasturciū non aquaticum multū esse
cū eius seine valet aduersus tussi, de quo pli. li. xxvi. ca. xvi. vel xiii
Tussis medicine ibi. et ca. v. et vi. et libro xx. ca. xxi.

Tumorum remedia, libro xxvi. ca. xiii.

Turbith diasco, allegat quosdā dicentes q̄ eius flos ter in die colo-
rem mutat, mane siquidē albus, meridie ad purpureum declinans
Sero rubcus, mesue docet eligere illud cuius lignum ē subtile me-
dicina est laxatiua precipue pneumatis.

Thus, vide Olibanum Item libanus.

Tuthia res mineralis Serap, vide.

Turdus auis est, de quo pli. libro x. ca. xxx.

Turdetania vt apparet ex ptholom:co vbi tractat de sexto climate
in sua geographia pars est, bethice, vide bethica.

Varices ventris quedam passiones Cornelius celsus lib. vii. hermo-
laus. Lōge aliter sunt inquit intumescentes plus equo uene in tem-
poribus: ventre: testibus: inguinibus. Quibus dat Pli. remedia. li.
xxii. ca. x. & alibi.

Vari lenticule sunt in facie Cornelius celsus lib. vi. hermolauſ dicit
vari pedes sunt contrario q̄ valgi sunt habitu. hoc est obortis in
curuis ve cruribus. auctore festo. valgi autem qui diuerſas furas ha-
bent. hoc est in diuerſum actas de qua ſimilitudine instrumentum
quoddam ruscicum ad areas complanandas valgium Plinius ap-
pellat libro. xvii. Seritur inquit mense aprili area equata cylindris
aut valgio. Varii quoq; nominantur varroni. qui pedes extortos ha-
bent. vt britāni: et gal i fere transalpini. quod apud strabonem di-
cit hermolauſ se inueniſſe

Valeriana latine: a grecis lichimus dicitur. Siluaticus dicit etiam
alio vocari nomine latino. serpilum maius. serapion dicit arabice
vocari. fu. Spica inquit ē siluestris. habet stipitem. longitudine bra-
chii. Color declinat ad purpureum. radix subruſſa in modum par-
uuli digiti. Quod de ipſa adminiſtratur eſt radix cū comis ſuis. ha-
bet odorem nardo proximum. hec serap.

Vanitates multe que apud vetuſtos credite fuerūt quibus nūc quo-
q; plebs adhibet fidem. libro xxviii. ca. ii. et iiii:

Versura dicitur quod greci Campen vocāt. flexus angulorum i edi-
ficiis et parietibus exterioribus ppter hoc et crura ipſa in iumētis
gambas vocat uegecius. quaſi Cāpas. Nam et ariſtoteles Cāpen no-
minat in pedibus qua ſuffragines poplitesq; habētur. in plauto vi-
detur eſſe instrumentū nauticum: ex quo ſoluti cognoscerent vnde
flarent venti et an mare admitteret Cuiusmodi fere apud nos ma-
gnetis vſu i eo vaſe quod pixidecula vocatur. hec hermolauſ. Aliā
dat ſignificationem quā non ſatis capio.

Vergilie dicunt a viriditate: quia in ortu earū plantevireſcunt Ali-
qui ſcribunt virgilie. Oriuntur autem ſex diebus ante idus maias:
Pli. lib. ii. ca. xlix. vide pleiades.

Velicatus Pannulus vilis quo aliquid ligatur aut velatur. ait. Pero-
tus ſuper marcialē. Pli. lib. xxviii. ca. vi. Extremitates aurium veli-
catibus perſtringi

Veratū a latinis dicitur quod greci eleborus dicunt. vide elebor^o

Vertigo. in anteriore capitis parte paſſio eſt. vide ſcotomia.

Velocaeſſes populi ſunt rothomagenſ. dioceſ. cōmunitervulcaſſini
appellati. Ager gallico ſermone appellatur veugueſſin. de his pli.

libro.iiii.ca.xviii.vbi agit de gallie situ.

Ventorum ratio traditur et nomina.libro ii.ca.xlix.

Venarum officium et colligatio libro xi.ca.xxxvii.

Veneris abstinencia remediaq; aduersus libidinem.libro xxvi.ca.

xi.Et libro xxviii.ca.x.Et libro xxxiiii.ca.xviii.et libro xxx.capi

tulo quinto.

verbenavide gerobotanum.

Vermicularis herba est.minuta sempervirens absq; foliis sed loco foliorum habet extremitates minutas humore plenas.que alio nomine semperuiua dicitur.oritur super muros et loca lapidosa herba est frigida.virtutem habet iouis barbā proximāq; crescit super tecta rusticana habens pro foliis frusta ad modum et quantitatem extremitatis pollicis spissa,succi plena.

Veruex mas est ouium castratus.Nā qui ad sobolem faciendam est integer,aries dicitur.sic caper mas ē caprarum,sed castratus.hirc? vero integer ad prolem faciendā.Perotus super marcialem.de his pli,libro octauo.

Ventris vicia siue gulositas cuius causa plurimos sumptus faciūt homines.libro xxvi.ca.viii.

Vermminatio avermibus forrasse dicta est.vermia inquit festus dolores coporis sunt cum quodam minuto motu quasi a vermibus scindatur.Seneca.morborem inquit primaverminatio vexat,impetus mora extinguitur,hermolauis in correctionibus pli.

Venter multorum impedimētorum causa est laborū impense morborum libro xxvi.ca.viii

Verberādi vt ex ictu mituis doleant.libro xx.ca.vi.

Verberum vestigia que vibices appellantur,quomodo deleātur.li. xxx ca.iii.in fine.

Veternosum grāmaticuli quidā putauerunt a decrepita etate dici. quorum ignoratio per Terentium deprēditur.dicit enim de euncho hic vetus veternosus senex,Non enim cum decrepitem nominasset;eum postea senem diceret.veternosi autem quibusdā videntur letargici Sunt etiam qui veternum interpretantur morbum qui ex ignauiā et ocio nimio contrahitur.festo autem veternosus videt qui graui premitur somno Catonivero ydropicus;qui cū plurimū bibat;maxime tamen sitit,sed plinius a letargo morbum facit dicens; vicesimo volūne ī medicina raphani Cū eo tamē cōuenit Vespe& crabones musce sunt apibus similes eis maiores,de quib? pli,libro.xi.ca.xviii multe earum venenosas inferunt punctiones quarum habes remedia,libro xx.ca.xxi.et libro xxx.ca.vi.

Veternia non auestutate, ait Perotus super marcialem sed a vehem
do Animalia siquidem sunt; que onus vehunt. Pli, li, xvii, ca, xxiii,
Inquit veternia a iugo Canes a cursu

Verbaston herbaverbene similis que sepe fallit pro ea capta diaf.
Est tamen verbaston herba spicata, ait hermolaus Ab aliquibus vo
catur blactaria, vide Gerobotanum

Venenatarum herbarumysum mulieres inuentrices fuerunt libro
xxv, capitulo, ii.

Veneni remedia li, xxv, ca, ii, & li, xxix, ca, iiii.

Venenum veneno curatur li, xxvii, ca, ii.

Veneni infectio quorundam hominum tactu curant, li, xxviii

Venatici, de quo habetur li, xxi, ca, xxvi, Hermolaus corrigit vena
licus, dicit autem mercatores significare Ciceronis & Nonii testi
monio, venalicum quoq; dicit significare rem venalem vt seruus
venalicus dicitur.

Versuram facere inquit hermo, festum pomp, allegans est pecuni
am mutuas accipere quia initio qui mutuabant ab aliis non domum
ferrent; sed his quibus debebant soluerent quasi verterent aut sum
mouerent creditorem, de quo pli, li, xix, ca, iiii.

Victoriatum pondus est. Pli, li, xx, ca, xxiii.

Vitrum vt conuertatur in lapidem habetur industria libro, xxxvi,
ca, xxvi, Ibi de vitris multa

Vindemia non solum quod grammatici ieiuna restrictione vuarus
collectionem dicunt; sed ad alia quoq; colligenda extenditur, vt ad
mella, Pli, li, xi, ca, xiiii, Prima mellis vindemia melior, & li, xv, ca,
primo, Consequens oliuarum vindemia est

Vilosus vilosissimus, i. pilosus pilosissimus, Pli, li, viii, ca, lyiii

Visus auxilia, habes li, xx, ca, xiiii.

Virus pfluio ab italia prouincia narbonensem discernete, Pero, su
per mar, de quo Pli, li, iiii, Itē virus p hūore genitali, vt li, ix, ca, i, In
quibus dā voluminibus capitulū est quadagesimū nonū Itē sepius
p venenovirg, Ille malū virus serpētibus addidit atris, virus, Itē si
gnificat asperitatem odoris & saporis, Pli, li, Aqua marina vetusta
tevirus deponit id est amaritudinem & salsedinem, Vim etiam na
turalem occultam significat, Pli, li, xxiiii, c, xiiii, Sola hec materia
virus ab eo lapide accipit, s. ferrum a magnete, vide Pharmacum.

Vit simile locus in italia in quo sunt aurifodine, vide Aurifodina.

Viscera non tantum intestina dicimus, ait Isido, sed quicquid sub
corio est, Specialiter sunt visceravitalia cordi circumfusa; eo quod ibi
vita, i. vitales spiritus maxime contineantur, Ait marc, ficinus, via

de intestina & precordia, de quibus Pli, li, xi, ca, xxxvii.

Viscus est ramulus viridis: cum foliis breuibus & densis natus super arbores Quando autem simpliciter ponitur quercinus intelligitur. Ianuensis medicus in sinonimis, de quo pli, lib, xvi, Viscus etiam alia duo significat: scilicet corpus molle glutinosum: quo aues & musce retinentur. Est etiam vinum commixtum ex acinis in qua etiam significatione, Pli, li, xvi, vide Acinus

Vinerravinerre animal quod lepores & cuniculos scrutat in foueis, beroald?, de quo Pli, li, xi, c, xlix, dicit qd habet testiculos ossiferos

Vite diuturne & brevis signa, li, xi, ca, lii.

Viticela, diafcor, arbor viti similis hastis & foliis sed a superiora sunt & minora, Alio nomine dicitur brionia, Greci empleos vocant habet plurimas & miras virtutes

Vitiligo Alphi & mella: passiones sunt cutis que ipsam viciant & decolorant, Cornelius celsus lib, v.

Vitilia dicuntur, ait hermolauus, quecumq; sic lenta sunt vt flecti possint auinciendo dicta, vt vimina & caprioli, de quo pli, lib, xix, vbi agit de cucurbita, vide Caprioli.

Virga pastoris species est herbe spinose folia habet lactucis similia sed aspera, Serap. Quidam eam dicunt carduum fullonis.

Vinariu a multis capitur pro locovbi pisces clausi seruantur viuentes, vt li, ix, ca, xxiii, Murenarum viuariis pollio immergit damna ta mancipia, vetumetiam viuaria Pli, capit pro locis in quibus alia quoq; animalia maxime fera seruantur, De ceruis enim loquens dicit in viuariis vt apparet ex Pli, lib, vii, c, xxxvii, seruatos cornua mutare li, viii, ca, xxxiii.

Vinaceum est quod facta vini expressione remanet Columela, Pli, li, xiiii, ca, p, vne seruantur doliis incluse stipate vinaceis, de quo et ca, xix, Columela etiam capere videtur pro arilis, vide Arili

Vinu non solu succus fructu vitis est: sed quicunq; succus potabilis: Strabo de situ orbis libro tertio, Ordeaceo inquit vtuntur vino, Na ex vite inopia summa laborant

Vigiliarum superfluarum medicine habentur li, xxvi, ca, xii

Vinum an pluribus profit aut noceat & viceversa lib, xxiiii, cap, ii.

Vinosi homines qui sunt, li, xxiiii, ca, ii.

Vlcera capitis manantia sunt que imperitum vulgus teniaz vocat, hermolauus in correctionibus pli.

Vlmarium locus vlmis abundans. Est autem vlmus arbor magna vulgatissima, Pli, li, xvii, ca, x, de serendis vlmis loquens: de ferenda inquit post annum in vlmaria

Vlmi arboris medicine lib, xxiiii, ca, v.

Vlgo naturalis terre humor siue pinguitudo que ei semp affistit
Simpontinus, sed Pandulph, dicit, ylginem danum esse frugibus
eueniens, vide morbus, D.

Vlginosa terra Pinguis naturaliter humida: non pluuiarum / ac
cidentaliter accessu, Pli, lib, xvii, ca, v, & lib, xvi, ca, xvii.

Vmbilicus non solum quod est in communi grammaticorum vsu
pro parte ventris: sed rei cuiuscunq; pars est media, Pli, lib, xviii,
ca, xiiii, de lupino agens, vermiculi inquit vmbilicum eius in sterili
tate castrant, Item lib, xviii, ca, xxxiiii, Circumscribi circulo paruo
qui vocatur vmbilicus, Et lib, xi, ca, xxxvii, in vmbilico venarum
nodoso coitu,

Vnde viginti numerus est nouenus & denarius id est vno de vigin
ti ablato, Pli, lib, xviii, ca, xxix,

Vncia, vide Talentum paruum

Vnguis oculorum dicitur pars eorum cornea sugillato similis effi
citur et figura vnguis,

Vnio masculini generis lapis est margarita, vt lib, xxxii, ca, ii, Et
lib, ix, ca, xxxv,

Volucris volucer adiectiue leuis Celer, si substantiue sumas, vide
Auis,

Volubilis herba scandēs sepes et arbores sic vocata: quia circa her
bas & plantas voluitur, Multas habet species: ex cuiusdam earum
lacte fit scamonea, Alia est que lupulus dicitur, vide lupulus, vide
scamonea,

Vomitiones marine multis egritudinibus profunt, lib, xxxi, capi
vi, Et lib, xx, ca, xiiii,

Vomitionum superfluarum remedia lib, xxvi, ca, vii,

Vox eadem per resonantiam que a grecis echo dicitur septies red
dita lib, xxxvi, ca, xv,

Vomica est apostema Tortelius Pli, lib, vii, ca, l, Phalereus iam de
ploratus a medicis vomice morbo: in acie vulneratus medicinam
inuenit ex hoste, iuenitur etiã vomica pro receptaculo siue pro ma
gna cõcauitate, sed ex similitudine quadam ad priorem significa
tionem, Plinius in mensiõne metallorũ lib, xxxiiii, vomica inquit
liquoris eterni, Nonius quoq; dixit loca caua & vetustate exesa vo
mica noĩari, hermo, dicit vomica dẽ a vomendo: q; pus in manet:
vel q; qui habent: sanie reiciãt, nam & pro receptaculo ex eadem
similitudine accipitur,

Vrna, vide Amphora,

Vrina nomen grecum est quod latine dicitur locium, ait Tortelius vna eius nota est significatio. Alia est pro humore genitali, iuvena lis loquens de mulierum libidine auribus atq; oculis concepta vri na mouetur hoc modo capit Plinius libro, viii, ca, xliiii.

Vrina tā hominū q̄ brutorū vim habet medicinalē li, xxviii, ca, vi.

Vrine difficultas sanatur, lib, xxx, ca, iii.

Vrinarum signa in morbis agnoscendis lib, xxviii, ca, vi.

Vrceus vas fictile. Oratius in poetria Currēte rota cur vrceus exit, Pli, lib, xix, ca, viii. Tirfos vrceis conditos, vide Tirfus.

Vri fere sunt tauri figura similes quadruplo maiores Solinus, de quibus Albertus libro, de animalibus, xxiii, ait tantam esse cornibus robur ac vastitatem; vt hominem cum equo ventilent, de quibus Pli, lib, viii.

Vrtice herbe comunissime remedia & medicine, li, xxii, ca, xiii.

Vstorum membrorum, remedia, lib, xxviii, ca, x.

Vua non solum pro vinee fructu; sed etiam pro gutturis parte; que etiam dicitur vuula, Pli, lib, xx, ca, xx, propter incompatibiles vue morbos, Et ca, xxi, vuulas et cibo et ifusione emollit; scilicet althea Est etiam vua egritudo siue dolor in illa gutturis parte; vt pater, lib, xxx, ca, iii, vua & faucium dolor mitigatur. Ex quibus itellige qd vua non est morbus, vt pretendit hermolaus; sed pars gutturis cui talis accidit egritudo Quod ex platearii designatione, patet Inquit enim, Vua siue vuula a palato dependens est superius lata, inferius acuta, Relaxatur autem ab humore fleumatico, vnde sequitur tussis et impedimentū vocis, vua etiam habet ad ppositum aliam significationem. Pro apium examine quod vas consuetum exit globo collecto & pendete; ad vitis vue figuram, sic capit, Pli, lib, xi, ca, xvii.

Vuula, vide vua.

vua passa que ficcata sole est; in passa a sole dī, Passum etiā vinū dī quod fit ex vuis diu sole ficcatis, perottus, in marcialē, de quo Pli, multis locis.

Vuarum medicinas habes lib, xxiii, ca, ii.

Vuluam nō vulgari grammaticorum dictione nominat Pli, sed pro matrice libro, xxii, capi, xiii, Procidentes inquit vulus, descendit enim matrix & ascendit contra debitū situm cum magno mulierū dolore, Et ibidem hipocrates vuluam purgari poto eo pronunciat **Vua** lupina quā greci Strigium; pli, vocat, Canalistum, Nascitur in hortis; vires habet refrigerandi & constringendi, Siluaticus

Vultur auis magna; duplo fere aquila maior, de qua Pli, li, x, ca, vi.

Vaiturnus ventus flans ab oriente hyemali eorum greci vocant, de hoc libro ii, ca; xlix.

Vulcanalia sunt solēnia vulcani: quē ad modū baccanalia solēnia bacchi, luue. Qui curiosi simulāt et baccanalia viuunt. Capiunt etiam pro tēporibus ipsarū solēnitatum; vt apud nos pascalia tēpus designant. Sic pli, libro xix, ca, v. Seritur circa vulcanalia

Vulnera sanātur et clauduntur. libro xxx, ca, iiii.

De littera x.

xanxifraga. vide Saxifraga.

xeria emplastra sunt ait hermolauus in plinianis castiga.

xeroptalmia cuius ophthalmia: quia ophthalmia lipitudo est cū humore, xeroptalmia vero cum siccitate; hermolauus, vide Ophthalmia.

xilobalsamum, vide balsamus, xilos enim grece lignū, xilo aloes est lignum aloes.

xiphion est gladiolus fegetalis: cuius folia sunt foliis yreos similia: nisi quod sunt breuiora et strictiora; cuius summitate ē flos duplicatus purpureus a grecis phiacas mō dicitur. Siluaticus, de quo pli li, xxvi; ca, xi. Silphium autem aliud significat, de quo videtur in littera S.

xifimbriū herba ē alio noīe balsamita calida ē et sicca aromatica.

xizimbrum est balsamita, Siluat.

xilomartho cortex celsi, Siluat.

xilocassia est cassia lignea Siluat.

xiliqua est pondus quod karath dicitur. Siluaticus, vide filiqua.

De littera y

yleos dolor intestinorū; ex angustia yli inferioris phibēte egestionem Constā, Cornelius Celsus dicit quod ē tenuoris intestini morbus.

ypericon grece verberna latine,

ypericon, vide Ipericon.

yreos herba cuius flos est albus ad celestē declinans, purpureū autē florē habet yris. Gladiolus florē habet croceum, harū omnium radices odorifere sunt et fere similes, vide Acorus.

yris, vide yreos.

ydantide vesicule in matrice, Siluaticus.

ydragogum greci vocant medicinam humoris aquei purgatiuam, Cornelius Celsus, ab ydros quod est aqua.

ypagici gummy edere, Siluaticus.

ydromel potus aqua et melle confectus, de quo pli, multis locis.

ydromalum potus ex aqua et malis macianis mixtus.

ydea pro theologali acceptione reliquimus, Ad ppositū naturale herba ē secundū dia scor, folia habēs myrthe similia, Radix ē redar

gūentis virtutis sanguinis fluorem et quēlibet fluxum restringit.
ydris apud grecos. a latinis coluber viuēs ī aqua appellat. Aliquī
scribunt ydra. Alii ydrus. iuuenalis in satyra. que incipit. Et spes &
ratio: Cadent omnes a crinibus ydri.

yctericia. vide morbus regius

ypostasis sedimē vrine id est humor quidam spissus ab ypos quod
est sub & stare

yposeca a grecis nominatur herba quam latini caudam equinam
appellant Siluaticus.

ysticus porcus spinosus alio nomine hericius Siluaticus

De littera z

zedoara vel zedoar herba cuius radix zizimberī similis figura colo
re & sapore propinqua nisi q̄ paululum ad amaritudinē declinat:
sed non que gustum cōtristet. Calida et sicca est. Confortat cor aī.
Auicenna lib. de viribus cordis.

zephyrus ventus flans ab occidēte; qui latine fauonius dicitur Oui
dius de tristibus. Nunc zephyrus sero vespere missus adest. de quo
Pli. lib. ii. multis capitulis.

zereus pictor sua etate excellentissimus de quo Pli. lib. xxxv.

zerna. vide impetigo quia sunt idem ait. Siluaticus

zeuxis nomen pictoris eximii. de quo Pli. lib. xxxv. multa dicit

zeta. & zetecula est locus capax vnus lecti cum sellis duabus. her-
molaus in Pli. castigationibus.

zinziber herba est cui⁹ radix spēs aromatica est ciborum cōdimētis

zirbus panniculus cooperiēs intestina Siluaticus

ziniar corpus est viride quod per artificium ex vasis eneis efficitur

Gabriel in gerentocomia ad innocentium papam octauū

zizania dicitur herba supflua inter segetes nata q̄ latino noīe loliiū
dicitur. virgilius buccol. infelix lolium et steriles nascuntur auene
iero⁹. super mattheum hoc approbat dicens: q̄ inter triticum & zi
zaniam quod nos lolium appellamus grandis est similitudo: q̄ diu
herba est: & nondum ad spicam venit.

zodiacū greci dicūt qđ nos aīale vel aīalis. Tortel. Circulus enī si-
gnorū est: q̄ animaliuū effigie figurantur. Eo q̄ sol intrans ea signa:
effigiatorum animalium proprietates habet. Arietis scilicet Thau
ri & reliquorum. in obliquo autem celum totum cingit. Quod virg
gilius testatur. primo georg. Obliquus qua se signorū verteret or-
do. de quo. Pli. lib. ii.

zopassa ē erasa maritimis nauib⁹ pix cū cera multo efficacior ad oīa
quibus pices resineq̄ profunt. hermolaus diascor. allegans

zona quāuis multa significet; ad historie tamen naturalis propo-
tum; celi partem significat, Et ei correspondentes in terra plagas
Sunt autem certe latitudines terre; qualitatibus longe differentes
quia inhabitabiles sunt quedam propter frigus, Alie propter estū
inclementiā inhabitabiles, Alie sunt medie & in qualitatibus ytris
q; temperate vt habitari possint, de quo est inter philosophos con-
trouerſia Multi siquidem opinantur q; inter tres partes qualitatibus
excedentes; sunt due temperate; vna a polo artico ad tropicū
estiualem, quod certum est, Alia a tropico hiemali; cum sol mouet
sub signo capricorni ad polum antarticum, Cuius opinionis fuere
de sacrobosco in libello de sphaera Et oui. i. methamor. Quinq; inqt
tenent zone celum &c. Sed nicholaus oresme decanus Rothoma-
genſ in questionibus super libros de celo & mundo pulchras ad-
ducit rationes quib⁹ probare nititur q; pars terre que est versus po-
lum antarticū sit duabus causis inhabitabilis; scilicet propter estū
nostra hieme; & propter frigus nostra estate. Que nunc breuitatis
causa relinquo

zoroastes rex fuit bactrianorum inuētor multarum artium, Quidā
historici scripserunt eum fuisse Cham noe filium, de quo pli. li. vii.
in prologo. & eodem li. ca. xvi. & li. xxx. ca. primo.

Explicationis terminorum naturalis historie plinii difficultiū/ que
multas poetrie/philosophie/medicinesq; obscuritates elucida.

Finis.

Roberti de valle Rothomagenſis, finalis in
plinii preſatam elucidationem conclusio.

Abes eminentis doctrine preſul Regnate que ex amplifi-
 ſima & pene infinita nominum difficultate & rerum con-
 fuſa obſcuritate explicare potui. Non proſiteor integrā
 ſingulorum vocabulorum expoſitionem protuliſſe. Multa quippe
 ſunt a me relicta que inuenire mea ſollicitudo in probatis auctori-
 bus non potuit. Precipuum enucleationis mee extitit propoſituz;
 pliniani mei compendii difficultia vberius tractare. Cuius pauca re-
 liqui intacta; niſi quorum explicationi nō ſatis legitimum pateret
 teſtimonium; aut que lector littere progreſſu facile intelliget. Verū
 ſi quid a me fuit inuentum quod ad reliqua pertineret totius volu-
 minis explananda (quīs extra preſatum compendium) negligendū
 in exacto opere nō duxi. Sed non turbet lectorem / capitulorū
 varia in diuerſis plinii libris deſignatio. Cum quod in vno ſextū /
 in alio ſeptimum ſignetur. Magna proſecto eſt / & impreſſorum vo-
 luminum inter ſe / & ab antiquis manu ſcriptis varietas. Extat enī
 in bibliotheca rothomagenſis eccleſie plinii volumen abſq; capi-
 tulum deſignatione elegāti et vetuſto caractere nitidoq; deſcri-
 ptum. multis vocabulis a noſtris impreſſionibus diſcrepās. atq; in
 diſcretionem capitulorū ineptiā impreſſi libri manifeſtam pre ſe fe-
 runt; cum res vna ſiue tractatio que ſimul vno capite tractari debu-
 it; in duo ſine perfecte ſentētie conſummatione ſeparetur. Augēt
 hanc difficultatem nouaſq; multas aſfert mendarum in pliniani
 libris deprehēſa multitudo librariorum ſcilicet vicio maxime
 negligentia ve contracta. Quas emendare omnes vnus homi-
 nis vires excedit. Hermolaus tamen latine et grece eloquentie
 primas; opus caſtigationis edidit vtile ac magnificandum; cuius
 ad me tarda peruenit agnitio. ſcilicet prioris expoſitionis libello
 mea opinione pene abſoluto. Eius proſecto hermolaī dicta legens
 agnouī quedaꝫ ac multa meis fuiſſe codicibus iam inſerta; q̄ ex eis
 dem quibus ipſe antiquorū fontibus ſollicite exhauſerā. Ea tamē
 que ipſe copioſus aut certius expreſſit operi meo ipſius commemo-
 rato nomine (ne deprehendar in furto) in ſupplementum inſerere
 non indignū duxi. In his autem preſatis per me vt cūq; ſcriptis at-
 q; expoſitis nichil decerno aliorū potius ingenia ad ampliora ſub-
 tilioraq; inueſtigandum excitare curauī; vt noſtra hec legentes ali-

quid adiciant quod communi utilitati conducatur. Non enim eis solum debemus gratias (tradente in methaphisicis aristotele) qui in omnibus absque reprehensione dixerunt / sed eis quoque qui & probabiles sententias afferentes profundioris inuestigationis radicem & excitationem sequentibus seculis dederint. Si per negligentiam aut minus digestam assertionem culpam contraxi: facilliter atque ingenue peccatum agnosco. Tu quoque correctionem qui rerum difficultum perspicacissimus es, cognitor; aliorumque peritorum sine contumacia subeas. Illis acturus gratias, qui certiora scripserint & meliora.

VALE

Inc
392

